ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΡΑΣΧΟΥ Λ. ΚΑΛΦΑΚΗ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 50
ΤΗΛ. 36.386

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

19929

Δήμητρα Κύρου

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

34589

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφαλὴ ἀγάλματος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐκ Μαγνησίας.

(Μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ƒ. Λαύρου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἴδη τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατα μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητὴς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ πολὺ ὀλίγοι ἠμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν τὸν ἰδικόν μας λυρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὐριπίδην.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἄφθαστος. Εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς τὴν ῥητορικὴν ὁ Δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τόσοι ἄλλοι, ἄφησαν ἔργα, τὰ ὁποῖα δεικνύουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β΄. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἱστοριογραφίας.

Ὁ πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραδύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προϊὸν τῆς φαντασίας, τὴν ὁποίαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἐνῷ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὡριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλωστε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἕβδομον αἰῶνα π.Χ.).

Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ἱστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιοτάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἔνδοξον πάντοτε ἱστορίαν του, αὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρωθὲν ᾐσθάνθη τὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα.

Ὁ πρῶτος ἄξιος τοῦ ὀνόματος ἱστορικός, ὁ ὁποῖος καὶ πατὴρ τῆς ἱστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡ ρ ό δ ο τ ο ς. Οὗτος γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἁλικαρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 489 καὶ ἀποθανὼν τὸ 410 εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος ἱστορικὸς Θ ο υ κ υ δ ί δ η ς (470 - 397) ἐτελειοποίησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (421 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν συμπληρώσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου ἔτος. Ὁ Ἀθηναῖος ἱστορικὸς Ξ ε ν ο φ ῶ ν (434 - 355) συνέχισε τὴν ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἐξέθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς τὰ « Ἑλληνικά » του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας « Κύρου Ἀναβάσεως », καθὼς καὶ ἄλλων ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἱστορικοὺς καὶ ἄλλοι κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Π λ ο ύ τ α ρ χ ο ς ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ.Χ.) καὶ Ἀ ρ ρ ι α ν ό ς , περὶ τοῦ ὁποίου ἤδη θ' ἀσχοληθῶμεν ἰδιαιτέρως, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ'. Ὁ βίος τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ.Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὁποία ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἀρριανὸς ἦτο σύγχρονος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ.Χ.), Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς (138 - 162 μ.Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (162 - 180 μ.Χ.). Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος ὢν ἦλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἠπείρου, ὅπου εἶχεν ἱδρύσει φιλοσοφικὴν σχολὴν ὁ ἐπιφανὴς στωικὸς φιλόσοφος Ἐπίκτητος (50 - 120 μ.Χ.). Ὁ Ἀρριανὸς ἔγινε προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Αθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνθούσας τότε ῥητορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολάς. Εἰς τὰς 'Αθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα 'Αδριανὸν καὶ ἐξετιμήθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς 'Ρώμην ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ 'Ρωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπονομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ.Χ. διωρίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικήν του ἱκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποκρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν 'Αλανῶν. Τὸ 147 ἐπανέρχεται εἰς τὰς 'Αθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ 'Αδριανοῦ ἐπώνυμος ἄρχων αὐτῶν. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρύτανις τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθὺ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ'. Ἔργα τοῦ 'Αρριανοῦ.

'Ο 'Αρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεύς. Εἰς τὸν ὅλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικήν του δρᾶσιν εἶχε ὡς πρότυπον τὸν Ξενοφῶντα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶχε πεφιλημένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ 'Αρριανὸς ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν φιλόσοφον 'Επίκτητον. 'Επίσης ὅπως ὁ Ξενοφῶν, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ 'Αρριανὸς ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα, ἱστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικὰ καὶ στρατιωτικά. Ἔργα του εἶναι :

α) *Ἱ σ τ ο ρ ι κ ά* : Ἡ « 'Α ν ά β α σ ι ς 'Α λ ε ξ ά ν δ ρ ο υ » διῃρημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς « Κύρου 'Αναβάσεως » τοῦ Ξενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας του, καθὼς ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ 'Αλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ἰδίως τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ 'Αριστοβούλου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

Ἄλλο ἱστορικὸν σύγγραμμα τοῦ 'Αρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον « 'Ι ν δ ι κ ή », εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν χώραν τῶν 'Ινδῶν, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη εἰς τὴν 'Ιωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ 'Ηροδότου.

β) *Γ ε ω γ ρ α φ ι κ ὰ* ἔργα εἶχε γράψει ἀρκετά. 'Εκ τούτων περιε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σώθη μόνον ὁ «Περίπλους Εὐξείνου Πόντου», εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ὅταν ἦτο τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) *Στρατιωτικὰ* ἔργα εἶναι: 1) «Τέχνη τακτική», ὅπου πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἱππικοῦ τῶν Ῥωμαίων. 2) «Ἔκταξις τῶν Ἀλανῶν», ὅπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλανῶν ἐκστρατείαν.

δ) ***Φιλοσοφικὰ*** ἔργα εἶναι: 1) «Ἐπικτήτου διατριβαί», εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον», τὸ ὁποῖον εἶναι περίληψις τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνηγετικόν», ὡς συμπλήρωμα τοῦ ὁμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε΄. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοί μας συγγραφεῖς, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσοκράτης κ.ἄ., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἀττικὴν διάλεκτον, ἤτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ διάλεκτος αὐτὴ βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐν χρήσει ἑλληνικὰς διαλέκτους, ἤτοι τὴν ἰωνικήν, τὴν δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικήν. Τοιουτοτρόπως διὰ τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβεν εὐρυτάτην διάδοσιν. Ἡ κοινὴ αὐτὴ γλῶσσα ὡμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγράφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ ὅμως συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρας ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὀνομάζονται ἀττικισταί, ἤτοι μιμηταὶ τῆς ἀττικῆς. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Ἀρριανός, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῇ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Ἡ μίμησίς του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχής, ἂν καὶ ἐνίοτε ἀστοχεῖ εἴς τινας τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ ὕφος του, ἰδίως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ φυσικότητα, εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἀμεροληψία τοῦ ἱστορικοῦ.

ΣΤ'. Ὁ στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. Ὁ Μακεδονικὸς *πεζικὸς στρατὸς* ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλούς.

α) Ἡ φάλαγξ ἀπετέλει τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὠνομάζοντο πεζέταιροι. Ἡ φάλαγξ διηρεῖτο εἰς ἓξ τάξεις, ἤτοι τάγματα· ἑκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόχους καὶ ἕκαστος λόχος 500 περίπου ἄνδρας.

Οἱ φαλαγγῖται ἢ πεζέταιροι ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἤτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημῖδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισσαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισσαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξεῖχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμάς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὡπλισμένοι. Ἔφερον ἐλαφροτέραν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἑπομένως ἦσαν ἐπιτήδειοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ φάλαγξ δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν «ὑπασπισταί». Βραδύτερον ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοὶ ἦσαν πολὺ ἐλαφρῶς ὡπλισμένοι, ἤτοι ἔφερον ἓν εἶδος ὅπλου, ἀναλόγως τοῦ ὁποίου ὠνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταὶ ἢ σφενδονῆται.

2. Τὸ *ἱππικὸν* διεκρίνετο : 1) Εἰς τὸ βαρὺ ἱππικὸν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρὺ ἱππικὸν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο ἑταῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἤτοι βραχεῖαν λόγχην. Οἱ ἑταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ἴλας· ἑκάστη δὲ ἴλη εἶχε 150 - 300 ἱππεῖς. Ἡ ἀρίστη τῶν ἰλῶν τούτων ἀπετέλει τὴν βασιλικὴν ἴλην, ἡ ὁποία ἐλέγετο καὶ ἄγημα τῶν ἑταίρων, ἦτο δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν Μακεδονικῶν ἰλῶν συνέπραττον καὶ ἶλαι Θεσσαλικαὶ ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἱππέων.

β) Τὸ ἐλαφρὸν ἱππικὸν ἀπετέλουν οἱ ἐλαφρῶς ὡπλισμένοι ἱππεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ ξυστοῦ ἔφερον σάρισσαν. Οὗτοι ὠνομάζοντο πρόδρομοι καὶ ἐξετέλουν χρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν δίωξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. Ὁ στόλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ ὁποῖα διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἰσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ ὁποίου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. Μὲ τμῆμα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης ναύαρχος Νέαρχος ἔπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Ζ'. Ἡ κατάστασις εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ ὁποία ὅμως διὰ τῆς ἀγερώχου πολιτικῆς της προὐκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Αὗται συνησπίσθησαν ἐναντίον της, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλουν τὰς θελήσεις των διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387). Μετ' ὀλίγον αἱ Ἀθῆναι ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἰσχὺν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρυνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πελοπίδου. 'Αλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ 'Επαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). Ἔκτοτε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἑλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ἱκανὴν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμούς των, μὲ τὴν τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοηθείας ἀπὸ τοὺς φυσικούς των ἐχθρούς, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναρχίαν περιέπεσαν ὅλαι εἰς πολιτικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταιὰ ἑλληνικὴ δύναμις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχέδιον τῆς ἑνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν, ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων των, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίνθου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. 'Αλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἦλθεν ὅμως ὁ 'Αλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ τὴν μεγαλεπήβολον δρᾶσίν του, ἡ ὁποία ἱστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον βιβλίον.

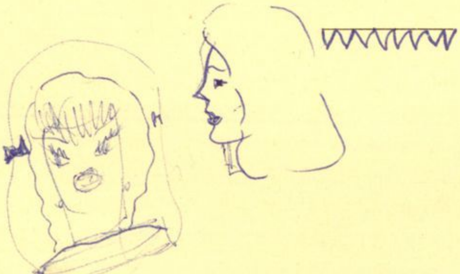

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Φ. Κύρου

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα 1
μὲν ταὐτὰ ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα
ἐγὼ ὡς πάντη ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δ' οὐ ταὐτά, τούτων τὰ πιστό-
τερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι 2
μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου
πλείονες ἢ ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ
Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μέν, ὅτι ξυνε-
στράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς
τῷ ξυστρατεῦσαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχρότερον ἢ τῳ ἄλλῳ
ψεύσασθαι ἦν· ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγ-
γράφουσιν αὐτοῖς ἥ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνη-
νέχθη ξυγγράψαι ἀπῆν. Ἔστι δὲ ἃ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, 3
ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντη ἄπιστα, ὡς λε-
γόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. Ὅστις δὲ θαυμάσεται
ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσούτοις ξυγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἥδε ἡ
ξυγγραφή, τά τε ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμε-
τέροις ἐντυχών, οὕτω θαυμαζέτω.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.).

(Κεφ. 1)

I. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος
Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέ-
ξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν·
εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2
ξυναγαγόντα τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἥντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἑκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρίνασθαι μὴ εἶναί σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐ-
3 τοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. Νεωτερίσαι δ' ἄττα καὶ τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. Ἀλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέντων Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ξυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ συνόδου τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγὸς τῆς ἐναντίον τῶν Περσῶν στρατιᾶς, ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀρχήν του, πρὶν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν, στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἄνοιξιν τοῦ 335 π.Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς πέριξ τῆς Μακεδονίας λαούς, Θρᾷκας, Γέτας, Τριβαλλούς, Ἰλλυριοὺς κλπ. Ἀλλ' ἐνῷ ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφορεῖται τὴν ἀποστασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστραπὴ καταφθάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ στρατοπεδεύει ἔξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυριεύει τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Καδμείαν μακεδονικὴν φρουράν. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου συμπληρώνει τὰς ἑτοιμασίας του, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πορείαν].

Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (334 π.Χ.)

(Κεφ. 11 - 12)

3 XI. Ἅμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἕλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ξὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῷ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἱππέας δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. Ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῖτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποτα-
4 μοῦ τὰς ἐκβολάς. Διαβὰς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πάγγαιον ὄρος τὴν ὡς ἐπ' Ἄβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις
Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσσῃ ᾠκισμένας. Ἔνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἕβρον
ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἕβρον εὐπετῶς.
'Εκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται.
Διαβὰς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἐς Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν εἴκοσι 5
ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἴκοθεν ἐξορμήσεως. 'Ελθὼν
δ' ἐς 'Ελαιοῦντα θύει Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτε-
σιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν
'Ασίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα 'Αγαμέμνονι ἐς Ἴλιον στρα-
τευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἱ γενέ-
σθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν.

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6
ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἄβυδον· καὶ διέβη-
σαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολ-
λοῖς στρογγύλοις. 'Αλέξανδρον δ' ἐξ 'Ελαιοῦντος ἐς τὸν
'Αχαιῶν λιμένα καταῖραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτόν τε
κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ
μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα ταῦ-
ρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρῃσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης
ἐς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεὼς ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐκ- 7
βῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν 'Ασίαν καὶ βωμοὺς ἱδρύσασθαι,
ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας,
Διὸς ἀποβατηρίου καὶ 'Αθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. 'Ανελθόντα
δ' ἐς Ἴλιον τῇ τε 'Αθηνᾷ θῦσαι τῇ 'Ιλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν
τὴν αὑτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεὼν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης
τῶν ἱερῶν τινα ὅπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σῳζόμενα.
Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς
τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ
Διὸς τοῦ Ἑρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτού-
μενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

XII. Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιός τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καί τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσεν· Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὁμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν . .

6 Ἐξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσβην ἧκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περκώτην· τῇ δ' ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὃς ῥέων ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἔνθεν δ' ἐς Ἕρμωτον ἀφί-
7 κετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. Σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμὼν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων ἴλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἑνὶ τῶν ἑταίρων.

8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ὕπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελείᾳ πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἕλλησι τοῖς μισθοφόροις.

9 Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκὼς ἠγγέλετο, Μέμνων ὁ Ῥόδιος παρήνει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας τῷ τε πε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ 'Αλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προϊόντας δὲ τόν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ 'Αλέξανδρον ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων. 'Αρ- 10
σίτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας 'Αρσίτῃ προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὕποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβὰς ἐμποιεῖν ἑκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὕνεκα.

Ἡ πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π. Χ.).

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 13 - 14)

XIII. 'Εν τούτῳ δ' 'Αλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ, διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὁπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἱππέας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἕπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἱππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. Καὶ 'Αλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ποταμοῦ 2
τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἔνθα δὴ 'Αλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ξυνέταττεν ὡς μαχουμένους.

Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει 'Αλεξάνδρῳ τάδε· « 'Εμοὶ 3
δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ, ὡς ἔχομεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περά-
4 σαντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἷόν τ' ἐν
μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
αὐτοῦ ὁρᾶται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὗται ὁρᾷς ὅτι ὑπερύψηλοι
5 καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ κέ-
ρας, ᾗπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φάλαγ-
γα ξυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἱππεῖς· καὶ τὸ πρῶτον
σφάλμα ἔς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς
τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν ».

6 Ἀλέξανδρος δέ, « ταῦτα μέν », ἔφη, « ὦ Παρμενίων, γι-
γνώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐ-
πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ῥεῦμα, — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
νικὸν ἐκφαυλίσας, — εἵρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχο-
7 μεν. Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς
τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον ».

XIV. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέ-
ρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγε. Προ-
ετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος,
ἔχων τοὺς ἑταίρους τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς
Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς· Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρραβαίου τούς
τε σαρισσοφόρους ἱππέας ἔχων Φιλώτᾳ ἐπετάχθη καὶ τοὺς
2 Παίονας καὶ τὴν ἴλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δὲ τούτων
ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ
ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου
φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ ἡ Κρα-
τέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομέ-
3 νους· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. Τοῦ δ' εὐωνύμου
πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἱππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο Κάλας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁ 'Αρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φί-
λιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾷκες, ὧν ἦρχεν
'Αγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἥ τε Κρατέρου φάλαγξ
καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμ-
πάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δυσμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ 4
μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν
μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ
φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων· καὶ
γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. Ἧ δ' 'Αλέξαν-
δρον αὐτὸν καθεώρων — δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμ-
πρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ —
κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν
τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἱππέων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφότερα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ 5
ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἦγον,
καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. Οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον
τοὺς Μακεδόνας, ὁπότε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικει-
σόμενοι ἐκβαίνουσιν· 'Αλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵπ- 6
πον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἕπεσθαί τε καὶ ἄν-
δρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας καὶ
μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα
'Αμύνταν τὸν 'Αρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν,
καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φι-
λίππου ἄγοντα, ᾗ δὴ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ
παντὸς ἔχουσα ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ δεξιὸν κέ- 7
ρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ 'Ενυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαί-
νει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν ἀεὶ παρατείνων τὴν τάξιν, ᾗ παρεῖλ-
κε τὸ ῥεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ
κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φάλαγ-
γι προσμείξῃ αὐτοῖς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β') Ἔναρξις καὶ διεξαγωγὴ τῆς μάχης.

(Κεφ. 15)

XV. Οἱ δὲ Πέρσαι, ᾗ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σω-
κράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλ-
λον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποτα-
μὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς ἔστ'
2 ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἱππέων ὠθισμός,
τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἴργειν τὴν ἔκβα-
σιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεσις, οἱ Μα-
κεδόνες δὲ ξὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει
πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ
προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὐ βεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ
τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς
ὄχθης· ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύ-
τῃ ἐπετέτακτο, οἵ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων
μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.
3 Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ξυμμείξαντες τοῖς
Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμε-
νοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐ-
τῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἷ ἄγων τὸ κέ-
ρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ
πᾶν στῖφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν
4 τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ξυνειστήκει μάχη καρτερά·
καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι
διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ
μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλόν τι ἐῴκει· ξυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι
τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι
ἐς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς
Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἶρξαί τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν,
5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὖθις ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἔτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαν ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἁμάξῃ. Τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκεῖνον γνῶναι 6
ὄντα, ὅντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἅμαξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαν, Μίδαν δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἅμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τόδε περὶ τῆς ἁμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. Ἦν δὲ ὁ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κρανείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιιδεῖν οὐκ ἤθελε, μή τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσηται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει, ἐξελόντα τὸν ἕστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. Ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ 8
ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἁμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρυγίας ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἄγκυραν, ἡ ὁποία ἦτο κέντρον μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν. Τρέπεται ἔπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ ὁρμητικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν Ἅλυν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἄνευ ἀντιστάσεως. Ἔπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κύδνος ποταμός].

῾Ο ᾿Αλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

7 IV. ᾿Αλέξανδρος δέ, ὡς μὲν ᾿Αριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ
καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι ῥί-
ψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἱδροῦντι καὶ
καύματι ἐχόμενον. ῾Ο δὲ Κύδνος ῥεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως·
οἷα δὲ ἐκ Ταύρου ὄρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ
χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρός τέ ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρός·
8 σπασμῷ τε οὖν ἔχεσθαι ᾿Αλέξανδρον καὶ θέρμαις ἰσχυραῖς
καὶ ἀγρυπνίᾳ ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἴε-
σθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ ᾿Ακαρνᾶνα, ἰατρόν, ξυν-
όντα ᾿Αλεξάνδρῳ καὶ τά τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα
πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα,
καθῆραι ἐθέλειν ᾿Αλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν
καθῆραι.
9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ ᾿Αλε-
ξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι
Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρήμασιν,
ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι ᾿Αλέξανδρον. Τὸν δέ, ἀναγνόντα
τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χεῖρας ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν
τὴν κύλικα, ἐν ᾗ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν δὲ τῷ Φι-
10 λίππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ ὁμοῦ τόν τε ᾿Αλέξανδρον πί-
νειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγινώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμε-
νίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἔνδηλον γενέσθαι, ὅτι καλῶς οἱ
ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστο-
λήν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι ᾿Αλέξανδρον καὶ ἐς
τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθήσεσθαι γὰρ
11 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρθῆναί τε καὶ ῥαΐσαι αὐτῷ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ νόσημα· Φιλίππῳ δὲ ἐπιδεῖξαι, ὅτι πιστός ἐστιν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ' αὐτόν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὢν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐρρωμένος.

[Μετὰ τὴν ἴασίν του ὁ 'Αλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμη. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν 'Αγχίαλον καὶ ὑποτάσσει τὰς ὀρεινὰς φυλὰς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχῃ τὰ νῶτά του πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταρσὸν καὶ ἐκεῖθεν τὸ μὲν ἱππικόν του ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλώταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲ τὸν ὑπόλοιπον στρατόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. 'Εκεῖ πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Δαρεῖος μὲ πολυάριθμον στράτευμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σώχους. Οὗτοι ἦσαν πόλις τῆς 'Ασσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν δρόμον ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ 'Αμανοῦ ὄρους καὶ κειμένη εἰς πολὺ ἀναπεπταμένον πεδίον κατάλληλον διὰ νὰ κινῆται ἐλευθέρως ὁ πολυάριθμος περσικὸς στρατός.

῾Ο 'Αλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν 'Ισσόν. 'Αφήνει ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυρίανδρον, ὁπόθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλῃ τὴν ἑπομένην ἡμέραν εἰς τὴν 'Ασσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. 'Αλλὰ σφοδρὰ καταιγὶς καὶ ὁρμητικὴ θύελλα τὸν ἠνάγκασαν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. 'Εν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ 'Αλεξάνδρου ἐνόμισεν, ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κόλακες, οἱ ὁποῖοι περιεστοίχιζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸ οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σώχους καὶ διὰ τῶν πυλῶν τοῦ 'Αμανικοῦ ὄρους νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν 'Ισσόν].

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ μεγάλη μάχη τῆς Ἰσσοῦ (333 π.Χ.). Ἀλέξανδρος καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7 - 12)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7 - 9)

VII. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσσὸν προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθών. Τὴν δ' Ἰσσὸν κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν· ἐς δὲ τὴν
2 ὑστεραίαν προὐχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. Καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἑταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἰσσόν, κατασκεψομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτῃ θάλασσα, μᾶλλόν τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

3 Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν ξυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεκινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρείῳ ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ξύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώ-
4 μας παραπλησίοις. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσαις καὶ Μήδοις, ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολεμικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους, ἐς χεῖρας ἥξειν· ὅσοι τε Ἕλ-
ληνες Ἕλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς
μὲν ξὺν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύ-
οντας, τοὺς δὲ ξὺν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἑκόντας ἀμυ-
νομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾷκας καὶ Παίονας καὶ Ἰλλυ- 5
ριοὺς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν
Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μα-
λακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξεσθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξαν-
δρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξῄει, τὰ δ' 6
ἆθλα, ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. Οὐ γὰρ
τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ
τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους
ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὅ τι περ ὄφελος
καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα
ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ
ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεταί σφισιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ
κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις
ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρό- 7
τητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμνησκε καὶ εἰ δή τῳ ἰδίᾳ τι
διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ
ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὑτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μά-
χαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξῄει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἅμα Ξενοφῶντι μυ- 8
ρίων ἐς μνήμην ἐλθεῖν, ὡς οὐδέν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε
κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεοικότες, οὐδε ἱππέων αὐ-
τοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννη-
σίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρᾳκῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσιν ἵπ-
πος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρη-
τῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ Ξε-
νοφῶντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ 9

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον καθ' ὁδόν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινεῖσθαι εἰκός. Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

VIII. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει· προ-
πέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ τῶν
τοξοτῶν προκατασκεψομένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας·
καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ᾔει, ὡς
2 κατασχεῖν αὖθις τὰς πύλας. Ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκρά-
τησεν αὖθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν
τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς κα-
ταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω κατῄει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ
τὴν ὁδόν· καὶ ἕως μὲν πάντῃ στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ
κέρως ἦγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν ἀεὶ τὸ κέ-
ρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὁπλιτῶν τάξιν παρά-
γων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὴν θά-
3 λασσαν. Αἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τε-
ταγμένοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προῄεσαν, ξυνέτασ-
σεν ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ
δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τό τ' ἄγημα καὶ τοὺς
ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην
δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου.
Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὁπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ
4 ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη
μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ
ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κρά-
τερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρ-
μενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντη ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἤμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέ- 5
ξανδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξειε. Καὶ πρώτους μὲν τοῦ ὁπλι- 6
τικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὁπλῖται δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. Τοσούτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἁπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε δὲ 7
καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἳ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῇ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδές τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προϊὸν τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ ψιλῶν τε καὶ 8
ὁπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὄπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἑξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

Ἀλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διεῖχεν 9
ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τούς τε ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ ἅμα οἷ ἔταξε, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, 10
τοὺς ἱππέας, οὕστινας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προτετά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο,
ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς
ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα
ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλόν τι ἱππάσιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. Ὡς δ' ἀχρεῖοι
ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων
τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευ-
σεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχε,
καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν
νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέ-
γραφεν.

IX. Ἐν τοσούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν
τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον
τοῦ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοπον-
νησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἱππέας ταύ-
τῃ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἱππέας
ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης
τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γε-
νέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς
2 διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἱππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς
προδρόμους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν
ἡγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἦρχεν
Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριᾶνας, ὧν ἦρχεν Ἄτταλος, καὶ τῶν
ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος
τὸ κατὰ νώτου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φά-
λαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς
Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρ-
σας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νώτου σφῶν τε-
ταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν
οἵ τε Κρῆτες τοξόται καὶ οἱ Θρᾷκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὔτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3
ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολύ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἴλας τῶν ἑταίρων, τήν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περοίδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς το- 4
ξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὑτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ῥᾳδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὂν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

β) Ἡ διεξαγωγὴ τῆς μάχης.
Ἧττα καὶ ἐπαίσχυντος φυγὴ τοῦ Δαρείου.
(Κεφ. 10 - 11)

X. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μέν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῷ ἡ πρόσοδος· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνοις οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε· καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, 2
ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει ἄνδρας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν
τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχα-
γοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ'
ἀξίωσιν ἤ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ παν-
ταχόθεν βοὴ ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλειν ἐς τοὺς
πολεμίους.

3 Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπό-
πτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπα-
σθῆναί τι ἐν τῇ ξυντονωτέρα πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγ-
γος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέ-
ξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος
δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφό-
δου ἐκπλῆξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόν-
τας ὀλίγα πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι.

4 Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἴκασεν Ἀλέξανδρος. Εὐθὺς γὰρ ὡς
ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύμα-
τος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρᾳ ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμ-
πρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἕλλη-
νες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ᾗ διέσχε τῶν Μακεδόνων
5 ἡ φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέ-
ξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ
τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν
Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ
σπουδῇ ἥψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς
ὄχθαις ἐντυχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ
ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι — ταύτῃ ἐμβάλλου-
σιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ᾗ μάλιστα διεσπασμένην
αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6 Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερὸν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν πο-
ταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη
φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ'

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Αλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσαι. Καί τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε 'Ελ- 7
ληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἠμελημένων Μακεδόνων.

XI. 'Εν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις τετραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὁρῶντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπό τε τοῦ ποταμοῦ ἀπεώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἱππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς 2
τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἴλας τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἱππομαχίᾳ καρτερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγότα ᾔσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ξυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ' ἤδη λαμπρά τε καὶ ἐκ 3
πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἵ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν βαρέως ὡπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱππεῖς κατὰ στενὰς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες οὐ μεῖον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μείων ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' 'Αλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κατεῖ- 4

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἅρματος
5 ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν ὁμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ
φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἅρματος διεσῴζετο· ὡς δὲ φά-
ραγξί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἅρμα ἀπο-
λείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κάνδυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ
τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἅρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου ἐπιβὰς
ἔφευγε.

6 Καὶ ἡ νὺξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν
τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἁλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν
φάος ἦν, ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνεσκόταζέ τ' ἤδη καὶ
τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ
7 τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἅρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κάνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ
ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρ-
ρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τούς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους
καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας
κατεῖδε.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομίθρης
καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ ἱππικοῦ·
ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης, καὶ
Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς δέκα
μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἱππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους,
ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος τότε Ἀλε-
ξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγ-
γί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν
9 φάραγγα. Τό τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου
ἑάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου νήπιος· καὶ
θυγατέρες δύο ἑάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτὰς Περσῶν τῶν
ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυ-
ναῖκας σφῶν ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ
καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρα- 10
τευομένῳ ὅμως συνέπεται, πεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν
τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἑάλω. Ἀλ-
λὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἑάλω ὑπὸ
Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ
μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους
μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοψυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.
(Κεφ. 12)

XII. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν
Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς
ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτε-
ταγμένῃ λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμη-
σεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω
εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ ξυμφωνούμενον ἔμαθε, καὶ χρημάτων
ἐπιδόσει ὡς ἑκάστους ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας μὲν 2
ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἕνα τῶν
σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σω-
ματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτο-
λεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυ-
σπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως.
Καὶ τοῖς Σολεῦσι τά τε πεντήκοντα τάλαντα, ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν
ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὁμή-
ρους ἀπέδωκεν.

Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς 3
ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν. Ἀλλά, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλε-
ξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ᾗ ἀπὸ τῆς διώξεως
τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν
Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξῃρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4 γὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· πυ-
θέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς πα-
ρασκηνοῦσι· καί τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι « ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε
καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς, ὅτι
τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κάνδυν τὸν βασιλικόν,
καὶ ἡ ἀσπὶς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ τεθνεῶ-
5 τι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσι ». Ταῦτα ἀκούσαντα 'Αλέξανδρον
πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἕνα τῶν ἑταίρων, ἐντειλάμε-
νον φράσαι, ὅτι ζῇ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὸν κάνδυν ὅτι
φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἅρματι καὶ ταῦτα ὅτι μόνα ἔχει 'Αλέ-
ξανδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνὴν τά τε Δα-
ρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ 'Αλέξαν-
δρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βα-
σιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς
Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς 'Ασίας διαπεπολεμῆσθαι
ἐννόμως. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ 'Αριστόβουλος λέγουσι.
6 Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν 'Αλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν
εἴσω ξὺν 'Ηφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἑταίρων· καὶ τὴν μητέρα
τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἴη αὐτοῖν,
ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ 'Ηφαιστίωνι
προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖ-
7 νος. 'Ως δὲ ὁ 'Ηφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καί τις τῶν
ἀμφ' αὐτήν, τὸν 'Αλέξανδρον δείξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι 'Αλέ-
ξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν,
'Αλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἁμαρτεῖν· καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ-
8 νον εἶναι 'Αλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὔθ' ὡς ἀληθῆ οὔθ'
ὡς πάντη ἄπιστα ἀνέγραψα. 'Αλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαι-
νῶ 'Αλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ τῆς
ἐς τὸν ἑταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς
ξυγγράψασιν 'Αλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ εἰ-
πών, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ 'Αλέξανδρον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφοράν του ὁ Δαρεῖος φεύγει διὰ νυκτὸς μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολουθίαν του. Τὴν ἐπομένην συγκεντρώνων καθ' ὁδὸν τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ στρατοῦ του προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφράτην. 'Εξ ἄλλου ὁ 'Αλέξανδρος προελαύνει πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλουσίαν πόλιν Μάραθον. Καθ' ὁδὸν ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν ὑποδέχεται μὲ τιμάς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφανον τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

'Επιστολαὶ Δαρείου καὶ 'Αλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. "Ετι δ' ἐν Μαράθῳ 'Αλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολήν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. 'Εδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, 2
ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς 'Αρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένετο καί, ἐπειδὴ "Αρσης ὁ υἱὸς 'Αρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα "Αρσην ἦρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθών. 'Εξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινὰ 'Αλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναί τε ξὺν στρατιᾷ ἐς
τὴν 'Ασίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. Τούτου 3
ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῴαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῳ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὑτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἁλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς 'Αλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι τῷ 'Αλεξάνδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἠξίου 'Αλέξανδρον παρ' αὐτὸν ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ 'Αρσίμᾳ, τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἥκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληψομένους τε καὶ ὑπὲρ 'Αλεξάνδρου δώσοντας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ξυμπέμπει τοῖς
παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστο-
λὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός.
Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἡ Ἀλεξάνδρου ἔχει ὧδε· « Οἱ ὑμέτεροι πρό-
γονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα
κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλ-
λήνων ἡγεμὼν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος
5 Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπαρξάντων ὑμῶν. Καὶ γὰρ
Περινθίοις ἐβοηθήσατε, οἳ τὸν ἐμὸν πατέρα ἠδίκουν, καὶ ἐς
Θρᾴκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἔπεμψεν Ὦχος. Τοῦ δὲ
πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς
συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομ-
πάσατε, καὶ Ἄρσην ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγώου, καὶ
6 τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν
νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς
Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμποντος, ὅπως πρός
με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμο-
νίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων
πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων,
καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθει-
ράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν τοῖς Ἕλλησι κατεσκεύασα, δια-
λύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς
ἔχθρας.
7 Ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατη-
γοὺς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ
τὴν χώραν ἔχω τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ
παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κα-
8 τέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοί εἰσιν,
ἀλλὰ αὐτοὶ ἑκόντες ξυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. Ὡς οὖν ἐμοῦ
τῆς Ἀσίας ἁπάσης κυρίου ὄντος ἧκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῇ, μὴ
ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πιστὰ ληψομένους. 'Ελθὼν δὲ πρός με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἴτει καὶ λάμβανε. "Ο τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ λοιποῦ, 9 ὅταν πέμπῃς παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς 'Ασίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ του δέῃ· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλεύσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὗ ἂν ᾖς».

['Ολόκληρος ἡ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα 'Αλέξανδρον. Μόνον ἡ Τύρος ἀρνεῖται ὑποταγὴν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν 'Αλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλῃ, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδετέραν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. 'Ο 'Αλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ 'Ηρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιότατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι ὅμως δὲν θέλουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ 'Αλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἀγανακτήσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν του ἐξηγεῖ ὅτι ἡ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μὲ τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταύτης δὲν θὰ ἦσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσαι, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, θὰ ἦσαν θαλασσοκράτορες καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ προσλάβουν μὲ τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἑλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν 'Ελλάδα. Σκέπτεται ὅτι μὲ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηυκολύνετο ἡ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψεις αὗται ἐπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του καὶ ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. 'Η πόλις ἦτο ὀχυρὰ καὶ ἡ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας. 'Αλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα ὀχυρὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόρθητα τείχη της ἔπεσαν πρὸ τῆς ὁρμητικῆς καὶ πείσμονος δυνάμεως τοῦ 'Αλεξάνδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν θριαμβευταὶ (Αὔγουστος 332)].

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ Δαρεῖος ζητεῖ εἰρήνην. Ἀπάντησις τοῦ Ἀλεξάνδρου. (Κεφ. 25)

XXV. Ἔτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ξυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπαγγέλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρός τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναῖκα τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον.

2 Καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἑταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὢν ἐπὶ τούτοις ἠγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι Δαρείῳ,
3 ἅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. Ἔφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναῖκα εἰ ἐθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἥκειν, εἴ τι εὑρέσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὖθις ἦν.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληψιν τῆς Τύρου ὁ Ἀλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δίμηνον δὲ πολιορκίαν τὴν κυριεύει καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς ὁρμητήριον (Νοέμβριος 332). Ἀπὸ τὴν Γάζαν προχωρεῖ τώρα ἀνεμπόδιστος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἡ κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

I. Ἀλέξανδρος δ' ἐπ' Αἰγύπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὡρ-
μήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων
ἧκεν ἐς Πηλούσιον τῆς Αἰγύπτου. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς
παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ καταλαμ-
βάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὁρμούσας. Μαζάκης δὲ ὁ Πέρ-
σης, ὃς ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τήν 2
τ' ἐν Ἰσσῷ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι
αἰσχρᾷ φυγῇ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς
Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τ' οὐκ
οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως
καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.

Ὁ δ' ἐς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ' ἐπὶ 3
τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ' ἐπὶ
Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ' Ἡλιουπόλεως ᾔει, ἐν δεξιᾷ ἔχων
τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόν-
των τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς
Ἡλιούπολιν· ἐκεῖθεν δὲ διαβὰς τὸν πόρον ἧκεν ἐς Μέμφιν· 4
καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι καὶ ἀγῶνα
ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἧκον δ' αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦ-
τα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ Μέμ-
φιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τούς τε
ὑπασπιστὰς λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ
τῶν ἱππέων τὴν βασιλικὴν ἴλην τὴν τῶν ἑταίρων.

Ἐλθὼν δ' ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν 5
περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δείμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὧντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἴσιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ᾗ περιβεβλῆσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἄμμωνος, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο εἰς μίαν ὄασιν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. Ἔπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θρᾴκης. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποίησε μὲ σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἄνοιξιν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκεῖθεν ὀλίγον ἀργότερον κατηυθύνθη εἰς Θάψακον].

Ἐπιστροφὴ εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος.

(Κεφ. 7)

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐζευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἱππέας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δ' ἑξακισχιλίους καὶ τούτων Ἕλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως
2 μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσεν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχὴς ἡ γέφυρα ἐζευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι, μὴ ἐπίθοιντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ, ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ᾤχετο φεύγων ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ ὄχθῃ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.
Ἔνθεν δ' ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην 3
ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας
καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ
Εὐφράτου ὁρμηθείς, ὅτι τὴν ἑτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ
ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτή-
δεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπι-
φλέγον. Ἁλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δα- 4
ρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκεδασμένων ἐξήγ-
γειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται
ἐγνωκὼς εἴργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνοι· καὶ εἶναι αὐτῷ
στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ξὺν ᾗ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα 5
ἀκούσας Ἀλέξανδρος ᾔει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα. Ὡς
δ' ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυ-
λακήν, ἥντινα ἀπολελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πό-
ρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενὸς δ' εἴργοντος.
Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ 6
πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ
τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῇ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέ-
χει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάν-
δρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς
ἔσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλε-
ξάνδρῳ. Ἄρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ᾔει διὰ τῆς Ἀσσυρίας 7
χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυηνῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ
δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως
οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἱππεῖς πολέμιοι ἀνὰ τὸ
πεδίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Ξυντάξας οὖν
τὴν στρατιὰν προὐχώρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν
προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὗτοι κατιδόντες
ἔφασκον δοκεῖ εἶναί σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἱππέας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

[Ὁ Ἀλέξανδρος τότε παραλαβὼν τὴν βασιλικὴν ἴλην καὶ μίαν τῶν ἑταίρων, καθὼς καὶ ἀρκετοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπευσμένως, ἐνῷ τὸν ἄλλον στρατόν του διέταξε ν' ἀκολουθῇ μὲ κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἱππεῖς τῶν Περσῶν, ὅταν εἶδαν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ὁρμητικῶς ἐνατίον των, ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀκάθεκτος, τοὺς διασκορπίζει καὶ φονεύει ἀρκετοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδουν τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἦτο πλησίον μὲ πολυάριθμον στράτευμα. Πράγματι ὁ Δαρεῖος εἶχε συγκεντρώσει τεραστίας δυνάμεις ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπεράντου κράτους του καὶ ἤρχετο μὲ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλύνῃ τὴν ἧτταν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποστῇ εἰς Ἰσσόν. Ἐλέγετο ὅτι τὸ στράτευμα τοῦ Δαρείου ἀνήρχετο εἰς 1.000.000 πεζούς, 40.000 ἱππεῖς καὶ 200 δρεπανηφόρα ἅρματα. Εἶχε μαζί του καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τοὺς ὁποίους ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν ἦτο στρατοπευδευμένος ὁ Δαρεῖος εἰς τὰ Γαυγάμηλα πλησίον τοῦ Βουμήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περίπου σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀρβήλων, εἰς τόπον τελείως ὁμαλόν. Ἔναντι τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὁ Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζοὺς καὶ 7.000 ἱππεῖς. Δὲν ἔχασεν ὅμως τὸ θάρρος του καὶ μὲ τὴν μεγαλοφυΐαν του συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ ὁ καταπεπονημένος στρατός του. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ χαράκωμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικὰ καὶ τοὺς ἀνικάνους πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχιμον δύναμίν του, ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκινήθη μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἐξημερώματα. Ἐξ ἄλλου ὁ Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον του καὶ παρέταξε τὸν στρατόν του πρὸς μάχην.

Οἱ δύο στρατοὶ ἀπεῖχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ὁ Ἀλέξανδρος κατέβαινε μὲ τὸν στρατόν του κάτω ἀπὸ τοὺς λόφους πρὸς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, ὅταν εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἐσταμάτησε τὴν φάλαγγά του. Παραλαβὼν δὲ τοὺς ἐλαφρὰ ὡπλισμένους στρατιώτας καὶ τοὺς ἑταίρους ἐκ τῶν ἱππέων, περιήρχετο ἐξετάζων ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατεύματος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς στρατιώτας διὰ τὸν μεγάλον ἀγῶνα. « Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν — ἔλεγε — δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φοινίκης, οὐδὲ χάριν τῆς Αἰγύπτου, ὅπως προηγουμένως, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὴν θὰ κριθῇ τελικῶς ἡ τύχη ὅλης τῆς 'Ασίας καὶ θὰ ἀποφασισθῇ ποῖοι θὰ λάβουν τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς». 'Αφοῦ ἀπηύθυνε τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ ν' ἀναπαυθῇ. Λέγουν ὅτι ὁ Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο καλὸν ὁ 'Αλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ κινήσῃ φανερὰ καὶ χωρὶς πανουργίαν.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας ἀνέμενον ἕως τὰ ἐξημερώματα, ὅτε ἤρχισαν κινούμενοι].

Ἡ κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π. Χ.).
Νέα φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13 - 15)

XIII. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὤφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, οἵ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ 'Ινδοὶ καὶ 'Αλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτὸν 'Αλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὑτοῦ 'Αλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. Ἤδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἱππεῖς 2
παριππεύοντες ἥπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς 'Αλεξάνδρου τάξεως, καὶ 'Αλέξανδρος ἔτι ὅμως ἦγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὡδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. Ἔνθα δὴ δείσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὁμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἅρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιιππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ᾗ 'Αλέξανδρος ἦγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τούτου δὲ γενομένου 'Αλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς 3

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν Μενίδας ἡγεῖτο. Ἀντεκ-
δραμόντες δ' ἐπ' αὐτοὺς οἵ τε Σκύθαι ἱππεῖς καὶ τῶν Βα-
κτρίων οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους
ὄντας πολλῷ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά
τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις
ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι
πελάσαντες τοῖς Παίοσί τε καὶ ξένοις τούς τε σφῶν φεύγον-
τας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἱππομαχίαν ξυ-
4 στῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἔπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάν-
δρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοί
τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πε-
φραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὣς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέ-
χοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' ἴλας προσπίπτοντες ἐξεώ-
θουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἅρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ
βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράξοντες αὐτῷ
τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐψεύσθησαν. Τὰ μὲν γὰρ
εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἵ τ' Ἀγριᾶνες καὶ
οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν
ἑταίρων· τὰ δὲ τῶν ῥυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τούς τ' ἀνα-
6 βάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιιστάμενοι ἔκοπτον·
Ἔστι δὲ ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὥσπερ
παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἅρματα· καὶ ταύτῃ
μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθη ἀβλαβῶς δι-
ελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἵ τε ἱπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου
στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν,
ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς πε-
2 ριιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς
δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἦγεν, τῶν δ' ἐκβοη-
θησάντων ἱππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιὸν πα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπι-
στρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε
ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτῃ τεταγμέ- 3
νης ἦγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρεῖον. Καὶ
χρόνον μέν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· ὡς δὲ οἵ
τε ἱππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώ-
στως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ
πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἥ τε φάλαγξ ἡ Μακεδο-
νικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη
αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῷ ὄντι
Δαρείῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβή-
θησαν δὲ καὶ οἱ περιιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας ἐμβα-
λόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφ' Ἀρέτην.

Ταύτῃ μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ Μα- 4
κεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ' ἀμφὶ Σιμ-
μίαν καὶ ἡ τούτου τάξις οὐκέτι ξυνεξορμῆσαι Ἀλεξάνδρῳ δυ-
νατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγ-
γα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πο-
νεῖσθαι ἠγγέλλετο. Καὶ ταύτῃ παραρραγείσης αὐτοῖς τῆς 5
τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες καὶ
τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων·
καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερὸν ἐγίγνετο. Οἵ τε γὰρ Πέρσαι θρα-
σέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκήσα-
σιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαί τινας διακόψαντας διπλῆν τὴν φά-
λαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν
ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' 6
ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἡγεμόνες ὀξέως μαθόν-
τες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ᾗπερ παρήγγελτο αὐτοῖς,
τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νώτου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς
μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέ-
κτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὔπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ᾐσθημένοι περιιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῇ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἑταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἦγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἱππεῦσιν, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ κρατί-
2 στοις ἐμβάλλει. Καὶ ἱππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ξυμπεσόντες οὔτ' ἀκοντισμῷ ἔτι οὔτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἥπερ ἱππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὑτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὖσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἑξήκοντα τῶν ἑταίρων τοῦ Ἀλεξένδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3 Καὶ τούτων μέν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσμεῖξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γὰρ ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὁπότ' Ἀξέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὖθις Δα-
4 ρεῖον ἐξώρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παρμενίωνα τὸ καθ᾽ αὐτοὺς διώκοντες εἵποντο. ᾽Αλλ᾽ ᾽Αλέξανδρος μὲν διαβὰς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσεν αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τούς τ᾽ ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἷλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

᾽Αλέξανδρος δ᾽ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ᾽ αὑτὸν ἱππέας ἔστ᾽ 5
ἐπὶ μέσας νύκτας προὐχώρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ᾽ ῎Αρβηλα, ὡς Δαρεῖόν τε αἱρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Καὶ ἀφίκετο ἐς ῎Αρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν ᾽Αρβήλοις, ἀλλ᾽ ἔφευγεν οὐδέν τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δ᾽ ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἅρμα τὸ Δαρείου αὖθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπὶς αὖθις καὶ τὰ τόξα ἑάλω.

᾽Απέθανον δὲ τῶν ἀμφ᾽ ᾽Αλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκα- 6
τὸν μάλιστα, ἵπποι δ᾽ ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδόν τι οἱ ἡμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἑάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἁρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος 7
᾽Αθηναίοις ᾽Αριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιῶνος· καὶ ᾽Αριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνί, ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλιπὴς ἐφάνη, τήν τε μάχην ᾽Αλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Ὁ ᾽Αλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.
(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ ᾽Αρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἵ τε Βά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κτριοι ἱππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον
καὶ Περσῶν οἵ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων
2 καλουμένων οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῷ κατὰ τὴν φυ-
γὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων
τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἦγον. Ταύτῃ δ' αὐτῷ
ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίγνετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε
καὶ Βαβυλῶνος ἥξειν 'Αλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμέ-
νη τ' ἐκείνη πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή,
καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἆθλον ἡ Βαβυλὼν καὶ τὰ Σοῦσα
ἐφαίνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὔπορος.
3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. 'Αλέξανδρος γὰρ ἐξ 'Αρβή-
λων ὁρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προὐχώρει. Ἤδη
τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην
ὡς ἐς μάχην ἦγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐ-
τῷ ξὺν ἱερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέρον-
τες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήμα-
4 τα. 'Αλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ
Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις, τά
τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι
5 Βαβυλώνιοι... Ἔνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ ὅσα
ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἔπραξε, τά
τ' ἄλλα καὶ τῷ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.
6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ
κατὰ τὴν ὁδὸν ὅ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ
Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης
ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει 'Αλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ
Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τήν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παρα-
7 δεδώκασι καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἐστιν 'Αλεξάνδρῳ.
'Αφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα 'Αλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις
εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τά τε χρήματα παρέλαβεν,
ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν ἄλλην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη
αὐτοῦ, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθε, τά τ' ἄλ-
λα καὶ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. Καὶ 8
ταύτας Ἀθηναίοις ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος, καὶ νῦν κεῖν-
ται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ᾗ ἄνιμεν ἐς πό-
λιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρῴου.

[Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν του ὁ 'Αλ. διέρχεται διὰ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (Β.Α. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν. 'Εκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἶχε πληροφορηθῆ ὅτι ὁ Δαρεῖος εὑρίσκετο ἐκεῖ. 'Αλλ' ὁ Δαρεῖος εἶχε προλάβει νὰ φύγῃ. 'Ο 'Αλ. προχωρεῖ εἰς τὰ 'Εκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πύλας. 'Εκεῖ μανθάνει ὅτι ὁ σατράπης τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε ὁ 'Αλ. εἰς καταδίωξιν τοῦ Βήσσου. 'Αλλ' οὗτος φεύγων πληγώνει καθ' ὁδὸν θανασίμως τὸν Δαρεῖον, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του. 'Ο 'Αλ. εὑρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρόν. Κατόπιν προχωρεῖ. 'Υποτάσσει τοὺς Μάρδους, 'Υρκανίους καὶ Παρθυαίους, εἰσελαύνει εἰς τὴν 'Αρείαν (τὸ σημερινὸν 'Αφγανιστὰν), διέρχεται τὴν 'Αραχωσίαν καὶ τὸν 'Ινδικὸν Καύκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, τὴν ὁποίαν κυριεύει ἄνευ ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἔπειτα τὸν Ὦξον ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. 'Εκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσον, τὸν ὁποῖον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν 'Ιαξάρτην ποταμόν, τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον καὶ Τάναϊν, καὶ ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν 'Ασίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. 'Εκεῖ κτίζει πόλιν, ἡ ὁποία ὠνομάσθη 'Α λ ε ξ ά ν δ ρ ε ι α ἡ ἐ σ χ ά τ η (ἡ 'Αλεξάνδρεια ἡ παρὰ τῷ Τανάϊδι). 'Απ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδιανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παραιτακηνῶν, διαβαίνει τὸ ὄρος Παραπάμισον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆνα ποταμόν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ 'Ινδοῦ καὶ 'Υδάσπου. 'Υποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πώρου. Τὸ βασίλειον τούτου ἔκειτο πέραν τοῦ 'Υδάσπου καὶ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ 'Υδραώτου. 'Ο Πῶρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. 'Ινδοὺς πεζούς, 4 χιλ. ἱππεῖς, 30 ἅρματα καὶ 200 πυργοφόρους ἐλέφαντας. 'Η ἀντίστασίς του ὅμως συνετρίβη].

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἀλέξανδρος καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεῖδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἱππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἅρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πώρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἁρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱππάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πώρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.

3 Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἑξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἱππεῖς δὲ τῶν μὲν ἱπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἥψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων ὡς διακόσιοι.

4 Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἱππέων τὸν φόνον κατεῖδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπροὺς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἧπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν 'Ινδῶν ἐν τῇ 5
μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος, τετρωμένος δὲ
τὸν δεξιὸν ὦμον, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνε-
στρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη
ὁ θώραξ, περιττὸς ὢν κατά τε τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἁρμονίαν,
ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν), τότε δὴ καὶ αὐτὸς
ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ 'Αλέξανδρος μέγαν 6
τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπε-
θύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν 'Ιν-
δόν· καὶ Ταξίλης προσιππεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ ἀσφαλὲς ἐφαί-
νετο, τῷ ἐλέφαντι, ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπιστῆσαί τε ἠξίου
τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναί οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ ἀκοῦσαι τῶν παρ'
'Αλεξάνδρου λόγων. Ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν 7
Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κατέ-
κανε τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πώ-
ρου πρόσω τὸν ἵππον. 'Αλέξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πώ-
ρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ' ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε καὶ δὴ
καὶ Μερόην ἄνδρα 'Ινδόν, ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ
Πώρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε. Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Με- 8
ρόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δίψους ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε
τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἔπιέ τε καὶ ἀνέ-
ψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῇ ἐκέλευσε παρ' 'Αλέξανδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἤγετο. 'Αλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα
ἐπύθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἑταί-
ρων ἀπαντᾷ τῷ Πώρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε μέγε-
θος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον, καὶ τὸ
κάλλος τοῦ Πώρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαί-
νετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι
ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον καλῶς ἠγω-
νισμένος. Ἔνθα δὴ 'Αλέξανδρος πρῶτος προσειπὼν αὐτὸν 2
λέγειν ἐκέλευσεν ὅ τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νασθαι λόγος, ὅτι « βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε ». Καὶ Ἀλέξανδρος ἡσθεὶς τῷ λόγῳ « τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε », ἔφη, « ἐμοῦ ἕνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἕνεκα ὅ τι σοὶ φί-
3 λον ἀξίου ». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι. Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἡσθεὶς τήν τε ἀρχὴν τῷ Πώρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὔσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[Ἀπὸ τὸν Ὑδάσπην ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ διαβὰς τοὺς ποταμοὺς Ἀκεσίνην καὶ Ὑδραώτην φθάνει ἕως τὸν Ὕφασιν ποταμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶταί του ἀρνοῦνται νὰ βαδίσουν περαιτέρω, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφοῦ ἀνήγειρεν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βωμοὺς πρὸς τιμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ὅριον τῶν κατακτήσεών του πρὸς ἀνατολάς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται μὲ τὸν στρατόν του εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ μεταξὺ ἐναυπηγήθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ὑποτάσσει τοὺς παραποταμίους λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μαλλοί, πολεμικώτατον ἔθνος τῆς Ἰνδικῆς. Ἐξακολουθεῖ τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλτα. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέαρχον, τὸν ὁποῖον διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμώδους καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πράγματι κατ' Αὔγουστον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν. Ἐκεῖ κτίζει τὴν ἐν Ὠρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ὁποίαν καθιστᾷ πρωτεύουσαν τῆς χώρας ἐκείνης].

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23 - 26)

XXIII. Ἔνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ᾔει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὅρμου ἐπιμεληθέντας. Ἀλλ' ἦν γὰρ ἔρημα
παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ 2
Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι, κατασκεψόμενον, εἴ πού τις ὅρμος ὢν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἤ τι ἄλλο τῶν
ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἁλιέας τινὰς 3
καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυνθέντας τὰς κόγχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἁλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ πάντη γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ὡς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἔς χῶρόν τινα τῆς Γαδρω- 4
σίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγῖδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. Ἐν ᾧ δ' ᾔει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθενπερ ἐγγυτάτω ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγῖδος αὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοί τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα λι-
5 μῷ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γὰρ πρὸς
τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλε-
θρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως
κινδύνου ξὺν λογισμῷ ἔδοξέ σφισιν ἔμπροσθεν ποιήσασθαι.
Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυνέγνω τοῖς
πράξασιν. Αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμὼν ξυναγα-
γεῖν ἠδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ περιπλεούσῃ ξὺν
τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρηθέα τὸν Καλλατια-
6 νόν. Καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ τῶν ἄνω τόπων σῖ-
τόν τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς
βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρα-
τῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἑταί-
ρων ξὺν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀληλεσμένῳ.

XXIV. Αὐτὸς δὲ προὐχώρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γα-
δρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵναπερ ἀφίκετο ἐξ
Ὤρων ὁρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἑξήκοντα. Καὶ λέ-
γουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον
οὐδὲ τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν
ἡ στρατιά, ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῇδε πονηθεῖσι πό-
2 νοις. Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλε-
πότητα ταύτῃ ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὔπω τις πρό-
σθεν διελθὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις,
ὅτε ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγεν. Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν
εἴκοσι μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμ-
3 βύσου ξὺν ἑπτὰ μόνοις καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦ-
ρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν
γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ
ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα
Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σε-
μίραμιν. Τούτων τ' οὖν ἕνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τρα-
πῆναι 'Αλέξανδρον.

Τό τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν 4
πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύ-
για· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρ-
μης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι·
καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας,
οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἵας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι
μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἅμα ἐν ταῖς 5
προσβάσεσί τε καὶ καταβαίνοντας τούς τε ἵππους καὶ τοὺς
ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ
ἅμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκι-
στα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξυμμέτρους μᾶλ-
λόν τι ἦγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. 'Οπότε μὲν 6
δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἥντινα ἀνύσαι ἐχρῆν,
ἕωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προ-
χωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοιπο-
ροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς
τοῦ καύματός τε καὶ ἅμα δίψει ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἑκού-
σιος τῇ στρατιᾷ ἐγίγνετο· ξυνιόντες γάρ, ὁπότε ἐπιλείποι
σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες
καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθα-
νεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέ-
κειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπό τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ
ὅτι ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ 'Αλέξανδρον μὲν
οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἑώρα
τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλόν τι ἢ τὴν ὡς γιγνωσκο-
μένων ἐπιχώρησιν.

Οὔκουν οὐδὲ τοὺς νόσῳ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ 2
τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι ἦν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὐμαρῶς ἀπορίᾳ τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἁμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπο-
3 ρωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἠμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὕπνῳ κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο.

4 Ξηνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥκιστα ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Ὕεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονταί τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὀρῶν τὰς κορυφάς.
5 Ὡς δ' ηὐλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτός, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρους ὁ ταύτῃ ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων τοσούτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἑπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὅπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ὕδατι ἀθρόῳ ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ποτοῦ ἀπώλλυντο. Καὶ τούτων 'Αλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ῥεύματα διαφθείρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. Ἔνθα δὴ ἔργον καλὸν εἴπερ τι ἄλλο τῶν 'Αλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔτι ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. 'Ιέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτόν τ' 'Αλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἡγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. 'Εν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινας κατὰ ζήτησιν 2
ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὑρεῖν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἔν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' 'Αλέξανδρον, ὡς μέγα δή τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς κομίσαντας, 3
λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχέαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἄν τινα πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς 'Αλεξάνδρου ἐκχυθέν. Τοῦτο ἐγώ, εἴπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ 'Αλεξάνδρου.

Ξυνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. 4
Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνῆσθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νενημένῃ, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὔτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαί σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τὴν μεί-
5 ζονα. Ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρον ξυνέντα, ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἷ ἱππέας προχωρῆσαι· ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι καὶ εὑρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἠιόνος. Ἔνθεν δέ, ἤδη γὰρ γιγνώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

[Ὁ Ἀλέξανδρος ἔπειτα φθάνει εἰς Καρμανίαν μὲ πολλὰς ἀπωλείας. Ἐκεῖ συναντᾶται μὲ τὸν Κράτερον, ὁ ὁποῖος εἶχε διέλθει ἐπιτυχῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν μὲν Νέαρχον ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστειλεν εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς Πασαργάδας, ὅπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου].

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.

(Κεφ. 29)

4 XXIX. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἡ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀρι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στόβουλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ
βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον καὶ αὐτὸν ἄλσος πεφυτεῦ-
σθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ
πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τε- 5
τράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λί-
θινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἴσω στενήν, ὡς
μόλις ἂν εἶναι ἑνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι
παρελθεῖν. 'Εν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα
τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ·
πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα
ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑπο-
στρώματα. 'Επεῖναι δὲ καὶ κάνδυς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς 6
Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ
ὑακινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο, αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ
ἄλλης καὶ ἄλλης χρόας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώ-
τια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. 'Εν
μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου
ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ 7
τὸν τάφον φερούσῃ οἴκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημέ-
νον, οἳ δὴ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύσου
τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν φυλακήν.
Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ
ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυ-
σίαν. 'Επεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· καὶ ἐδή- 8
λου περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι
ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις κατα-
στησάμενος καὶ τῆς 'Ασίας βασιλεύσας·
μὴ οὖν φθονήσῃς μοι τοῦ μνήματος.

'Αλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὁπότε ἕλοι Πέρ- 9

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωβήσαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὔογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὔφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνθλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προὐχώρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.

10 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν, καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τἆλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα, καὶ ἐπιβαλεῖν τῷ πηλῷ τὸ
11 σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατειπεῖν τοὺς δράσαντας, οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλῃ πῃ ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἀπὸ τὰς Πασαργάδας ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλέει ἐκεῖ καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον του. Εἰς τὰ Σοῦσα ὁ Ἀλέξανδρος ἠσχολήθη εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἑνώσεως τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοιχείων, διὰ νὰ καταστήσῃ ὁμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος του. Δίδων πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἑνώσεως ταύτης νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πείθει δὲ καὶ ὀγδοήκοντα ἐπιφανεῖς στρατηγοὺς καὶ φίλους του νὰ νυμφευθοῦν Περσίδας εὐγενῶν οἰκογενειῶν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχεται 30.000 Πέρσας ὁπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατόν, τοὺς ὁποίους ὥπλισεν ἑλληνικῶς καὶ ὠνόμασεν Ἐ π ι γ ό ν ο υ ς. Ἀπὸ τὰ Σοῦσα κα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταπλέει διὰ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Τίγρητος φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὦπιν. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος δοκιμάζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶταί του στασιάζουν, παραπονούμενοι διὰ τὴν εὔνοιαν, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δριμὺν λόγον ὑπενθυμίζων ὅσα ὁ πατήρ του καὶ αὐτὸς ἔπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθεναρὰν στάσιν του ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ζητήσουν δακρύοντες συγγνώμην. Ὁ βασιλεὺς μεγαλοψύχως φερόμενος συγχωρεῖ ὅλους. Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινὴν ἑστίασιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἑορτάζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνες, ἀνίκανοι διὰ πόλεμον, δέχονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλει δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέρου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξεώς των καὶ ἀνὰ ἓν τάλαντον ὡς δῶρον.

Ἔπειτα ὁ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν του καὶ φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ ἑορτάς. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνῄσκει ὁ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστήθιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτου κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅπου ἐδέχθη πρεσβείας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν διὰ τὰ κατορθώματά του. Εἶχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαρρύθμισιν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του καὶ ἐσχεδίαζε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδόν, ἡ ὁποία συνενώνει τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Εὐφράτην. Ἀλλ' ἐνῷ ἤρχισε τὰς μεγάλας παρασκευὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἦλθεν ἡ μοιραία ὥρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἠσθένησε βαρέως καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθενείας του ἀπέθανε (323)].

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπίλογος τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30).

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμότατος καὶ φιλοκινδυνότατος καὶ τοῦ θείου ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ
2 σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὂν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ ὁπλίσαι τε καὶ κοσμῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ
3 αὑτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναιότατος. Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἔπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαί τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἁλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὑτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποιίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐ μεγάλα τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν 'Αλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθείη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγνῶναί γε, ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων 'Αλεξάνδρῳ ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολ- 2
λοί, εἰ καί τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἁμαρτίαν, κακῶς γιγνώσκοντες. Μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴασις ἁμαρτίας ὁμολογεῖν τε ἁμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι οὐ πάντη χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ ὁ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τινι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μή ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὑτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ 3
τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἕνεκα· οὔκουν δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνωος γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος ἢ Αἰακοῦ ἢ 'Ραδαμάνθυος· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνενεχθεῖσα ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾷ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴωνος τοῦ 'Απόλλωνος. Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ 4
εἶναι πρός τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντη ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφήν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητός τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμεῖξαί μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγήμασι τοὺς ὁμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι δέ, ὡς λέγει 'Αριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἕνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἑταίρους.

XXX. Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια κακίζεσθαί ἐστιν, προφερόμενος κακιζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ Ἀλεξάνδρου ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ᾽ ὢν αὐτὸς καὶ ὁποίᾳ τύχῃ κεχρημένος, ὅντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ᾽ ἀμφοῖν τοῖν ἠπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι, κακίζει, σμικρότερός τ᾽ ὢν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

2 Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἷς ἄνθρωπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτήκει τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα. Οὔκουν οὐδ᾽ ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἐοικώς. Καὶ ταῦτα χρησμοί τ᾽ ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἀλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμή τ᾽ αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὖσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν
3 Μακεδόνων χρησθέντες. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτόν γ᾽ Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δ᾽ ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ᾽ ὅτῳ ὡρμήθην οὐδ᾽ αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφήν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου ἐξ Ἐορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς μεγάλης κληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδείχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὁποῖα ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα. — **Ἀριστόβουλος,** υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσε καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. — **ταὐτά,** δηλ. συμφωνοῦντες μεταξύ των. — **ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον μου. — **ἐπιλεξάμενος** (ἐκλέξας), ἐνν. **ἀναγράφω.** — **ὑπὲρ = περί.** — **οὐδὲ = καὶ οὐ· οὐδ' ἔστι (τις) ὑπὲρ ὅτου (= περὶ οὗτινος),** ἐνν. **ἀνέγραψαν** καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς (ἄλλος), περὶ τοῦ ὁποίου συνέγραψαν (καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου συνέγραψαν). — **ὅτι,** αἰτιολ. — **Ἀριστόβουλος,** ἐπεξήγησις τοῦ **ὁ μέν.** — **πρὸς τὸ ξυστρατεῦσαι, ὅτι** διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος μετέσχε τῆς ἐκστρατείας. — **αἰσχρότερον·** ἀττ. **αἴσχιον.** — **τῷ ἄλλῳ = ἄλλῳ τινί.** — **ἄμφω δέ,** ἐνν. **πιστότεροι ἔδοξαν.** — **ὅτι ξυγγράφουσι** (μτχ.) **αὐτοῖς... ἀπῆν** διότι εἰς αὐτούς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν. — **ἀνάγκη** φόβος. — **μισθὸς** ἐλπὶς ἀμοιβῆς. — **τοῦ ἄλλως τι ξυγγράψαι** ὥστε νὰ συγγράψουν κάτι κατ' ἄλλον τρόπον. — **ἢ ὡς ξυνηνέχθη (= συνέβη)** ἢ ὅπως πράγματι συνέβη. — **ἔστι δὲ ἃ = τινὰ δέ,** ἐνν. **ἀνέγραψα.** — **πρὸς** μὲ γεν. = **ὑπὸ** (ποιητ. αἴτ.) — **ὡς λεγόμενα** ὡς φήμας. — **ἀνθ' ὅτου** διὰ ποῖον λόγον. — **ἐπὶ τοσούτοις συγγραφεῦσι** μετὰ τοσούτους συγγραφεῖς. — **ἀναλέγω** ἀναγιγνώσκω. — **ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ, συναναστρέφομαι κάποιον· ἐπὶ βιβλίων (ὅπως ἐδῶ) = ἀναγινώσκω, μελετῶ. — **οὕτω = τότε.**

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει. — **ἐπ' ἄρχοντος Πυ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θοδήμου, ἤτοι τὸ 336 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἐχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**). — **παραλαβόντα... Ἀλέξανδρον... παρελθεῖν**· τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **λέγεται** (ἐδῶ ἡ σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τ' ἀπαρέμφ. μέχρι τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ **λέγεται**· κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ν' ἀποδοθοῦν διὰ ῥημάτων ἀορ. ἢ παρατ.) — **ἐς Πελοπόννησον**, δηλ. εἰς Κόρινθον. — **παρέρχομαι** πορεύομαι. — **Φιλίππῳ ἔδοσαν** (= εἶχον δώσει), τὸ 337 π.Χ. κατὰ τὴν τότε κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ. — **παρ' ἑκάστων** παρ' ἑνὸς ἑκάστου, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων). — **πλὴν Λακεδαιμονίων**, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν. — **ἐξηγοῦμαί τινος** προηγοῦμαι, εἶμαι ἡγεμὼν τινος. — **νεωτερίζω** στασιάζω, δεικνύω στασιαστικὴν διάθεσιν. — **ἄττα = τινὰ** (= **νεωτερίσαι ἄττα** ὅτι ἔδειξε κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρική). — **ἔφοδος** ἐμφάνισις. — **ἐκπλήττομαι** φοβοῦμαι. — **ἐς τιμὴν ξυγχωρῶ τινί τι** παραχωρῶ τιμητικῶς εἰς κάποιον κάτι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ «ὡς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα)· ἤδη ψηφίζουν ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοῦς στεφάνους καὶ ἀπονέμουν εἰς αὐτὸν θείας τιμάς. — **στόλος** ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3 - 5. ἐξελαύνω ἐκκινῶ, ἐξορμῶ. — **ἐπιτρέπω τινί τι** ἀναθέτω εἰς κάποιον κάτι. — **Ἀντίπατρος**, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανὴς στρατηγὸς καὶ ἔμπιστος τοῦ Φιλίππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. — **πεζοὺς μὲν ξὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις**· βλ. εἰς εἰσαγ. σελ. 15. — **ὁ στόλος** ἡ πορεία. — **Κερκινῖτις**, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1 - 3 μ.). — **ὡς ἐπὶ = πρός**. — **Ἀμφίπολις**, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὄχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ **Στρυμὼν** ποταμὸς διαρρέει ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ μετὰ ῥοῦν 430 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον. — **παρήμειβε τὸ Πάγγαιον ὄρος τὴν (ὁδὸν) ὡς ἐπ' Ἄβδηρα** παρακάμψας τὸ Πάγγαιον ὄρος ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Ἄβδηρα. — **Πάγγαιον**, ὄρος τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νος καὶ Νέστου· **"Αβδηρα,** πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου (οἱ κάτοικοι αὐτῆς **'Αβδηρῖται** εἶχον φήμην ἀνθρώπων ἀνοήτων)· **Μαρώνεια,** πόλις πλησίον τῶν 'Αβδήρων. — **ἐπὶ θαλάσσῃ ᾠκισμένας** παραθαλασσίους. — **ἔνθεν** = **ἐντεῦθεν.** — **"Εβρος,** ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς 'Ελλην. Χερσονήσου, πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους 'Ρίλου (ἀρχ. Σκόμιον), διαρρέει τὴν 'Ανατολ. 'Ρωμυλίαν καὶ Θρᾴκην καὶ μετὰ ῥοῦν 490 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸ Θρᾳκικὸν πέλαγος. — **εὐπετῶς** εὐκόλως. — **Παιτική,** χώρα τῆς Β. Θρᾴκης, μεταξὺ "Εβρου καὶ **Μέλανος** ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (νῦν Σάρον). — **Σηστός,** πόλις τῆς Θρᾳκ. Χερσονήσου ἔναντι τῆς 'Αβύδου, ἀποικία τῶν Μυτιληναίων (παρ' αὐτὴν ὁ Ξέρξης ἔζευξε τὸ 480 π.Χ. τὸν 'Ελλήσποντον διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην διαπεραίωσιν τῶν στρατευμάτων του). — **'Ελαιοῦς,** πόλις τῆς Θρᾳκ. Χερσονήσου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ 'Ελλησπόντου. — **Πρωτεσίλαος,** ἥρως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· οὗτος πρῶτος ἐξεπήδησε κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν 'Ελλήνων εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴν καὶ ἐφονεύθη παρευθὺς ὑπὸ τοῦ "Εκτορος. — **τῶν 'Ελλήνων,** ἡ γεν. ἐκ τοῦ **πρῶτος.** — **τῶν ἅμ' 'Αγαμέμνονι** τῶν μετὰ τοῦ 'Αγαμέμνονος (ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τῶν 'Ελλήνων). — **"Ιλιον,** ἡ Τροία, πρωτεύουσα τῆς Τρῳάδος (ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς "Ιλου). — **ὁ νοῦς** ὁ σκοπός. — **οἷ** = **ἑαυτῷ** (τῷ 'Αλεξάνδρῳ).

6. Παρμενίων, διακεκριμένος Μακεδὼν στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ 'Αλεξάνδρου· οὗτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ. — **ἡ ἵππος,** τὸ ἱππικόν. — **"Αβυδος,** πόλις τῆς Τρῳάδος ἐπὶ τοῦ 'Ελλησπόντου ἔναντι τῆς Σηστοῦ. — **τριήρεσι,** ἡ τριήρης ἦτο τὸ κυριώτερον πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἀρχαίων, φέρον εἰς ἑκάστην πλευρὰν τρεῖς ἐπαλλήλους σειρᾶς κωπῶν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα). — **πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις** πρὸς τούτοις δὲ (= **ἄλλοις**) καὶ μὲ πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα (τὰ ὁποῖα εἶχον στρογγύλον σχῆμα). — **ἐς τῶν 'Αχαιῶν λιμένα·** οὗτος ἦτο κολπίσκος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τρῳάδος, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου, ὠνομάσθη δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν 'Ελλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. — **καταῖραι,** τοῦ ῥ. **καταίρω** καταπλέω, προσορμίζομαι. — **ὁ πλείων λόγος κατέχει** ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει (κοινῶς λέγεται). — **αὐτὸν** αὐτοπροσώπως, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός. — **διαβάλλω** διαβαίνω, διαπεραιοῦμαι. — **ἡ στρατηγὶς ναῦς** ἡ ναυαρχίς. — **τῷ Ποσειδῶνι καὶ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νηρηίσι, ἵνα ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηίδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύσουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν. — **σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ χύσεως οἴνου). — **φιάλη,** ἦτο πλατὺ καὶ ἀβαθὲς δοχεῖον μὲ δύο λαβάς. — **πόντος** θάλασσα.

7. βωμός, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι). — **στέλλομαι** ἐκπλέω. — **ἐκ τῆς Εὐρώπης,** δηλ. ἐν Σηστῷ. — **τῆς Ἀσίας,** δηλ. ἐν Ἀβύδῳ. — **ἀποβατήριος** καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως. — **τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰλιάδι,** ἡ Ἀθηνᾶ ὀνομάζεται **Ἰλιὰς** (Ἰλιακὴ), διότι ἐτιμᾶτο εἰς τὸ Ἴλιον. — **θῦσαι** ἐκ τοῦ **λέγουσι** (ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. **ἀναθεῖναι, καθελεῖν**). — **καθαιρῶ** καταβιβάζω καὶ λαμβάνω. — **ὑπασπισταί,** ἐδῶ : οἱ ἀσπιδοφόροι. — **θῦσαι δ' αὐτόν,** ἐκ τοῦ κατωτέρω **λόγος κατέχει.** — **Πρίαμος,** ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας. — **τοῦ Ἑρκείου·** ὁ Ζεὺς καλεῖται **Ἑρκεῖος,** διότι εἰς τὸ προαύλιον τῶν οἰκιῶν (= **ἕρκος**) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας. — **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (**παραιτούμενον** διότι ἐζήτει νὰ ἐξιλεώσῃ). — **ἡ μῆνις** (γεν. **μήνιος**) ἡ ὀργή. — **μῆνιν Πριάμου . . . Νεοπτ. γένει,** ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἑρκείου Διός· διὰ τοῦτο τώρα ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργήν, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου. — **καθῆκε,** τοῦ **καθίημι** κατέρχομαι· **ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν** εἰς τὸ ὁποῖον (γένος), ὡς γνωστόν, ἀνῆκεν αὐτός· (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατρὸς μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρὸς δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκον καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. ἀνιόντα (μτχ. χρον.), τοῦ **ἀνέρχομαι.** — **ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τοῦτον. — **ἐκ Σιγείου,** τὸ Σίγειον ἦτο πόλις τῆς Τρῳάδος, παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον. — **ἄρα** κατόπιν. — **Ἡφαιστίων,** ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχὼν πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π.Χ. — **Πάτροκλος,** ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποῖον νόημα ἐνεῖχεν ἡ πρᾶξις τοῦ Ἡφαιστίωνος ;) — **εὐδαιμονίζω** μακαρίζω. — **κήρυκος,** κτγρ. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ νὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ νὰ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6 - 7. 'Αρίσβη, πόλις τῆς Τρῳάδος πλησίον τῆς 'Αβύδου. — **οὗ** ὅπου. — **Περκώτη,** πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον μεταξὺ 'Αβύδου καὶ Λαμψάκου· ἡ Λάμψακος, πόλις παρελλησπόντιος καὶ αὐτὴ (ἔναντι τῆς Καλλιπόλεως), ἐξ ἧς ὁρμώμενος τὸ 405 π.Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς τὸν στόλον τῶν 'Αθηναίων.— **παραμείβω** παρακάμπτω, προσπερνῶ. — **πρός,** μὲ δοτ. = πλησίον. — **Πράκτιος,** μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρῳάδι. — **ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν 'Ιδαίων** ἐκ τοῦ ὄρους Ἴδης. — **ἐκδιδοῖ** (= **ἐκδίδωσι**) ἐκβάλλει. — **ἐς θάλασσαν,** δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα. — **Ἕρμωτος,** κώμη μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Κολωνῶν· **αἱ Κολωναί,** πόλις τῆς Μυσίας ἄνωθεν τῆς Λαμψάκου. — **σκοποὶ** στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν, ἀνιχνευταί. — **αὐτῷ** ὑπ' αὐτοῦ. — **τῶν ἑταίρων,** βλ. εἰσαγωγήν. — **ἐξ 'Απολλωνίας,** αὕτη ἦτο πόλις τῆς Μυγδονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην. — **πρόδρομοι** οἱ ἐλαφρῶς ὡπλισμένοι ἱππεῖς, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.) — **πάροδος** δίοδος, διέλευσις. — **Πρίαπος,** πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Μιλησίων. -- **ἐνδίδομαι** παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἡ ὁποία ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικόν).— **ὕπαρχος** ὑποσατράπης. — **Ζέλεια,** πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἴδης. — **τοῖς Ἕλλησι τοῖς μισθοφόροις,** εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρέτουν Ἕλληνες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες ἴδιον σῶμα.

9 - 10. ὑπὲρ (= περὶ) τῶν παρόντων (δηλ. πραγμάτων) περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων.— **Μέμνων ὁ Ῥόδιος,** ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατόν. — **διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρός τινα** διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον κάποιου. — **περιόντας** (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ **περίειμι** ὑπερέχω.— **προϊόντας** (αἰτιολ.), τοῦ **προέρχομαι** βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ. — **χιλὸς** ὁ χόρτος (τὸ χορτάρι). — **ἀφανίζω** καταστρέφω. — **ἐμπίπρημι** καίω (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω **παρῆνει**). — **τῶν πόλεων αὐτῶν** τῶν ἰδίων των πόλεων. — **μενεῖν,** ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔλεγε**.— **'Αρσίτην δὲ τού-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ναντίον ὁ 'Αρσίτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλήσποντον Φρυγίας ὕπαρχος). — **ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι** = **ὅτι οὐ περιόψεται· περιορῶ** ἀδιαφορῶ, ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω. — **τῶν ὑφ' οἷ (= τῶν ὑφ' ἑαυτῷ) τεταγμένων ἀνθρώπων,** τῶν ὑπηκόων του. — **'Αρσίτῃ** = **τῇ 'Αρσίτου γνώμῃ.** — **προσθέσθαι** (ἐκ τοῦ **λέγεται**)· **προστίθεμαί τινι** συμφωνῶ μὲ κάποιον.— **ὅτι καὶ** καὶ διότι (δηλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων).— **ὕποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα** ὑπώπτευον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων. — **τριβὰς ἐμποιῶ τινι** ἀναβάλλω κάτι. — **ἑκόντα** ἐπίτηδες. — **τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὕνεκα** ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς 'Ασίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτῦς τῆς Ἴδης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα. — **διπλῆν,** διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα. — **ἐπιτάσσω** διατάσσω. — **σκευοφόρα** τὰ φορτηγὰ ζῷα, τὰ μεταγωγικά. — **τοὺς προκατασκεψομένους** ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔμελλον ν' ἀνιχνεύσουν. — **τὰ τῶν πολεμίων** τὰς ἐχθρικὰς θέσεις. — **αὐτῷ,** δοτ. ἠθικὴ (εἰς τὴν ἑρμην. δύναται νὰ παραλειφθῇ). — **σαρισσοφόροι** οἱ φέροντες **σάρισσαν,** δηλ. τὸ μακεδονικὸν μακρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.) — **οἱ ἀπὸ** (= ὑπὸ) **τῶν σκοπῶν,** δηλ. **προπεμφθέντες** οἱ προηγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων. — **ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν** ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τοῦ Γρανικοῦ. — **ἐφεστάναι** (ἐκ τοῦ **ἀπήγγελλον**) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῇ. — **ὡς μαχουμένους** (ἀντὶ **ὡς μαχουμένην,** κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελική.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δηλ. ἔνοπλοι. — **αὐλισθῆναι,** ἐκ τοῦ **τολμήσειν· αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω. — **ταύτῃ** (ἐπίρ.) = οὕτω, ἕνεκα τούτου. — **παρέξειν,** τοῦ ἀπροσ. **παρέχει** εἶναι δυνατὸν (τὸ **παρέξειν** ἐκ τοῦ **δοκῶ**).— **ἕωθεν** τὸ πρωὶ (πρωὶ-πρωὶ). — **τῷ στρατῷ,** ἐκ τοῦ **παρέξειν** (θὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατόν). — **διαβάλλω** διαβαίνω. — **πόρος** τὸ πέρασμα, ὁ ποταμός. — **εὐπετῶς** εὐκόλως, χωρὶς κόπον. — **ὑποφθάνω** (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά...— **ἐς τάξιν καθίσταμαι** παρατάσσομαι πρὸς μάχην. — **ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ** ἀρχίζω τὴν μάχην. — **ἐν μετώπῳ** (= **φάλαγγι**) εἰς ἐκτεταμένην (εὐρεῖαν) γραμμὴν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάθους). 'Αντιθέτως : **κατὰ κέρας** ἢ **ἐπὶ κέρως** (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βαθεῖαν)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σειρὰν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον 2 - 4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν). — **πολλὰ** (μέρη) **αὐτοῦ**, δηλ. τοῦ ποταμοῦ. — **εἰσὶν αἳ = τινές**. — **ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι** (μτχ. ὑποθ.), ἐνν. **ἡμῖν** ἐὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ εἰς μακρὰν σειράν. — **ἐπικείσονται**, τοῦ **ἐπιτίθεμαι**. — **ᾗπερ ἀσθενέστατον**, ἐνν. **ἐστὶ** ἐκεῖ ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεώς μας. — **σφάλμα** ἀτυχία. — **χαλεπὸν** ἐπιζήμιον. — **ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν** διὰ τὴν ἔκβασιν τοῦ ὅλου ἀγῶνος. — **σφαλερὸν** ἐπικίνδυνον.

6. οὕτω τῷ ὀνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως. — **ἐκφαυλίζω τινὰ** ὁμιλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον. — **εἴργω τινὰ τοῦ οὐ μὴ ποιεῖν τι = κωλύω τινὰ ποιεῖν τι**. — **πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης** ἁρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων. — **οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς... ὀξύτητος** οὔτε ἁρμόζον εἰς τὴν ἰδικήν μου ἀποφασιστικότητα. — **ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι**. — **ὅτι**, αἰτιολ. — **ἄξιον τοῦ σφῶν δέους** τὸ ὁποῖον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των. — **ἐν τῷ παραυτίκα** ἀμέσως. — **ἔπαθον**, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἡγησόμενον (μτχ. τελ.) ἐνν. **αὐτοῦ** τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος· **ἡγοῦμαι**, ἐδῶ = ἀναλαμβάνω τὴν διοίκησιν. — **παράγω** (ἀμεταβ.) πορεύομαι, προχωρῶ. — **προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ** ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας. — **αὐτῷ = ὑπ' αὐτοῦ**. — **τοὺς ἑταίρους τοὺς ἱππέας** τὸ βαρὺ ἱππικὸν (πρβλ. κεφ. 12, § 7). — **τοὺς 'Αγριᾶνας**, λαὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν 'Ροδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῆ ὑπὸ τοῦ 'Αλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. — **σαρισσοφόρος**, βλ. κεφ. 13, § 1. — **Φιλώτᾳ ἐπετάχθη** ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλώτα. — **τοὺς Παίονας**, οὗτοι ἦσαν ἀρχαῖος λαὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρᾳ τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ 'Αξιοῦ καὶ Στρυμόνος. — **τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους**, τὴν ἐξ 'Απολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7). — **ἐχόμενοι δὲ τούτων** πλησίον δὲ τούτων. — **οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων**, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 15). — **ἐπὶ τούτοις** (ἐνν. **ἐτάχθη**) πλησίον τούτων. — **ἡ φάλαγξ**, ἐδῶ = ἡ τάξις, τὸ τάγμα (ὁμοίως κατωτέρω). — **ἐπὶ δὲ** (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ. — **ἐπὶ δὲ ὧν = ἐπὶ δὲ (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι), ὧν**. — **ἡ Κρατέρου φάλαγξ**, ὁ Κρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τερος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ πεζικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ὡς καὶ ἐν Ἰσσῷ καὶ ἐν Ἀρβήλοις).— **ἔστ(ε) ἐπὶ τὸ μέσον** μέχρι τοῦ μέσου (τῆς ὅλης παρατάξεως)· ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων διῃρεῖτο συνήθως εἰς 6 τάξεις· ἐδῶ ὅμως διαιρεῖται εἰς 8.

4. ὀλίγον ἀποδέοντες ὀλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν. — **ἡ ἵππος** τὸ ἱππικόν. — **παρατείνω** ἐκτείνω. — **τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην** κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. — **ὑπερδέξιος** ὑπερύψηλος. — **τὰ χωρία** τὰ μέρη, τὸ ἔδαφος. — **ῇ... ταύτῃ** ὅπου... ἐκεῖ. — **καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ** καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπείρου σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν. — **ἐπέχοντα,** ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ **καθεώρων· ἐπέχω** = ἔχω θέσιν. — **κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν** ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. χρόνον ἐπί τινα χρόνον. — **τὰ στρατεύματα (= οἱ στρατοὶ) ἐφεστῶτες** ἱστάμενοι (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον).— **ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν (= ἕνεκα τοῦ ὀκνεῖν τὸ μέλλον)** ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ ἄδηλον μέλλον τοῦ ἀγῶνος. — **ὡς ἐπικεισόμενοι** (μτχ. τελική), τοῦ **ἐπιτίθεμαι.** — **(αὐτοῖς) ἐκβαίνουσιν,** μτχ. χρονική.— **ἀγαθὸς** γενναῖος. — **καὶ μὴν** καὶ μάλιστα. — **προεμβάλλω** ρίπτομαι πρῶτος. — **ἔταξε** διέταξε· ἡ σειρά : **Ἀλέξανδρος... ἔταξεν Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ. ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας καὶ μίαν τάξιν τῶν πεζῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων** (= ἔμπροσθεν τούτων) **τὴν Σωκράτους ἴλην** (ἐνν. **ἔταξε προεμβαλεῖν**). — **τὴν ἡγεμονίαν** τὴν πρώτην θέσιν (τὴν ὁποίαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα). — **ὑπὸ σαλπίγγων** ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων.— **καί... ἀλαλάζοντας** (κατὰ τὸ νοούμενον ἀντί : **ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρας**) καὶ μὲ πολεμικὰς κραυγάς. — **τῷ Ἐνυαλίῳ** πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου)· καὶ εἰς τὴν « Κύρου Ἀνάβασιν » Ξενοφ. εἴδομεν : **« τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι »** (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 8, § 17).— **παρατείνω** ἐκτείνω. — **λοξὴν** πλαγίαν.— **ῇ παρεῖλκε τῷ ῥεῦμα** ἐκεῖ ὅπου παρέσυρε τὸ ῥεῦμα, δηλ. : κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ῥεύματος. — **κατὰ κέρας** ἐκ τῶν πλαγίων.— **ὡς ἀνυστὸν** ὅσον ἦτο δυνατὸν (ἐκ τοῦ **ἀνύω** καὶ **ἀνύτω** ἐκτελῶ, κατορθώ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νω).— **τῇ φάλαγγι** ἐν μετώπῳ, εἰς ἐκτεταμένην γραμμήν. — **προσμείγνυμί τινι** συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ᾗ... ταύτῃ, βλ. κεφ. 14, § 4. — **προσέχω τινὶ** πλησιάζω κάποιον (ἢ κάτι). — **βάλλω** ρίπτω ἀκόντια. — **ἐξ ὑπερδεξίου** ἐξ ὑψηλῶν θέσεων. — **χθαμαλὸς** χαμηλός. — **ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ** μέχρι τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ. — **καὶ ἦν ὠθισμὸς τῶν ἱππέων** (γεν. ὑποκ.) = **καὶ ἐωθοῦντο οἱ ἱππεῖς.** — **τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ' εἴργειν**, ἐνν. **πειρωμένων** (αἰτιολ. μτχ.). — **πολλῶν παλτῶν ἄφεσις**, ἐνν. **ἦν** = **πολλὰ παλτὰ ἀφίετο· παλτὸν** ἀκόντιον. — **ἐλαττούμενοι** ἐπειδὴ ἦσαν ὀλιγώτεροι. — **ἐξ οὐ βεβαίου** ἐξ ἐδάφους ἐπισφαλοῦς (διότι ἐκεῖ ἦτο λασπῶδες καὶ ὀλισθηρόν). — **οἱ δὲ Πέρσαι...** = **οἱ δὲ Πέρσαι οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης** (ἐξ ὑψηλῶν θέσεων ὑπεράνω τῆς ὄχθης). — **ἄλλως τε καὶ** καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη. — **ταύτῃ** εἰς τὴν θέσιν ταύτην. — **κινδυνεύω** μάχομαι.

3 - 5. ξυμμείγνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον. — **πρὸς αὐτῶν**, ποιητ. αἴτιον. — **γενόμενος**, μτχ. ἐναντιωμ.— **ὅσοι γε μὴ** ἐξαιρέσει βεβαίως ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι. — **ἀποκλίνω** καταφεύγω. — **ἅμα οἷ= σὺν ἑαυτῷ.** — **ἵνα** ὅπου. — **τὸ πᾶν στῖφος** τὸ πυκνότατον πλῆθος. — **ξυνειστήκει** εἶχε συναφθῆ. — **ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις** ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης. — **τοῖς Μακεδόσι = τῶν Μακεδόνων.** — **ἐῴκει**, τοῦ **ἔοικα** ὁμοιάζω. — **ξυνέχομαι** συνωθοῦμαι. — **οἱ μέν... οἱ δέ**, ἐνν. **πειρώμενοι.** — **ἐξῶσαι**, τοῦ **ἐξωθῶ.**— **ἐς ἅπαν** παντελῶς.— **βιάζομαί τινα** ἐξωθῶ κάποιον βιαίως. — **οἱ Μακεδόνες** ἐπεξήγησις τοῦ **οἱ μέν.** — **ξυστοῖς** διὰ δοράτων (τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο οἱ ἱππεῖς ὡς δόρυ ἢ ἀκόντιον). — **κρανέινος** κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου κρανειᾶς (διὰ ν' ἀντέχῃ ὡς στερεόν).

6. ἔνθα δὴ τότε ἀκριβῶς. — **ᾔτει** (τοῦ **αἰτῶ**), μὲ διπλῆν αἰτ. — **ἀναβολέα**, παράθ. εἰς τὸ **Ἀρέτην**, ὁ ὁποῖος ἦτο **ἀναβολεύς**, ἱπποκόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῇ τὸν ἱππεύοντα, ἵνα ἀναβῇ εἰς τὸν ἵππον. — **τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων)**, γεν. διαιρ. — **πονοῦμαι** μετὰ κόπου ἀγωνίζομαι. — **κεκλασμένου**, τοῦ **κλάομαι-ῶμαι** θραύομαι. — **οὐκ ἀφανῶς** λαμπρῶς, γενναίως.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

7 - 8. καὶ ὃς καὶ οὗτος (ὁ 'Αλέξ.).— **ἐπάγω ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων** ὁδηγῶ τοὺς ἱππεῖς εἰς σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν. — **ἅμ' οἷ,** βλ. § 3. — **ἐξελαύνω** ἐξορμῶ. — **παίω** κτυπῶ. — **καταβάλλει** ρίπτει κάτω (νεκρόν). — **ἐν τούτῳ** αὐτὴν τὴν στιγμήν.—**'Ροισάκης,** ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου. — **ἐπελαύνω** ἐπέρχομαι (ἔφιππος). — **κοπίς,** ξίφος (καμπύλον). — **τὴν πληγὴν ἔσχε** ἐσταμάτησε, ἐματαίωσε τὸ κτύπημα.— **Σπιθριδάτης,** βλ. κεφ. 12, § 8.— **ἀνετέτατο,** τοῦ **ἀνατείνομαι** ὑψώνω. — **ὑποφθάνω** προφθάνω. — **τὸν ὦμον,** ἐδῶ = τὸν βραχίονα. — **ἐπεκβαίνω** ἐξέρχομαι κατόπιν. — **προχωρεῖ** (ἐδῶ ἀπρόσ.) = εἶναι δυνατόν. — **προσγίγνομαί τινι** συνενώνομαι μὲ κάποιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὐτοί τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ ἵπποι.— **πολλά,** σύστ. ἀντικ. τοῦ **βλαπτόμενοι.**— **ἐγκλίνω** τρέπομαι εἰς φυγήν. — **προκινδυνεύω** μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμήν.— **ἐνδίδωμι** ὑποχωρῶ.— **τὸ μέσον... αὐτοῖς** τὸ κέντρον αὐτῶν. — **παραρρήγνυμαι** ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως).— **τὰ ἐφ' ἑκάτερα** ἀμφότεραι αἱ πτέρυγες τῆς παρατάξεως. — **καρτερὰ** γενική.— **ἐκτρέπομαι** στρέφομαι. — **ὧν = τούτων δέ.** — **ᾗ** ἐκεῖ ὅπου. — **ἐκπλήξει τοῦ παραλόγου** ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων). — **βέβαιος λογισμὸς** σταθερὰ ἀπόφασις. — **ἐπάγω τινὶ τὴν φάλαγγα** ὁδηγῶ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάποιου. — **πάντη** ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. — **ἐν μέσῳ** (συλληφθέντας) εἰς τὸ μέσον.— **δι' ὀλίγου,** ἐνν. χρόνου. — **ὅτι μή... τις** ἐκτὸς ἐὰν κανείς. — **ζωγρῶ** συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω. — **διαλανθάνω** διαφεύγω τὴν προσοχήν. — **πταῖσμα** ἀποτυχία, ἧττα.

4 - 5. εἰκὼν ἀνδριάς. — **ἐν Δίῳ·** τὸ Δῖον ἦτο πόλις τῆς Ν. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ 'Ολύμπου ἔχουσα ὀνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων· ἐκεῖ ἱδρύθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεσόντων ἑταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπήχθησαν ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς τὴν 'Ρώμην μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν 'Ρωμαίων τὸ 164 π.Χ.— **Λύσιππος,** περίφημος γλύπτης ἐκ Σικυῶνος, ἀκμάσας τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.—**'Αλέξανδρον ἐποίει**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατεσκεύαζεν ἀνδριάντας τοῦ 'Αλεξάνδρου. — **προκρίνομαι** προτιμῶμαι. — **καὶ ἄλλῳ κόσμῳ** καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμάς. — **ἀτέλεια τῶν κατὰ τὴν χώραν** (δηλ. **γιγνομένων**) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων. — **τῷ σώματι λειτουργίαι** σωματικαὶ ὑπηρεσίαι (ἀγγαρεῖαι). — **κατὰ τὰς κτήσεις ἑκάστων εἰσφοραὶ** συνεισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἑκάστου. — **ἐπέρχομαι** ἐπισκέπτομαι. — **ἐρόμενος,** τοῦ **ἐρωτῶ.** — **ὅπως τις ἐτρώθη καὶ ὅ τι πράττων (ἐτρώθη),** ἐκ τοῦ **ἐρόμενος.** — **παρασχὼν οἱ** ἐπιτρέψας εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετρωμένων). — **εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι,** ἐκ τοῦ **παρασχών.** — **ἀλαζονεύομαι** ὑπερηφανεύομαι διὰ κάποιον κατόρθωμα.

[Πῶς τιμᾷ ὁ 'Αλέξανδρος τοὺς πεσόντας ; Ποία ἡ διαγωγή του πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας ; Πῶς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν 'Αλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων ;]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν.— **δήσας,** τοῦ **δέω - δῶ** δένω.— **ἐν πέδαις** μὲ χειροπέδας. — **ἐργάζεσθαι** (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.) ἐνν. **τὴν γῆν.** — **παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν** παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ· δηλαδή ;). — **ἀνάθημα** (κτγρμ.) ἀφιέρωμα.

[Ποία ἡ συμπεριφορὰ τοῦ 'Αλεξάνδρου ἔναντι τῶν νεκρῶν ἀντιπάλων του ; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς Ἕλληνας μισθοφόρους καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν ; Διατί; Ποῖον τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς ;]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐς Γόρδιον, τὸ Γόρδιον ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.— **παρέρχομαι** εἰσέρχομαι. — **ἄκρα** ἀκρόπολις. — **ὁ Γόρδιος,** ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἱδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου.— **καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου,** ὁ υἱὸς τοῦ Γορδίου Μίδας εἶναι ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλούτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲ διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μίδας μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον. — **καὶ τοῦ ζυγοῦ,** ζυγὸς τῆς ἁμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ ὁποῖον δένεται σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἑκατέρωθεν τοῦ ὁποίου ζευγνύονται τὰ ζῷα).

2 - 6. λόγος πολὺς κατεῖχεν ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη. — **πρόσχωρος** πλησιόχωρος, γείτων. — **τῷ μέν... τῷ δέ,** δοτ. ὀργ. — **ἀροτριᾶν** κτλ., τὰ ἀπαρέμφατα μέχρι τῆς παραγράφου 6 ἐκ τοῦ **λόγος... κατεῖχεν** (εἰς τὴν ἑρμηνείαν δύνανται ν' ἀποδοθοῦν μὲ ῥήματα ἱστορ. χρόνου). — **ἁμαξεύω** σύρω ἅμαξαν. — **ἀροῦντος** (χρον. μτχ.), τοῦ **ἀρόω-ῶ** ἀροτριῶ. — **ὁ βουλυτὸς** (ἐνν. **καιρὸς**) ἡ ὥρα τῆς ἀποζεύξεως τῶν βοῶν : ἡ ἑσπέρα. — **ὄψις** θέαμα. — **κοινόω-ῶ** ἀνακοινώνω. — **ὑπὲρ τοῦ θείου** περὶ τοῦ θείου τούτου σημείου. — **παρὰ τοὺς Τελμισσέας·** Τελμισεῖς ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικήν των ἱκανότητα.— **σοφὸς ἐξηγεῖσθαι** ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ ἐξηγῇ. — **ἀπὸ γένους** ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς. — **μαντεία** μαντικὴ τέχνη. — **προσάγω τινὶ** πλησιάζω κάποιον. — **ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ κάποιον. — **ὅπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν. — **θύειν,** ἐκ τοῦ **κελεῦσαι.** — **δεηθῆναι γὰρ** κτλ., ἡ σειρά : **δεηθῆναι γὰρ (= ἐπεὶ) Γόρδιον αὐτῆς ξυνεπισπομένην οἱ τὴν θυσίαν ἐξηγήσασθαι** ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας. — **ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω. — **συγγίγνομαι ἐπὶ γάμῳ τινὶ** νυμφεύομαι. — **ἐν τούτῳ,** δηλ. τῷ χρόνῳ. — **στάσει πιέζεσθαι σφίσι = στασιάζειν ἀλλήλοις.— καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κλησίᾳ καὶ (ὅτι) παρουσιάσθη κατὰ τὴν συνέλευσιν.— **αὐτῇ ἁμάξῃ** μετὰ τῆς ἁμάξης του. — **ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον** ἐπειδὴ συνεδύασαν τὸν χρησμὸν (μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἁμάξης). — **φράζω** λέγω, ὑποδεικνύω. — **ἐν τῇ ἄκρᾳ** εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — **χαριστήριον** (κτγρμ.) ὡς εὐχαριστήριον δῶρον. — **ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ** διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετόν). — **μυθεύεται** ὑπάρχει παράδοσις. — **χρῆναι** (τοῦ **χρὴ**) ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι πεπρωμένον.

7 - 8. ἀπόρως ἔχω ἀπορῶ, δὲν δύναμαι. — **περιορῶ** ἀφήνω. — **μή τινα... κίνησιν ἐργάσηται** (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακὴν ἐντύπωσιν.—**'Αριστόβουλος,** περὶ τοῦ ὁποίου βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, §§ 1-3, σελ. 79. — **ἐξελόντα,** τοῦ **ἐξαιρῶ** ἀφαιρῶ. — **ὁ ἕστωρ** ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν ῥυμόν, βλ. § 1). — **τύλος** ξύλινον καρφίον. — **διαβάλλομαι** διαπερῶμαι. — **διαμπὰξ** πέρα - πέρα. — **ξυνέχω** συγκρατῶ. — **ἐξελκύσαι,** ἐκ τοῦ **λέγει· ἐξελκύω** ἀποσύρω, ἀποσπῶ. — **ἰσχυρίζομαι** λέγω μετὰ βεβαιότητος. — **δ' οὖν** πάντως ὅμως (ἀπόδοσις τοῦ προηγηθέντος **ὅπως μέν**).— **ἀπαλλάττομαι ἀπό τινος** ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιον. — **ὡς τοῦ λογίου ξυμβεβηκότος** μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησμὸς εἶχεν ἐκπληρωθῆ. — **καὶ γὰρ καὶ** διότι καί... — **σέλας** ἀστραπή. — **ἐπισημαίνω** ἐπιβεβαιώνω. — **ἐπὶ τούτοις** ἕνεκα τούτων. — **τοῖς φήνασι,** τοῦ ῥ. **φαίνω** φανερώνω.

Κεφάλαιον 4.

7-8. 'Αριστοβούλῳ, ποιητ. αἴτ. (βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, §§ 1-3, σελ. 79). — **οἱ δὲ** (= ἄλλοι δὲ) **λέγουσιν,** ἐνν. **νοσῆσαι τὸν 'Αλέξανδρον.** — **ῥίψαντα,** ἐνν. **ἑαυτὸν** (μτχ. αἰτιολ.).— **νήχομαι** κολυμβῶ.— **καύματι ἔχομαι** κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τὴν ζέστην. — **οἷα** (= **ἅτε**), μὲ αἰτιολ. μτχ. δηλοῖ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική : **οἷα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ** ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ἄρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάζει. — **ἔχεσθαι** ὅτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **λέγουσι**). — **ξυνόντα** φίλον, ἀκόλουθον. — **τὰ ἀμφὶ ἰατρικὴν** ὡς πρὸς τὰ ἰατρικὰ ζητήματα. — **ἐς τὰ μάλιστα πιστεύομαι** ἀπολαύω μεγίστης ἐμπιστοσύνης. — **ἀδόκιμος** ἀσήμαντος, ἄνευ ὑπολήψεως. — **καθῆραι,** ἐκ τοῦ **ἐθέλειν** (τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ **λέγουσι**)· **καθαίρω τινὰ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φαρμάκῳ παρέχω εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον.— **καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι** καὶ (λέγουσιν ὅτι) παρεκάλει (ὁ Ἀλέξ.) τοῦτον (τὸν ἰατρὸν Φίλ.) νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον. — **παρασκευάζειν,** ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ **λέγουσι** καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11. — **ὁμοῦ** συγχρόνως. — **ἔνδηλος γίγνομαι** φαίνομαι, φανερώνομαι. — **ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου** ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ φάρμακον. — **ἀκούω,** μὲ ἀπαρ.= ἔχω πληροφορίας (ὅτι...).— **καὶ ἐς τὰ ἄλλα** καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα. — **ἐπαγγέλλομαι** ὑπόσχομαι· **ὅσα ἐπαγγέλλοιτο** ὅσα (φάρμακα) ἤθελεν ὑποσχεθῇ (ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ). — **ῥαΐζω** καλυτερεύω.— **ὅτι βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὢν** ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εἰλικρίνειαν (αὐτῶν). — **ἐρρωμένος** θαρραλέος.

[Ἐκ τῶν ἀπαρεμφ. τῶν §§ 9 - 11 ποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ προηγηθέντος λέγουσι τῆς § 7 ; Ποία ἡ συντακτικὴ θέσις ἑκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ. ; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν ἰατρόν του ; Ποία ἡ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους του ἐντύπωσις ;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. ὑπερβάλλω διαβαίνω. — **τὸ ὄρος,** τὸ Ἀμανὸν ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνεται μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας· βορείως μὲν ἑνώνεται μὲ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπτόμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλουμένας **Ἀμανικὰς πύλας,** αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείας Συρίας δίοδον. — **προάγω** προχωρῶ. — **ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθὼν (= ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξάνδρου)** χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὑρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ). — **χαλεπῶς αἰκίζομαί τινα** σκληρῶς βασανίζω κάποιον. — **Πίναρος,** μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσσικὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **τριακόντορος** (ἐνν. **ναῦς**) τριακοντάκωπος (πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας μὲ ἰσαρίθμους κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειράν). — **τῶν ἑταί-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρων (βλ. εἰσ. σ. 15).— **κατασκεψομένους** (τοῦ **κατασκοποῦμαι**) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπεύσεως. — **εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται** ἐὰν ὅσα ἐξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ. — **μᾶλλόν τι εὐπετῶς** κάπως εὔκολα.

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω. — **ἐκ τῶν ἤδη σφίσι** (ποιητ. αἰτ.) **καλῶς κεκινδυνευμένων** ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγώνων, οἱ ὁποῖοι ἐνδόξως εἶχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν.— **στρατηγῶ** διευθύνω τὸν ἀγῶνα.— **ἐπὶ νοῦν τινι ἄγω** ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ἰδέαν. — **καθείργνυμι** ἐγκλείω. — **ἐκ τῆς εὐρυχωρίας,** δηλ. ἐκ τῆς εὐρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώχων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος. — **ἐς τὰ στενόπορα,** δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ. — **ἵνα** ὅπου. — **ξύμμετρον χωρίον** κατάλληλος τοποθεσία. — **τοῖς δέ,** δηλ. Πέρσαις — **ἀχρεῖος** ἄχρηστος. — **παραπλήσιος** ὅμοιος. — **οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίοις (οὖσι)** οἱ ὁποῖοι οὔτε κατὰ τὰ σώματα οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὅμοιοι (πρὸς αὐτούς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας). — **Μακεδόνας... ἐς χεῖρας ἥξειν** (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου **ἔλεγεν·** ἐπίσης καὶ τὰ ἑπόμενα ἀπαρέμφ. **μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν). — τρυφῶσι** (μτχ.) οἱ ὁποῖοι ζοῦν βίον μαλθακόν. — **ἄλλως τε καὶ** καὶ πρὸς τούτους ἀκόμη. — **ἐς χεῖρας ἥκω** συμπλέκομαι.— **ὅσοι τε Ἕλληνες Ἕλλησι,** ἐνν. **ἐς χεῖρας ἥξουσι.— ὑπὲρ τῶν αὐτῶν** (οὐδ.). διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν. — **ἐπὶ μισθῷ καὶ τούτῳ οὐδὲ πολλῷ** διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὄχι πολύν. — **ξὺν σφίσιν** = **σὺν ἑαυτοῖς** (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν). — **ἄπονος** ὀκνηρός. — **μαλακὸς** μαλθακός. — **ἀντιτάξεσθαι** (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἀντιταχθοῦν. — **ἐπὶ δὲ** = πρὸς τούτοις δέ. — **ἀντιστρατηγῶ τινι** ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέτωπος πρὸς κάποιον.

[Τρέψατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν §§ 3 - 5 εἰς εὐθύν. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν 'Αλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνες ; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ 'Αλέξανδρος λέγων ὅτι : « ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν στρατηγεῖ ἄμεινον » ;]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακεδόνες) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα. — **ἐπεξῄει,** τοῦ **ἐπεξέρχομαι** διηγοῦμαι, λέγω. — **τὰ ἆθλα** τὰ ἔπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καρποὶ τοῦ ἀγῶνος).— **κρατῶ** νικῶ. — **ἐν τῷ τότε,** ἐνν. **χρόνῳ.**— **ὅ τι περ ὄφελός (ἐστι)** ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι χρήσιμον· κατ' ἔννοιαν = τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος.— **καὶ ὡς...,** ἐκ τοῦ **ἐπεδείκνυεν** (μετάβασις ἐκ τοῦ εἰδ. ἀπαρ. **κρατήσειν** εἰς εἰδ. πρότασιν). — **ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι,** μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα — **ὅτι μὴ** εἰ μή. — **τὰ ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένα** τὰ μέχρι τοῦδε λαμπρὰ κατορθώματα τὰ ὁποῖα ἀπὸ κοινοῦ εἶχον συντελεσθῆ. — **καὶ εἰ δὴ** καὶ ἐὰν μάλιστα. — **τῳ** (ποιητ. αἴτ.) ὑπό τινος. — **ἰδίᾳ** κατ' ἰδίαν, ἀτομικῶς. — **τι...τετολμημένον** (ἐνν. **ἦν**) εἶχε πραχθῆ τολμηρόν τι ἔργον. — **διαπρεπὲς ἐς κάλλος** ἔξοχον εἰς ὡραιότητα : ἐξαιρετικῶς ἔνδοξον.— **ἐπὶ τῷ ἔργῳ** διὰ τὸ κατόρθωμά του. — **ἀνακαλῶ** προσφωνῶ. — **τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον** τὸ ριψοκίνδυνον αὐτοῦ. — **ὡς ἀνεπαχθέστατα** χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλῇ (διὰ τῆς καυχησιολογίας του)· ἤτοι = μὲ μεγίστην μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἐλθεῖν = ἀναμνησθῆναι.— ὡς... (λέγων) ὅτι...(ἐκ τούτου συνδέεται τὸ ρ. **ἐτρέψαντο).— οὐδέν τι σφίσιν ἐπεοικότες** (ἐναντ. μτχ.): ἐνῷ οὐδόλως (οὗτοι) ὡμοίαζον (ἠδύναντο νὰ συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας).— **ἀξίωσις** ἀξία.— **ὅτι μὴ** ἐκτός. — **αὐτοσχεδιάζομαι** παρασκευάζομαι προχείρως. — **οἱ δὲ οὗτοι** παρ' ὅλα ταῦτα. — **ἐτρέψαντο** ἔτρεψαν εἰς φυγήν. — **πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ** πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κάποιαν ὑπερβολήν, διότι τὰ Κούναξα, ὅπου ἔγινεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίπου). — **κατιόντων** (μτχ. χρον.), τοῦ **κατέρχομαι** ἐπιστρέφω· **κατιόντων (αὐτῶν)** κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των.— **ἐπιγίγνομαί τινι** ἐπιπίπτω ἐναντίον κάποιου.— **ἐπῆλθον** διῆλθον. — **ὅσα τ(ε) ἄλλα εἰκός (ἐστι)... παραινεῖσθαι,** ἐνν. **παρῄνει** ἔλεγεν, ἀνέφερεν. — **ἐν τῷ τοιῷδε** εἰς τοιαύτην περίστασιν. — **πρὸ τῶν κινδύνων (τῆς μάχης)** πρὸ τῆς μάχης. — **παράκλησις** παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις. — **ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι** πανταχόθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες· κυρίως **δεξιοῦμαι** = χαιρετίζω λαμβάνων τὴν δεξιάν. — **τῷ λόγῳ ἐπαίροντες (αὐτὸν)** διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἐξάπτοντες αὐτόν.

[Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαλιᾶς τοῦ 'Αλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατόν του ; (§§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν ;]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφάλαιον 8.

1 - 4. δειπνοποιοῦμαι δειπνῶ. — **προκατασκεψομένους,** τοῦ **προκατασκοποῦμαι** προανιχνεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων.— **ὡς κατασχεῖν (= ὡς καθέξων)** = ἵνα καταλάβῃ. — **κρατῶ τινος** γίνομαι κύριος.— **τῶν παρόδων,** δηλ. τῶν παραλίων στενῶν (τοῦ 'Αμανοῦ ὄρους). — **πέτρα** βράχος.— **ἀκριβεῖς (= ἀκριβῶς)** μετὰ περισκέψεως. — **ὑπὸ τὴν ἕω** περὶ τὴν αὐγήν. — **κατὰ τὴν ὁδόν,** δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς 'Ισσόν. — **ἕως** ἐν ὅσῳ. — **ἐπὶ κέρως ἦγεν** ἐπορεύετο εἰς μακρὰν (βαθεῖαν) σειρὰν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον 2 - 4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν· ἀντίθ. **ἄγω ἐπὶ φάλαγγος** ἢ **ἐν φάλαγγι,** βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4). — **διεχώρει (τὰ χωρία) ἐς πλάτος** ηὐρύνετο ὁ τόπος. — **ἄλλην καὶ ἄλλην** τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην. — **παράγω** διατάσσω κάποιον νὰ βαδίσῃ. — **τῇ μὲν** ἔνθεν μέν. — **ἐν ἀριστερᾷ δὲ** ἔνθεν δέ. — **τέως μὲν** ἐπί τινα χρόνον. — **τῶν πεζῶν τὸ ἄγημα** τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν. — **τοὺς ὑπασπιστὰς** τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 15). — **ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ (τινὶ)** ἐὰν ἀρχίσῃ κανεὶς νὰ ὑπολογίζῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας. — **ὡς μὴ** ἵνα μή. — **πάντῃ** πανταχόθεν

5 - 8. προσάγω προσέρχομαι.— **τοῦ Πινάρου,** βλ. κεφ. 7, § 1-2.— **μάλιστα** περίπου.— **τῶν ψιλῶν,** βλ. εἰσαγ. σελ. 15.— **κατὰ τὴν φάλαγγα** ἀπέναντι τῆς φάλαγγος.— **τῶν Καρδάκων,** οἱ Κάρδακες ἦσαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ μὲ βαρὺν ὁπλισμόν, τὸ ὁποῖον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἁρπαγὰς καὶ λεηλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξεως **κάρδα,** ἡ ὁποία παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐσήμαινε κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον. — **ἐπὶ φαλ. ἁπλῆς** εἰς μίαν γραμμήν. — **ἵνα** ὅπου. — **ἐπέταξε τῷ ὄρει** παρέταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους. — **ἔστιν οἳ** τινές. — **πῇ μὲν** κάπου μέν. — **διαχωρῶ** διαχωρίζομαι, διασχίζομαι. — **ἐς ἐπικαμπὴν προϊὸν** καταλῆγον εἰς καμπυλότητα. — **ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον** εἰς ἀνωφελὲς βάθος (διότι οἱ ὄπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἠδύναντο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν ὅτε ηὐρύνετο ὁ χῶρος. — **ἰόντι,** χρονκ. μτχ. — **παράγω,** βλ. ἀνωτ. § 2. — **τοὺς ἑταίρους,** βλ. εἰσαγ. σελ. 15.— **ἅμα οἱ = σὺν ἑαυτῷ** πλησίον του. — **ὡς** πρός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

10 - 11. αὐτῷ, ποιητ. αἴτ. — **ἐπὶ τῷδε** διὰ τὸν ἑξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **ὅπως ἀσφαλῶς** κτλ.). — **ἔκταξις** παράταξις.— **ἀπὸ ξυνθήματος** διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου. — **κατὰ Παρμενίωνα** ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος. — **ταύτῃ** ἐνταῦθα. — **ἱππάσιμα ἦν (τὰ χωρία)** ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἱππικόν. — **ἀχρεῖοι... ἐφαίνοντο** ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (οἱ ἱππεῖς).— **παριππεύω** ἔρχομαι (ἔφιππος).— **καθάπερ νόμος,** ἐνν. **ἦν** καθὼς ἦτο συνήθεια. — **τὸν νοῦν** τὴν αἰτίαν. Ὁ Ξενοφῶν εἰς « Κύρου Ἀνάβασιν » (βιβλ. Α', κεφ. 8, § 22) γράφει ὅτι κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάζουν ταχύτερον διαταγὰς εἰς τὸ στράτευμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. ὀλίγου (ἐνν. **δεῖν**) σχεδόν.— **μεταχωρῶ** μετακινοῦμαι. — **αὐτῷ** (ποιητ. αἴτ.) **δέ... τεταγμένους** ἐνῷ αὐτὸς εἶχε παρατάξει. — **ταύτῃ** ἐνταῦθα (δηλ. εἰς τὸ εὐώνυμον). — **παριππεύω,** ἐδῶ = παρελαύνω, διέρχομαι ἔφιππος. — **προέταξε τῶν ἱππέων,** ἐδῶ = ἔταξε πλησίον τῶν ἱππέων. — **πρόδρομοι** πρόσκοποι, τὸ ἐλαφρὸν ἱππικὸν (βλ. εἰσαγ., σελ. 15). — **τοὺς Ἀγριᾶνας,** περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1. — **ἐς ἐπικαμπὴν** εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφαλαγγήσεως).— **τὸ κατὰ νώτου** τὸ εὑρισκόμενον ὄπισθεν αὐτῶν.— **αὐτῷ = αὐτοῦ.** — **διέχουσα** κεχωρισμένη.— **προετάχθησαν τῶν πεζῶν** ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν. — **ἐπιτάσσομαι** τάσσομαι τελευταῖος· **πᾶσιν ἐπετάχθησαν** ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως).

3 - 4. ταύτῃ ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα).— **δύο ἴλας τῶν ἑταίρων,** βλ. εἰσαγ. σελ. 15.— **Ἀνθεμουσίαν,** ἐκ τοῦ Ἀνθεμοῦντος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βορ. τῆς Ὀλύνθου· (τὰ τάγματα τοῦ ἱππικοῦ ὠνομάζοντο ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ των ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐστρατολογοῦντο).— **Λευγαίαν,** ἄδηλον πόθεν ὠνομάσθη.— **ἔστιν οὓς = τινάς.**— **παράγω,** ἐδῶ = ὁδηγῶ.— **ἐπεί,** αἰτιολ. — **ἐκδρομῆς... γενομένης,** ἡ σειρά : **γενομένης** (χρον. μτχ.) **ἐκδρομῆς ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ ὀλίγων τῶν τοξοτῶν**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατὰ πρόσταξιν 'Αλεξάνδρου.— **ἐκδρομὴ** ἐπιδρομή. — **ἀναστέλλομαι** ἀποκρούομαι. — **ἡ ὑπώρεια** οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους. — **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **ἔγνω... δυνατὸν ὂν χρήσασθαι** ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ. — **τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις** τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δηλ. τοὺς 'Αγριᾶνας, τοὺς τοξότας κτλ.). — **ἀναπλήρωσις** ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις.— **ἐκείνοις δὲ** κατ' ἐκείνων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους). — **ἐπιτάσσω** ἀντιτάσσω. — **ἱππέας τριακοσίους,** δηλ. τὰς δύο ἴλας τῶν ἑταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1 - 2. προάγω ὁδηγῶ πρὸς τὰ ἐμπρός.— **σχολαῖος** βραδύς. — **πρόσοδος** πορεία. — **ἀντεπάγω** ὁδηγῶ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου. — **ἔστι δὲ ὅπου** εἰς μερικὰ δὲ μέρη. — **καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμέναις** αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὠχυρωμέναι δι' ἐκτεταμένου χαρακώματος.— **ἵνα** ὅπου. — **εὐεφοδώτερος** μᾶλλον εὐπρόσβλητος. — **ταύτῃ = οὕτω.** — **τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος** ὅτι εἶχε χάσει τὸ θάρρος του.— **ὁμοῦ... ἦν** ἐπλησίαζον. — **παριππεύω** τρέχω ἔφιππος. — **ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ** μετὰ τῆς πρεπούσης διακρίσεως. — **ἀνακαλῶ** φωνάζω. — **ἀξίωσις** ἀξίωμα.

[Πῶς ἐνθαρρύνει ὁ 'Αλέξανδρος τὸν στρατόν του ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τῆς μάχης ; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀνυπομονησία τοῦ στρατοῦ του ;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μέν. — **ἐν ἀπόπτῳ ἔχω** βλέπω ἀπὸ μακράν. — **ξύντονος** ἐπίμονος· ἐδῶ = ταχύς.— **κυμαίνω** ἀποσπῶμαι ὡς κῦμα, ἐξέρχομαι τῆς γραμμῆς. — **ἐντὸς βέλους** ἐντὸς βολῆς βέλους (ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει τὸ βέλος). — **ὡς ἐκπλῆξαι** ἵνα τρομάξουν. — **καὶ τοῦ... ὀλίγα... βλάπτεσθαι** καὶ ἵνα πάθουν ὀλίγας βλάβας.

4 - 5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω. — **ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο** μόλις ἤρχισεν ἡ συμπλοκή. — **ταύτῃ** ἐνταῦθα. — **ᾗ διέσχε** ὅπου διεχωρίσθη. — **παραρραγεῖσα** τοῦ **παραρρήγνυμαι** διασπῶμαι, ὑφίσταμαι ῥῆγμα. — **ἐν χερσὶν τὴν μάχην ποιήσας** ἐλθὼν εἰς συμπλοκήν. — **ἅπτομαι τοῦ ἔργου** μετέχω τῆς μάχης.— **τὸ μέτωπον τῆς**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φάλαγγος... ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος. — **ταύτῃ** εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ **ᾗ διέσχε**).— **οἱ Ἕλληνες** δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου. — **ᾗ** ὅπου.

6 - 7. ἔργον μάχη. — **καρτερὸς** πεισματώδης. — **τῶν μὲν (μισθοφόρων)... ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας** κτλ., τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἑπόμενα, ἐκ τῆς παραλειπομένης μτχ. **πειρωμένων** (ἡ ὁποία νοεῖται ἐκ τοῦ **ἔργον... ἦν**).— **ἀνασῴζομαι** ἀνακτῶ.— **τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν** διὰ τοὺς φεύγοντας ἤδη ἐκ τῶν ἰδικῶν των.— **φαινομένη εὐπραγία** φανερὰ ἐπιτυχία. — **λείπομαι** ὑπολείπομαι. — **διαβοῶμαι** φημίζομαι. — **καί τι φιλοτιμίας** (γεν. διαιρ.) = καὶ κάποια φιλόδοξος ἅμιλλα. — **οὐκ ἠμελημένος** ἐπιφανής.

Κεφάλαιον 11.

1. αἱ... τάξεις, ὁρῶντες, ἀντὶ **ὁρῶσαι** (κατὰ τὸ νοούμενον). — **τετραμμένους** ὅτι εἶχον τραπῆ εἰς φυγήν. — **κατὰ σφᾶς** ἀπέναντί των. — **καὶ (ἐπὶ) τὸ πονούμενον σφῶν** καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς των, οἱ ὁποῖοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου). — **ἐπικάμπτω ἐπί τινα** στρέφομαι πρὸς κάποιον. — **ἀπεώσαντο αὐτούς,** δηλ. τοὺς μισθοφόρους. — **παρερρωγός,** τοῦ **παραρρήγνυμαι·** βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4. — **κατὰ τὸ παρερρωγός,** εἰς τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑποστῆ ῥῆγμα. — **κόπτω** κτυπῶ.

2 - 3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου).— **ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ** κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης.— **εὐρώστως** πάσῃ δυνάμει. — **ἀπορραγῆναι** τοῦ **ἀπορρήγνυμαι** ἀποσπῶμαι. — **ἐκ πάντων** γενική. — **ἀμβάτης** ἀναβάτης. — **πεφοβημένως** ἐν πανικῷ.

4 - 5. ἐφοβήθη φοβηθὲν ἐτράπη εἰς φυγήν. — **ταύτῃ** εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν. — **ἀπορρήγνυμαι,** βλ. ἀνωτέρω § 2. — **ἔστε** ἐφ' ὅσον. — **δυσχωρία** ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους. — **ἐνέκυρσεν,** τοῦ ποιητ. ῥ. **ἐγκυρῶ = ἐντυγχάνω** συναντῶ. — **κάνδυς** μανδύας (περσικός). — **ὁ δὲ** ἐπίσης δέ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης ; 'Εκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, ὅπως φαντάζεσθε, ὅλας τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεών του ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ ἵππου.]

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. **χρόνου**) = μετ' ὀλίγον.— **ἀφείλετο αὐτὸν τό... ἁλῶναι** ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῇ (**ἁλῶναι** ἀπαρέμφ. ἀορ. τοῦ **ἁλίσκομαι**).— **φάος** (ποιητ. ἀσυναίρ. τύπος) = φῶς. — **συσκοτάζει** ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζῃ — **ἐς τὸ ἔμπαλιν** πρὸς τὰ ὀπίσω. — **ἀποτρέπομαι** στρέφομαι. — **καὶ γὰρ καὶ** διότι ἀκόμη καί.— **βραδυτέρα ἐγεγόνει** εἶχεν ἐπιβραδυνθῆ.— **ἐς τὸ διώκειν**, ἐνν. **τὸν Δαρεῖον**.

[Ποῖα αἴτια συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν ; Παρακολουθήσατε τὴν δίωξίν του ὑπὸ τοῦ 'Αλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν του, τὴν διαφυγήν του· ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ 'Αλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὕρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸ στρατόπεδον.]

8 - 10. ἔντιμος εὐγενής. — **τὸ ἄλλο πλῆθος** αἰτ. τοῦ κατά τι· κατ' ἔννοιαν = ἐκ τοῦ ἄλλου πλήθους.— **μάλιστα** περίπου.— **Πτολεμαῖος ὁ Λάγου·** βλ. προοίμιον, § 1 - 3. — **ξυνεπισπόμενος** τοῦ **ξυνεφέπομαί (τινι)** παρακολουθῶ κάποιον. — **ὡς ἐγένοντο** ὅτε ἔφθασαν. — **ἐν τῇ διώξει** κατὰ τὴν καταδίωξιν. — **ἑάλω, ἑάλωσαν** τοῦ **ἁλίσκομαι,** ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι.— **νήπιος** μικρὸς (ἦτο ἑξαετής).— **ὁμότιμοι** εὐγενεῖς, μεγιστᾶνες.— **ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ** καὶ πρὸς τούτοις τὰ οἰκιακὰ σκεύη των. — **Δαμασκός,** πόλις τῆς Συρίας, πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **ἐς πολυτελῆ δίαιταν** πρὸς μεγαλοπρεπῆ τρόπον ζωῆς. — **καὶ** (= **καίπερ**) **στρατευομένῳ** ἂν καὶ εὑρίσκεται εἰς ἐκστρατείαν. — **πεπόμφει** = **ἐπεπόμφει**. — **ἐπ' ἄρχοντος 'Αθηναίοις Νικοκράτους,** ἤτοι τὸ 333 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογοῦνται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν 'Αθηνῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο λέγεται **ἐπώνυμος**). — **μηνὸς Μαιμακτηριῶνος,** ἤτοι τὸν πέμπτον ἀττικὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος, ὁ ὁποῖος ἔφυγεν ἀφήνων πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ... ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσκέφθη. — **λόγῳ ἐπικοσμῶ** ἐγκωμιάζω διὰ λόγου. — **ὅσοις** ἐκείνους, τῶν ὁποίων. — **συγγιγνώσκω = σύνοιδα** ἔχω ἄμεσον γνῶσιν. — **ξυμφωνούμενον** ὁμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον. — **χρημάτων ἐπιδόσει** διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς. — **Σολεύς,** ὁ κάτοικος τῶν Σόλων· οἱ Σόλοι ἦσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κιλικίας. — **ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν** ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῆ. — **ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων** ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ. προστίμου. — **ἀνῆκεν** ἐχάρισε.

3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ οὗτος. — **ἐπανῆκεν,** ἐνν. εἰς τὸ στρατόπεδον. — **παρέρχομαι** εἰσέρχομαι. — **ἐξῃρημένη ἦν αὐτῷ** εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ὡς ἐξαίρετον δῶρον. — **πυθέσθαι,** τοῦ **πυνθάνομαι** ἐρωτῶ (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **λέγουσι**). — **αἵτινες** (= **τίνες**) **γυναῖκες,** ἐνν. **εἰσίν.** — **ἀνθ' ὅτου** ἕνεκα τίνος. — **καί τινα ἐξαγγεῖλαι** καὶ (λέγουσιν) ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη. — **κάνδυς** μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5). — **ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι** νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῆ. — **ἀνοιμώζω** θρηνῶ μεγαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλλω. — **φράζω** λέγω. — **θεραπεία βασιλικὴ** βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία. — **καὶ τὸν ἄλλον κόσμον** καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμάς. — **ξυγχωρῶ** παραχωρῶ.— **οὐδὲ γενέσθαι οἱ (= αὐτῷ) τὸν πόλεμον** ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔγινεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε. — **κατ' ἔχθραν** ἕνεκα (προσωπικῆς) ἔχθρας. — **ἀρχὴ** κυριαρχία. — **διαπεπολέμηται ἐννόμως** ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος νομίμως. — **Πτολεμαῖος καὶ 'Αριστόβουλος,** βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, §§ 1 - 3, σ. 79.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται. — **ἐλθεῖν εἴσω = εἰσελθεῖν** (εἰς τὴν σκηνήν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου). — **ξὺν 'Ηφαιστίωνι,** περὶ αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1. — **ἀμφιγνοῶ** ἀμφιβάλλω. — **ὅστις** (= **τίς**) **αὐτοῖν** (δυϊκ.) ἐκ τῶν δύο τούτων. — **ἐστάλθαι,** τοῦ **στέλλομαι** στολίζομαι. — **μείζων** ὑψηλότερος.— **καταιδοῦμαί τινι** κατεν-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τροπιάζομαι διὰ κάτι. — **διαμαρτία** λάθος. — **καὶ γὰρ καὶ** διότι ἐπίσης καί. — **καὶ ἐκεῖνον εἶναι 'Αλέξανδρον,** ποῖον τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων τοῦ 'Αλεξάνδρου διὰ τὸν πεφιλημένον του 'Ηφαιστίωνα ; — **πάντη** κατὰ πάντα, ὁλωσδιόλου. — **ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω. — **κατοίκτισις** οἶκτος. — **πιθανὸς** πιστευτός. — **πιθανὸς δοκεῖ** (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.) = φαίνεται πιστευτόν. — **ὡς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν** ὅτι ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ. — **καὶ ἐπὶ τῷδε** καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη· (διατί ἐπαινεῖ τὸν 'Αλέξανδρον καὶ διὰ τοῦτο ;)

[Πῶς χαρακτηρίζεται ἡ διαγωγὴ τοῦ 'Αλεξάνδρου ἔναντι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου ; Τί θὰ ἔκαμνεν ὁ Δαρεῖος, ἐὰν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ 'Αλεξάνδρου ;]

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν Μαράθῳ, μεγάλη καὶ πλουσία πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **ἀπὸ γλώσσης** προφορικῶς. — **πρὸς 'Αρταξέρξην,** τὸν ἐπονομαζόμενον Ὦχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362 - 339 π. Χ., τὸν ὁποῖον δολοφονηθέντα ὑπό τινος Αἰγυπτίου αὐλικοῦ Βαγώου διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱός του Ἄρσης· καὶ τοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγώου δολοφονηθέντα διεδέχθη ὁ Δαρεῖος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμοδιανός). — **Φίλιππος ἀδικίας... ἦρξε,** διότι τὸ 336 π.Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἄτταλον καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν 'Ασίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἑλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοὺς Πέρσας. — **οὐδὲν ἄχαρι** κανὲν δυσάρεστον. — **ἐξ οὗ δὲ** (ἐνν. **χρόνου**) ἀφ' ὅτου δέ. — **βεβαίωσις** διαπίστωσις. — **ἀμύνω** ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν). — **ἀνασῴζω** διασῴζω. — **θεῶν τῳ = θεῶν τινι** εἰς κάποιον ἐκ τῶν θεῶν. — **ὑπὲρ τούτων** περὶ τούτων. — **τὰ πιστὰ** αἱ ἐπίσημοι (ἔνορκοι) διαβεβαιώσεις. — **ὑπὲρ 'Αλεξάνδρου** ἐξ ὀνόματος τοῦ 'Αλεξάνδρου.

4 - 6. ἀντιγράφω ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς). — **οὐδὲν προηδικημένοι** χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχουν ἀδικηθῆ. — **ὑπαρξάντων,** ἐνν. τῆς **ἔχθρας· ὑπάρχω** κάμνω ἀρχήν. — **Περινθίοις,** οὗτοι ἦσαν κάτοικοι τῆς Περίνθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα· τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβοήθησαν οἱ Πέρσαι. — **Ὦχος,** ὁ 'Αρταξέρξης· βλ. § 2. — **ὑμεῖς συνετά-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξατε σεῖς ὠργανώσατε· τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π.Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπό τινος τῶν σωματοφυλάκων του ὀνόματι Παυσανίου) ὁ 'Αλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὀργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν. — **κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος.— **Βαγώας** ὁ Αἰγύπτιος αὐλικός, ὁ ὁποῖος ἐδολοφόνησε τὸν 'Αρταξέρξην τὸν Ὦχον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἄρσην καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν φίλον του Δαρεῖον (βλ. § 2). — **οὐκ ἐπιτήδεια** ἐχθρικά.

7 - 9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θείαν παραχώρησιν. — **ἧκε,** προστ. τοῦ **ἥκω.** — **ἄχαρι,** βλ. § 2. — **τὰ πιστά,** βλ. § 3. — **ἐξ ἴσου** ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. — **ἐπιστέλλω** στέλλω ἐπιστολήν, γράφω. — **εἴ του** (= **τινος**) **δέῃ** ἐὰν χρειάζεσαι τίποτε. — **οὗ** ὅπου.

Κεφάλαιον 25.

1. ξυνέχομαι ἔν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι. — **ἀπαγγέλλω** ἀνακοινώνω. — **τάλαντον,** ὄχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ἴσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δραχμάς. — **ἄγομαι γυναῖκα** νυμφεύομαι.

2. ξύλλογος συνέλευσις. — **ὅτι αὐτὸς ἂν** κτλ., ἡ σειρά : **ὅτι αὐτὸς ὁ 'Αλέξανδρος ὢν ἠγάπησεν ἂν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις. — ἐπὶ τούτοις** μὲ τοὺς ὅρους τούτους. — **ἀγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος. — **καταλύω** τελειώνω. — **τὸ πρόσω** περαιτέρω, εἰς τὸ ἑξῆς.

3. εὑρέσθαι λαβεῖν. — **τι... φιλάνθρωπον** κάποιαν ἀπόδειξιν τῆς φιλανθρωπίας του (τῆς καλωσύνης του). — **ξύμβασις** συμφωνία. — **ἀπογιγνώσκω τι** ἀπελπιζόμενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

[Πῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται ὁ Δαρεῖος, ὁ Παρμενίων καὶ ὁ 'Αλέξανδρος ;]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. στέλλομαι ἐπί τινα πορεύομαι ἐναντίον κάποιου. — **ἵναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **τὸ πρῶτον ὡρμήθη** (ἐνν. **στέλλεσθαι**) ἀρχικῶς διενοήθη νὰ πορευθῇ. — **Γάζα,** πόλις τῆς Παλαιστίνης ὀχυρά, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας.— **ἐς Πηλούσιον,** αὕτη ἦτο ὀχυρὰ πόλις εἰς τὸ Β.Α. ἄκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς θέσεώς της ἡ πόλις ἐθεωρεῖτο ἡ κλεὶς τῆς Αἰγύπτου. — **ὁ ναυτικὸς στόλος** (ἑλληνικὸς καὶ συμμαχικὸς) ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἡφαιστίωνος ὁρμηθεὶς ἐκ Φοινίκης ἔπλεε κατευθυνόμενος ὁλόκληρος πρὸς τὴν Αἴγυπτον. — **ὁρμέω - ῶ** ἀγκυροβολῶ. — **πεπυσμένος,** τοῦ **πυνθάνομαι** (μὲ κτγρμ. μτχ. ἢ μὲ εἰδ. πρότ.) πληροφοροῦμαι.— **ἐχόμενα** ἐκ τοῦ **πεπυσμένος**. — **δυνάμεως** στρατοῦ.

3 - 4. φυλακή φρουρά. — **ἀναπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου). — **ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἡ πόλις αὕτη ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, πλησίον τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραὼ Μηνός. — **Ἡλιούπολις** ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὀρέων· ἦτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ θεοῦ Ῥᾶ (Ἡλίου).— **ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων** δι' ἑκουσίας παραδόσεως τῶν κατοίκων. — **τῷ Ἄπιδι,** ὁ Ἄπις ἦτο ἱερὸς ταῦρος λατρευόμενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ (Ἀπίειον)· εἰκονίζετο φέρων μεταξὺ τῶν κεράτων του ἡλιακὸν δίσκον.— **οἱ ἀμφὶ ταῦτα** οἱ ἀσχολούμενοι εἰς αὐτὰ (δηλ. εἰς τὰ διάφορα εἴδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος).— **δοκιμώτατοι** ἱκανώτατοι. — **καταπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολάς).

5. ἐς Κάνωβον, οὗτος ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ δυτικωτάτου στομίου τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε περίφημον Ἀσκληπιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **Μαρία** λίμνη ἢ **Μαρεῶτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἀλε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξάνδρειαν. — **τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε** διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως· (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης). — **ἵνα** ὅπου. — **δείμασθαι,** τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) **δέμω** κτίζω (οἰκο - δόμος).— **ὅσα** πόσα. — **ὥντινων** τίνων.— **Ἶσις,** μεγάλη θεὰ Αἰγυπτία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἑλλήνων. — **καὶ τὸ τοῖχος ᾖ περιβεβλῆσθαι** (ἐνν. **ἔδει**) καὶ ποῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

[Διατί ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέλεξε τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ὁ Ἑκατομβαιὼν εἶναι ὁ πρῶτος μὴν τοῦ ἀττικοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου - 13 Αὐγούστου)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἑορταὶ καὶ ἐθυσιάζοντο ἑκατόμβαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του.— **ἐπ' ἄρχοντος Ἀριστοφάνους,** ἤτοι ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1). — **καὶ καταλαμβάνει... τὸν πόρον** καὶ εὑρίσκει τὸν ποταμὸν ἐζευγμένον μὲ δύο γεφύρας ἐκ πλοίων. — **καὶ γὰρ** καὶ πράγματι. — **φυλακὴ** φρουρά. — **ἐπετέτραπτο** εἶχεν ἀνατεθῇ. — **τέως** ἕως τότε. — **δειμαίνω** φοβοῦμαι.— **ἵνα ἀνεπαύετο** ἐκεῖ ὅπου (ἡ γέφυρα) ἐτελείωνε. — **προσάγω** πλησιάζω.

3 - 5. ἔνθεν = ἐντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος· ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὀρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην).— **Βαβυλών,** ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας.— **τὴν ἑτέραν (ὁδὸν) ἰόντι...τῷ στρατῷ** εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἄλλην ὁδόν· ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὁδόν, ἡ ὁποία ἔχει τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **εὐπορώτερα** εὐκολώτερα.— **τὰ ξύμπαντα** ὅλα τὰ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὴν συντήρησίν του. — **χιλὸς** χόρτον. — **ἁλόντες** συλληφθέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ **ἁλίσκομαι·** ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι).— **ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι. — **ἐπὶ τοῦ Τίγρητος,** οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ῥοῦν δὲ 1870 χιλμ. συνενοῦται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. — **ἐγνωκὼς** ἀποφασισμένος. — **εἴργω** ἐμποδίζω. — **ἀπολελοίπει = ἀπελελοίπει.** — **δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ** ἕνεκα τοῦ ὁρμητικοῦ ῥεύματος.— **οὐδενὸς δ' εἴργοντος** ἀλλ' ἄνευ ἐμποδίων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

6 - 7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο συνέβη σχεδὸν ὁλικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π.Χ.). — **ὅτων (= ὥντινων) τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει** ἐκ τῶν ὁποίων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦτο· (ὀρθῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ὁ 'Αρριανὸς παρουσιάζει τὸ πρᾶγμα ὡς κάτι λεγόμενον καὶ ὄχι ὡς ὅλως βέβαιον).—**'Αρίστανδρος,** μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν 'Αλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του. — **πρὸς Μακεδόνων καὶ 'Αλεξάνδρου** πρὸς ὄφελος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ 'Αλεξάνδρου.— **ἐκ τῶν ἱερῶν** (οὐδ.) ἐκ τῶν θυσιῶν. — **ἄρας** (τοῦ ρ. **αἴρω**), ἐνν. **τὸν στρατὸν** ἐκκινήσας. — **τὰ Γορδυηνῶν ὄρη** τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδούχεια ὄρη, παρὰ τὴν 'Αρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **εἰκάζω** ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. ὁμοῦ ἐγίγνετο ἐπλησίαζον. — **τὸ στρατόπεδον** ὁ στρατός. — **ὤφθη,** παθ. ἀόρ. τοῦ **ὁρῶμαι.** — **οἱ μηλοφόροι,** σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δοράτων ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία). — **'Ινδοί,** οἱ κάτοικοι τῆς 'Ινδικῆς, χώρας τῆς 'Ασίας, πέραν τοῦ 'Ινδοῦ ποταμοῦ. — **'Αλβανοί,** λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου. — **Κᾶρες,** οἱ κάτοικο τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκραν τῆς Μ. 'Ασίας. — **οἱ ἀνάσπαστοι,** οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὁποῖοι μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας.— **Μάρδοι,** λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν· οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ τοξόται. — **κατ' αὐτὸν 'Αλέξανδρον** ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ 'Αλεξάνδρου. — **ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ 'Αλέξ. μᾶλλον** ὁ 'Αλέξανδρος διέταξε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος, ὅπου δὲν θὰ ἠδύνατο ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποιήσῃ δρεπανηφόρα ἅρματα). — **ἀντιπαρῆγον** ἐπεχείρουν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ. πρὸς τ' ἀριστερά). — **ὑπερφαλαγγοῦντες,** ἐνν. τὸν ἐχθρόν. — **ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ** ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι. — **Σκύθαι,** ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτιζομένην σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν 'Ρωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν 'Ιρανικὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φυλήν· οὗτοι ἔζων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον. — **παριππεύω** ἐφορμῶ μετὰ καλπασμοῦ. — **ἅπτομαι** πλησιάζω. — **ἄγω ἐπὶ δόρυ** κινοῦμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. **ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα** κινοῦμαι πρὸς τὰ ἀριστερά). — **ἐξαλλάσσω** ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ. — **πρὸς τῶν Περσῶν** ὑπὸ τῶν Περσῶν. — **ὡδοποιημένος** ἐξωμαλισμένος· (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἶχον ἐξομαλίσει τὸν χῶρον, ἵνα καταστῇ κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἱππικοῦ). — **ἀχρεῖος** ἄχρηστος.— **περιιππεύω** τρέχων μετὰ καλπασμοῦ προσβάλλω. — **ᾗ ᾿Αλέξανδρος ἦγεν** ὅπου διώκει ὁ ᾿Αλέξανδρος. — **τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας** ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτοὶ (οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἐξάγουν τὸ κέρας περαιτέρω· δηλ. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. ἐμβάλλειν κελεύει κτλ., ἡ σειρά : **κελεύει τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν Μενίδας ἡγεῖτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς** (δηλ. τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου).— **ἐμβάλλω** ἐφορμῶ.— **Βάκτριοι,** κάτοικοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ ᾿Ασίᾳ, Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **Παίονες,** οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μεταξὺ ᾿Αξιοῦ καὶ Στρυμόνος).— **ἐγκλίνω** ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ. — **ἀναστρέφω** ἐπαναφέρω. — **τὴν ἱππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν** ἐνήργησαν νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἱππομαχία (τοὺς ἠνάγκασαν νὰ συνάψουν ἱππομαχίαν). — **βιάζομαι** πιέζομαι.— **καὶ ὅτι** καὶ διότι. — **ἀκριβέστερον** ἀσφαλέστερον. — **ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν** ἦσαν ἐξωπλισμένοι πρὸς ἄμυναν (δηλ. ἔφερον θώρακα)· τὸ **πεφραγμένοι** τοῦ ῥ. **φράσσομαι.— καὶ ὣς** καὶ οὕτως, παρ᾿ ὅλα ταῦτα (δηλ. ἂν καὶ ἔπιπτον περισσότεροι). — **βίᾳ** ὁρμητικῶς.

5 - 6. ἐφῆκαν, τοῦ **ἐφίημι** ἐξαπολύω.— **ταύτῃ** ὡς πρὸς τοῦτο. — **ψεύδομαι** ἀπατῶμαι.— **τὰ μέν... τὰ δὲ** ἄλλα μέν... ἄλλα δὲ (ἐνν. ἅρματα). — **προσφέρομαι** ἐπέρχομαι.— **κατηκόντισαν,** δηλ. τοὺς ἵππους τῶν δρεπαν. ἁρμάτων.— **᾿Αγριᾶνες,** βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1. — **τῶν ῥυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι** πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων. — **κατασπῶ** σύρω πρὸς τὰ κάτω. — **ἔστι δὲ ἃ** τινὰ δέ. — **διεκπίπτω** διέρχομαι. — **διέσχον,** ἐνν. οἱ Μακεδόνες· **διέχω** διαχωρίζομαι. — **ἵνα** ὅπου. — **ταύτῃ** ἕνεκα τούτου.— **αὐτά τε σῶα,** δηλ. τὰ ἅρματα. — **οἷς ἐπηλάθη** (τοῦ **ἐπελαύνομαι**) **ἀβλαβῶς** καὶ χωρὶς νὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βλάψουν τούτους, κατὰ τῶν ὁποίων ταῦτα ἐπῆλθον. — **τούτων**, δηλ. τῶν ἁρμάτων. — **κρατῶ τινος** γίνομαι κύριός τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐμβάλλω ἐφορμῶ. — **τοῖς περιιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν**, βλ. κεφ. 13, § 2. — **τέως** ἐπί τινα χρόνον. — **ἐπὶ κέρως** εἰς μακρὰν σειρὰν (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4). — **τῶν δ' ἐκβοηθησάντων** κτλ., ἡ σειρά : **τῶν δὲ ἱππέων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοηθησάντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιὸν (τοῦ Ἀλεξ.) παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων** ὅτι δὲ οἱ ἱππεῖς τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούντων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἱππεῖς τοῦ Δαρείου ἄφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως). — **ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον** στραφεὶς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα. — **ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας** σχηματίσας σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 15, § 7). — **ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο** ἔγινεν ἡ συμπλοκή, ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ συστάδην μάχη. — **εὐρώστως** γενναίως. — **ἔγκειμαι** ἐπιτίθεμαι. — **ὠθισμοῖς χρώμενοι** = **ὠθοῦντες** (πρὸς διάσπασιν τῶν ἐχθρικῶν τάξεων). — **ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα** ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένας (καὶ προκαλοῦσα φρίκην). — **φοβερὸς** πλήρης φόβου. — **ἐπιστρέψας** στραφείς.— **ἐφοβήθησαν** περίφοβοι ἐτράπησαν εἰς φυγήν. — **καὶ οἱ περιιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας** καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι περιίππευον τὸ (δεξιὸν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).

(Ἡ φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσσῷ· πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4 : « **Δαρεῖος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε** ». Ἑπομένως ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Δηλαδή ;).

4 - 6. ταύτῃ ἐδῶ (δηλ. ποῦ ;).— **οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν**, ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλαγγος. — **ἐφίστημι** σταματῶ. — **αὐτοῦ** εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου εὑρίσκοντο. — **πονοῦμαι** στενοχωροῦμαι. — **ταύτῃ** ἐνταῦθα. — **παραρρήγνυμαι** ὑφίσταμαι ῥῆγμα. — **κατὰ τὸ διέχον** εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διεκπαίω ἐπιπίπτω. — **ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα** ἐναντίον τῶν μεταγωγικῶν. — **τὸ ἔργον** ἡ μάχη. — **καρτερὸς** πεισματώδης. — **πρόσκειμαι** ἐπιτίθεμαι. — **διακόπτω** διασπῶ.— **οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι** οἱ τεταγμένοι ὄπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς. — **ὀξέως... μεταβαλόντες... τὴν τάξιν** ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω. — **ἧπερ = ὥσπερ**. — **ξυνέχομαι ἀμφί τινι** ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι.— **κατὰ κέρας** ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἀμφιβόλων γενομένων ἐπειδὴ εὑρέθησαν εἰς δυσχερῆ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς πιέσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν Περσῶν). — **τὰ πρῶτα** κατ' ἀρχάς. — **ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται** εὑρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται. — **τὸ κατὰ σφᾶς** τὸ πλησίον των κέρας. — **τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο** ἔπαυσε τὴν περαιτέρω καταδίωξιν.— **τοῖς τε Παρθυαίοις** κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ : **τοῖς φεύγουσιν... ἱππεῦσι.** — **ἔστιν οἷς = τισί.** — **τοῦ παντὸς ἔργου** ἐξ ὅλης τῆς μάχης. — **ἐς βάθος** (ἐνν. **τεταγμένοι**) εἰς βαθεῖαν παράταξιν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος). — **οἷα** (= **ἅτε**), μὲ αἰτιολ. μτχ. δηλοῖ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική : **οἷα... τεταγμένοι** ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι.— **ἰληδὸν** κατὰ ἴλας.— **ἀναστρέφω** (ἀμτβ.) στρέφομαι.— **ἐξελιγμὸς** περιστροφή, περιστροφικὴ κίνησις. — **ἧπερ ἱππομαχίας δίκη** (ἐνν. **ἐστὶ**) ὅπως εἶναι συνήθεια τῆς ἱππομαχίας : ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἱππομαχίαν. — **διεκπαίω** ἐπιπίπτων διαπερῶ. — **τὸ καθ' αὑτὸν** πᾶν ὅ,τι εὑρίσκετο ἐνώπιόν του. — **ἐπείγομαι** σπεύδω. — **οἷα** (= **ἅτε**) **δή... ἀγωνιζομένους** ἐπειδὴ φυσικὰ ἠγωνίζοντο.

3 - 4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσώθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου). — **προσμείγνυμι** συμπλέκομαι. — **ἔστε** ἐν ὅσῳ. — **φάος** (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα. — **τὸ καθ' αὑτοὺς** τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν. — **Λύκος**, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὁποῖον ὁ Ξενοφῶν ὀνομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. — **καὶ τὴν**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικὰ) σκεύη.— **τοὺς πάντας... σταδίους ἑξακοσίους** εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἑξακοσίων σταδίων· (**τὸ στάδιον**, πληθ. **τὰ στάδια** καὶ **οἱ στάδιοι** = μονὰς μήκους ἴσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα· τὸ στάδιον ὑποδιῃρεῖτο εἰς 6 πλέθρα, ἕκαστον δὲ πλέθρον εἶχεν 100 πόδας). — **μάλιστα** περίπου.— **ἐλινύω** ἀναπαύομαι. — **αὖθις... αὖθις** τονίζεται ἡ ἐπανάληψις τῶν γενομένων ἐν Ἰσσῷ (πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ **μάλιστα** ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ προσέγγισιν· βλ. καὶ § 5). — **ἐς ἑκατόν**, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρός· ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ζήσας κατὰ τὸ β' ἥμισυ τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος) ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τούτων εἰς 500. — **τῆς ἑταιρικῆς ἵππου** τοῦ ἱππικοῦ τῶν ἑταίρων (βλ. εἰσαγ.).— **τριάκοντα μυριάδες**, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβής· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περσῶν ἀνήρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους, δηλ. ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1). — **Πυανεψιών**, εἶναι ὁ τέταρτος ἀττικὸς μὴν (15 Ὀκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου). — **ξυνέβη ἡ μαντεία** ἐξεπληρώθη ἡ προφητεία. — **ἐν ὅτῳ** (= **ἐν ᾧ**) = καθ' ὃν (μῆνα συνέβη ἡ ἔκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6).

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἡ ὁποία κεῖται εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης). — **Βάκτριοι**, βλ. κεφ. 13, § 3. — **συγγενεῖς βασιλέως** οὕτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐλὴν οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγιγνόμενοι τῷ βασιλεῖ).— **μηλοφόροι**, βλ. κεφ. 13, § 1.— **προσγίγνομαί τινι** συνενώνομαι μὲ κάποιον.— **ταύτῃ** ἕνεκα τούτου. — **ἐδόκει**, ἐνν. ὁ Δαρεῖος. — **Σοῦσα**, ἡ περιώνυμος πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας. — **Βαβυλών**, ἡ ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ἀσσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **οὐ χαλεπὴ** εὐκολοδιάβατος. — **ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας**, ἐνν. **ὁδός**.— **οὐκ εὔπορος** δυσκολοδιάβατος.

3 - 5. ψεύδομαι ἀπατῶμαι. — **ξὺν ἱερεῦσι**, οἱ Βαβυλώνιοι ἱε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἦσαν σοφοί, ἰδίως ἀστρολόγοι. — **ἡ ἄκρα** ἡ ἀκρόπολις. — **καθαιρῶ** κατακρημνίζω, καταστρέφω.— **τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν,** τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Ξέρξης εἶχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφήν του· εἶχεν ὕψος 192 μ. μὲ ἑπτὰ καθέτους σειρὰς πύργων καὶ ἐθεωρεῖτο ἓν ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βῆλον, τὸν ὕψιστον θεὸν Ἥλιον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς γῆς. — **Χαλδαίοις,** οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω (ἐνῷ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλωνίας προερχόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστὰν καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η΄ π.Χ. αἰῶνα).

6-8. στέλλομαι (= στέλλω ἐμαυτὸν) πορεύομαι.— **παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεὺς** κομιστὴς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου. — **ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια,** 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ἤτοι τριακόσια ἑκατομμύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν. — **ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθεν** ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερεν ἐπανελθὼν ἐξ Ἑλλάδος (τὸ 478 π.Χ.). — **εἰκόνες** ἀνδριάντες. — **Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων,** οἱ τυραννοκτόνοι (οἱ φονεύσαντες τὸν Ἵππαρχον τὸ 514 π.Χ.). Οὗτοι ἀργότερον ἐθεωρήθησαν ὡς συντελεσταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατιδῶν καὶ ἐτιμήθησαν ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης. — **ὁ Κεραμεικὸς** ἐξετείνετο ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κολωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἔξω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ὅπου τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικόν· ἐδῶ πρόκειται περὶ τοῦ ἔσω Κεραμεικοῦ, ὁ ὁποῖος περιείχετο μεταξὺ Ἀκροπόλεως, Πνυκὸς καὶ Ἀρείου Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων. — **ᾗ ἄνιμεν ἐς πόλιν** ἐκεῖ ὅπου ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν). — **καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρῴου** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητρῴου· ἦτο δὲ τὸ Μητρῷον ναὸς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθῆκαι κτλ.).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Κεφάλαιον 18.

1. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ (ἐνν. **χρόνῳ**) καὶ συγχρόνως. — **Ὑδάσπης,** μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὀνομαζόμενος Τζιλάμ. — **οὐ μείονα τὸν φόνον... τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν** δὲν ἐφόνευσαν ὀλιγωτέρους Ἰνδούς· ἐκαλοῦντο **Ἰνδοὶ** οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην).— **ἀκμὴς** (γεν. **ἀκμῆτος**) ἀκούραστος, ἀκμαῖος. — **κεκμηκὼς** (τοῦ **κάμνω**) κουρασμένος· **ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων** κλπ. = ἐπιπεσόντες πρὸς καταδίωξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεπονημένων ἐκ τῆς μάχης.

2 - 3. ὀλίγον ἀποδέοντες σχεδόν.— **ὁ νομάρχης** ὁ διοικητής. — **τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν** τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἰνδῶν. — **ἱππάρχαι** οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἱππικοῦ. — **ἱπποτοξόται** ἔφιπποι τοξόται. — **ἅπτομαι τοῦ ἔργου** λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — **τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου,** βλ. εἰσαγ. σελ. 15.

4 - 8. μὴ ὅτι ὄχι μόνον. — **λυπρὸς** (ἐκ τοῦ **λύπη**) ἐλεεινός, ἄθλιος. — **ᾗπερ** ὅπως. — **ἐξάρχων τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν τῆς φυγῆς** φεύγων πρῶτος ἐξ ὅλων τῶν ἰδικῶν του (πρβλ. Βιβλ. Β΄. κεφ. 11, § 4 : **« Δαρεῖος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε ».** Ἐπίσης Βιβλ. Γ΄, κεφ. 14, § 3 : **« πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν ».**— **ἔστε** ἐν ὅσῳ. — **ὑπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκὸς** παρέμενε σταθερὸν ἔστω καὶ ἓν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην. — **ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο** ἐξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. — **ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ** διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη ὁ θώραξ (ὁ θώραξ ὑπερήσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματος του, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκάλυπτεν, ἐνῷ ὁ δεξιὸς ὦμός του ἦτο γυμνὸς καὶ ἀκάλυπτος). — **περιττὸς ὢν κατά τε τὴν ἰσχὺν καὶ κατὰ τὴν ἁρμονίαν** ὁ ὁποῖος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἰσχυρὸς καὶ καλῶς συναρμολογημένος. — **καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν** ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅσοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θώρακα).— **ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα** στρέψας ὀπίσω τὸν ἐλέφαντα. — **προσιππεύσας... τῷ ἐλέφαντι** ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα. — **ἐπιστῆσαι ἠξίου τὸ θηρίον** ἐζήτησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) νὰ σταματήσῃ τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε). — **οὐ γὰρ εἶναί (= ἐξεῖναι) οἱ ἔτι φεύγειν** διότι ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω τὴν φυγήν. — **καὶ ἀκοῦσαι,** ἐκ τοῦ **ἠξίου**. — **ἀνάγομαι** ἑτοιμάζομαι. — **κατέκανε,** ἀόρ. β΄ τοῦ **κατακαίνω (= κατακτείνω)** φονεύω· **καὶ ἂν κατέκανε τυχὸν** καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐφόνευεν. — **ὑποφθάνω** προφθάνω. — **ἀπελαύνω** ἀπομακρύνω. — **πρόσω** μακράν. — **ἐπὶ τῷδε** ἕνεκα τούτου.— **χαλεπὸς γίγνομαί τινι** ὀργίζομαι ἐναντίον κάποιου. — **ἐν μέρει** ἰδιαιτέρως. — **καὶ (ὡς) ἐκ τοῦ δίψους ἅμα ἐκρατεῖτο** καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατείχετο ὑπὸ τῆς δίψης. — **ἐφίστημί τινα** σταματῶ κάποιον. — **ἀναψύχω** δροσίζομαι, ἀναζωογονοῦμαι.

Κεφάλαιον 19.

1 - 3. ἄγομαι ὁδηγοῦμαι. — **προσάγω** (ἀμετβ.) πλησιάζω. — **καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου** καὶ τὴν ὡραίαν ἐμφάνισιν τοῦ Πώρου. — **ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον** τὸ ὁποῖον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὁ πῆχυς ὑπολογίζεται ἔχων μῆκος 0,46 μ. (πάντως ἐδῶ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμοῦ).— **ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι** ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνὴρ γενναῖος πρὸς ἄλλον γενναῖον ἄνδρα. — **προσειπών,** τοῦ **προσαγορεύω**.— **λόγος,** ἐνν. **ἐστὶ** λέγεται. — **χρῆσαι,** προστ. ἀόρ. τοῦ **χρῶμαι** — **ἡσθείς,** τοῦ **ἥδομαι** εὐχαριστοῦμαι. — **ἐμοῦ ἕνεκα** ἐξ ἰδικῆς μου θελήσεως. — **ὅ τι σοὶ φίλον** (ἐνν. **ἐστὶν**) **ἀξίου** ζήτει ὅ,τι ἀγαπᾷς. — **ἐνεῖναι,** τοῦ **ἔνειμι** ἐνυπάρχω. — **ἐν τούτῳ,** δηλ. ἐν τῷ **βασιλικῶς αὐτῷ χρῆσθαι**. — **αὐτός τε,** δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος. — **βασιλικῶς κεχρημένος ἦν** μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον. — **καὶ ἐκείνῳ... πιστῷ ἐχρήσατο** καὶ εἶχεν ἐκεῖνον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του. — **ἐς ἅπαντα** (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός.

[Χαρακτηρίσατε τὸν Πῶρον. Συγκρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον. Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πώρου ; Ποῖα συναισθήματα τὸν κατέχουν ; Πῶς τὰ ἐκδηλώνει ; Προσέξατε τὴν ψυχικὴν συγγένειαν Ἀλεξάνδρου καὶ Πώρου.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Κεφάλαιον 23.

1 - 3. διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας· οἱ Γαδρωσοὶ κατῴκουν τὴν **Γαδρωσίαν** ἢ **Γεδρωσίαν,** χώραν τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, ὅπου τὸ σημερινὸν Βελουχιστὰν (βλ. γεωγρ. χάρτην).— **χαλεπὴ** δύσβατος. — **τῶν τ' ἄλλων** καὶ μεταξὺ ἄλλων.— **πολλαχοῦ** εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας. — **τὴν πολλὴν** (ἐνν. **ὁδὸν**) μακρὰν ὁδόν. — **καὶ προσωτέρω** καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. — **ἐπεί,** ἐδῶ = ἂν καί. — **αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν** αὐτὸς βεβαίως ἐπεζήτει, σφοδρῶς ἐπεθύμει.— **ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας** νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλάσσιον χώραν. — **ὅσα ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο** ὅσον τοὐλάχιστον ἠδύνατο κατὰ τὴν διέλευσίν του. — **τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι** νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του.— **ὀρύξαντας, ἐπιμεληθέντας,** μτχ. τροπικαί. — **ἀγορᾶς** διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων.— **ἢ ὅρμου** ἢ διὰ τόπον κατάλληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν (διὰ τὸν στόλον του, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροβολήσῃ κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ καὶ τρόφιμα). — **ἀλλ' ἦν γὰρ ἔρημα** ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ἔρημα.— **ὁ δὲ** διὰ τοῦτο οὗτος ('Αλέξανδρος). — **κατασκοποῦμαι** ἀνιχνεύω, ἐρευνῶ. — **ταύτῃ** εἰς τὸ μέρος τοῦτο. — **καταλαμβάνω** εὑρίσκω. — **πνιγηρὸς** στενόχωρος, μικρός. — **πεποιῆσθαι** (μέσον) ὅτι ἔχουν κατασκευάσει (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **ἐπήγγειλεν**). — **ξυνθέντας τὰς κόγχας** συνθέσαντες τὰ ὄστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσίων ὀστράκων). — **διαχρῶμαι** ἔχω πρὸς χρῆσιν μου. — **διαμάομαι - ῶμαι** σκαλίζω, ἀνασκαλεύω.— **τὸν κάχληκα** τὰ χαλίκια (τῆς παραλίας).— **χαλεπῶς** μετὰ κόπου. — **πάντῃ** ὅλως, τελείως.

4 - 6. ἵνα ὅπου. — **σημαίνομαι** σφραγίζω. — **λιμὸς** πεῖνα (ἐνῷ **λοιμός;**). — **ἐς τοσόνδε** τόσον πολύ. — **πρὸς τοῦ κακοῦ** ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. — **ὡς** (**= ὥστε**)... **ξὺν λογισμῷ ἔδοξέ σφισιν** ὥστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν. — **ἔμπροσθεν ποιήσασθαι** νὰ θεωρήσουν προέχοντα, νὰ λάβουν ὑπ' ὄψει μᾶλλον.— **τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον** τὸν φανερὸν καὶ ἐπικείμενον ἤδη ὄλεθρον (ἐκ τῆς πείνης). — **τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου** (γεν. συγκρ. ἐκ τοῦ **ἔμπροσθεν ποιήσασθαι**) παρὰ τὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄδηλον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως).— **ξυγγιγνώσκω** συγχωρῶ. — **Καλλατιανόν,** ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θρᾴκῃ παρὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον. — **τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων** τοὺς καρποὺς τῶν φοινίκων, χουρμάδες. — **ἐς ἀγορὰν** πρὸς πώλησιν.

Κεφάλαιον 24.

1 - 3. τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα. — **ἵναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **ἐξ Ὥρων ὁρμηθεὶς** ἀφ' ὅτου ἐξεκίνησεν ἐκ τῶν Ὥρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ὠρεῖται). — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα... πόνοις** ὅτι οὐδὲ ὅλαι αἱ ταλαιπωρίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι ἄξιαι νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς κακουχίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδρωσίαν). — **οὐ μὴν... ἐλθεῖν** (ἐκ τοῦ **λέγουσιν**) ἀλλ' ὅμως (λέγουν ὅτι) δὲν ἦλθε. — **ἀγνοήσαντα, ἀκούσαντα,** αἰτιολ. μτχ. — **τὴν χαλεπότητα** τὸ δύσβατον. — **ταύτῃ** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — **ὅτι μὴ** εἰ μή.— **Σεμίραμις,** ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὁποία ἐπεχείρησε μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἐξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἦτο σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ἱδρυτοῦ τῆς Νινευΐ). — **ἐξ Ἰνδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκστρατεύσει ἡ Σεμίραμις).— **Κῦρον,** τὸν μέγαν (ἢ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἱδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550 - 529 π.Χ.).—**φθάσαι... ἀπολέσαντα** (ἐκ τοῦ **λέγουσιν**) ὅτι πρότερον ἔχασε. — **ἔρις** ἅμιλλα.— **καὶ ἅμα ὡς... ἐκπορίζεσθαι** καὶ συγχρόνως ἵνα προμηθεύῃ.— **Νέαρχος,** ὁ ἐπιφανὴς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος τὸ 326 ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἔφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεύς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του « Τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλῳ »· ἐπίσης συνέγραψε καὶ ἱστορίαν « Ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου »· ἀμφοτέρας τὰς συγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθείσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ἱστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. διαφθεῖραι· ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ **λέγουσιν,** ἡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁποία συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5. — **διαφθείρω** καταστρέφω. — **τὸ ἐπιφλέγον καῦμα** ὁ φλογερὸς καύσων.— **πρὸς τοῦ βάθους** ἕνεκα τοῦ βάθους. — **καὶ γὰρ καὶ** διότι ἀκόμη καί. — **νεναγμένης,** τοῦ ρ. **νάσσομαι** στοιβάζομαι. — **ἀλλ' οἵας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας** ἀλλὰ (ἡ ἄμμος) ἦτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζωνται ὅπως εἰς πηλὸν ἢ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον. — **ἐν ταῖς προσβάσεσί τε καὶ καταβαίνοντας** κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — **τῷ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ** (δοτ. τῆς αἰτίας) ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς. — **οὐ ξυμμέτρους** ἀσυγκρίτως μακράς. — **μᾶλλόν τι** ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε). — **ἄγω πρὸς ἀνάγκην** ἀναγκάζω.— **ὁπότε... ἔλθοιεν** ὁσάκις ἤρχοντο. — **τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν** διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — **εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν** (τοῦ **ἐγκαταλαμβάνομαι**) ἐὰν προσεβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνῷ ἀκόμη ἐπορεύοντο. — **ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν** τότε ἐταλαιπωροῦντο. — **ξυνέχομαι** κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἡ φθορά. — **ξυνιόντες,** τοῦ **ξυνέρχομαι** (ὑποκ. οἱ στρατιῶται). — **τὰ κρέα ἐσιτοῦντο** ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἡμιόνων). — **δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς** ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἡμίονοι). — **ἀτρέκεια** ἡ ἀλήθεια (**ἀτρεκὴς** ἀληθής· ἐκ τοῦ στερ. **α** καὶ τοῦ θ. **τρεπ-, τρέπω**).— **ὑπό τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι** ἀφ' ἑνὸς μὲν ἕνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι. — **ἐλελήθει,** τοῦ **λανθάνω** διαφεύγω τὴν προσοχήν. — **ἴασις** θεραπεία **(ἰάομαι - ῶμαι, ἰατρός).**

[Δηλαδὴ πῶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ διατί ;]

2 - 3. οὔκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον.— **εὐμαρῶς** εὐκόλως. — **ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς... ἄγεσθαι** διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν αὐτάς. — **ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσιν** ἀλλὰ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν καταλληλότεραι, διὰ νὰ βαδίζουν τὰ ἐζευγμένα ζῷα. — **οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες** ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ περιποιηθοῦν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(αὐτοὺς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν των. — **ὁ στόλος** ἡ πορεία.— **ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ** ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ συνόλου. — **τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ** αἱ ἰδιαίτεραι ἀνάγκαι ἑκάστου. — **οἱ ὕπνῳ κάτοχοι** οἱ καταλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ ὕπνου. — **οἷα** (= **ἅτε**) **δή... ποιούμενοι** ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον. — **ἐξανίσταμαι** ἐγείρομαι (ἐκ τοῦ ὕπνου). — **ἐφομαρτῶ** παρακολουθῶ. — **ἐκπίπτω** χάνομαι, ἀποπλανῶμαι.

4 - 5. ξυνηνέχθη συνέβη (τοῦ ρ. **ξυμφέρομαι**).—**γάρ,** διασαφητικός. — **ὕεται** ἔχει βροχάς· **ὕεται ἡ Γαδρωσίων γῆ** βρέχει εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδρωσίων. — **ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων** ἕνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων· **ἐτήσιοι ἄνεμοι** ἢ **ἐτησίαι** εἶναι οἱ καθ' ὡρισμένους καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἄνεμοι. — **ἵναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος** φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. — **ἀναχέονται** διαλύονται (εἰς βροχήν). — **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω. — **ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς** κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν Ἕλληνες διῄρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς τρεῖς τετραώρους φυλακάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τοὺς ὁποίους ἔχει ὑπ' ὄψει του ὁ Ἀρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6 - 9 μ.μ. 9 - 12 μ.μ. κτλ.). — **ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γενομένων τῶν ὄμβρων** χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἡ βροχή.— **τοσούτῳ ἐπῆλθε** (ἐνν. **τὸ στρατόπεδον**) **τῷ ὕδατι** τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος. — **ὡς... διαφθεῖραι** ὥστε νὰ παρασύρῃ. — **μόλις καὶ χαλεπῶς** μόλις καὶ μετὰ βίας.

6. ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ἔπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ δίψαν. — **ὁπότε... ἐπιτύχοιεν** ὁσάκις εὕρισκον. — **σταδίους,** τὸ στάδιον (πληθ. τὰ **στάδια** καὶ οἱ **στάδιοι**) μονὰς μήκους = 184,87 μ. (τοῦτο διῃρεῖτο εἰς 6 πλέθρα, ἕκαστον δὲ πλέθρον εἰς 100 πόδας). — **ὅσον... μάλιστα** ὡς ἔγγιστα, περίπου. — **ἀκράτωρ** ἀσυγκράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1 - 3. ἔργον καλὸν εἴπερ τι ἄλλο ὡραίαν πρᾶξιν (τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀνωτέραν πάσης ἄλλης. — **οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι** δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ παραλείψω. — **ἐν Παραπαμισάδαις,** εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μισον (ἢ 'Ινδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **μετεξέτεροι** ἄλλοι τινὲς (συγγραφεῖς). — **ἰέναι** (ἐκ τοῦ ἐνν. **λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς)** ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — **ὅτι** (αἰτιολ.) **ἐχρῆν ἐξανύσαι** (ἐνν. **τὴν ὁδὸν**) διότι ἔπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν. — **τὸ δὲ** τοῦτο δὲ (τὸ ὕδωρ). — **πρόσθεν** μακράν. — **καὶ αὐτόν τ' 'Αλέξανδρον... ἡγεῖσθαι** καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ 'Αλέξανδρος προηγεῖτο (τῶν στρατιωτῶν).— **οἷάπερ φιλεῖ (γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῷδε** ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **ὀλίγος καὶ φαῦλος** μικρὸς καὶ ἀσήμαντος. — **ἡ πῖδαξ** ἡ πηγὴ (ὕδατος). — **σπουδῇ ἰέναι**, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐνν. **λέγουσιν** μέχρι τέλους τῆς § 3. — **πελάζω** πλησιάζω. — **ἐν ὄψει πάντων** ἐνώπιον ὅλων. — **ἐκχέαι**, ἀπαρ. ἀορ. τοῦ **ἐκχέω** ἐκχύνω. — **ἐπιρρώννυμαι** ἐνθαρρύνομαι. — **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω. — **πότον γενέσθαι πᾶσιν** ὅτι ἔπιον ὅλοι.— **ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν** καὶ διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν. — **'Αλεξάνδρου**, ἡ γενικὴ συναπτέα εἰς τό : **τοῦτο τὸ ἔργον**.

3 - 5. ξυνηνέχθη συνέβη (πρβλ. καὶ κεφ. 25, § 4). — **γάρ**, διασαφητικός. — **τελευτῶντες**, ἐπιρ. — **οὐ γὰρ εἶναι** (ἐκ τοῦ **ἔφασκον)... ὅτῳ τεκμηριώσονται** διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ ἀναγνωρίσουν (**τεκμηριοῦμαι** καὶ **τεκμαίρομαι** κρίνω ἔκ τινων σημείων, συμπεραίνω). — **νενημένη** ἐπισεσωρευμένη (τοῦ ῥ. **νέομαι** συσσωρεύομαι). — **οὖν** βεβαίως. — **ἀνίσταμαι** ὑψώνομαι. — **γήλοφος βέβαιος** σταθερὸς ἀμμόλοφος. — **οὐδέ... μεμελετῆσθαί σφισι τὰς πορείας** οὔτε ἔχουν μελετηθῆ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἶχον ἐξασκηθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὁδηγοὶ) νὰ κανονίζουν τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. **μεμελετῆσθαι** ἐκ τοῦ **ἔφασκον**). — **πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὸν ἥλιον** ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἢ ἀπὸ τὸν ἥλιον. — **καθάπερ τοῖς ναύταις** (ἐνν. **μεμελέτηται**) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναῦται εἶναι ἐξησκημένοι νὰ κανονίζουν τὴν πορείαν. — **πρὸς τῶν ἄρκτων** κτλ., ἡ σειρά : **τοῖς μὲν Φοίνιξι (ναύταις) πρὸς τὴν ὀλίγην τῶν ἄρκτων, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις πρὸς τὴν μείζονα** οἱ μὲν Φοίνικες ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν μικρὰν ἄρκτον), οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν μεγάλην. — **ξυνέντα**, τοῦ **ξυνίημι** ἐννοῶ. — **ἅμα οἳ** μεθ' ἑαυτοῦ.— **ἀφιππῶμαι** ἀπέρχομαι ἔφιππος. — **διαμησάμενον** τοῦ **διαμάομαι - ῶμαι** ἀνασκαλεύω. — **ὁ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κάχληξ τὰ χαλίκια.— **καὶ οὕτω μετελθεῖν** (ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ **ἔφασκον**) καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως ἠκολούθησεν ἐκεῖ. — **ἡ ἠιὼν** (γεν. **τῆς ἠιόνος**) ἡ ἀκτή, ἡ παραλία (ἀττ. **ᾐών**). — **ἔνθεν** μετὰ ταῦτα. — **ἐπὶ τῆς μεσογαίας** εἰς τὰ μεσόγαια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — **ποιοῦμαι τὸν στόλον** πορεύομαι.

[Ποῖαι αἱ ἄξιαι ἐξάρσεως πράξεις τοῦ 'Αλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἐρήμου διάβασιν ;]

Κεφάλαιον 29.

4. ἡ παρανομία ἡ ἀσέβεια (τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἀμέσως κατωτέρω). — **Κῦρος,** ὁ υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλούμενος μέγας (ἢ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ἱδρυτὴς τοῦ περσικοῦ κράτους (550-529 π.Χ.), τοῦ ὁποίου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ ἔργον του « Κύρου Παιδεία ». — **ὅτι,** αἰτιολ.— **διορύττω** διασκάπτω (ξεσκάβω), καταστρέφω.— **συλάω - συλῶ** διαρπάζω.— **καταλαμβάνω** εὑρίσκω. — **'Αριστόβουλος,** βλ. προοίμιον § 1 - 3. — **εἶναι γὰρ** (ἐκ τοῦ **λέγει**) λέγει δηλ. οὗτος ὅτι ἦτο.— **ἐν Πασαργάδαις** αἱ Πασαργάδαι ἦσαν ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς Περσεπόλεως (βλ. γεωγρ. χάρτην).— **ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ** ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου. — **καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον** καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως. — **πόα βαθεῖα** ὑψηλὴ χλόη.

5 - 6. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ. — **λίθου τετραπέδου** (γεν. τῆς ὕλης) = ἐκ τετραπλεύρου λίθου. — **φέρουσαν εἴσω** διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κανεὶς μέσα. — **πύελος** λάρναξ. — **ἵνα** ὅπου. — **ἐπίβλημα** ὕφασμα. — **τῶν Βαβυλωνίων,** οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρώμων καὶ τεχνικώτατα ἐπεξειργασμένων ὑφασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο **Βαβυλώνια ἐπιβλήματα.** — **ὁ καυνάκης,** πληθ. **οἱ καυνάκαι** τὰ γουναρικά. — **κάνδυς** μανδύας. — **ἡ ἀναξυρὶς** περισκελίς. — **ὑακινθινοβαφὴς** = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα ὑακίνθου (βαθὺ ἐρυθρόν). — **πορφύρας** ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (ἐκ τοῦ κογχυλίου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐκαλεῖτο **πορφύρα,** μὲ τὸ ὁποῖον ἐβάφοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα). — **ἄλλης καὶ ἄλλης χρόας** ποικίλων χρωμάτων. — **οἱ στρεπτοὶ** τὰ περιδέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ραια. — **ἀκινάκης** περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθύ). — **τὰ ἐνώτια** τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, περίφημοι διὰ τὴν σοφίαν των καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικήν των ἱκανότητα. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **Καμβύσου,** τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἔγγονος τοῦ παλαιοτέρου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π.Χ. — **ἐκδέχομαι** παραλαμβάνω διαδοχικῶς. — **φυλακὴ** φρούρησις. — **ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα (μέρη)** καὶ ὡρισμέναι ποσότητες ἀλεύρου καὶ οἴνου. — **τοῦ μνήματος,** γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελὲς ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπ' ὄψει του. — **ὁπότε ἔλοι** ὅτε ἤθελε καταλάβει. — **παρέρχομαι** προσέρχομαι, ἐπισκέπτομαι. — **ἐκπεφορημένος,** τοῦ **ἐκφοροῦμαι** ἐκβάλλομαι. — **οἱ δὲ** τινὲς δέ. — **λωβῶμαι** κακοποιῶ. — **τὸ πῶμα** τὸ κάλυμμα. — **εὔογκος** κομψός, μικρὸς εἰς ὄγκον. — **καὶ ταύτῃ** καὶ ὡς ἐκ τούτου. — **εὔφορος** εὐμετακόμιστος. — **τὰ μέν... τὰ δὲ** ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς.... ἄλλα δέ... — **παρακόπτω** ἀποκόπτω. — **ξυνθλῶ** συντρίβω, σπάζω. — **οὐ προὐχώρει** δὲν ἐπετύγχανε.

10 - 11. κοσμῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — **κατορθῶ** διορθώνω. — **ἐντείνω** περιβάλλω. — **κατὰ ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια** ἰσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά. — **ἀποτίθημι** τοποθετῶ πάλιν. — **τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι** ὅτι δὲ τὴν θυρίδα ἐξηφάνισε (ἔκλεισε). — **ἐμπλάσαντα,** ἀόρ. μτχ. τοῦ **ἐμπλάσσω** ἐπιχρίω. — **σημεῖον** σῆμα, σφραγίς. — **στρεβλόω - ῶ** βασανίζω. — **ὡς κατειπεῖν** διὰ νὰ κατονομάσουν. — **στρεβλούμενοι,** μτχ. ἐναντιωμ. — **οὐδὲ ἄλλῃ πῃ** οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον. — **ἐπὶ τῷδε** ἕνεκα τούτου.

[Διατί ὁ 'Αλέξανδρος ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κύρου ; Διατί ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θέᾳ του ; Ποῖαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξεγέρσεώς του ; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου ;]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κεφάλαιον 28.

1 - 3. τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, ἡ 114η Ὀλυμπιὰς συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π. Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς, ἤτοι τὸ τετραετὲς χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ δύο διαδοχικῶν τελέσεων ὀλυμπιακῶν ἀγώγων, ἐλαμβάνετο μέχρι τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος ὡς βάσις χρονολογήσεως· ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἔναρξις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 777 π.Χ., ἀφ' ὅτου δηλ. ἤρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος τῶν ὀλυμπιονικῶν. — **ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν,** ἄλλη χρονολογικὴ βάσις ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος·** ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τούς δύο τρόπους. — **καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτὼ** καὶ τοῦ τριακοστοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτὼ μῆνας. — **ὀξύτατος τὴν γνώμην** ὁρμητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις. — **τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν)** τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων. — **ξυνιδεῖν τὸ δέον** εἰς τὸ νὰ προΐδῃ τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα. — **ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὂν** ἐν ὅσῳ ἦτο ἀκόμη ἀβέβαιον. — **τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν** εἰς τὸ νὰ συμπεράνῃ τὸ πιθανόν. — **δαήμων** εἰδήμων, ἔμπειρος (ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ **δάω** = μανθάνω, ἐξ οὗ καὶ τὸ **δι-δά-σκ-ω**). — **τὸν θυμὸν ἐπαίρω** ἐξεγείρω τὸ θάρρος. — **τὸ ἀδεὲς** ἡ ἀφοβία. — **ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι** (ἐνν. **ἦν**) ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ φανερῶς. — **ὅσα φθάσας ὑφαρπάσαι** (ἐνν. **ἦν**) **τῶν πολεμίων** ὅσα ἔπρεπε πρῶτος ν' ἀποσπάσῃ κρυφίως ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. — **πρὶν καὶ δεῖσαί τινα** προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις (ὁ ἀόρ. **ἔδεισα,** μέλ. **δείσω,** πρκ. **δέδοικα** ἢ **δέδια** μὲ σημ. ἐνεστ. = φοβοῦμαι, τοῦ ἀχρ. ῥ. **δείδω**). — **τὰ ξυντελεσθέντα** αἱ συνθῆκαι. — **τὰ ὁμολογηθέντα** αἱ ὑποσχέσεις. — **πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν.** — **μὴ ἁλῶναι** εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ, νὰ μὴ ἐξαπατηθῇ (τοῦ **ἁλίσκομαι**).

[Ἀναλύσατε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδιδομένας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀρετάς· ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεών του.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφάλαιον 29.

1 - 2. ἐπλημμελήθη τι διεπράχθη ἁμάρτημά τι· **εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη 'Αλεξάνδρῳ** ἐὰν ὁ 'Αλέξανδρος διέπραξε κανὲν ἁμάρτημα. — **δι' ὀξύτητα** ἕνεκα τοῦ ὁρμητικοῦ χαρακτῆρός του. — **ἐς τὸ ὑπερογκότερον** ὑπερβολικώτερον. — **προάγομαι** παρασύρομαι. — **βαρβαρίζω** μιμοῦμαι τὰ βαρβαρικὰ ἔθιμα. — **τίθεμαι (= ἡγοῦμαι)** θεωρῶ. — **μὴ ἀνεπιεικῶς** δικαίως. — **τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας** τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του. — **καὶ τούς... ξυνόντας** τοῦ (**ξύνειμι**) καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι συναναστρέφονται. — **οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ** καὶ ὄχι διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν. — **ἀλλὰ μεταγνῶναί γε** κτλ., ἡ σειρά : **ἀλλ' οἶδα 'Αλεξάνδρῳ μόνῳ τῶν πάλαι βασιλέων ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγνῶναι ἐπὶ τούτοις, ἃ ἐπλημμέλησεν** ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ 'Αλέξανδρος μόνος ἐκ τῶν παλαιῶν βασιλέων εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα διέπραξεν. — **εἰ καί τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες** ἂν καὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαμαν κάποιον σφάλμα. — **προηγορῶ** συνηγορῶ, δικαιολογῶ· **οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (τοῦ πλημμελήματος)** οὗτοι δὲ (οἱ πολλοὶ) μὲ τὸ νὰ δικαιολογοῦν τὸ σφάλμα των τοῦτο (μὲ τὸ **οἱ δὲ** ἐπαναλαμβάνεται τὸ **οἱ δὲ πολλοί,** διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἂς παραλειφθῇ). — **κακῶς γιγνώσκω** πλανῶμαι, ἀπατῶμαι. — **ὡς... οὐ... τὰ παθήματα φαινόμενα** (αἰτιατ. ἀπόλ.) διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται. — **τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι** εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔπαθον κάτι κακόν. — **εἰ ξυγχωροίη** ἐὰν παραδέχεται. — **αὐτῷ τέ τινι... (ὡς) ὑπολειπομένην** (αἰτιατ. ἀπόλ.) καὶ διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δράσαντα) οἱοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτος (= **τινὶ**) ἀπομένει.

3 - 4. ἐς θεὸν τὴν γένεσιν αὑτοῦ ἀνέφερεν ἀπέδιδε τὴν καταγωγήν του εἰς θεόν· ἐννοεῖ τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων Ἄμμωνα (τὸν Δία), διότι ὁ 'Αλέξανδρος ἐπισκεφθεὶς τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκηρύχθη υἱὸς τοῦ Διὸς Ἄμμωνος. — **σόφισμα** ἐπινόησις. — **τοῦ σεμνοῦ ἕνεκα** διὰ νὰ προκαλῇ περισσότερον σεβασμόν. — **Μίνως, Αἰακός, 'Ραδάμανθυς,** οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ Ἅδου, θεωρούμενοι ὡς υἱοὶ τοῦ Διός· ἐκ τούτων ὁ **Μίνως** εἶναι ὁ περίφημος διὰ τὴν δικαιοσύνην του μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀκμάσας περὶ τὸ 1300 π.Χ., ὁ **Αἰακὸς** υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης ἐθεωρεῖτο ὁ εὐσεβέστε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ῥαδάμανθυς,** ἀδελφὸς τοῦ Μίνωος, ὁ ὁποῖος φυγὼν ἐκ Κρήτης ἐβασίλευσεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.— **οὐδεμιᾷ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται** δὲν θεωρεῖται ὡς ἀλαζονεία ἐκ μέρους των. — ὁ **Θησεύς,** ἐθεωρεῖτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἴθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροιζῆνος Πιτθέως). — ὁ **Ἴων,** ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθον οἱ Ἴωνες, ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης (θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως). — **ὡς,** αἰτιολ. — **σκευὴ** ἐνδυμασία. — **ὡς ἀποστροφήν τινα αὐτῷ** ἵνα αὐτὸς ἔχῃ κάποιαν προφύλαξιν. — **ὀξύτης** ὁρμητικότης, παραφορά. — **ὕβρις** ἀλαζονεία. — **ἐφ' ὅτῳ δὴ** διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς. — **τοὺς μηλοφόρους,** βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 11, § 5. — **ὁμότιμοι,** ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀλέξανδρος κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγημα τῶν ἑταίρων ἱππέων. — **ἐς τοὺς ἑταίρους,** ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

Κεφάλαιον 30.

1. μὴ μόνον κτλ., ἡ σειρά : **μὴ κακιζέτω προφερόμενος μόνον ὅσα ἄξιά ἐστι κακίζεσθαι** ἂς μὴ τὸν κατηγορῇ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἄξια κατηγορίας. — **ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν** συγκεφαλαιώσας εἰς ἕν. — **ἐκλογίζομαι** ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι.— **ὅστις... ὅντινα... ἐς ὅσον** (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ **ἐκλογιζέσθω**) **ποῖος... ποῖον... πόσον.— ὅστις τ' ὢν αὐτός... κακίζει** πόσον ἀσήμαντος εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος κατηγορεῖ. — **ὁποίᾳ τύχῃ κεχρημένος** εἰς ποίαν ταπεινὴν θέσιν εὑρίσκεται. — **ὅντινα γενόμενον ἐκεῖνον** ἐνῷ ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος. — **ἀναμφιλογώτατα** χωρὶς καμμίαν διαμφισβήτησιν. — **ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον (τὸν Ἀλέξανδρον) τῷ αὐτοῦ ὀνόματι** καὶ ὅτι (ὁ Ἀλέξανδρος) ἔφθασε παντοῦ μὲ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ ὄνομά του).— **σμικρότερός τε ἂν αὐτὸς** ἐνῷ αὐτὸς (ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ ταπεινός.— **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι** ἀσχολοῦμαι μὲ ταπεινὰ πράγματα.— **ἐν κόσμῳ τίθεμαι** τακτοποιῶ.

2. ὡς διότι.— **οὐ πεφοιτήκει** (= **ἐπεφοιτήκει**) δὲν εἶχε φθάσει. — **ἔξω τοῦ θείου φῦναι** ὅτι ἐγεννήθη ἄνευ θείας βουλήσεως. — **ἐπισημαίνω** φανερώνω. — **φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα** διά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φοροι ὀπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους. — **ἐς τοῦτο** μέχρι σήμερον. — **ἐξ ἀνθρώπων** ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — **οὐκ ἀνθρωπίνη οὖσα** ὑπεράνθρωπος. — **διὰ τοσούτου** μετὰ τοσοῦτον χρόνον. — **χρησμοὶ χρησθέντες** χρησμοὶ δοθέντες· (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ ῥ. **χρῶ** = δίδω χρησμόν, παθ. **χρῶμαι** = χρησμῳδοῦμαι, λέγομαι ὑπὸ τοῦ μαντείου). — **ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς** ἕνεκα τῆς ἀγάπης μου πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — **καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους** καὶ συγχρόνως πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. — **ἐφ' ὅτῳ** ἕνεκα τούτου δέ. — **ὁρμῶμαι** παρακινοῦμαι. — **ἄνευ θεοῦ** χωρὶς θείαν παρακίνησιν.

[Διατί κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸν ᾿Αλέξανδρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του; Πῶς κρίνει τοῦτο ὁ ᾿Αρριανός; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροληψία τοῦ συγγραφέως; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ ᾿Αλεξάνδρου ἐν τῷ κόσμῳ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον τοῦ ᾿Αλεξάνδρου διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος;]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰκὼν 1. Τύπος ὁπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

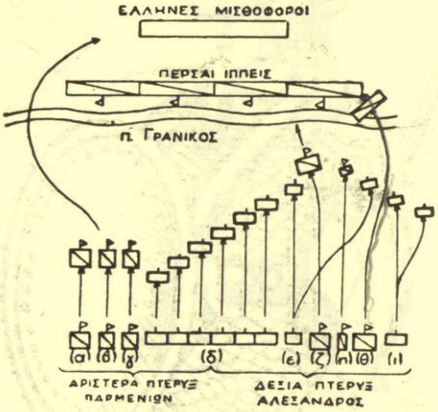

Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δεικνύον τὰς θέσεις τῶν στρατῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάϊος – Ἰούνιος 334 π.Χ.)

α. Θεσσαλοὶ ἱππεῖς.
β Σύμμαχοι ἱππεῖς.
γ. Θρᾷκες ἱππεῖς.
δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεάγρου καὶ Φιλίππου.
ε. Ὑπασπισταί.
ζ. Ἑταῖροι ἱππεῖς.
η. Ἴλη τοῦ Σωκράτους.
θ. Σαρισσοφόροι καὶ Παίονες ἱππεῖς.
ι. Τοξόται καὶ Ἀγριᾶνες ἀκοντισταί.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

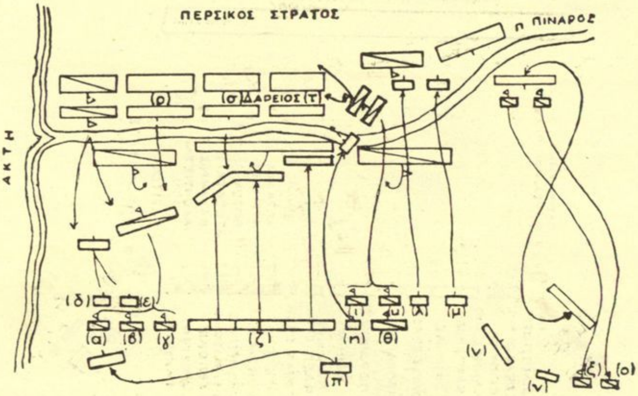

Εἰκὼν 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἰσσοῦ (333 π. Χ.).

α. Θεσσαλοὶ ἱππεῖς.
β. Πελοποννήσιοι ἱππεῖς.
γ. Σύμμαχοι ἱππεῖς.
δ. Κρῆτες τοξόται.
ε. Θρᾷκες τοξόται.
ζ. Φάλαγξ.
η. Ὑπασπισταί.
θ. Ἑταῖροι ἱππεῖς.
ι. Πρωτόμαχος.
κ. Ἀρίστων.
λ. Ἀντίοχος.
μ. Ἄτταλος.
ν. Ἀγριᾶνες καὶ Ἕλληνες μισθοφόροι.

ξ. Περοίδας.
ο. Παντόρδανος.
π. Ἕλληνες μισθοφόροι ἐν ἐφεδρείᾳ.

ρ. Κάρδακες.
σ. Ἕλληνες.
τ. Κάρδακες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

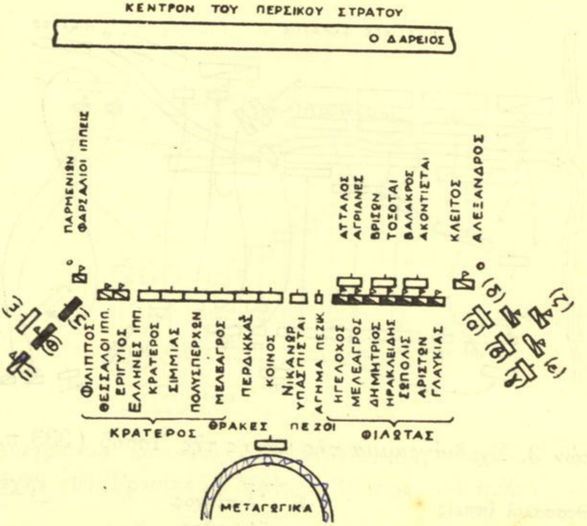

Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων (1 Ὀκτωβρίου 331 π. Χ.) δεικνύον τὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρους στρατηγούς.

α. Ἄτταλος (Ἀγριᾶνες).
β. Βρίσων (Μακεδόνες τοξόται).
γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι).
δ. Ἀρέτης (πρόδρομοι ἱππεῖς)
ε. Ἀρίστων (Παίονες).
ζ. Μενίδας (μισθοφόροι ἱππεῖς).
η. Σιτάλκης (Θρᾶκες πεζοί).
θ. Κοίρανος (σύμμαχοι ἱππεῖς).
ι. Ἀγάθων (Ὀδρύσαι ἱππεῖς).
κ. Ἀνδρόμαχος (μισθοφόροι ἱππεῖς)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

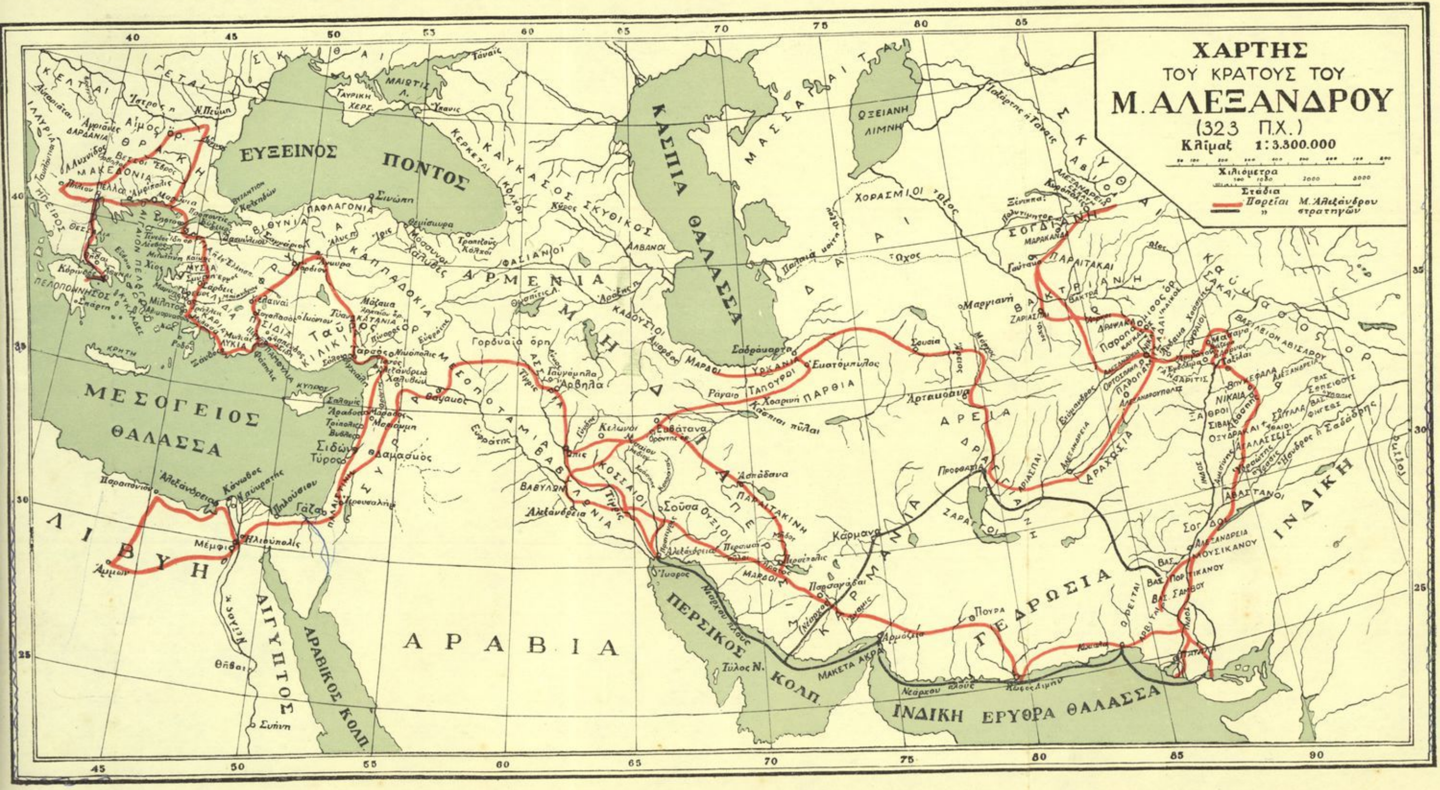
ΧΑΡΤΗΣ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
(323 Π.Χ.)
Κλίμαξ 1:3.300.000
Χιλιόμετρα
Στάδια
Πορείαι Μ. Ἀλεξάνδρου
» στρατηγῶν
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ
ΚΑΣΠΙΑ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΩΞΕΙΑΝΗ ΛΙΜΝΗ
ΜΑΙΩΤΙΣ Λ.
ΛΙΒΥΗ
ΑΡΑΒΙΑ
ΑΙΓΥΠΤΟΣ
ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΚΟΛΠ.
ΠΕΡΣΙΚΟΣ ΚΟΛΠ.
ΙΝΔΙΚΗ ΕΡΥΘΡΑ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΙΝΔΙΚΗ
ΓΕΔΡΩΣΙΑ
ΚΑΡΜΑΝΙΑ
ΠΕΡΣΙΣ
ΜΗΔΙΑ
ΑΡΜΕΝΙΑ
ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ
ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ
ΒΙΘΥΝΙΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΘΡΑΚΗ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ
ΚΡΗΤΗ
ΚΥΠΡΟΣ
ΚΙΛΙΚΙΑ
ΠΙΣΙΔΙΑ
ΛΥΚΙΑ
ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ
ΑΣΣΥΡΙΑ
ΚΟΣΣΑΙΟΙ
ΠΑΡΘΙΑ
ΥΡΚΑΝΙΑ
ΑΡΕΙΑ
ΔΡΑΓΓΙΑΝΗ
ΑΡΑΧΩΣΙΑ
ΒΑΚΤΡΙΑΝΗ
ΣΟΓΔΙΑΝΗ
ΧΟΡΑΣΜΙΟΙ
ΜΑΣΣΑΓΕΤΑΙ
ΣΚΥΘΑΙ
ΑΒΙΟΙ ΣΚΥΘΑΙ
ΚΑΥΚΑΣΟΣ
ΑΛΒΑΝΟΙ
ΚΑΔΟΥΣΙΟΙ
ΦΑΣΙΑΝΟΙ
ΠΑΡΑΙΤΑΚΑΙ
ΠΑΡΟΠΑΜΙΣΟΣ ὄρ.
ΓΑΝΔΑΡΙΤΙΣ
ΑΒΑΣΤΑΝΟΙ
ΩΡΕΙΤΑΙ
ΖΑΡΑΓΓΟΙ
ΟΞΥΔΡΑΚΑΙ
ΜΑΛΛΟΙ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΑΒΙΣΑΡΟΥ
ΝΙΚΑΙΑ
Βουκεφαλα
Πέλλα
Βαβυλών
Σοῦσα
Ἐκβάτανα
Περσέπολις
Ἀλεξάνδρεια
Μέμφις
Ἡλιούπολις
Ἄμμων
Γάζα
Τύρος
Σιδών
Δαμασκός
Ταρσός
Ἰσσός
Γόρδιον
Σάρδεις
Μίλητος
Ἄβυδος
Θῆβαι
Συήνη
Ἄρβηλα
Γαυγάμηλα
Ὦπις
Ῥάγαι
Κάσπιαι πύλαι
Ζαριάσπα
Βάκτρα
Μαράκανδα
Ἀρμόζεια
Πούρα
Κάρμανα
Προφθασία
Πάταλα
Τάναϊς
Ἴστρος π.
Ἴαξάρτης ἢ Τάναϊς
Ὦξος
Ἀράξης π.
Τίγρις
Εὐφράτης
Ἰνδός
Νείλος π.
Ὑδάσπης
Νεάρχου πλοῦς
Ταῦρος
Σινώπη
Τραπεζοῦς
Βυζάντιον
Κόρινθος
Σπάρτη
Ῥόδος
Παραιτόνιον
Κάνωβος
Ναύκρατις
Πηλούσιον
Ἱερουσαλήμ
Θάψακος
Μαρδοι
Ταπουροι
Ζαδράκαρτα
Ἑκατόμπυλος
Ἀρτακόανα
Ἀσπάδανα
Παραιτακηνή
Οὔξιοι
Σαγγαλα
Ἄορνος
Ταξίλαι
Μαλλοί
Πάτταλα
Μακέτα ἄκρα
Κῶφος λιμήν
Τύλος Ν.
40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90
25 30 35 40

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

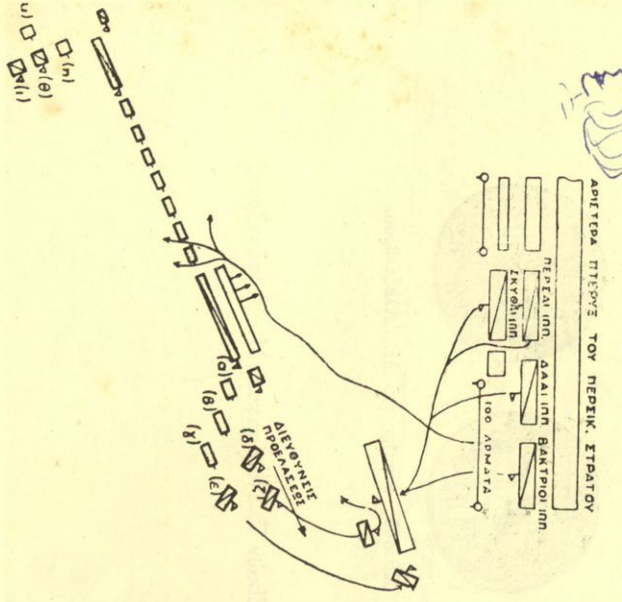

Εἰκὼν 5. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων δεικνύον τὴν πρώτην ἐπίθεσιν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ ἄκρου ἀριστεροῦ τοῦ περσικοῦ στρατεύματος (πρώτη φάσις τῆς μάχης).

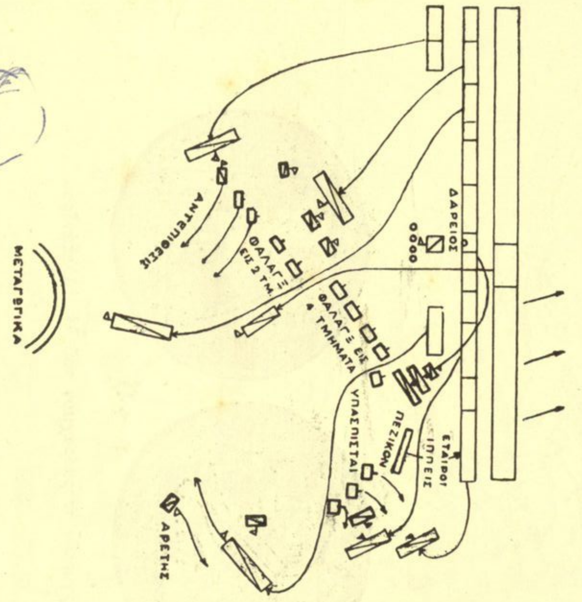

Εἰκὼν 6. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων δεικνύον τὴν τακτικὴν τῶν διεισδύσεων τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (δευτέρα φάσις τῆς μάχης).

Σημείωσις: Ἐπεξηγήσεις τῶν γραμμάτων βλ. εἰς εἰκόνα 4.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

’Αργυροῦν τετράδραχμον τοῦ Μ. ’Αλεξάνδρου

Χρυσοῦς στατὴρ τοῦ Μ. ’Αλεξάνδρου.

Εἰκὼν 7. Νομίσματα Μ. ’Αλεξάνδρου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰκὼν 8. Ἡ μάχη τοῦ Ἰσσοῦ. (Ψηφιδωτὸν τῆς Πομπηΐας)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΟΙ

Εἰς τὴν εἰκόνα φαίνεται ἀριστερὰ ἔφιππος ὁ Ἀλέξανδρος, καθ' ἣν στιγμὴν ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Δαρείου, ὁ ὁποῖος μὲ ζωηρὰς χειρονομίας ζητεῖ ἀπεγνωσμένως βοήθειαν ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτόν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

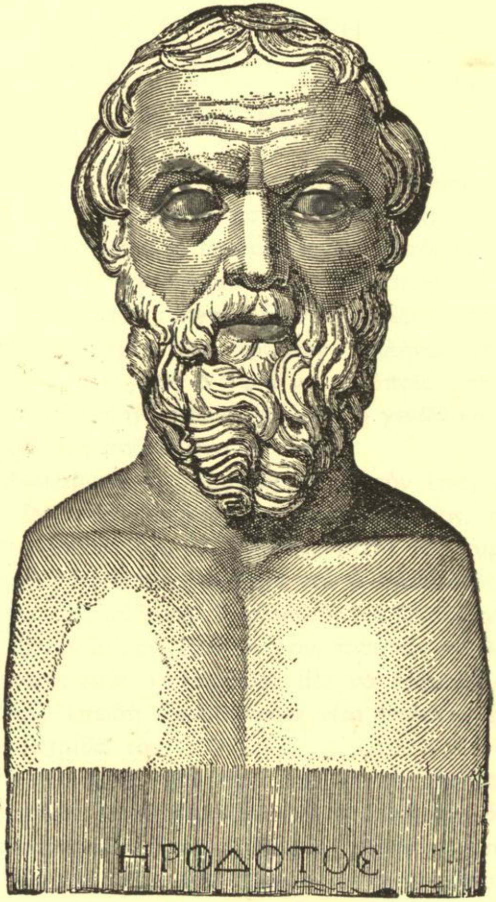

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Ἡροδότου.

Ὁ Ἡρόδοτος, υἱὸς τοῦ Λύξου καὶ τῆς Δρυοῦς, ἐγεννήθη περὶ τὸ 484 π. Χ. ἐν τῇ Ἁλικαρνασσῷ τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἦτο δωρικὴ ἀποικία. Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ὁ Ἡρόδοτος ἔτυχε λαμπρᾶς ἐκπαιδεύσεως. Ἔχων ὡς διδάσκαλον τὸν θεῖόν του ποιητὴν Πανύασιν ἐδιδάχθη τὸν Ὅμηρον καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, τῶν καλουμένων λογογράφων, οἱ ὁποῖοι συνέγραφον γεωγραφικὰς περιηγήσεις ἢ ἱστορίας πόλεων ἢ γενῶν κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐν τῇ Ἁλικαρνασσῷ τύραννος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ὁ Λύγδαμις, ἔγγονος τῆς βασιλίσσης Ἀρτεμισίας, ἡ ὁποία συνεπολέμησε μετὰ τοῦ Ξέρξου ἐν Σαλαμῖνι. Κατὰ τοῦ τυράννου τούτου ἐγένετο στάσις, τῆς ὁποίας μετέσχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος· ἀλλ' ἡ στάσις ἀπέτυχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν νῆσον Σάμον. Βραδύτερον, πιθανῶς τὸ 454, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἁλικαρνασσὸν κατώρθωσε μὲν νὰ ἐκδιώξῃ τὸν τύραννον Λύγδαμιν, ἀλλ', ἐπειδὴ ἐξερράγησαν νέαι στάσεις, ἐγκατέλιπε διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του.

Ποῦ μετὰ τὴν ἀποδημίαν του ἀπῆλθεν ὁ Ἡρόδοτος, δὲν γνωρίζομεν· εὑρίσκομεν ὅμως αὐτὸν τὸ 445 ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνωσε μέρος τῆς ἱστορίας του, διὰ τοῦ ὁποίου τοσοῦτον συνεκίνησε καὶ ἔτερψε τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἔδωκαν εἰς αὐτὸν λαμπρὰν δωρεάν, 10 τάλαντα. Ἐν Ἀθήναις συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ἄλλων σπουδαίων ἀνδρῶν.

Ὅτε δὲ τὸ 444 οἱ Ἀθηναῖοι ἀπῴκισαν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ τὴν πόλιν Θουρίους, μετέβη καὶ ὁ Ἡρόδοτος εἰς αὐτὴν καὶ ἐγκατεστάθη ἐκεῖ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις αὕτη δευτέρα πατρίς του· διὰ τοῦτο καὶ Θούριος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱστοριῶν τῶν λογογρά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φων ᾐσθάνθη τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων, τοὺς ὁποίους διεξήγαγον οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Περσῶν. Θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ ἐξ ἰδίας αὐτοψίας τὰ πράγματα ἐπεχείρησε μακρὰς περιηγήσεις εἰς διαφόρους μεμακρυσμένας χώρας. Ἡ συγκοινωνία τότε ἦτο ἀτελεστάτη καὶ λίαν ἐπικίνδυνος· ἐν τούτοις μὲ μεγάλους κόπους καὶ κινδύνους ἐπεσκέφθη τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον μέχρι τῆς Ἐλεφαντίνης πόλεως· τὴν Λιβύην, τὴν Φοινίκην, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσίαν καὶ τὰς ἑλληνικὰς ἀποικίας τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου· τὴν γειτονικὴν μὲ αὐτὰς Σκυθίαν καὶ τὴν Κολχίδα. Περιῆλθε πρὸς τούτοις ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διέτριψεν εἰς πολλὰς αὐτῆς πόλεις καθὼς καὶ τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας.

Ποῦ καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ἄγνωστον· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανε τὸ 424 ἐν Θουρίοις.

2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου.

Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου, τὸ ὁποῖον ἐπόρισεν εἰς αὐτὸν τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας, διῃρέθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς ἐννέα βιβλία, ἕκαστον τῶν ὁποίων ὠνομάσθη μὲ τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἐννέα Μουσῶν. Ἐν αὐτῷ περιέχεται πλοῦτος γνώσεων ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν, φυσικῶν, ἀρχαιολογικῶν κλπ., ἀλλ' ἡ κυρία ἰδέα, περὶ τὴν ὁποίαν πλέκονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώσεις, εἶναι οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων.

Τοῦ ἔργου του προτάσσει ὁ Ἡρόδοτος βραχεῖαν εἰσαγωγὴν (κεφ. 1 - 5), ἐν τῇ ὁποίᾳ δηλοῖ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου καθὼς καὶ τὰ αἴτια τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔχθρας· ταῦτα ἂν καὶ ἀνάγει μέχρι τῶν μυθικῶν χρόνων, ἐν τούτοις ἀναφέρει, ὅτι πρώτη καὶ κυρία ἱστορικὴ ἀφορμὴ τῆς ἔχθρας ὑπῆρξεν ἡ ὑποταγὴ τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ ἑλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Κροίσου. Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν διηγεῖται ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ περὶ τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας καὶ ἰδίως περὶ τοῦ Κροίσου, τὸν ὁποῖον ὑπέταξεν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Κῦρος. Κα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τόπιν ἱστορεῖ, πῶς τὸ περσικὸν κράτος προῆλθεν ἐκ τοῦ μηδικοῦ καὶ πῶς ὁ Κῦρος βαθμηδὸν ηὔξησεν αὐτὸ μὲ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν λαῶν τῆς Μ. 'Ασίας, ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μεγάλου καὶ πλουσίου κράτους τῶν Βαβυλωνίων. 'Εν τῷ μεταξὺ δὲ καὶ ἐφ' ὅσον οἱ Πέρσαι ἔρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ κάθε ἄλλο ἔθνος γράφει τὰ τῆς ἱστορίας, τὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν Κῦρον μεταβαίνει εἰς τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ Καμβύσην. 'Η ἐκστρατεία τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸν 'Ηρόδοτον νὰ περιγράψῃ ἐκτενῶς ἐν τῷ δ ε υ τ έ ρ ῳ βιβλίῳ τὴν χώραν ταύτην καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς μὲ τὰ ἤθη, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ μνημεῖα αὐτῶν.

'Εν τῷ τ ρ ί τ ῳ βιβλίῳ ἐπανέρχεται εἰς τὴν περσικὴν ἱστορίαν. Διηγεῖται ἐν αὐτῷ τὴν ὑποταγὴν τῆς Αἰγύπτου, Λιβύης, Κυρήνης, τὸν θάνατον τοῦ Καμβύσου, τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ψευδοσμέρδιος, τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Δαρείου, τὴν ὑπὸ τούτου κοπιώδη ὀργάνωσιν τοῦ κράτους, καὶ ἐνδιατρίβει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους.

'Εν τῷ τ ε τ ά ρ τ ῳ βιβλίῳ πραγματεύεται τὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου ἐναντίον τῶν Σκυθῶν. 'Ιστορῶν δὲ τὰ τῆς Σκυθίας παρενθέτει κατόπιν τὰ τῆς ἐκστρατείας τῶν Περσῶν εἰς τὴν Κυρηναϊκὴν χερσόνησον ἐν 'Αφρικῇ καὶ περιγράφει τὰ εἰς αὐτὸν γνωστὰ ἔθνη τῆς Λιβύης.

'Αρχίζων ἔπειτα τὸ π έ μ π τ ο ν βιβλίον διηγεῖται τὰς κατακτήσεις τῶν Περσῶν εἰς τὴν Εὐρώπην (Θρᾴκης, Μακεδονίας) καὶ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τῶν 'Ιώνων. Τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν παρουσιάζει ὡς εἰσαγωγὴν καὶ ὡς ἀφετηρίαν τοῦ μεγάλου ἀγῶνος τῶν Περσῶν ἐναντίον τῆς 'Ελλάδος.

'Εν τῷ ἕ κ τ ῳ βιβλίῳ περιγράφει τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως τῶν 'Ιώνων, τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς 'Ελλάδος καὶ τὴν ἧτταν τοῦ Δάτιδος καὶ 'Αρταφέρνους ἐν Μαραθῶνι.

'Εν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (ἑβδόμῳ, ὀγδόῳ καὶ ἐνάτῳ) ἱστορεῖ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς 'Ελλάδος. 'Εν τῷ ἑ β δ ό μ ῳ βιβλίῳ περιγράφει κατὰ πρῶτον τὰ πρὸς τὸν πόλεμον συμβούλια καὶ τὰς μεγάλας προπαρασκευὰς τοῦ Ξέρξου· κατόπιν τὰ διάφορα ἔθνη, τὰ ὁποῖα συνῆλθον διὰ τὴν ἐκστρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τείαν, τὴν καταγωγήν των καὶ τοὺς ὁπλισμούς των· τελευταῖον τὴν διὰ τῆς Μ. Ἀσίας, Θρᾴκης, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας πορείαν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην.

Ἐν τῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ ἀρχίζει ἀπὸ τὰς ναυμαχίας τοῦ Ἀρτεμισίου. Ἔπειτα διηγεῖται τὰς ἐν Ἑλλάδι δῃώσεις τῶν Περσῶν, τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν καὶ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρξου.

Τέλος ἐν τῷ ἐνάτῳ βιβλίῳ περιγράφει τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, τὴν ἐν Μυκάλῃ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Σηστοῦ (478).

Τοιοῦτο περιληπτικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἡροδότου.

Ὁ Ἡρόδοτος, ἂν καὶ Δωριεύς, ἔγραψε τὸ ἔργον του εἰς τὴν ἰωνικὴν διάλεκτον καὶ ὄχι εἰς τὴν δωρικήν· εἰς τοῦτο ἠναγκάσθη, διότι οἱ πρὸ αὐτοῦ λογογράφοι, πάντες σχεδὸν Ἴωνες, εἶχον μεταχειρισθῆ τὴν ἰωνικὴν διάλεκτον ὡς γλῶσσαν τῶν συγγραφῶν των.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Α′

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φασί →

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΛΕΙΩ

1. Εἰσαγωγή: Σκοπὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου συγγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου. — Πρῶται ἀφορμαὶ τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔχθρας.

(Κεφ. 1 - 5)

1 Ἡροδότου Ἁλικαρνησσέος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωμαστά, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται, τά τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι.

Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας αἰτίους φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς· τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον, τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῇσι ἐπιθέσθαι, ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτιά τε καὶ Ἀσσύρια τῇ τε ἄλλῃ ἐσαπικνέεσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος· τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασι τῶν πολίων τῶν ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένῃ.

Ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἄργος τοῦτο διατίθεσθαι τὸν φόρτον. Πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν γυναῖκας ἄλλας τε πολλὰς καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλέος θυγατέρα· τὸ δέ οἱ οὔνομα εἶναι Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου. Ταύτας στάσας κατὰ πρύμνην τῆς νεὸς ὠνέεσθαι τῶν φορτίων, τῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σφι ἦν θυμὸς μάλιστα, καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένους ὁρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. Τὰς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν γυναικῶν ἀποφυγεῖν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλῃσι ἁρπασθῆναι· ἐσβαλομένους δὲ ἐς τὴν νέα οἴχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου.

2 Οὕτω μὲν Ἰοῦν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι καὶ τῶν ἀδικημάτων πρῶτον τοῦτο ἄρξαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινὰς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοὔνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τῆς Φοινίκης ἐς Τύρον προσσχόντας ἁρπάσαι τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα Εὐρώπην· εἴησαν δ' ἂν οὗτοι Κρῆτες. Ταῦτα μὲν δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἕλληνας αἰτίους τῆς δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. Καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηῒ ἐς Αἶάν τε, τὴν Κολχίδα, καὶ ἐπὶ Φᾶσιν ποταμόν, ἐνθεῦτεν διαπρηξαμένους καὶ τἄλλα, τῶν εἵνεκεν ἀπίκατο, ἁρπάσαι τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα Μηδείην. Πέμψαντα δὲ τὸν Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα αἰτέειν τε δίκας τῆς ἁρπαγῆς καὶ ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι, ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσάν σφι δίκας τῆς ἁρπαγῆς· οὐδὲ ὦν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι.

3 Δευτέρῃ δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον, τὸν Πριάμου, ἀκηκοότα ταῦτα ἐθελῆσαί οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἁρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, ἐπιστάμενον πάντως, ὅτι οὐ δώσει δίκας· οὐδὲ γὰρ ἐκείνους διδόναι. Οὕτω δὴ ἁρπάσαντος αὐτοῦ Ἑλένην τοῖσι Ἕλλησι δόξαι πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλους ἀπαιτέειν τε Ἑλένην καὶ δίκας τῆς ἁρπαγῆς αἰτέειν. Τοὺς δέ, προϊσχομένων ταῦτα, προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἁρπαγήν, ὡς οὐ δόντες αὐτοὶ δίκας οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι.

4 Μέχρι μὲν ὦν τούτου ἁρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου Ἕλληνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι· προτέρους γὰρ ἄρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν Ἰλίου 5
ἅλωσιν εὑρίσκουσι σφίσι ἐοῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς
ἐς τούς Ἕλληνας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέ-
ων, ὡς οὕτω ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο, τὸν δὲ οἶδα αὐ-
τὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τούς Ἕλληνας, τοῦ-
τον σημήνας προβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου ὁμοίως
σμικρὰ καὶ μεγάλα ἄστεα ἀνθρώπων ἐπεξιών. Τὰ γὰρ τὸ
πάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ'
ἐμεῦ ἦν μεγάλα, πρότερον ἦν σμικρά. Τὴν ἀνθρωπηίην ὦν
ἐπιστάμενος εὐδαιμονίην οὐδαμὰ ἐν τωὐτῷ μένουσαν ἐπιμνή-
σομαι ἀμφοτέρων ὁμοίως.

2. Κροῖσος καὶ Σόλων.

(Κεφ. 6, 28 - 33)

Κροῖσος ἦν Λυδὸς μὲν γένος, παῖς δὲ Ἀλυάττεω, τύ- 6
ραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων ἀπὸ
μεσαμβρίης μεταξὺ Συρίων τε καὶ Παφλαγόνων ἐξιεῖ πρὸς
βορέην ἄνεμον ἐς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον πόντον. Οὗτος ὁ
Κροῖσος βαρβάρων πρῶτος, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, τούς μὲν κατε-
στρέψατο Ἑλλήνων ἐς φόρου ἀπαγωγήν, τούς δὲ φίλους
προσεποιήσατο. Κατεστρέψατο μὲν Ἴωνάς τε καὶ Αἰολέας
καὶ Δωριέας τούς ἐν τῇ Ἀσίῃ, φίλους δὲ προσεποιήσατο Λα-
κεδαιμονίους. Πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς πάντες Ἕλληνες
ἦσαν ἐλεύθεροι.

Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν 28
πάντων τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ οἰκημένων (πλὴν γὰρ
Κιλίκων καὶ Λυκίων τούς ἄλλους πάντας ὑπ' ἑωυτῷ εἶχε κα-
ταστρεψάμενος ὁ Κροῖσος), ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμα- 29
ζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί,
οἳ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὡς ἕκαστος αὐτῶν
ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οισι νόμους κελεύσασι ποιήσας ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίης πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι, τῶν ἔθετο. Αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι, τοὺς ἄν σφι Σόλων θῆται.

30 Αὐτῶν δὴ ὦν τούτων καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρ' Ἄμασιν καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. Ἀπικόμενος δὲ ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι ὑπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ κελεύσαντος Κροίσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυρούς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. Θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον, ὥς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἴρετο ὁ Κροῖσος τάδε· « Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων γῆν πολλὴν θεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν ὦν ἵμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθε, εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβιώτατον ». Ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος ταῦτα ἐπειρώτα.

Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἐόντι χρησάμενος λέγει· « Ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον ». Ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν εἴρετο ἐπιστρεφέως· « Κοίῃ δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον ; » Ὁ δὲ εἶπε· « Τέλλῳ τοῦτο μὲν τῆς πόλιος εὖ ἡκούσης παῖδες ἦσαν καλοί τε κἀγαθοί, καί σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενόμενα καὶ πάντα παραμείναντα· τοῦτο δὲ τοῦ βίου εὖ ἥκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτὴ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο· γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἐν Ἐλευσῖνι βωθήσας καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα, καί μιν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ, τῇ περ ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως ».

31 Ὡς δὲ ὁ Σόλων τὰ κατὰ τὸν Τέλλον, πολλά τε καὶ ὄλ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βια, εἴπας προετρέψατο τὸν Κροῖσον, ἐπειρώτα, τίνα δεύτερον μετ᾽ ἐκεῖνον ἴδοι, δοκέων πάγχυ δευτερεῖα γῶν οἴσεσθαι.

Ὁ δὲ εἶπε· « Κλέοβίν τε καὶ Βίτωνα. Τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρκέων ὑπῆν καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμη σώματος τοιήδε· ἀεθλοφόροι τε ἀμφότεροι ὁμοίως ἦσαν, καὶ δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος· ἐούσης ὁρτῆς τῇ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργείοισι ἔδεε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγεϊ κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν, οἱ δέ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκληιόμενοι δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαι ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἷλκον τὴν ἅμαξαν, ἐπὶ τῆς ἁμάξης δέ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ, σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο ἐς τὸ ἱρόν.

» Ταῦτα δέ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτὴ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεός, ὡς ἄμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζώειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην, αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἵων τέκνων ἐκύρησε. Ἡ δὲ μήτηρ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὔχετο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι τοῖσι ἑωυτῆς τέκνοισι, οἵ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, τὴν θεὸν δοῦναι τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἄριστόν ἐστι. Μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ νεηνίαι οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ᾽ ἐν τέλεϊ τούτῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δέ σφεων εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων ».

Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα ἔνεμε τούτοισι, 32
Κροῖσος δὲ σπερχθεὶς εἶπε· « Ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδέν, ὥστε οὐδὲ ἰδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας ; » Ὁ δὲ εἶπε· « Ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὸν φθονερόν τε καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταραχῶδες ἐπειρωτᾷς ἀνθρωπηίων πρηγμάτων πέρι. Ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ μὲν ἔστι ἰδεῖν, τὰ μή τις ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν. Ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζόης ἀνθρώπῳ προτίθημι. Ἁπασέων δὲ τῶν ἡμερέων τῶν ἐς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα ἡ ἑτέρη τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ τὸ παράπαν οὐδὲν ὅμοιον προσάγει πρῆγμα.

» Οὕτω ὦν, ὦ Κροῖσε, πᾶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορή. Ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μέγα φαίνεαι καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δέ, τὸ εἰρεό με, οὔ κώ σε ἐγὼ λέγω, πρὶν ἂν τελευτήσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. Οὐ γάρ τι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ μή οἱ τύχη ἐπίσποιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον. Σκοπέειν ὦν χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτήν, κῇ ἀποβήσεται· πολλοῖσι γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβον ὁ θεὸς προρρίζους ἀνέτρεψε ».

33 Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὔ κως ἐχαρίζετο· ὁ δὲ λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται, κάρτα δόξας ἀμαθέα εἶναι, ὃς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεὶς τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε.

[Ὁ Κροῖσος διαβὰς τὸν Ἅλυν εἰσβάλλει εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἡ ὁποία ἀνῆκεν εἰς τοὺς Πέρσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Κῦρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐπέρχεται κατὰ τοῦ Κροίσου· μετὰ πεισματώδη δὲ μάχην τῶν δύο ἀντιπάλων στρατευμάτων ἀναγκάζεται ὁ Κροῖσος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς Σάρδεις.]

3. Κῦρος καὶ Κροῖσος.
(Κεφ. 86 - 88)

86 Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε Σάρδις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπαύσαντα τὴν ἑωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον. Ὁ δὲ συννήσας πυρὴν μεγάλην ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδῃσι δεδεμένον καὶ δὶς ἑπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας, εἴτε δὴ ἐν νόῳ ἔχων ἀκροθίνια ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὅτεῳ δή, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι θέλων, εἴτε καί, πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρὴν βουλόμενος εἰδέναι, εἴ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυθῆναι.

Τὸν μὲν δὴ ποιέειν ταῦτα· τῷ δὲ Κροίσῳ ἑστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσούτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὥς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ « μηδένα εἶναι τῶν ζωόντων ὄλβιον ». Ὡς δὲ ἄρα μιν προσστῆναι τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε καὶ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρὶς οὐνομάσαι « Σόλων ». Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα κελεῦσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπειρέσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο, καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτώμενον, μετὰ δέ, ὡς ἠναγκάζετο, εἰπεῖν· « Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν ». Ὡς δέ σφι ἄσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτων τὰ λεγόμενα. Λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων ἔλεγε δή, ὡς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα τὸν ἑωυτοῦ ὄλβον ἀποφλαυρίσειε, οἷα δὴ εἴπας, ὥς τε αὐτῷ πάντα ἀποβεβήκοι, τῇ περ ἐκεῖνος εἶπε, οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι ὀλβίους δοκέοντας εἶναι.

Τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἁμμένης καίεσθαι τὰ περιέσχατα. Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων, τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε καὶ ἐννώσαντα, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν ἄλλον ἄνθρωπον, γενόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ διδοίη, πρός τε τούτοισι δείσαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον, ὡς οὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κελεύειν σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροίσου. Καὶ τοὺς πειρωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι.

87 Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ὥρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι καὶ ῥύσασθαί μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. Τὸν μὲν δακρύοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν, ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνδραμεῖν ἐξαπίνης νέφεα καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι καὶ ὗσαι ὕδατι λαβροτάτῳ κατασβεσθῆναί τε τὴν πυρήν. Οὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον, ὡς εἴη ὁ Κροῖσος καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἰρέσθαι τάδε· « Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι ; » Ὁ δὲ εἶπε· « Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς ἐπαείρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. Οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἱρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. Ἀλλὰ ταῦτα δαίμονί κου φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι ».

88 Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας κάτισέ τε ἐγγὺς ἑωυτοῦ καὶ κάρτα ἐν πολλῇ προμηθίῃ εἶχε, ἀπεθώμαζέ τε ὁρέων καὶ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐόντες πάντες.

4. Λυδικὰ ἔθιμα. — Ἵδρυσις ἀποικίας ὑπὸ τῶν Λυδῶν εἰς τὴν Τυρρηνίαν (Ἐτρουρίαν).
(Κεφ. 93-94)

93 Θώματα ἡ Λυδίη ἐς συγγραφὴν οὐ μάλα ἔχει, οἷά γε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἄλλη χώρη, πάρεξ τοῦ ἐκ τοῦ Τμώλου καταφερομένου ψήγματος. Ἓν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων· ἔστι αὐτόθι Ἀλυάττεω τοῦ Κροίσου πατρὸς σῆμα, τοῦ ἡ κρηπὶς μέν ἐστι λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο χῶμα γῆς.

Λυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται, τοῖσι καὶ 94
Ἕλληνες, πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἕλλησι κατεστεώσας ἑωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. Ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι καὶ Τυρσηνίην ἀποικίσαι, ὧδε περὶ αὐτῶν λέγοντες.

Ἐπὶ βασιλέος Ἄτυος τοῦ Μάνεω σιτοδείην ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν διάγειν λιπαρέοντας, μετὰ δέ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἄκεα δίζησθαι, ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. Ἐξευρεθῆναι δὴ ὦν τότε καὶ τῶν κύβων καὶ τῶν ἀστραγάλων καὶ τῆς σφαίρης τὰς παιγνίας καὶ τῶν ἄλλων πασέων παιγνιέων τὰ εἴδεα πλὴν πεσσῶν· τούτων γὰρ ὦν τὴν ἐξεύρεσιν οὐκ οἰκηιεῦνται Λυδοί. Ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία, τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι παυομένους τῶν παιγνιέων. Τοιούτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι.

Ἐπείτε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακόν, ἀλλ' ἔτι ἐπὶ μᾶλλον βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βασιλέα αὐτῶν δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων κληρῶσαι τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δ' ἐπὶ ἐξόδῳ ἐκ τῆς χώρης, καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἑωυτὸν βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένῃ τὸν ἑωυτοῦ παῖδα, τῷ οὔνομα εἶναι Τυρσηνόν. Λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι ἐκ τῆς χώρης καταβῆναι ἐς Σμύρνην καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νους τὰ πάντα, ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἔπιπλα, ἀποπλέειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν, ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους ἀπικέσθαι ἐς 'Ομβρικούς, ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι τοῦδε. 'Αντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέος τοῦ παιδός, ὅς σφεας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους ὀνομασθῆναι Τυρσηνούς.

5. Περσικὰ ἔθιμα.

(Κεφ. 131 - 138, 140)

131 Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοῖσδε χρεωμένους· ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους ἱδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέροντας, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς θεούς, κατά περ οἱ Ἕλληνες, εἶναι. Οἱ δὲ νομίζουσι Διὶ μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν οὐρέων ἀναβαίνοντες θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες. Θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. Τούτοισι μὲν δὴ θύουσι μούνοισι ἀρχῆθεν, ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρά τε 'Ασσυρίων μαθόντες καὶ 'Αραβίων.
132 Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσῃσι περὶ τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἥδε κατέστηκε. Οὔτε βωμοὺς ποιεῦνται οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι μέλλοντες θύειν· οὐ σπονδῇ χρέωνται, οὐκὶ αὐλῷ, οὐ στέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι. Τῶν δὲ ὡς ἂν ἑκάστῳ τις θύειν θέλῃ, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος καλέει τὸν θεόν, ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυρσίνῃ μάλιστα. 'Εωυτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι ἰδίῃ μούνῳ οὔ οἱ ἐγγίνεται ἀρᾶσθαι ἀγαθά, ὁ δὲ πᾶσι τοῖσι Πέρσῃσι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι καὶ τῷ βασιλέϊ· ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσῃσι καὶ αὐτὸς γίνεται. 'Επεὰν δὲ διαμιστύλας κατὰ μέρεα τὸ ἱρήιον ἑψήσῃ τὰ κρέα, ὑποπάσας ποίην ὡς ἁπα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λωτάτην, μάλιστα δὲ τὸ τρίφυλλον, ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὦν πάντα τὰ κρέα. Διαθέντος δὲ αὐτοῦ, μάγος ἀνὴρ παρεστεὼς ἐπαείδει θεογονίην, οἵην δὴ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν· ἄνευ γὰρ δὴ μάγου οὔ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι. Ἐπισχὼν δὲ ὀλίγον χρόνον ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα καὶ χρᾶται, ὅ τι μιν λόγος αἱρέει.

Ἡμέρην δὲ ἁπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι, 133
τῇ ἕκαστος ἐγένετο. Ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων δικαιεῦσι προτίθεσθαι· ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες αὐτῶν βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον προτιθέαται ὅλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων προτιθέαται. Σίτοισι δὲ ὀλίγοισι χρέωνται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι καὶ οὐκ ἀλέσι· καὶ διὰ τοῦτό φασι Πέρσαι τοὺς Ἕλληνας σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον, εἰ δέ τι παραφέροιτο ἐσθίοντας ἂν οὐ παύεσθαι. Οἴνῳ δὲ κάρτα προσκέαται, μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλεύεσθαι τὰ σπουδαιέστατα τῶν πρηγμάτων. Τὸ δ' ἂν ἅδῃ σφι βουλευομένοισι, τοῦτο τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτιθεῖ ὁ στέγαρχος, ἐν τοῦ ἂν ἐόντες βουλεύωνται· καὶ ἢν μὲν ἅδῃ καὶ νήφουσι, χρέωνται αὐτῷ, ἢν δὲ μὴ ἅδῃ, μετιεῖσι· τὰ δ' ἂν νήφοντες προβουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι.

Ἐντυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῷδε ἄν τις 134
διαγνοίη, εἰ ὅμοιοί εἰσι οἱ συντυγχάνοντες· ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι. Ἢν δὲ ᾖ οὕτερος ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέονται. Ἢν δὲ πολλῷ ᾖ οὕτερος ἀγεννέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἕτερον.

Τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγχιστα ἑωυτῶν οἰκέοντας 135
μετά γε ἑωυτούς, δεύτερα δὲ τοὺς δευτέρους, μετὰ δὲ κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι· ἥκιστα δὲ τοὺς ἑωυτῶν ἑκα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στάτω οἰκημένους ἐν τιμῇ ἄγονται, νομίζοντες ἑωυτοὺς εἶναι ἀνθρώπων μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστους, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ λόγον τὸν λεγόμενον τῆς ἀρετῆς ἀντέχεσθαι, τοὺς δὲ ἑκαστάτω οἰκέοντας ἀπὸ ἑωυτῶν κακίστους εἶναι. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι προσίενται ἀνδρῶν μάλιστα. Καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα νομίσαντες τῆς ἑωυτῶν εἶναι καλλίω φορέουσι καὶ ἐς τοὺς πολέμους τοὺς Αὐγυπτίους θώρηκας.

136 Παιδεύουσι δὲ τοὺς παῖδας ἀπὸ πενταέτεος ἀρξάμενοι
μέχρι εἰκοσαέτεος τρία μοῦνα, ἱππεύειν καὶ τοξεύειν καὶ
ἀληθίζεσθαι. Πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται
ἐς ὄψιν τῷ πατρί, ἀλλὰ παρὰ τῇσι γυναιξὶ δίαιταν ἔχει· τοῦδε
δὲ εἵνεκα τοῦτο οὕτω ποιέεται, ἵνα, ἢν ἀποθάνῃ τρεφόμενος,
137 μηδεμίαν ἄσην τῷ πατρὶ προσβάλῃ. Αἰνέω μέν νυν τοῦτον
τὸν νόμον, αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μηδὲ
αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν· ἀλλὰ λογισάμενος, ἢν εὑρίσκῃ πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χρᾶται.

138 Ἄσσα δέ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. Αἴσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται, δεύτερα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφείλοντα καί τι ψεῦδος λέγειν. Ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐμπτύουσι οὔτε χεῖρας ἐναπονίζονται οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται τοὺς ποταμοὺς μάλιστα.

140 Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. Τάδε μέντοι ὡς κρυπτόμενα λέγεται καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀποθανόντος, ὡς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπ' ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἑλκυσθῇ. Μάγους μὲν γὰρ ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιέοντας· ἐμφανέως γὰρ δὴ ποιεῦσι. Κατακηρώσαντες δὲ ὦν τὸν νέκυν Πέρσαι γῇ κρύπτουσι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΥΤΕΡΠΗ

---

1. Ἐκστρατεία τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου. — Ἀπόπειρα τοῦ Ψαμμητίχου, ὅπως ἐξακριβώσῃ, τίνες οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων.

(Κεφ. 1 - 2)

Τελευτήσαντος δὲ Κύρου παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύσης, Κύρου ἐὼν παῖς καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω θυγατρός, τῆς προαποθανούσης Κῦρος αὐτός τε μέγα πένθος ἐποιήσατο καὶ τοῖσι ἄλλοισι προεῖπε πᾶσι, τῶν ἦρχε, πένθος ποιέεσθαι. Ταύτης δὴ τῆς γυναικὸς ἐὼν παῖς καὶ Κύρου Καμβύσης Ἴωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρωίους ἐνόμιζε, ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε παραλαβών, τῶν ἦρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων, τῶν ἐπεκράτεε. 1

Οἱ δ' Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑωυτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὴ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας ἠθέλησε εἰδέναι, οἵτινες γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γενέσθαι ἑωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἑωυτούς. Ψαμμήτιχος δέ, ὡς οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε· παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια ἐντειλάμενος μηδένα ἀντίον αὐτῶν μηδεμίαν φωνὴν ἱέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἑωυτῶν κέεσθαι αὐτὰ καὶ τὴν ὥρην ἐπαγινέειν σφι αἶγας, πλήσαντα δὲ τοῦ γάλακτος τἆλλα 2

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διαπρήσσεσθαι. Ταῦτα δὲ ἐποίεέ τε καὶ ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος θέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κνυζημάτων, ἥντινα φωνὴν ῥήξουσι πρώτην. Τά περ ὦν καὶ ἐγένετο.

Ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ ἐσιόντι τὰ παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα βεκὸς ἐφώνεον ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας ἥσυχος ἦν ὁ ποιμήν, ὡς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ ἤγαγε τὰ παιδία κελεύσαντος ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου. Ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος ἐπυνθάνετο, οἵτινες ἀνθρώπων βεκός τι καλέουσι, πυνθανόμενος δὲ εὕρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. Οὕτω καὶ τοιούτῳ πρήγματι σταθμησάμενοι Αἰγύπτιοι συνεχώρησαν τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν. Οὕτω μὲν γενέσθαι τῶν ἱρέων τοῦ Ἡφαίστου τοῦ ἐν Μέμφι ἤκουον. Ἕλληνες δὲ λέγουσι ἄλλα τε μάταια πολλὰ καὶ ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκταμὼν τὴν δίαιταν οὕτω ἐποιήσατο τῶν παιδίων παρὰ ταύτῃσι τῇσι γυναιξί.

2. Φύσις τοῦ ἐδάφους τῆς Αἰγύπτου. — Ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Αἰγυπτίων.

(Κεφ. 4 - 5, 10 - 12, 35 - 36, 78, 80)

4 Βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου ἄνθρωπον ἔλεγον Μῖνα. Ἐπὶ τούτου, πλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νομοῦ, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι ἕλος, καὶ αὐτῆς εἶναι οὐδὲν ὑπερέχον τῶν νῦν ἔνερθε λίμνης τῆς Μοίριος ἐόντων, ἐς τὴν ἀνάπλοος ἀπὸ θαλάσσης
5 ἑπτὰ ἡμερέων ἐστὶ ἀνὰ τὸν ποταμόν. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέγειν περὶ τῆς χώρης. Δῆλα γάρ τινι καὶ μὴ προακούσαντι, ἰδόντι δέ, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἴγυπτος, ἐς τὴν Ἕλληνες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ναυτίλλονται, ἐστὶ Αἰγυπτίοισι ἐπίκτητός τε γῆ καὶ δῶρον τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύτης μέχρι τριῶν ἡμερέων πλόου ἔστι ἕτερον τοιοῦτο. Αἰγύπτου γὰρ φύσις ἐστὶ τῆς χώρης τοιήδε· προσπλέων, ἔτι καὶ ἡμέρης δρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεὶς καταπειρητηρίην πηλόν τε ἀνοίσεις καὶ ἐν ἕνδεκα ὀργυιῇσι ἔσεαι. Τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτο δηλοῖ πρόχυσιν τῆς γῆς ἐοῦσαν.

Ταύτης ὦν τῆς χώρης ἡ πολλή, κατά περ οἱ ἱρέες 10
ἔλεγον, ἐδόκεε καὶ αὐτῷ μοι εἶναι ἐπίκτητος Αἰγυπτίοισι. Τῶν γὰρ οὐρέων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετό μοι εἶναί κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ τά τε περὶ Ἴλιον καὶ Τευθρανίην καὶ Ἔφεσόν τε καὶ Μαιάνδρου πεδίον, ὥς γε εἶναι σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλεῖν. Τῶν γὰρ ταῦτα τὰ χωρία προσχωσάντων ποταμῶν ἑνὶ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, ἐόντος πενταστόμου, οὐδεὶς πλήθεος πέρι ἄξιος συμβληθῆναί ἐστι.

Ἔστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρης, Αἰγύπτου δὲ οὐ πρόσω, 11
κόλπος θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης. Ἕτερον τοιοῦτον κόλπον καὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γενέσθαι κου· καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς βορηίης θαλάσσης ἐσεῖχε ἐπ' Αἰθιοπίης, ὁ δὲ Ἀράβιος ἐκ τῆς νοτίης ἔφερε ἐπὶ Συρίης. Εἰ ὦν ἐθελήσει ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλος ἐς τοῦτον τὸν Ἀράβιον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντος τούτου ἐκχωσθῆναι ἐντός γε δισμυρίων ἐτέων ; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε καὶ μυρίων ἐντὸς χωσθῆναι ἄν. Κοῦ γε δὴ ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι οὐκ ἂν χωσθείη κόλπος καὶ πολλῷ μέζων ἔτι τούτου ὑπὸ τοσούτου τε ποταμοῦ καὶ οὕτω ἐργατικοῦ ;

Τὰ περὶ Αἴγυπτον ὦν καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι 12
καὶ αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἰδὼν τήν τε Αἴγυπτον προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς κογχύλιά τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὔρεσι καὶ ἅλμην ἐπανθέουσαν, ὥστε καὶ τὰς πυραμίδας δηλέεσθαι, καὶ ψάμμον μοῦνον Αἰγύπτου οὖρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμφιος ἔχον, πρὸς δὲ τῇ χώρῃ οὔτε τῇ 'Αραβίῃ προσούρῳ ἐούσῃ τὴν Αἴγυπτον προσεικέλην οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὲν οὐδὲ τῇ Συρίῃ (τῆς γὰρ 'Αραβίης τὰ παρὰ θάλασσαν Σύριοι νέμονται), ἀλλὰ μελάγγαιόν τε καὶ καταρρηγνυμένην ὥστε ἐοῦσαν ἰλύν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίης κατενηνειγμένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. Τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν καὶ ὑποψαμμοτέρην, τὴν δὲ 'Αραβίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεστέρην τε καὶ ὑπόπετρον ἐοῦσαν.

35 Ἔρχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτου μηκυνέων τὸν λόγον, ὅτι πλεῖστα θωμάσια ἔχει καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην· τούτων εἵνεκα πλέω περὶ αὐτῆς εἰρήσεται. Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἐόντι ἑτεροίῳ καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοί, τὰ πολλὰ πάντα ἔμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐστήσαντο ἤθεά τε καὶ νόμους. 'Εν τοῖσι αἱ μὲν γυναῖκες ἀγοράζουσι καὶ καπηλεύουσι, οἱ δὲ ἄνδρες κατ' οἴκους ἐόντες ὑφαίνουσι· ὑφαίνουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι ἄνω τὴν κρόκην ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ κάτω. Τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπὶ τῶν ὤμων.

36 Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν τῇ μὲν ἄλλῃ κομῶσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρέονται. Τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμος ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κεφαλάς, ἐς τοὺς μάλιστα ἱκνέεται, Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς θανάτους ἀνιεῖσι τὰς τρίχας αὔξεσθαι τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενείῳ, τέως ἐξυρημένοι. Τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων ἡ δίαιτα ἀποκέκριται. Αἰγυπτίοισι δὲ ὁμοῦ θηρίοισι ἡ δίαιτά ἐστι. 'Απὸ πυρῶν καὶ κριθέων ὦλλοι ζώουσι, Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιευμένῳ ἀπὸ τούτων τὴν ζόην ὄνειδος μέγιστόν ἐστι, ἀλλὰ ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῦνται σιτία, τὰς ζειὰς μετεξέτεροι καλέουσι. Φυρῶσι τὸ μὲν σταῖς τοῖσι ποσί,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν δὲ πηλὸν τῇσι χερσί. Εἵματα τῶν μὲν ἀνδρῶν ἕκαστος ἔχει δύο, τῶν δὲ γυναικῶν ἓν ἑκάστη. Τῶν ἱστίων τοὺς κρίκους καὶ τοὺς κάλους οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν προσδέουσι, Αἰγύπτιοι δὲ ἔσωθεν. Γράμματα γράφουσι καὶ λογίζονται ψήφοισι Ἕλληνες μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ ποιεῦντες ταῦτα αὐτοὶ μέν φασι ἐπὶ δεξιὰ ποιέειν, Ἕλληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. Διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέωνται, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἱρά, τὰ δὲ δημοτικὰ καλέεται.

Ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν, ἐπεὰν ἀπὸ 78
δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξύλινον, μεμιμημένον ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ, μέγαθος ὅσον τε πηχυαῖον ἢ δίπηχυν· δεικνὺς δὲ ἑκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει· « Ἐς τοῦτον ὁρέων πῖνέ τε καὶ τέρπευ· ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος ».

Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι ἄλλον οὐδένα ἐπικτῶν- 80
ται. Συμφέρονται δὲ τόδε Ἑλλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοισι· οἱ νεώτεροι αὐτῶν τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτράπονται· καὶ ἐπιοῦσι ἐξ ἕδρης ὑπανιστέαται. Τόδε μέντοι ἄλλοισι οὐδαμοῖσι συμφέρονται· ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα.

3. Ἄμασις.
(Κεφ. 177 - 179)

Ἐπ' Ἀμάσιος βασιλέος λέγεται Αἴγυπτος μάλιστα δὴ 177
τότε εὐδαιμονῆσαι καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρης τοῖσι ἀνθρώποισι, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ γενέσθαι τὰς ἁπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. Νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε Ἄμασίς ἐστι ὁ καταστήσας, ἀποδεικνύναι ἔτεος ἑκάστου τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὖται· μὴ δὲ ποιεῦντα ταῦτα μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίην ζόην ἰθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἰεὶ χρέωνται, ἐόντι ἀμώμῳ νόμῳ.

178 Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἄμασις ἄλλα τε ἐς Ἑλλήνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνεομένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι· τοῖσι δὲ μὴ βουλομένοισι αὐτῶν οἰκέειν, αὐτοῦ δὲ ναυτιλλομένοισι ἔδωκε χώρους ἐνιδρύσασθαι βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. Τὸ μέν νυν μέγιστον αὐτῶν τέμενος καὶ οὐνομαστότατον ἐὸν καὶ χρησιμώτατον, καλεόμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἵδε πόλιές εἰσι αἱ ἱδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν Χίος καὶ Τέως καὶ Φώκαια καὶ Κλαζομεναί, Δωριέων δὲ Ῥόδος καὶ Κνίδος καὶ Ἁλικαρνησσὸς καὶ Φάσηλις, Αἰολέων δὲ Μυτιληναίων μούνη. Τούτων μέν ἐστι τοῦτο τὸ τέμενος, καὶ προστάτας τοῦ ἐμπορίου αὗται αἱ πόλιές εἰσι αἱ παρέχουσαι· ὅσαι δὲ ἄλλαι πόλιες μεταποιεῦνται, οὐδέν σφι μετεὸν μεταποιεῦνται. Χωρὶς δὲ Αἰγινῆται ἐπὶ ἑωυτῶν ἱδρύσαντο τέμενος Διός, καὶ ἄλλο Σάμιοι Ἥρης καὶ Μιλήσιοι Ἀπόλλωνος.

179 Ἦν δὲ τὸ παλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμπόριον καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἰγύπτου. Εἰ δέ τις ἐς τῶν τι ἄλλο στομάτων τοῦ Νείλου ἀπίκοιτο, χρῆν ὀμόσαι μὴ μὲν ἑκόντα ἐλθεῖν, ἀπομόσαντα δὲ τῇ νηὶ αὐτῇ πλέειν ἐς τὸ Κανωβικόν· ἢ εἰ μή γε οἷά τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ φορτία ἔδεε περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρατιν. Οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο. Κυρηναίοισι δὲ Ἄμασις φιλότητά τε καὶ συμμαχίην συνεθήκατο. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Ἄμασις ἐς τὴν Ἑλλάδα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΘΑΛΕΙΑ

[Ὁ Καμβύσης νικᾷ τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Ἀμάσιος Ψαμμήνιτον παρὰ τὸ Πηλούσιον — πόλιν τῆς Αἰγύπτου ἐν τῷ Δέλτα — καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν ν' ἀποσυρθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Μέμφιν· πολιορκήσας δὲ αὐτὴν καὶ κυριεύσας συλλαμβάνει τὸν Ψαμμήνιτον αἰχμάλωτον.]

1. Καμβύσης καὶ Ψαμμήνιτος.

(Κεφ. 14 - 15)

Ἡμέρῃ δὲ δεκάτῃ, ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν 14
Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστειον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι διεπειρᾶτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ποιέων τοιάδε· στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουληίῃ ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον, συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέος. Ὡς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρήισαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεβόων τε καὶ ἀντέκλαιον ὁρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα, ὁ δὲ Ψαμμήνιτος προϊδὼν καὶ μαθὼν ἔκυψε ἐς τὴν γῆν.

Παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεύτερα αὐτοῦ τὸν παῖδα ἔπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἐχόντων, τούς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους καὶ τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους. Ἤγοντο δὲ ποινὴν τείσοντες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μυτιληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηΐ· ταῦτα γὰρ ἐδίκασαν οἱ βασιλήιοι δικασταί, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἑκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι. Ὁ δὲ ἰδὼν παρεξιόντας καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἀγόμενον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιεύντων, τωὐτὸ ἐποίησε, τὸ ἐπὶ τῇ θυγατρί.

Παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνήνεικε ὥστε τῶν συμποτέων αὐτοῦ ἄνδρα ἀπηλικέστερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἐόντων ἔχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχός, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιήν, παριέναι Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα καὶ καλέσας ὀνομαστὶ τὸν ἑταῖρον ἐπλήξατο τὴν κεφαλήν. Ἦσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, οἳ τὸ ποιεύμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου ἐπ' ἑκάστῃ ἐξόδῳ Καμβύσῃ ἐσήμαινον.

Θωμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιεύμενα πέμψας ἄγγελον εἰρώτα αὐτὸν λέγων τάδε· « Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὁρέων κεκακωμένην καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον στείχοντα οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀπέκλαυσας, τὸν δὲ πτωχὸν οὐδέν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνεται, ἐτίμησας ; » Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε· « Ὦ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκήια ἦν μέζω κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν, τὸ δὲ τοῦ ἑταίρου πένθος ἄξιον ἦν δακρύων, ὃς ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμόνων ἐκπεσὼν ἐς πτωχηίην ἀπῖκται ἐπὶ γήραος οὐδῷ ». Καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου ἤκουσε, εὖ δοκέειν οἱ εἰρῆσθαι. Λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων δακρύειν μὲν Κροῖσον (ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμβύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον), δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρεόντας, αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἶκτόν τινα καὶ αὐτίκα κελεύειν τόν τε αὐτοῦ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων σώζειν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας ἄγειν παρ' ἑωυτόν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὗρον οἱ μετιόντες οὐκέτι περιεόντα 15 ἀλλὰ πρῶτον κατακοπέντα, αὐτὸν δὲ Ψαμμήνιτον ἀναστήσαντες ἦγον παρὰ Καμβύσεα· ἔνθα τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο ἔχων οὐδὲν βίαιον.

2. Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους.
(Κεφ. 39 - 43)

Καμβύσεω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου ἐποιήσαντο 39 καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηίην ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεα τὸν Αἰάκεος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς. Ἴσχων δὲ ξεινίην Ἀμάσι, τῷ Αἰγύπτου βασιλέϊ, συνεθήκατο πέμπων τε δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτεος τὰ πρήγματα ηὔξετο καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρεε εὐτυχέως. Ἔκτητο δὲ πεντηκοντέρους τε ἑκατὸν καὶ χιλίους τοξότας. Ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας, διακρίνων δὲ οὐδένα· τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδούς, τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. Συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων ἀραιρήκεε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστεα. Ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βωθέοντας Μιλησίοισι ναυμαχίῃ κρατήσας εἷλε, οἳ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὤρυξαν.

Καί κως τὸν Ἄμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης 40 οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλά οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές. Πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης γινομένης γράψας ἐς βιβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον· « Ἄμασις Πολυκράτεϊ ὧδε λέγει. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισταμένῳ τὸ θεῖον ὡς ἔστι φθονερόν. Καί κως βούλομαι καὶ αὐτὸς καί, τῶν ἂν κήδωμαι, τὸ μέν τι εὐτυχέειν τῶν πρηγμάτων, τὸ δὲ προσπταίειν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλὰξ πρήσσων ἢ εὐτυχέειν τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πάντα. Οὐδένα γάρ κω λόγῳ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα. Σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος ποίησον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιάδε· φροντίσας, τὸ ἂν εὕρῃς ἐόν τοι πλείστου ἄξιον καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω, ὅκως μηκέτι ἥξει ἐς ἀνθρώπους. Ἤν τε μὴ ἐναλλὰξ ἤδη τὠπὸ τούτου αἱ εὐτυχίαι τοι τῇσι πάθῃσι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀκέο ».

41 Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης καὶ νόῳ λαβών, ὥς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἄμασις, ἐδίζητο, ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσηθείη ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων, διζήμενος δ' εὕρισκε τόδε· ἦν οἱ σφρηγίς, τὴν ἐφόρεε, χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἔργον δὲ Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. Ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλεῖν, ἐποίεε τοιάδε· πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευε ἐς τὸ πέλαγος· ὡς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἑκὰς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγῖδα πάντων ὁρεόντων τῶν συμπλόων ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. Τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρᾶτο.

42 Πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνεικε γενέσθαι· ἀνὴρ ἁλιεὺς λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε καὶ καλὸν ἠξίου μιν Πολυκράτεϊ δῶρον δοθῆναι· φέρων δὴ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτεϊ ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν, χωρήσαντος δέ οἱ τούτου ἔλεγε διδοὺς τὸν ἰχθύν· « Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἑλὼν οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορήν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβίοτος, ἀλλά μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δή μιν φέρων δίδωμι ». Ὁ δὲ ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεσι ἀμείβεται τοῖσδε· « Κάρτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις διπλόη τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καί σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν ». Ὁ μὲν δὴ ἁλιεὺς μέγα ποιεύμενος ταῦτα ἤιε ἐς τὰ οἰκία, τὸν δὲ ἰχθὺν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὑρίσκουσι ἐν τῇ νηδύι αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πολυκράτεος σφρηγῖδα. Ὡς δὲ εἶδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτεα, διδόντες δέ οἱ τὴν σφρηγῖδα ἔλεγον, ὅτεῳ τρόπῳ εὑρέθη. Τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ἐποίησε, καὶ οἷά μιν καταλελαβήκεε, γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέστειλε.

Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πο- 43
λυκράτεος ἧκον ἔμαθε, ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἴη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγματος καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσειν μέλλοι Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα, ὃς καί, τὰ ἀποβάλλει, εὑρίσκει. Πέμψας δέ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν ταῦτα ἐποίεε, ἵνα μὴ συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός.

[Τὸ ἀπαίσιον προαίσθημα τοῦ Ἀμάσιος ἐξεπληρώθη. Ὁ Πολυκράτης βραδύτερον — τὸ 522 — ὑπέστη σκληρὸν θάνατον· συλληφθεὶς δολίως ὑπὸ τοῦ Πέρσου σατράπου Ὀροίτου ἐφονεύθη ἀνακρεμασθεὶς ἐπὶ σταυροῦ.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ

[Ὁ Ἀρισταγόρας, ὁ τύραννος τῆς Μιλήτου, παρακινηθεὶς ἀπὸ τὸν πενθερόν του Ἱστιαῖον ἐξεγείρει τὰς Ἰωνικὰς πόλεις εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Περσῶν. Συγχρόνως δ' ἔρχεται εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν.]

1. Ὁ Ἀρισταγόρας εἰς τὴν Σπάρτην.
(Κεφ. 49 - 51)

49 Ἀπικνέεται ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν· τῷ δὴ ἐς λόγους ἤιε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἁπάσης περίοδος ἐνετέτμητο καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. Ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε·

« Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσῃς τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. Νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας. Εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἷά τε χωρέειν ἐστί· οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. Ἥ τε μάχη αὐτῶν ἐστι τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

» Ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἤπειρον ἐκείνην νεμομένοισι, ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, πρῶτον μὲν χρυσός, ἔπειτα δὲ ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθὴς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. Κατοίκηνται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ὡς ἐγὼ φράσω, Ἰώνων μὲν τῶνδε οἵδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώρην ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες ». Δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. « Λυδῶν δέ », ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, « οἵδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἠῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἐόντες πάντων, τῶν ἐγὼ οἶδα, καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἥδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἳ πεντακόσια τάλαντα βασιλέϊ τὸν ἐπέτειον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλίκων δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώρην τήνδε ἔχοντες. Ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτά εἰσι· ἑλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε.

» Ἀλλὰ περὶ μὲν χώρης ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὔρων σμικρῶν χρεόν ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρός τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καί τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἱρήσεσθε ; »

Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο 50
τοῖσδε· « Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι ». Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· ἐπείτε δὲ ἡ κυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρίῃ ἡμέρῃ ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἴρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τὰ ἄλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκεῖνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὸν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φὰς εἶναι τὴν ἄνοδον. Ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· « Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν ».

51 Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἴπας ἤιε ἐς τὰ οἰκία· ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἤιε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεστήκεε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένεϊ ἡ θυγάτηρ, τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δέ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐὸν ἐτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε, τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἤν οἱ ἐπιτελέσῃ, τῶν ἐδέετο. Ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομενέος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον ηὐδάξατο· « Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἢν μὴ ἀποστὰς ἴῃς ». Ὅ τε δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσι ἤιε ἐς ἕτερον οἴκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Ὁ Ἀρισταγόρας εἰς τὰς Ἀθήνας. — Ἐκστρατεία τῶν Ἰώνων κατὰ τῶν Σάρδεων καὶ πυρπόλησις αὐτῶν.

(Κεφ. 97, 99 - 103, 105)

Ἀπελαυνόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἤιε ἐς 97
τὰς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. Ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταὐτὰ ἔλεγε, τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. Ταῦτά τε δὴ ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκός σφεας εἴη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. Καὶ οὐδέν, ὅ τι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. Πολλοὺς γὰρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἕνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἷός τε ἐγένετο διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτῶν εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκιμον. Αὗται δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροισι.

Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο εἴκοσι 99
νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐποιέετο στρατηίην ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδις. Αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγοὺς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἑρμόφαντον.

Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἔφεσον πλοῖα 100
μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιεύμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας. Πορευόμενοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲ παρὰ ποταμὸν Καΰστριον, ἐνθεῦτεν ἐπείτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἱρέουσι Σάρδις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἱρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τἆλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφέρνης ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην.

101 Τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἑλόντας σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. Ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῦνες καλάμιναι, ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀροφάς. Τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὡς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὸν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστυ πᾶν. Καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Λυδοί τε καὶ ὅσοι Περσέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλι, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρός, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἔς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμόν, ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἔπειτα ἐς τὸν Ἕρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὁ δὲ ἐς θάλασσαν· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἵ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. Οἱ δὲ Ἴωνες ὁρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, τοὺς δὲ σὺν πλήθεϊ πολλῷ προσφερομένους, ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ οὖρος τὸ Τμῶλον καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας.

102 Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἕλλησι ἱρά. Τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, προπυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβώθεον τοῖσι Λυδοῖσι. Καί κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὑρίσκουσι, ἑπόμενοι δὲ κατὰ στίβον αἱρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἑσσώθησαν. Καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι ἄλλους τε οὐνομαστούς,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδεα στρατηγέοντα Ἐρετριέων, στεφανη-
φόρους τε ἀγῶνας ἀναραιρηκότα καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ
Κηΐου πολλὰ αἰνεθέντα. Οἳ δὲ αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην,
ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλις.

Τότε μὲν δὴ οὕτω ἠγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν τὸ 103
παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένου σφέας πολ-
λὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω οὐκ ἔφασαν τιμωρήσειν σφι.
Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, οὕτω γάρ
σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δαρεῖον, οὐδὲν δὴ ἔσσον τὸν πρὸς
βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο. Πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσ-
ποντον Βυζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλις πάσας τὰς ταύτῃ
ὑπ' ἑωυτοῖσι ἐποιήσαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλήσπον-
τον Καρίης τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι·
καὶ γὰρ ἡ Καῦνος πρότερον οὐ βουλομένη συμμαχεῖν, ὡς ἐνέ-
πρησαν τὰς Σάρδις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι
δὲ ἐθελονταί σφι πάντες προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίων.

Βασιλέϊ δὲ Δαρείῳ ὡς ἐξηγγέλθη Σάρδις ἁλούσας ἐμπε- 105
πρῆσθαι ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γε-
νέσθαι τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλή-
σιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὡς ἐπύθετο
ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα, ὡς οὗ-
τοί γε οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες, εἰρέσθαι, οἵτινες εἶεν
οἱ Ἀθηναῖοι· μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα
δὲ καὶ ἐπιθέντα ὀϊστὸν ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπεῖναι, καί
μιν ἐς τὸν ἠέρα βάλλοντα εἰπεῖν· « Ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι
Ἀθηναίους τείσασθαι ». Εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἑνὶ
τῶν θεραπόντων δείπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρὶς ἑκάστοτε εἰ-
πεῖν· « Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων ».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΕΡΑΤΩ

1. Ἅλωσις τῆς Μιλήτου καὶ τῶν ἄλλων Ἰωνικῶν πόλεων.— Τέλος τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων.

(Κεφ. 6 - 7, 18, 20 - 21, 31 - 33, 42)

6 Συστραφέντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων καὶ ἓν ποιήσαν-
τες στρατόπεδον ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τἆλλα πολίσματα
7 περὶ ἐλάσσονος ποιησάμενοι. Ἴωσι δὲ πυνθανομένοισι ταῦτα
ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξοον Πέρσῃσι, ἀλ-
λὰ τὰ τείχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πλη-
ροῦν ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας δὲ
συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην προναυμαχήσοντας Μι-
λήτου· ἡ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ πόλι τῇ Μιλησίων
κειμένη.

18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπείτε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἴωνας, τὴν
Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ ὑπορύσσον-
τες τὰ τείχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἱρέουσι
κατ᾽ ἄκρης ἕκτῳ ἔτεϊ ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρεω·
20 καὶ ἠνδραποδίσαντο τὴν πόλιν. Ἐνθεῦτεν οἱ ζωγρηθέντες
τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δέ σφεας Δαρεῖος
κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκισε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεο-
μένῃ θαλάσσῃ, ἐν Ἄμπῃ πόλι, παρ᾽ ἣν Τίγρης ποταμὸς πα-
21 ραρρέων ἐς θάλασσαν ἐξιεῖ. Ἀθηναῖοι δὲ δῆλον ἐποίησαν
ὑπεραχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἁλώσι τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ
δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἅλωσιν καὶ διδά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θέητρον, καὶ ἐζημίωσάν μιν ὡς
ἀναμνήσαντα οἰκήια κακὰ χιλίῃσι δραχμῇσι, καὶ ἐπέταξαν
μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μί- 31
λητον, τῷ δευτέρῳ ἔτεϊ ὡς ἀνέπλωσε, αἱρέει εὐπετέως τὰς
νήσους τὰς πρὸς τῇ ἠπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ
Τένεδον. Αἵρεον δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας.
Ταῦτά τε δὴ ἐποίευν καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι 32
τοῖσι ἱροῖσι. Οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδουλώθησαν,
πρῶτον μὲν ὑπὸ Λυδῶν, δὶς δὲ ἐπεξῆς τότε ὑπὸ Περσέων.

Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς τὰ 33
ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλέοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἵρεε πάντα· τὰ
γὰρ ἐπὶ δεξιὰ αὐτοῖσι τοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα
κατ' ἤπειρον. Εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ χῶραι τοῦ Ἑλλησ-
πόντου αἵδε, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλιες συχναὶ ἔνεισι,
καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ Θρηίκης καὶ Σηλυμβρίη
τε καὶ Βυζάντιον.

Μετὰ δὲ Ἀρταφέρνης, ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, μεταπεμψά- 42
μενος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολίων συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς
Ἴωνας ἠνάγκασε ποιέεσθαι, ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μὴ ἀλ-
λήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. Ταῦτά τε ἠνάγκασε ποιέειν
καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας, τοὺς κα-
λέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ δὴ τούτους με-
τρήσας φόρους ἔταξε ἑκάστοισι, οἳ κατὰ χώρην διατελέουσι
ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ ἔτι καὶ ἐς ἐμέ, ὡς ἐτάχθη-
σαν ἐξ Ἀρταφέρνεος· ἐτάχθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ ταὐτά, τὰ
καὶ πρότερον εἶχον. Καί σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν.

2. Ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492). (Κεφ. 43 - 45)

Ἅμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν 43

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυτικόν. Ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπείτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Ὡς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλις. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἠπείγετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. Ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

44 Αὗται μὲν ὦν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας δύναιντο καταστρέφεσθαι τῶν Ἑλληνίδων πολίων, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. Ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἤπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. Ἐπιπεσὼν δέ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθεϊ πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. Λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἁρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἳ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστέατο, καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγεϊ.

45 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καί σφεων πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι. Οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἤ σφεας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. Τούτους μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν Ἄθων. Οὗτος μέν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

3. Ἐκστρατεία τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρνους κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

(Κεφ. 94 - 97, 100 - 103, 105 - 117, 119 - 120)

α΄) Πλοῦς τοῦ περσικοῦ στόλου διὰ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους.— Ἅλωσις τῆς Ἐρετρίας.

(Κεφ. 94 – 97, 100 – 101)

Δευτέρῳ δὲ ἔτεϊ τούτων ὁ Δαρεῖος Μαρδόνιον μὲν φλαύ- 94
ρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾶτίν τε, ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφέρνεα, τὸν Ἀρταφέρνεος παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀγαγεῖν ἑωυτῷ ἐς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα.

Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι 95
παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδίον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἑκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἱππαγωγοὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτεϊ προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σι Δαρεῖος ἑτοιμάζειν. Ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. Ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἤπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὁρμώμενοι παρά τε Ἴκαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δείσαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτεϊ ποιεύμενοι ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἁλοῦσα.

96 Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμειξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὔρεα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο.

97 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίευν, οἱ Δήλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τῆνον. Τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ἦσαν οἱ Δήλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· « Ἄνδρες ἱροί, τί φεύγοντες οἴχεσθε οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες κατ' ἐμεῦ ; Ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καί μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. Νῦν ὦν καὶ ἄπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε ». Ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.

100 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐρετριέες δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσαν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρην, τούτους σφι διδοῦσι τιμωρούς. Τῶν δὲ Ἐρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἳ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. Μαθὼν δὲ τούτων ἑκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἥκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαί σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλεύσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐ- 101
τούς· οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς χώρης κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσοισόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. Οἱ δὲ Ἐρετριέες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλήν· εἴ κως δὲ διαφυλάξειαν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπείτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. Προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπὶ ἓξ μὲν ἡμέρας ἔπιπτον πολλοὶ ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἑβδόμῃ Εὔφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φύλαγρος ὁ Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδοῦσι τοῖσι Πέρσῃσι. Οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἠνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β΄) Ἀπόβασις τῶν Περσῶν εἰς τὴν Ἀττικήν.
Προπαρασκευαὶ τῶν Ἀθηναίων πρὸς μάχην. Μιλτιάδης.
(Κεφ. 102–103, 105–109)

102 Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας
ἡμέρας ἔπλεον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν κατεπείγοντές τε πολλὸν
καὶ δοκέοντες ταὐτὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς
Ἐρετριέας ἐποίησαν. Καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθὼν ἐπιτηδεότατον
χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίης,
103 ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι
δέ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶ-
να. Ἦγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλ-
τιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε
φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτεος. Οὗτος δὴ
ὁ Μιλτιάδης ἥκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.
105 Καὶ πρῶτα μὲν ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀπο-
πέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν
ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. Τότε
δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος δευτε-
ραῖος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος
δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· «Ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι
ὑμέων δέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ περιιδεῖν πόλιν ἀρχαιο-
τάτην ἐν τοῖσι Ἕλλησι δουλοσύνῃ περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν
βαρβάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἐρέτριά τε ἠνδραπόδισται καὶ πόλι
λογίμῳ ἡ Ἑλλὰς γέγονε ἀσθενεστέρη».
106 Ὁ μὲν δή σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε
μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δέ σφι ἦν τὸ παραυτίκα
ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱστα-
μένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτῃ δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν
107 μὴ οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. Οὗτοι μέν νυν τὴν πανσέ-
ληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισι-
στράτου ἐς τὸν Μαραθῶνα. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τεμένεϊ ῾Ηρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεί· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι ᾿Αθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ ᾿Αθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο.

Τοῖσι δὲ ᾿Αθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶ- 108
μαι, τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι) στρατιῇ τῇ Μήδων, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ῾Ως δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἑνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν ᾿Αθηναίων πολεμαρχέειν (τὸ παλαιὸν γὰρ ᾿Αθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι) — ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος ᾿Αφιδναῖος —, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε·

« ᾿Εν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδουλῶσαι ᾿Αθή- 109
νας ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνον λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον οὐδὲ ῾Αρμόδιός τε καὶ ᾿Αριστογείτων. Νῦν γὰρ δή, ἐξ οὗ ἐγένοντο ᾿Αθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἥκουσι μέγιστον, καὶ ἢν μέν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι ῾Ιππίῃ, ἢν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἵη τέ ἐστι πρώτη τῶν ῾Ελληνίδων πολίων γενέσθαι. Κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. ῾Ημέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὔ. ῏Ην μέν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασείσειν ἐμπεσοῦσαν τὰ ᾿Αθηναίων φρονήματα, ὥστε μηδίσαι· ἢν δὲ συμβάλωμεν, πρίν τι καὶ σαθρὸν ᾿Αθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ εἰμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. Ταῦτα ὦν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἢν γὰρ σὺ γνώμῃ τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἣν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἕλῃ, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία ».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν.

γ') Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).
(Κεφ. 110–117, 119–120)

110 Μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν' ὡς ἑκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανηίη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο,
111 πρίν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανηίη ἐγένετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. Ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ὡς ἠριθμέοντο, αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες. Ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριας τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. Τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγίνετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἔρρωτο πλήθεϊ.

112 Ὡς δέ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλά, ἐνθαῦτα, ὡς ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. Ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. Οἱ δὲ Πέρσαι ὁρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὁρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. Ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δέ, ἐπείτε ἀθρόοι προσέμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. Πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἕλλησι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. 113
Καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες. Νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρεα ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. Φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπίκοντο· ἀπικόμενοι δὲ πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ τοῦτο 114
μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκεϊ πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί.

Ἑπτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ 115
Ἀθηναῖοι· τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. Αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθη- 116

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ναῖοι δέ, ὡς ποδῶν εἶχον, ἐβώθεον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἥκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. Οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον
117 ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο.

119 Τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἠνδραποδισμένους Δᾶτίς τε καὶ Ἀρταφέρνης, ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας ἐνεῖχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπείτε δὲ εἶδέ σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτόν, καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἐόντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλά σφεας τῆς Κισσίης χώρης κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὔνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. Ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεύς, οἳ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώρην ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. Τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας ἔσχε οὕτω.

120 Λακεδαιμονίων δὲ ἧκον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἱμείροντο ὅμως θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. Μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΠΟΛΥΜΝΙΑ

[Ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἤρχισε νὰ παρασκευάζεται εἰς νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἀπέθανε καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱός του Ξέρξης. Οὗτος ἀποφασίζει αὐτοπροσώπως νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν τρίτην κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη προητοιμάσθη, ἀνεχώρησε τὸ 480 ἀπὸ τὰς Σάρδεις μὲ ὅλον τὸν στρατόν του διευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, ὅπου εἶχε συναθροισθῇ καὶ ὅλος ὁ στόλος.

Ὁ περσικὸς στρατὸς διαβὰς τὸν Ἑλλήσποντον μετὰ πορείαν ὀλίγων ἡμερῶν συνηθροίσθη εἰς τὸν Δορίσκον, μεγάλην παραθαλάσσιον πεδιάδα τῆς Θρᾴκης, ὅπου πλεύσας ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἶχε φθάσει καὶ ὁ στόλος. Ἐδῶ ὁ Ξέρξης παρατάσσει καὶ ἀριθμεῖ τὸν στρατόν του· καὶ τὸ μὲν πλῆθος τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ εὑρέθη ἓν ἑκατομμύριον ἑπτακόσιαι χιλιάδες, καὶ τοῦ ἱππικοῦ ὀγδοήκοντα χιλιάδες, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων ἔφθασεν εἰς χίλια διακόσια ἑπτά, καὶ τῶν φορτηγῶν καὶ ἱππαγωγῶν εἰς τρεῖς χιλιάδας.]

1. Ὁ Ξέρξης ἐπιθεωρεῖ ἐν Δορίσκῳ τὸν πεζικὸν καὶ ναυτικὸν στρατόν.— Διάλογος Ξέρξου καὶ Δημαράτου.

(Κεφ. 100-105)

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἠριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ἐπε- 100
θύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θεήσασθαι. Μετὰ δὲ ἐποίεε τοῦτο, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἅρματος παρὰ ἔθνος ἓν ἕκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἅρματος ἐς νέα Σιδωνίην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσέῃ καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἑκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. Τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρῴρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεμον. Ὁ δ' ἐντὸς τῶν πρῳρέων πλέων ἐθηέετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

101 Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεός, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἴρετο τάδε· « Δημάρητε, νῦν μοί σε ἡδύ ἐστι εἰρέσθαι, τὰ θέλω. Σὺ εἶς Ἕλλην τε καί, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὔτ' ἐλαχίστης οὔτ' ἀσθενεστάτης. Νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπομενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. Οὐ γάρ, ὡς ἐγὼ δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἑσπέρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλλεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. Θέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυθέσθαι ». Ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· « Βασιλεῦ, κότερα ἀληθείῃ χρήσωμαι πρὸς σὲ ἢ ἡδονῇ ; » Ὁ δέ μιν ἀληθείῃ χρήσασθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν.

102 Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε· « Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθείῃ χρήσασθαι πάντως με κελεύεις ταῦτα λέγοντα, τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἁλώσεται, ἴσθι, ὅτι τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεί κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἔπακτός ἐστι, ἀπό τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη ἡ Ἑλλὰς τήν τε πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. Αἰνέω μέν νυν πάντας Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μούνων, πρῶτα μὲν ὅτι οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ σοὺς δέξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὖτις δὲ ὡς ἀντιώσονταί τοι ἐς μάχην, καὶ ἢν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. Ἀριθμοῦ δὲ πέρι μὴ πύθῃ, ὅσοι τινὲς ἐόντες ταῦτα ποιέειν οἷοί τέ εἰσι· ἤν τε γὰρ τύχωσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχήσονταί τοι, ἤν τε ἐλάσσονες τούτων, ἤν τε καὶ πλεῦνες ».

Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· « Δημάρητε, οἷον 103
ἐφθέγξαο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῇδε μαχήσεσθαι. Κῶς ἂν δυναίατο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ' ἑνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι; Ἐπεί τοι πλεῦνες περὶ ἕνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἐόντων ἐκείνων πέντε χιλιάδων. Ὑπὸ μὲν γὰρ ἑνὸς ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίατ' ἄν, δειμαίνοντες τοῦτον, καὶ παρὰ τὴν ἑωυτῶν φύσιν ἀμείνονες, καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἐόντες· ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιέοιεν τούτων οὐδέτερα. Δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθεϊ χαλεπῶς ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχεσθαι ».

Πρὸς ταῦτα Δημάρητος λέγει· « Ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆθεν 104
ἠπιστάμην, ὅτι ἀληθείῃ χρώμενος οὐ φίλα τοι ἐρέω. Σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτῃσι. Καίτοι ὡς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐστοργὼς ἐκείνους, αὐτὸς μάλιστα ἐξεπίστεαι, οἵ με τιμήν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πατρώια ἄπολίν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι, πατὴρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον ἔδωκε. Οὐκ ὦν οἰκός ἐστι ἄνδρα τὸν σώφρονα εὔνοιαν φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἕνα μαχόμενοι οὐδαμῶν εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἁλέες δὲ ἄριστοι ἀνδρῶν ἁπάντων. Ἐλεύθεροι γὰρ ἐόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι· ἔπεστι γάρ σφι δεσπότης νό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ. Ποιεῦσι γῶν, τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγῃ· ἀνώγει δὲ τὠυτὸ αἰεί, οὐκ ἐῶν φεύγειν οὐδὲν πλῆθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξι ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. Σοὶ δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τἆλλα σιγᾶν θέλω τὸ λοιπόν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. Γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ».

105 Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποιήσατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἠπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

[Ἀπὸ τὸν Δορίσκον ὁ Ξέρξης ἐξακολουθεῖ τὴν διὰ τῆς Θράκης πρὸς τὴν Μακεδονίαν πορείαν. Οἱ Ἕλληνες κατανοήσαντες τὸν ἐπικρεμάμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος κίνδυνον συνῆλθον εἰς σύνοδον ἐν τῷ Ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου· ἐδῶ ἀποφασίζεται 1) νὰ καταληφθῇ διὰ στρατοῦ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, ἵνα ἐμποδισθῇ ἡ πρὸς τὰ πρόσω πορεία τοῦ Ξέρξου, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν εἰσβάλει διὰ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Μαλίδα χώραν, καὶ 2) νὰ πλεύσῃ ὅλος ὁ ἑλληνικὸς στόλος εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, ἵνα ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ περσικοῦ.]

2. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη (480).

(Κεφ. 201 - 213, 215 - 228)

α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 201 – 209)

201 Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. Ἐστρατοπεδεύοντο μέν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων ἐπὶ ταύτης τῆς ἠπείρου.

202 Ἦσαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

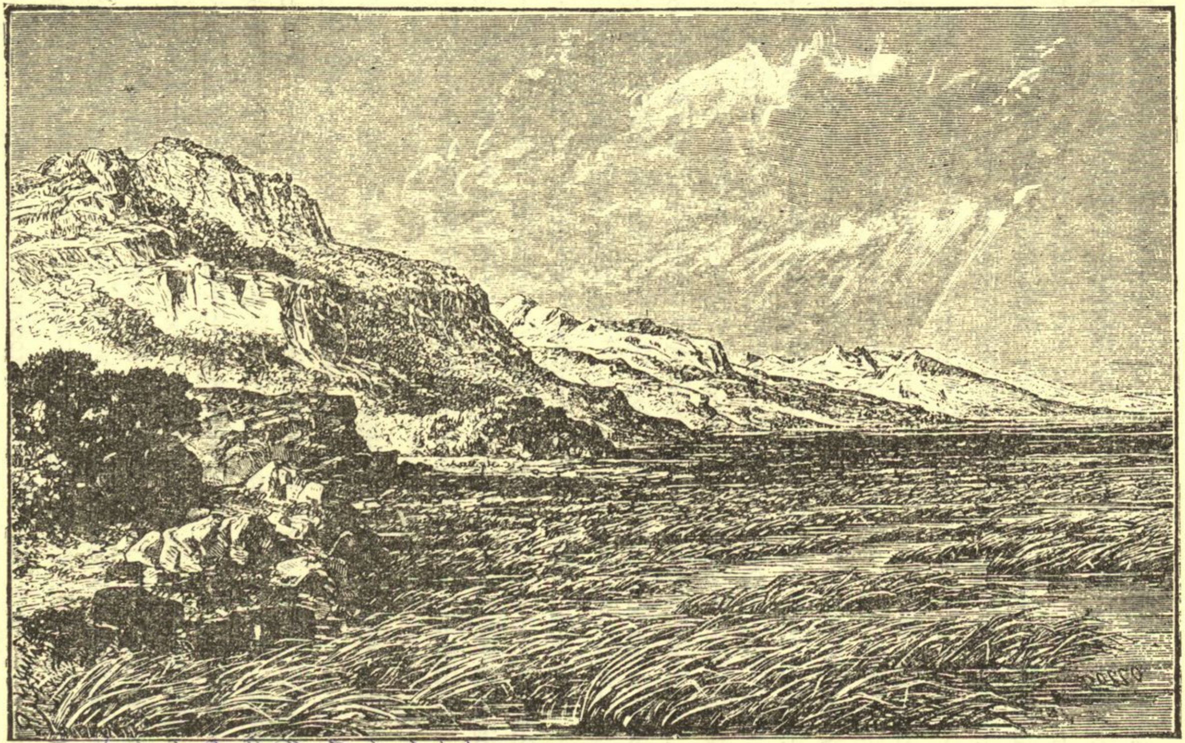

Θερμοπύλαι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὁπλῖται καὶ Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα. Οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρῆσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι.
203 Πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. Αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἡ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καί σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμείχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θνητόν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβώθεον ἐς τὴν Τρηχῖνα.

204 Τούτοισι ἦσαν μέν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλις ἑκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδεω, κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκή-
205 του. Οὗτος ὁ Λεωνίδης τότε ἤιε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. Παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων, τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν· παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον θέλων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. Οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρώτους ἀπέπεμψαν 206
Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρέοντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδών, ἔμελλον ὁρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βωθέειν πανδημεί. Ὣς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ κατὰ τωὐτὸ Ὀλυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ ἐν Θερμο- 207
πύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλις κελεύοντάς σφι ἐπιβωθέειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον 208
ἱππέα ἰδέσθαι, ὁκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ τι ποιέοιεν· ἀκηκόεε γὰρ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἁλισμένη εἴη ταύτῃ στρατιὴ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἴησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης, ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. Ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὒ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἷά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέετο. Ἔτυχον δὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. Τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. Ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. Μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθὼν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην, τά περ ὀπώπεε πάντα.

209 Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρεσκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, θέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ δὲ εἶπε· « Ἤκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ὡρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθευ λέγοντα, τῇ περ ὥρων ἐκβησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. Ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. Νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. Ἐπίστασο δὲ ὅτι, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν Ἕλλησι προσφέρεαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους ». Κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. Ὁ δὲ εἶπε· « Ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, ἢν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω ». Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β') Διήμερος μάχη ἐν τῷ στενῷ.
(Κεφ. 210-212)

Ξέρξης τέσσερας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεί σφεας ἀποδρήσεσθαι· πέμπτῃ δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθείς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. Ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσήισαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. Δῆλον δ' ἐποίευν παντί τεῳ καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. Ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης. 210

Ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήισαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήισαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. Ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι ἤπερ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι καί, ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἁλέες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι ὁρέοντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήισαν· οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω. 211

Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ 212

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στρατιῇ. Τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἵους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες τὴν ἀτραπόν. Ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαυνον.

γ') Προδοσία τοῦ Ἐφιάλτου.
(Κεφ. 213, 215-218)

213 Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος, ὅ τι χρήσηται τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἦλθέ οἱ ἐς λόγους· ὃς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὔρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἑλλήνων. Ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων τῶν ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. Χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου.

215 Ξέρξης δέ, ἐπεί οἱ ἤρεσε, τὰ ὑπέσχετο Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἐκ τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.

216 Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὔνομα δὲ τῷ οὔρεϊ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τωὐτὸ κέεται, Ἀνόπαια· τείνει

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατὰ Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μη-
λιέων. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν 217
διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. Ἠώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἳ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. Κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσον, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὁπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπόν. Ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἴρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ οὔρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

Ἔμαθον δέ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαί- 218
νοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὖρος πᾶν ἐὸν δρυῶν ἐπίπλεον. Ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὡς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. Ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. Ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο Ἐπιάλτην, ὁποδαπὸς εἴη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. Οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

δ') Ἡ ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου ἀποπομπὴ τῶν συμμάχων.
(Κεφ. 219–222)

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ 219

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἠοῖ σφι θάνατον. Ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. Οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. Ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καί σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνῶμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. Μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

220 Λέγεται δὲ καί, ὡς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται, κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχήν. Ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπείτε αἴσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. Μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. Ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

221 Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἵπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον τὸν εἴπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συναπόληταί σφι. Ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἳ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

Οἱ μέν νυν σύμμαχοι ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες 222
καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. Τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γάρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιέες δὲ ἑκόντες μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. Ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

ε') Ὁ ὕστατος ἀγών. Τιμητικὰ ἐπιγράμματα εἰς τοὺς πεσόντας. (Κεφ. 223-228)

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιή- 223
σατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλόν, ἤπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. Οἵ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήισαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. Τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος φυλάσσοντες ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. Τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἔπιπτον πλήθεϊ πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὄπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. Πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἅτε ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφισι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν πε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ριιόντων τὸ οὖρος, ἀπεδείκνυντο, ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον, ἐς τοὺς βαρβάρους παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. Δούρατα μέν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.

224 Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἁπάντων τῶν τριηκοσίων. Καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης.

225 Ξέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγίνετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. Τοῦτο δὲ συνεστήκεε, μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. Ὡς δὲ τούτους ἥκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἁλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. Ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅπου νῦν ὁ λίθινος λέων ἕστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. Ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

226 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης· τὸν τόδε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμμεῖξαί σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρός τευ τῶν Τρηχινίων, ὡς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο πλῆθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δέ, οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι, εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ Μήδων πλῆθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. Ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι 227
λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα, τῷ οὔνομα ἦν Διθύραμβος Ἁρματίδεω.

Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι 228
πρότερον τελευτήσασι, ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίῃ·

Ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὅν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

Ἐπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσί σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΟΥΡΑΝΙΑ

[Μετὰ τὴν μάχην τῶν Θερμοπυλῶν ὁ πεζὸς στρατὸς τῶν Περσῶν ἐκχυθεὶς εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἐρημώνει τὴν Φωκίδα, καίει τὰς Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν Ἀττικήν.]

1. Κατάπλους τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὴν Σαλαμῖνα.— Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν.

(Κεφ. 40 - 42)

40 Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νέας. Τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλεύσωνται, τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. Ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. Δοκέοντες γὰρ εὑρήσειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὗρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. Ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα.

41 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλεῖστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. Ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκεν οὐκ ἥκιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. Λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. Αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψαυστος. Σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. Ὡς δέ σφι πάντα ὑπεξεκέετο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.

Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς 42
νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πώγωνα, τὸν Τροιζηνίων λιμένα, προείρητο συλλέγεσθαι. Ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ωὑτός, ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης Εὐρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληίου ἐών. Νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι ὀγδώκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

2. Πολεμικὸν Συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.— Οἱ Πέρσαι εἰς τὴν Ἀττικήν.— Ἅλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς Ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 49 - 55)

Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν 49
πολίων, ἐβουλεύοντο προθέντος Εὐρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέοι ἐπιτηδεότατον εἶναι ναυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαχίην ποιέεσθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπεῖτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. Αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὡς, ἢν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίη οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται.

50 Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. Ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἧκέ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδηίου. Ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

51 Καὶ αἱρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ, καί τινας ὀλίγους εὑρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἳ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι ἠμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον, τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μηντήιον καὶ οὐ τὰς νέας.

52 Οἱ δὲ Πέρσαι ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅκως στυππεῖον περὶ τοὺς ὀϊστοὺς περιθέντες ἅψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. Ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. Οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυναμένόν σφεας ἑλεῖν.

Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔξοδος τοῖσι βαρ- 53
βάροισι· ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. Ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὄπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε, μή κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίπερ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. Ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἔρριπτον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. Τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἱκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν.

Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς 54
Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. Ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτοῦ δὲ ἑπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

55 Τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. Ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθέος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. Ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. Οὗτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

3. Νέον πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56 - 64)

56 Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξηγγέλθη, ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν. Νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἳ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.

57 Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἴρετο Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ τι σφι εἴη βεβουλευμένον. Πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε· « Οὔ τοι ἄρα, ἢν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέψονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεταί τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. Ἀλλ' εἴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τις ἔστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἤν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδην μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν ».

Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλέϊ ἤρεσε ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν 58 πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἤιε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδεω. Ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμεῖξαι. Ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. Ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηίζων ἔκ τε τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συνέδριον.

Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην προθεῖ- 59 ναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· « Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται ». Ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη· « Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται ».

Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, πρὸς δὲ 60 τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς, ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρήσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἴχετο, λέγων τάδε·

α) « Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναζεύξῃς πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς νέας. Ἀντίθες γὰρ ἑκάτερον ἀκούσας. Πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν, ἤνπερ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. Ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἕψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

β) « Ἢν δέ, τὰ ἐγὼ λέγω, ποιήσῃς, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὑρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγῃσι πρὸς πολλάς, ἢν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνῃ, πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν πρὸς ἡμέων ἐστί, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. Αὖτις δὲ Σαλαμὶς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. Καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον.

γ) « Ἢν δέ γε καί, τὰ ἐγὼ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἑκαστέρω τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. Οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὡς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει εὖ γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπηίας γνώμας ».

61 Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων, τῷ μὴ ἔστι πατρίς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἐῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. Ταῦτα δέ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο Ἀθῆναι. Τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ, ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἤπερ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμούς γὰρ Ἑλλήνων αὐτούς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέ- 62
γων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· « Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μή, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. Ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. Εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μέν, ὡς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σῖριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων ».

Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυ- 63
βιάδης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μή σφεας ἀπολίπωσι, ἢν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. Ταύτην δὴ αἱρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ
μένοντας διαναυμαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι 64
ἀκροβολισάμενοι, ἐπείτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. Ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. Ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. Ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

[Ὁ περσικὸς στόλος ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ ἑλληνικοῦ φθάνει εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀγκυροβολεῖ εἰς Φάληρον· ἐκεῖ καταβαίνει ὁ Ξέρξης καὶ συγκαλέσας εἰς συνέδριον τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στόλου ἐρωτᾷ αὐτοὺς διὰ τοῦ Μαρδονίου, ἂν ἐγκρίνουν τὴν συγκρότησιν ναυμαχίας. Ὁ Ξέρξης ἀκολουθῶν τὴν γνώμην τῶν περισσοτέρων ἀποφασίζει νὰ ναυμαχήσῃ.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. Ὁ περσικὸς στόλος πλέει εἰς τὴν Σαλαμῖνα, ὁ δὲ πεζὸς στρατὸς πορεύεται κατὰ τῆς Πελοποννήσου.— Ὀχύρωσις τοῦ Ἰσθμοῦ.

(Κεφ. 70-72)

70 Ἐπειδὴ δὲ παρήγγελλε ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. Τότε μέν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι (νὺξ γὰρ ἐπεγένετο), οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. Τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἥκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. Ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἑωυτῶν ἀφύλακτον.

71 Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. Ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο, καί σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. Ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκειρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο, ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος. Ἅτε δὴ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἤνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης.

72 Οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ οἵδε ἦσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἠλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλειάσιοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἑρμιόνεες. Οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνεούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη.

5. Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τεχνάσματος ἀναγκάζει τοὺς Ἕλληνας νὰ ναυμαχήσουν ἐν Σαλαμῖνι.

(Κεφ. 74 - 76, 78 - 82)

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, ἅτε 74
τὸν περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. Τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. Σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μέν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὸν εἴη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι.

Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἑσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν 75
Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίῳ ἐντειλάμενος, τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. Ὃς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε· « Ἔπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρῃ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα, ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν βουλεύονται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἁπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢν μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. Οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑωυτούς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή ». Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐμποδὼν ἀπαλλάσσετο.

76 Τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησῖδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἑσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνιχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. Τῶνδε δὲ εἵνεκεν ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγεῖν ἐξῇ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. Ἐς δὲ τὴν νησῖδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὡς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἐκέετο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. Ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων
πολλός. Ἤδεσαν δὲ οὔκω, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι νηυσὶ
οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμέ-
79 νους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. Συνεστηκότων δὲ τῶν στρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μέν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιότατον. Οὗτος ὡνὴρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἑωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμεῖξαι. Προακηκόεε δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. Ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· « Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἔν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὁκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. Λέγω δέ τοι, ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. Ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν οὐδ', ἢν θέλωσι, Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. Ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμηνον ».

Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε· « Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι 80
καὶ εὖ ἤγγειλας· τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἥκεις. Ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. Ἔδεε γάρ, ὅτε οὐκ ἑκόντες ἤθελον ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. Σὺ δέ, ἐπείπερ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλον. Ἢν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὡς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. Ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών, ὡς ἔχει. Ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἢν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἢν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὅμοιον ἡμῖν ἔσται· οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ
λέγεις ». Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ 81
Αἰγίνης τε ἥκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέον-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἴπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

82 Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἧκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι.

6. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83 - 93, 95 - 96)

83 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. Ἠώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἳ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης. Τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἱρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἧκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.

84 Ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἁπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληνεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. Συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. Λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· « Ὦ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε ; »

Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι γὰρ 85
εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ ἑσπέρης κέρας), κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. Ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες οὔ. Ἔχω μέν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας Ἑλληνίδας ἑλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορός τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρῃ οἱ ἐδωρήθη πολλή.

Περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν 86
ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ' Αἰγινητέων. Ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέβη. Καίτοι ἦσάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεέ τε ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσασθαι βασιλέα.

Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς 87
ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βασιλέϊ. Ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἣ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἔμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἐβουλεύσατο τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίῃ ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. Εἰ μὲν καί τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. Ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλόα ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὅ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

88 Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη, ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτου αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. Λέγεται γὰρ βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δή τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· « Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε ; » καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίην. Τά τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐν τῇ Καλυνδικῇ νηὶ μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· « Οἱ μὲν ἄνδρες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

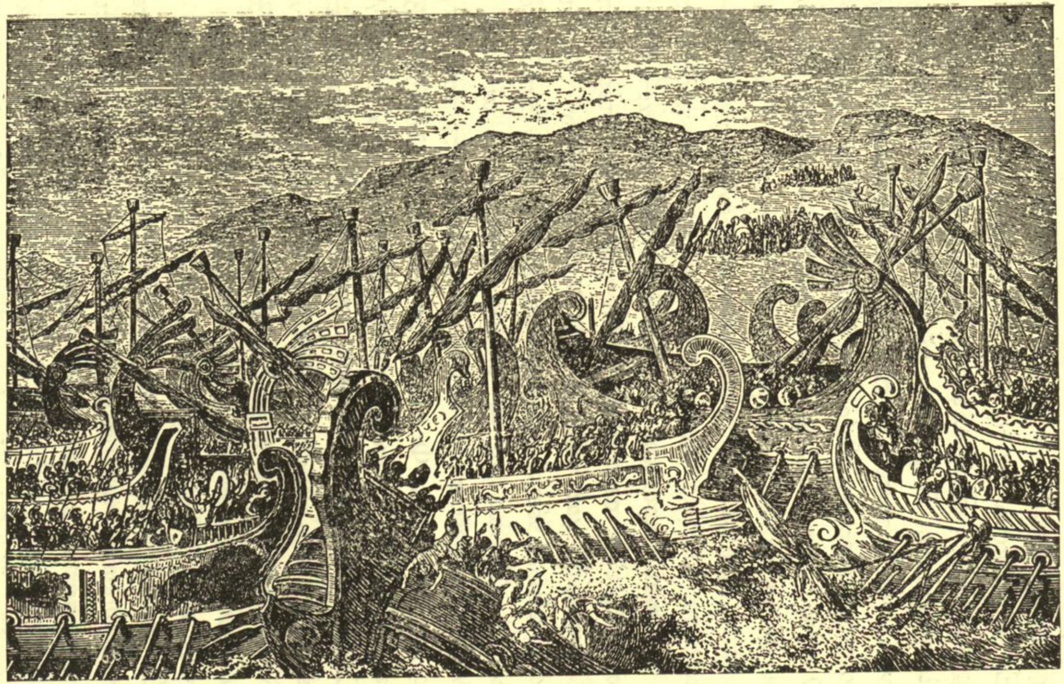

Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες». Ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

89 Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δέ τινες καὶ Ἑλλήνων· ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, καὶ οἳ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπώλλυντο, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. Τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. Ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. Οἱ γὰρ ὄπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον.

90 Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὡς προδόντων. Συνήνεικε ὦν οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηικίη νηῦς. Ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηίκων τὴν νέα. Ἅτε δὲ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρήικες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. Ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὡς γὰρ εἶδέ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καί σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. Ὅκως γάρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὔρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν.

Τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων 91
πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. Οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράϊζον τάς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅκως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας.

Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα 92
νέα καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ. Ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. Ταῦτα μέν νυν τῇ νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα 93
Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. Εἰ μέν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον, ἢ εἷλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἥλω. Τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἐκέετο μύριαι δραχμαί, ὃς ἄν μιν ζωὴν ἕλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. Αὕτη μὲν δή, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ 95

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίεε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὁπλιτέων, οἳ παρετετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἳ τοὺς Πέρ-
96 σας τοὺς ἐν τῇ νησῖδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἕτοιμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα.

[Ὁ Ξέρξης μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ στόλου του ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀσίαν· ἀφήνει ὅμως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν γαμβρόν του Μαρδόνιον μὲ ἰσχυρὸν στρατόν, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον. Ὁ Μαρδόνιος ἐπέρασε τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Θεσσαλίαν· ἀπὸ ἐκεῖ, πρὶν ἀρχίσῃ τὰς ἐχθροπραξίας, στέλλει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ συμμαχήσουν μὲ τοὺς Πέρσας.]

7. Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας. Λόγοι τούτων καὶ ἀπαντήσεις τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 140 - 144)

140 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε·

α) « Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει· ἐμοὶ ἀγγελίη ἥκει παρὰ βασιλέος λέγουσα οὕτω· Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετίημι. Νῦν τε ὧδε, Μαρδόνιε, ποίεε. Τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἑλέσθων αὐτοί, ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. Ἱρά τε πάντα σφι, ἢν δὴ βούλωνταί γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

» Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα, ἢν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. Λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλέϊ ἀνταειρόμενοι ; Οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλοισθε, οὔτε οἱοί τέ ἐστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. Εἴδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἢν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς, εἴπερ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. Μὴ ὦν βούλεσθε παρισούμενοι βασιλέϊ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρης, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε. Παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτῃ ὡρμημένου. Ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

β) » Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐούσης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρηΐζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. Ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἵοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ. Εἰ γὰρ ἐνώρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἄν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἡ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. Ἢν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προτεινόντων, ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεί τε φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν ἐκτημένων. Ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἁμαρτάδας ἀπιεὶς ἐθέλει φίλος γενέσθαι ». Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθή- 141
νας ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθηναίους, ἀναμνη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σθέντες τῶν λογίων, ὥς σφεας χρεόν ἐστι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἔδεισαν, μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. Καὶ δὴ συνέπιπτε, ὥστε ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. Ἐπανέμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι, ὅτι ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοί τε πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. Ἐπίτηδες ὦν ἐποίευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην.

142 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι· « Ἡμέας δὲ ἔπεμψαν Λακεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων μήτε νεώτερον ποιέειν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. Οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς, οὔτε κόσμον φέρον οὔτε γε ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥκιστα πολλῶν εἵνεκεν· ἠγείρατε γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμέων βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆς ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλως τε τούτων ἁπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι Ἕλλησι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οἵτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.

» Πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε διξῶν ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη πολλόν. Ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρηστα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεστήκῃ. Μηδὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ, λεήνας τὸν Μαρδονίου λόγον. Τούτῳ μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος γὰρ ἐὼν τυράννῳ συγκατεργάζεται· ὑμῖν δέ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γε οὐ ποιητέα, εἴπερ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι, ὡς βαρβάροισί ἐστι οὔτε πιστὸν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν ». Ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι.

Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· 143
« Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἤπερ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό γε ὀνειδίζειν. Ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίης γλιχόμενοι ἀμυνεύμεθα οὕτω, ὅκως ἂν καὶ δυνώμεθα. Ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πειρῶ ἀναπείθειν οὔτε ἡμεῖς πεισόμεθα. Νῦν δὲ ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ, τῇ καὶ νῦν ἔρχεται, μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίαν ὄπιν ἔχων ἐνέπρησε τούς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. Σύ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑπουργέειν ἀθέμιτα ἔρδειν παραίνεε. Οὐ γάρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν, ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον ».

Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς 144
ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε· « Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους, μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ, κάρτα ἀνθρωπήϊον ἦν. Ἀτὰρ αἰσχρῶς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδῆσαι, ὅτι οὔτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμόθι τοσοῦτος οὔτε χώρη κάλλεϊ καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέλοιμεν ἂν μηδίσαντες καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα. Πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιέειν, μηδ' ἢν ἐθέλωμεν· πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον ἤπερ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὖτις δὲ τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑλληνικὸν ἐὸν ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἱδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἤθεά τε ὁμότροπα, τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. Ἐπίστασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἷς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ.

»Ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν πρόνοιαν τὴν πρὸς ἡμέας ἐοῦσαν, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω, ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. Καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται, ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅκως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας.

» Νῦν δέ, ὡς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε. Ὡς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἑκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην, ἀλλ' ἐπεὰν τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην, ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν, τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. Πρὶν ὦν παρεῖναι ἐς τὴν Ἀττικήν, ἡμέας καιρός ἐστι προβωθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην ». Ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ
II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

I. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Α'. ΦΩΝΗΕΝΤΑ

Ἀνταλλαγὴ φωνηέντων.

α') Παρ' Ἡροδότῳ ὑπάρχει **η** ἀντὶ τῶν παρ' Ἀττικοῖς **ᾱ** καὶ **ᾰ** καὶ ἀντιστρόφως: **σοφίη, θεήσομαι, ἠήρ, πρήσσω, Θρῆιξ, τριηκόσιοι, πέρην, νηός, νηῦς, νηυσί. — πρῴρη, ἀληθείη. — μεσαμβρίη. — α** ἀντὶ **ο** ὑπάρχει ἐν τοῖς **ἀρρωδία, ἀρρωδέω.**

β') **ε** ἀντὶ **α** καὶ **ει** καὶ ἀντιστρόφως: **τέσσερες. — κρέσσων, μέζων, ἔργω, ἐδέχθην, δεδέχθαι** (τοῦ ρ. δείκνυμι), **ἔωθα,** (εἰς τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς **υς** ἐπιθέτων) **θήλεα, ταχέα. — τράπω, τάμνω. — κεινός, ξεῖνος, στεινός, εἰρωτάω, εἵνεκεν, εἰρύω, εἰρέσθαι.**

γ') **ω** ἀντὶ **αυ, ου, οη: τρῶμα, θῶμα, θωμάζω. — ὦν, γῶν** (= οὖν, γοῦν). — **ὀγδώκοντα, ἔβωσα, βωθέω. — ωυ** ἀντὶ **αυ: ἐμεωυτοῦ, σεωυτοῦ, ἑωυτοῦ.**

δ') **ου** ἀντὶ **ο: μοῦνος** (= μόνος), **νοῦσος, οὖρος** (= ὅρος), **οὔνομα, οὐνομάζω.**

Συναίρεσις.

Ἡ συναίρεσις παραλείπεται συχνάκις παρ' Ἡροδότῳ καὶ ἐν τῇ κλίσει καὶ ἐν τῇ ρίζῃ: **πλόος, χρύσεος, βασιλέι, βασιλέες, ῥίγεϊ, γένεος, ἀληθέα, Θεμιστοκλέης. — μενέομεν, ἀποβαλέεις, φαίνεαι, πείθεο, φανέωσι, ποιέω, ποιέεις, ποίεε. — ἔαρ, ὀϊστός, δηιόω, ῥηίδιος, βασιληίη, ἀνθρωπήιος, οἰκηίη, ἀνδρήιος, ἄεθλος** κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χασμωδία, ἔκθλιψις, κρᾶσις.

Ἡ χασμωδία εἶναι συνηθεστάτη· ὅθεν

1) ἐλλείπει

α′) τὸ εὐφωνικὸν **ν**·

β′) τὸ **σ** ἐν τοῖς **ἄχρι, μέχρι, οὕτω**·

2) τὸ **οὐ** εὑρίσκεται πρὸ φωνήεντος καὶ ἄνευ τοῦ **κ**.

Ἡ δ' ἔκθλιψις καὶ ἡ κρᾶσις εἶναι σπανία παρ' Ἡροδότῳ· ἰδιάζουσα παρ' αὐτῷ εἶναι ἡ κρᾶσις τοῦ **ο-α** εἰς **ω**· **ὠνήρ, ωὑτός, τωὐτό**.

Β′. ΣΥΜΦΩΝΑ

α′) Ἀντὶ **π** ὑπάρχει **κ** εἰς ὅλα τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα τὰ σχηματιζόμενα ἐκ θέματος **πο: κοῖος, ὁκοῖος, κόσοι, κότερος, κῇ, κότε, κοῦ, ὅκως** κτλ. — ἀλλὰ **ὁποδαπός**.

β′) Ἀντὶ **χ** ὑπάρχει **κ** : **δέκομαι, οὐκί**·

γ′) Ἀντὶ **σ** ὑπάρχει **δ** : **ὀδμή, ἴδμεν**·

δ′) Ἀντὶ **θ** ὑπάρχει **τ** : ἐν τῷ **αὖτις**·

ε′) Μετάθεσις τοῦ δασέος γίνεται ἐν τοῖς : **ἐνθεῦτεν** (= ἐντεῦθεν), **ἐνθαῦτα** (= ἐνταῦθα), **κιθὼν** (= χιτών).

ϛ′) Τὰ ψιλὰ πρὸ δασυνομένου φωνήεντος δὲν τρέπονται εἰς δασέα οὔτε ἐν τῷ μέσῳ οὔτε ἐν τέλει λέξεως : **ἐπεξῆς, αὐτημερόν, ἀπικνέομαι, ἀπῆκε, μετίημι. — ἀπ' οὗ, μετ' οὗ, οὐκ ἕτερος.**

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς ἐλλείπει καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι καὶ ἐν τοῖς ῥήμασι.

Γ′. ΚΛΙΣΕΙΣ

Πρώτη κλίσις.

α′) Ἡ ἑνικὴ γενκ. τῶν εἰς **-ης** λήγει εἰς **-εω**, τῶν εἰς **-εης** εἰς **-εω** : Πέρσης, γενκ. **Πέρσεω**, Ξέρξης - **Ξέρξεω**, πολιήτης - **πολιήτεω**. — βορέης, γενκ. **βορέω**, Ἑρμέης - **Ἑρμέω**.

β′) Ἡ ἑνικὴ αἰτ. πολλῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς **-ης** λήγει ἄλλοτε μὲν εἰς **-ην** : **Ξέρξην, Λεωνίδην**, ἄλλοτε δὲ εἰς **-εα** : **Ξέρξεα, Λεωνίδεα**.

γ′) Ἡ γενκ. πληθ. λήγει εἰς **-έων** : **γνωμέων, πολιητέων, λοιπέων, πολλέων, αὐτέων, ἐουσέων**.

Ἐξαίρεσις: Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ τῶν βαρυτόνων ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ ἀντωνυμιῶν εἰς **-ος, -η, -ον**, τῶν ὁποίων ἡ γενκ. πληθ. εἶναι ὁμοία τῇ τῶν ἀρσενικῶν : **ἄλλων, φίλων, ἐκείνων, ἁλισκομένων, τούτων**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δ') Ἡ δοτκ. πληθ. λήγει εἰς **-ῃσι (-ῇσι)** : **γνώμῃσι, τιμῇσι, λοιπῇσι, αὐτῇσι.**

Δευτέρα κλίσις.

Ἡ δοτκ. πληθ. εἰς **- οισι (- οῖσι)** : **λόγοισι, θεοῖσι.**

Τὰ οὐσιαστικὰ καὶ τὰ ἐπίθετα εἰς **- οος, - εος** δὲν συναιροῦνται : **πλόος, ἁπλόος, διπλόος, διπλόη, χρύσεος, χρυσέη, ὀστέον.**

Σημ. Κατὰ τὴν δευτέραν ἀττικὴν κλίσιν ὀλίγα ὀνόματα κλίνονται :

α') Τὰ κύρια ὀνόματα τὰ καταλήγοντα εἰς **-λεως** : **Μενέλεως, Χαρίλεως, Ἀρκεσίλεως, Θρασύλεως,** β') τὰ **Μίνως, Ἄθως, Ἀμφιάρεως.** Ἀντὶ δὲ τῶν **λεώς, νεώς, κάλως, λαγὼς** μεταχειρίζεται ὁ Ἡρ. τοὺς ἰωνικοὺς τύπους: **ληός, νηός, κάλος, λαγός·** καὶ ἀντὶ τῶν ἐπιθέτων **πλέως, ἵλεως, ἀξιόχρεως** τοὺς ἰωνικοὺς τύπους **πλέος, η, ον – ἵλεος, ον – ἀξιόχρεος, ον.**

Τρίτη κλίσις.

α') Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς **- κλέης** κλίνονται οὕτω : **Θεμιστοκλέης, -κλέος, -κλέι, -κλέα, -κλέες.**

β') Τὰ εἰς **- ις** λήγοντα ὀνόματα κλίνονται οὕτω : **πόλις, πόλιος, πόλι, πόλιν· πόλιες, πολίων, πόλισι, πόλις** ἢ **πόλιας.**

γ') Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς **- εὺς** κλίνονται οὕτω : **βασιλεύς, βασιλέος, βασιλέι, βασιλέα, βασιλεῦ· -έες, - έων, -εῦσι, - έας.**

δ') Τὸ **κέρας** κλίνεται οὕτω : **κέρας, κέρεος, κέρεϊ· κέρεα, κερέων.**

ε') Τὸ **νηῦς** (= ἀττ. ναῦς) κλίνεται οὕτω : **νηῦς, νεός, νηί, νέα· νέες, νεῶν, νηυσί, νέας.**

Ἐπίθετα, παραθετικά, ἀριθμητικά.

α') Ἀντὶ τοῦ **πολὺς** ὑπάρχει πολλάκις **πολλός·** τὸ δὲ οὐδέτερον εἶναι **πολλὸν** καὶ **πολύ.**

β') Ἐπίθετα εἰς **- εος** καὶ **- ηιος** (= ἀττ. - εῖος) διατηροῦν ἐν τοῖς παραθετικοῖς τὸ **ο** καὶ προηγουμένης βραχείας συλλαβῆς : **ἐπιτηδεότερος, - ότατος** (διότι = ἀττ. ἐπιτηδειότατος), **ἀνδρηιότερος, οἰκηιότερος** (διότι τὸ **ηι** θεωρητέον ὡς δίφθογγος).

γ') Τοῦ **ταχὺς** συγκριτικὸν **ταχύτερος** καὶ **θάσσων·** ὑπερθ. **τάχιστος.**

δ') Τὸ **πολλὸς** ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ συγκριτ. ἔχει **πλέων, πλέον** καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλεῦν, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι : **πλέονι πλέονα** (**πλέω**), **πλεόνων**, **πλέοσι** ἀλλὰ καί : **πλεῦνος**, **πλεῦνα**, **πλεῦνες**, **πλεύνων**, **πλεῦνας**.

ε′) Τὸ ἀριθμ. **δύο** ἄλλοτε μὲν εἶναι ἄκλιτον, ἄλλοτε δὲ κλίνεται : **δύο**, **δυῶν**, **δυοῖσι**, **δύο**.

Ἀντὶ τοῦ δώδεκα λέγει ὁ Ἡρ. **δυώδεκα**, ἀντὶ τοῦ τέσσαρες, **τέσσερες**, ὡσαύτως **τεσσερεσκαίδεκα**.

Ἀντωνυμίαι.

α′) Ἀντὶ τῆς γενκ. ἐμοῦ, σοῦ ἀπαντοῦν οἱ τύποι **ἐμέο** ἢ **ἐμεῦ**, **σέο** ἢ **σεῦ**.

Ἡ δοτκ. τῆς προσωπικῆς ἀντων. τοῦ β′ προσ. ἀπαντᾷ **σοὶ** ὀρθοτονουμένη καὶ **τοι** ἐγκλιτική. Ἡ αἰτ. τοῦ γ′ προσ. ἀπαντᾷ **μιν** (ἐγκλιτικὴ) ἀντὶ αὐτόν, αὐτὴν καὶ ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἡ δὲ δοτκ. πληθ. **σφίσι** ἀντὶ ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς, καὶ **σφι** (ἐγκλ.) ἀντὶ αὐτοῖς, αὐταῖς. Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡρ. ἔχει καὶ οὐδ. πληθ. **σφέα** = αὐτά.

β′) Τῶν ἀναφορικῶν ἀντων. σχηματίζονται, πλὴν τῶν ὀνομαστικῶν **ὅ**, **ἥ**, **οἵ**, **αἵ**, ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τύποι ἀπὸ **τ** ἀρχόμενοι : **τοῦ**, **τῆς**, **τῶν**, **τά**.

Μετὰ τὰς προθέσεις ὅμως ἐκθλιβομένας κεῖνται οἱ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενοι τύποι : **ἀντ᾽ ὧν**, **ἀπ᾽ οὗ**, **μετ᾽ ἧς** κτλ.

Ὡσαύτως ἐν χρονικαῖς ἐκφράσεσιν οὐδέποτε ἀπαντοῦν οἱ ἀπὸ **τ** ἀρχόμενοι τύποι : **ἐν ᾧ**, **ἐξ οὗ**, **ἐς ὅ**, **ἕως οὗ**.

γ′) Ἡ **ὅστις** σχηματίζει τοὺς ἑξῆς τύπους : ἐν τῇ γενκ. τοῦ ἑνικοῦ **ὅτευ**, ἐν τῇ δοτκ. **ὅτεῳ** · ἐν τῇ πληθυντ. γενκ. **ὅτεων**, δοτκ. **ὀτέοισι**· οὐδ. πληθ. **ἅσσα**.

δ′) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία **τίς** ἔχει γενκ. **τεῦ**, δοτκ. **τέῳ** καὶ **τίνι**· πληθ. **τέων**, δοτκ. **τέοισι**· τοὺς αὐτοὺς τύπους (ἀλλ᾽ ἐγκλιτικοὺς) ἔχει καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία.

Δ′. ΡΗΜΑΤΑ

Αὔξησις.

α′) Οἱ παρατατικοὶ εἰς **-σκον** καὶ **-σκόμην** τῶν θαμιστικῶν ρημάτων δὲν λαμβάνουν αὔξησιν οὔτε συλλαβικὴν οὔτε χρονικήν : **φεύ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γεσκον, ἄγεσκον, ποιέεσκον, ὀδυρέσκετο· καὶ ἐν τῷ ὑπερσυντλ. ἐλλείπει πολλάκις ἡ συλλαβικὴ αὔξησις : **δέδοκτο, καταλέλειπτο.**

Τὰ ρήματα **βούλομαι, δύναμαι** καὶ **μέλλω** ἔχουν **ε.**

β') Ἡ χρονικὴ αὔξησις παρά τισι ρήμασιν ἐλλείπει πάντοτε, ὡς **ἀγινέω, ἀμείβομαι** κ. ἄλ., ἰδίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἀπὸ **αι, αυ, ει, ευ** καὶ **οι** ἀρχομένοις ρήμασι.

γ') Ὁ παρατατικὸς τοῦ **ὁρέω** (= ὁράω) ἀπαντᾷ **ὥρων.**

Καταλήξεις.

α') Μένουσιν ἀσυναίρετοι αἱ καταλήξεις **-αο, -εαι, -εο** (ἡ τελευταία συναιρεῖται μόνον εἰς **-ευ**): **ἐργάσαο, οἴχεαι, ἐγένεο.** Ὡσαύτως ἡ **-εω** ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ παθ. ἀορίστου (**αἱρεθέω, αἱρεθέωμεν**) καὶ τοῦ ἀορ. β' ἐνεργ. (**θέω, θέωμεν** κτλ.)· ὁμοίως ἡ **-εω** καὶ **-εομεν** ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ὑγρολήκτων ρημάτων (**σημανέω, σημανέομεν**).

β') Ὁ ἐνεργ. ὑπερσυντ. ἔχει τὰς καταλήξεις **-εα, -εας, -εε, -εατε : ἐώθεα, ἐώθεας, ἐώθεε, ἐωθέατε.**

γ') Ἀντὶ τῶν καταλήξεων **-νται** καὶ **-ντο** ἀπαντοῦν **-αται** καὶ **-ατο** 1) ἐν τῷ παθ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. (**ἀπίκατο** = ἀφιγμένοι ἦσαν, **ἐτετάχατο, τετύφαται, ἐσκευάδαται, δεδέχαται**)· 2) ἐν τῇ ὁριστικῇ τοῦ παθ. ἐνεστῶτος καὶ παρατκ. τῶν εἰς **-μι** ρημάτων (**τιθέαται, ἱστέαται, δυνέαται, ἐδεικνύατο, ἐκέατο**)· 3) ἐν τῇ εὐκτικῇ (**γενοίατο, ἀγοίατο, τεισαίατο**).

Συνῃρημένα.

α') Τὰ εἰς **-εω** μένουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυναίρετα : **καλέω, καλέεις, καλέῃς, καλέοιμι, κάλεε, καλέειν** κτλ. Ἀλλὰ καὶ **δεῖ, δεῖν**, παρατκ. ὅμως **ἔδεε.**

Πολλάκις τὸ **-εο** συναιρεῖται εἰς **-ευ: ποιεῦσι, ποιεύμενος, ἐποιεῦντο.**

Ἡ κατάληξις τῆς προστακτικῆς **-εεο** βραχύνεται εἰς **-εο: ἡγέο, λυπέο, ποιέο** καὶ ἡ **-εεαι** εἰς **-εαι: φοβέαι.**

β') Τὰ εἰς **-αω** συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ· εἴς τινα ὅμως ρήματα εἰς **-αω** τὸ **α** πρὸ ἑπομένου **ο** ἐξασθενοῦται εἰς **ε: ὁρέω, ὁρέων, φοιτέω, εἰρωτέω, ὁρέομεν** κτλ. Εἰς τὸ **χράομαι** τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-αω πανταχοῦ γίνεται **-εω** (**χρέωνται, χρεώμενος**), τὸ δὲ **-αε, -αη** τοὐναντίον εἰς **ᾱ** (**χρᾶται, χρᾶσθαι**). Ἀλλὰ **χρεὸν** ἀντὶ **χρεών**.

γ΄) Καὶ τὰ εἰς **-οω** συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ ἀττικῇ, διαφέρουν μόνον ὅτι ἀντὶ τοῦ **-ου** ἔχουν καὶ **-ευ** (**ἐδικαίευ, ἀξιεῦμεν, ἀξιεῦσι**).

Ρήματα εἰς -μι.

Τὰ εἰς **-μι** ρήματα ἔχουν τύπους τινὰς κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς **-αω, -εω, -οω** καὶ **-ύω**: **τιθεῖ, ἐξιεῖ, ὑποθέοιτο, διδοῖ, ἐδείκνυε**. Τὸ γ΄ πληθ. πρόσ. τοῦ **τίθημι** ἀπαντᾷ **τιθεῖσι**, ὁ παρατκ. **ἐτίθεα, ἐτίθεις, ἐτίθει**.

Τοῦ **εἰμὶ** τὸ β΄ ἑν. πρόσ. εἶναι **εἶς**, τὸ α΄ πληθ. **εἰμέν**· ἡ ὑποτακτ. **ἔω, ἔῃς, ἔῃ** καὶ **ἔωσι**, ἡ μτχ. **ἐών, ἐοῦσα, ἐόν**· ὁ παρατκ. **ἔα** καὶ **ἔατε** πολλάκις **ἔσκε, ἔσκον** καὶ **ἦν**.

Τὸ **εἶμι** σχηματίζει τὸν παρατκ. **ἤια, ἤιε** καὶ **ἤισαν**· οὕτω καὶ τὰ σύνθετα.

Ἀνώμαλά τινα ρήματα παρ' Ἡροδότῳ.

1. **αἱρέω**, παρκμ. **ἀραίρηκα, ἀραίρημαι**.
2. **εἶπα**, ἀπαρέμφ. **εἶπαι**, μτχ. **εἴπας**· **εἴπασθαι**. Παθ. ἀόρ. α΄ **εἰρέθην**, μτχ. **ῥηθείς**· μέλλ. παθ. **εἰρήσεται** (ἀντὶ **ῥηθήσεται**).
3. **ἵημι**, ἐκ τοῦ **ἀπίημι**: **ἀπίεσαν, ἀπειμένος, ἀπεῖτο, ἀπείθη**· ἐκ τοῦ **ἀνίημι**: **ἀνειμένος**· ἐκ τοῦ **μετίημι**: **μεμετιμένος, μετείθη**.
4. **λαγχάνω**, μέλλ. **λάξομαι**, παρακμ. β΄ **λέλογχα**.
5. **λαμβάνω**, μέλλ. **λάμψομαι**, παρακμ. **λελάβηκα, λέλαμμαι** (**διαλελαμμένος**), **ἐλάμφθην**.
6. **οἶδα, οἶδας, οἶδε, ἴδμεν** (καὶ **οἴδαμεν**), **ἴστε, οἴδασι** (καὶ **ἴσασι**). Ὑποτ. **εἰδέω**, εὐκτ. **εἰδείην**, παρτκ. **ᾔδεα, ᾔδεε - ᾐδέατε, ᾔδεσαν**. Μέλλ. **εἰδήσω**.
7. **οἶκα** (ἀττ. ἔοικα), **οἶκε, οἴκασι, οἰκώς, οἰκός**.
8. **ὁράω, ὄπωπα, ὀπώπειν**. Παρτκ. **ὥρων**.
9. **φέρω, ἤνεικα, ἐνεῖκαι, ἠνεικάμην, ἐνήνειγμαι, ἠνείχθην** (**ἐνειχθείς**).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Κεφ. 1. ἱστορίη ἔρευνα. — **ἀπόδεξις** = ἀττικῶς **ἀπόδειξις** ἔκθεσις· **Ἡροδότου ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε** (δηλ. **ἐστὶ**) ὁ Ἡρόδοτος ἐκθέτει ἐδῶ τὰς ἐρεύνας του. — **ὡς,** τελκ. — **τὰ γενόμενα ἐξ** = **τὰ ποιηθέντα ὑπό.** — **ἐξίτηλος γίνομαι** λησμονοῦμαι. — **θωμαστὰ** = ἀττ. **θαυμαστά.** — **Ἕλλησι - βαρβάροισι,** δοτ. ποιητικοῦ αἰτίου εἰς τὸ **ἀποδεχθέντα** (= ἀττ. **ἀποδειχθέντα**) πραχθέντα. — **ἀκλεῆς γίνομαι** παραμένω ἄδοξος, δὲν ἐξυμνοῦμαι. — **τά τε ἄλλα καὶ** ἐκτὸς δὲ τούτων (ἐκθέτει) καί.

νυν = ἀττ. **τοίνυν.** — **διαφορὰ** διένεξις, ἔχθρα. — **ἐπὶ τήνδε τὴν θ.,** δηλ. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. — **τὸν** = ἀττ. **ὅν.** — **ναυτιλίῃ** τὸ ταξιδεύειν μὲ πλοῖα, θαλασσοπλοΐα. — **ἐπιθέσθαι,** ἐκ τοῦ **φασί· ἐπιτίθεμαί τινι** ἐπιδίδομαι εἴς τι, ἐπιχειρῶ τι. — **ἀπαγινέω** ἐξάγω, μετακομίζω. — **φορτία** ἐμπορεύματα. — **τῇ ἄλλῃ** ἀλλαχοῦ, εἰς ἄλλα μέρη. — **καὶ δὴ καὶ** καὶ προσέτι. — **ἅπασι** εἰς ὅλα, καθ' ὅλα. — **πολίων** = ἀττ. **πόλεων.**

διατίθεσθαι, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — καθὼς καὶ τὰ ἑπόμενα — ἐκ τοῦ **φασί· διατίθεμαι** ἐκθέτω πρὸς πώλησιν, πωλῶ. — **ὁ φόρτος** = **τὰ φορτία.** — **ἐξεμπόλημαι** (= ἀττ. **ἐξημπόλημαι**), πθτκ. πρκμ. τοῦ **ἐξεμπολῶ** πωλῶ ἐντελῶς, ξεπουλῶ. — **σφι** (= ἀττ. **σφίσι**), δτκ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. — **οἱ** = **αὐτῇ.** — **Ἰοῦν** = ἀττ. **Ἰώ.** — **τῶν** = ἀττ. **ὧν.** — **θυμός μοί ἐστί τινος** ἐπιθυμῶ τι, μοῦ ἀρέσει τι. — **διακελεύονται** ἐνθαρρύνει ὁ εἷς τὸν ἄλλον. — **πλεῦνες** = ἀττ. **πλέονες.** — **ἐσβαλομένους** ἀφοῦ ἔβαλαν (οἱ Φοίνικες αὐτὰς) μέσα. — **νέα** = ἀττ. **ναῦν.** — **ἐπ' Αἰγύπτου** πρὸς (κατὰ) τὴν Αἴγυπτον.

Κεφ. 2. ἄρχω τινὸς κάμνω ἀρχήν τινος. — **οὐκ ἔχω** (μετ'

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπρμφ.) δὲν ἠξεύρω νά. — **φασί,** οἱ Πέρσαι. — **προσέχω** προσεγγίζω εἴς τινα τόπον, ἀράζω. — **καταπλώσαντας** = ἀττ. **καταπλεύσαντας.** — **μακραὶ νῆες** ἐκαλοῦντο τὰ πολεμικὰ πλοῖα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς **στρογγύλας ναῦς** (τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα). — **Αἶα,** τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Κολχίδος, χώρας τῆς Μ. Ἀσίας κατὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου. — **Φᾶσις ποταμὸς** ὁ σημερινὸς **Ριὸν** ἐν Καυκάσῳ. — **ἐνθεῦτεν** = ἀττ. **ἐντεῦθεν.** — **εἵνεκεν** = ἀττ. **ἕνεκεν** ἢ **ἕνεκα.** — **ἐπίκατο** = ἀττ. **ἀφιγμένοι ἦσαν.** — **τἆλλα,** δηλ. τὴν ἁρπαγὴν τοῦ χρυσομάλλου δέρατος. — **δίκη** (ἢ **δίκαι**) ἱκανοποίησις. — **ὑποκρίνομαι** = ἀττ. **ἀποκρίνομαι.** — **ὦν** = ἀττ. **οὖν.**

Κεφ. 3. δευτέρῃ γενεῇ, τρεῖς γενεαὶ ἀποτελοῦν ἑκατὸν ἔτη. — **Ἀλέξανδρος,** τιμητικὸν ὄνομα τοῦ Πάριδος. — **ἐπίσταμαι,** παρ' Ἡροδότῳ πολλάκις : νομίζω, φρονῶ. — **τοὺς δέ,** δηλ. **τοὺς Τρῶας.** — **προϊσχομένων,** δηλ. **αὐτῶν, τῶν ἀγγέλων· προΐσχομαι** ἰσχυρίζομαι. — **προφέρω τι ὡς** ἀναφέρω τι καὶ λέγω ὅτι. — **ἐκδόντες,** δηλ. **τὴν Μήδειαν· ἐκδίδωμι** παραδίδω. — **ἀπαιτεόντων,** δηλ. **τῶν Κόλχων.** — **βουλοίατο** = ἀττ. **βούλοιντο.**

Κεφ. 4. εἶναι, ἐκ τοῦ **λέγουσι (Πέρσαι).** — **αἰτίους,** δηλ. **τῆς διαφορῆς.** — **σφέας,** δηλ. **τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίης.**

Κεφ. 5. ἐοῦσαν = ἀττ. **οὖσαν.** — **ἐρέων** = ἀττ. **ἐρῶν.** — **κως** = ἀττ. **πως.** — **ὑπάρχω** (μετὰ γνκ.) κάμνω ἀρχήν τινος, ἀρχίζω τι. — **προβαίνω ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου** προχωρῶ εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς διηγήσεώς μου. — **ἐπεξέρχομαί τι** ἐξετάζω τι ἐν λεπτομερείᾳ, διηγοῦμαι περί τινος. — **ἐπ' ἐμεῦ** ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου. — **οὐδαμὰ** οὐδόλως, οὐδέποτε. — **μένω ἐν τωὐτῷ** (= **ἐν τῷ αὐτῷ**) διαμένω εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν. — **ἐπιμιμνῄσκομαι** (μετὰ γνκ.) κάμνω μνείαν τινός.

Κεφ. 6. Ἀλυάττεω, ὁ Ἀλυάττης ἐβασίλευσε τῶν Λυδῶν ἀπὸ τοῦ 617 - 560 π. Χ. — **ἐντὸς Ἅλυος** ἐντεῦθεν τοῦ Ἅλυος (ὅταν παρατηρῇ τις ἐκ τῆς Ἰωνίας)· ἑπομένως : πρὸς Δ. τοῦ Ἅλυος. — **ἐξιεῖ** = ἀττ. **ἐξίησι** ἐκβάλλει. — **τῶν,** καθ' ἕλξιν ἀντί : **τοὺς** = ἀττ. **οὕς.** — **ἴδμεν** = ἀττ. **ἴσμεν** (τοῦ **οἶδα**). — **καταστρέφομαι** ὑποτάσσω. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπαγωγὴ πληρωμή· **ἐς φόρου ἀπαγωγὴν** ὥστε νὰ πληρώνουν φόρον. — **προσποιοῦμαι** καθιστῶ, κάμνω.

Κεφ. 28 - 29. ἐπιγίνομαι, ἐπὶ χρόνου : παρέρχομαι. — **οἴκημαι** (πθτκ. πρκμ.) = **οἰκῶ.** — **ὑπ' ἑωυτῷ** ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του. — **σοφιστὴς** σοφός. — **ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο,** νὰ συναφθῇ μὲ τὸ **ἀπικνέονται** (ἱστρκ. ἐνεστώς) : ἦλθον, ὁποτεδήποτε καὶ δι' οἱανδήποτε αἰτίαν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἤρχετο· κατ' ἔννοιαν : ἦλθον κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ διὰ διαφόρους αἰτίας. — **κατὰ πρόφασιν θεωρίης** μὲ τὴν πρόφασιν νὰ ἴδῃ (ἐπισκεφθῇ) διαφόρους τόπους. — **ἵνα δὴ** πράγματι ὅμως ἵνα. — **τῶν,** καθ' ἕλξιν ἀντί : **τούς.** — (**τὸ**) **ὅρκιον** ὅρκος.

Κεφ. 30. ὦν = ἀττ. **οὖν.** — **Ἄμασιν,** βασιλέα τῆς Αἰγύπτου (570 - 526). — **τὰ βασίλεια** τὰ ἀνάκτορα. — **μετὰ δὲ** (ἐπιρρ.) μετὰ δὲ ταῦτα. — **ὄλβιος,** ἐπὶ προσ. : εὐδαίμων, εὐτυχής· ἐπὶ πραγμ. κατ' οὐδ. γένος ἐν τῷ πληθ. : **ὄλβια** πρόξενα εὐδαιμονίας. — **μιν** = **αὐτόν.** — **σκεψάμενον,** τοῦ **σκοπῶ** παρατηρῶ. — **ὡς,** αἰτλγκ. — **οἱ** = **αὐτῷ.** — **κατὰ καιρόν ἐστι** εἶναι εὐκαιρία. — **εἴρετο** = ἀττ. **ἤρετο.** — **λόγος** φήμη. — **πολλὸς** = ἀττ. **πολύς.** — **πλάνη** περιπλάνησις, περιήγησις. — **φιλοσοφῶ** ἐπιδιώκω τὴν κτῆσιν γνώσεων : ἐπιθυμῶ νὰ πλουτίσω τὰς γνώσεις μου. — **ἐπέρχομαι γῆν πολλὴν** ἐπισκέπτομαι πολλὰ μέρη. — **ἵμερος** ἐπιθυμία. — **ἐπειρέσθαι** = **ἐρέσθαι.**

ὑποθωπεύω κολακεύω. — **τὸ ἐὸν** (= ἀττ. **τὸ ὂν**) ἡ ἀλήθεια. — **ἀποθαυμάζω τι** ἐκπλήττομαι διά τι. — **ἐπιστρεφέως** = ἀττ. **ἐπιστρεφῶς** μὲ ζωηρότητα. — **κοίῃ** = ἀττ. **ποίᾳ** (ὡς ἐπίρρ.) πῶς. — **τοῦτο μέν... τοῦτο δὲ** ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — **εὖ ἥκω** εἶμαι καλά, ἀκμάζω. — **ἐκγίνομαι** (μετὰ δτκ.) γεννῶμαι εἴς τινα. — **εὖ ἥκω τοῦ βίου** (= **τοῦ βιότου, τῶν χρημάτων**) καλῶς ἔχω ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν, ἔχω σημαντικὴν περιουσίαν, εὐπορῶ. — **ὡς τὰ παρ' ἡμῖν** (δηλ. **ἐστι**) σχετικῶς πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν· κατ' ἔννοιαν : τοὐλάχιστον κατὰ τὴν ἰδικήν μας ἀντίληψιν. — **πρὸς τοὺς ἀστυγ.,** πιθανῶς τοὺς Μεγαρεῖς. — **κάλλιστα** ἐνδόξως. — **αὐτοῦ, τῇ** (= ἀττ. **ᾗ**) ἐκεῖ, ὅπου.

Κεφ. 31. εἴπας = ἀττ' **εἰπών.** — **προετρέψατο τὸν Κ.,** δηλ. **εἰρωτᾶν.** — **ἐπειρώτα,** ὑποκμ. : ὁ Κροῖσος. — **πάγχυ** = ἀττ. **πάνυ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πάντως, χωρὶς ἄλλο. — **δευτερεῖα φέρω** λαμβάνω τὴν δευτέραν θέσιν (τῆς εὐδαιμονίας). — **γῶν** = ἀττ. **γοῦν** τοὐλάχιστον.

βίος = **βίοτος** (κεφ. 30). — **ὑπῆν** = **ὑπῆρχε**. — **ἀεθλοφόρος** ὁ ἀποκομίζων τὸ βραβεῖον, νικητὴς (εἰς ἀγῶνα). — **ὁρτὴ** = ἀττ. **ἑορτή**. — **ζεῦγος** ἅμαξα συρομένη ὑπὸ δύο βοῶν. — **ἱρὸν** = ἀττ. **ἱερὸν**. — **ἐν ὥρῃ** ἐγκαίρως. — **ἐκκλήομαι** ἐμποδίζομαι· **ἐκκληιόμενοι τῇ ὥρῃ** (δηλ. **τοῦ ἐπισχεῖν**) ἐπειδὴ δὲν εἶχον πλέον καιρὸν νὰ περιμένουν. — **ζεύγλη** τὸ καμπύλον μέρος τοῦ ζυγοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβαίνει ὁ τράχηλος τοῦ ζῴου. — **σφι** ὑπ' αὐτῶν. — **διακομίζω** μεταφέρω.

διέδεξε = ἀττ. **διέδειξε· διαδείκνυμι** δεικνύω φανερά. — **ἐν τούτοισι** διὰ τούτων : διὰ τούτου, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς αὐτούς. — **ζώειν** = ἀττ. **ζῆν**. — **μακαρίζω τινός τι** μακαρίζω τινὰ διά τι. — **οἵων τέκνων** = **ὅτι τοιούτων τέκνων**. — **ἐκύρησε**, τοῦ **κυρέω** τυγχάνω. — **φήμη** ἐπαινετικοὶ λόγοι. — **ἀντίον** ἀπέναντι. — **μιν** αὐτήν. — **ἐν τέλεϊ τούτῳ** (δηλ. **τοῦ βίου**) **ἔσχοντο** προσεκολλήθησαν (ἔμειναν) εἰς τοῦτο τὸ τέλος τῆς ζωῆς των : εὗρον τοῦτο τὸ τέλος τῆς ζωῆς των.

Κεφ. 32. σπερχθεὶς ὀργισθείς· τοῦ **σπέρχομαι**. — **τοι** = ἀττ. **σοι** (δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου). — **ἀπορρίπτω ἐς τὸ μηδὲν** θεωρῶ ὡς μηδαμινὸν πρᾶγμα, περιφρονῶ. — **ποιῶ τινα ἄξιόν τινος** θεωρῶ τινα ἄξιον νὰ συγκριθῇ μέ τινα. — **ταραχώδης** ἀγαπῶν νὰ ταράττῃ. — **οὖρος** = ἀττ. **ὅρος** ὅριον. — **ζόη** = ἀττ. **ζωή**. — **προτίθημι** θέτω. — **ἡ ἑτέρη τῇ ἑτέρῃ** ἡ μία τὴν ἄλλην. — **τὸ παράπαν** παντελῶς· συχνὰ μετ' ἀρνήσεως : **τὸ παράπαν οὐδέν** οὐδόλως.

πᾶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορὴ ἐξ ὁλοκλήρου ὁ ἄνθρωπος εἶναι τύχη (παίγνιον τῆς τύχης) : πᾶν ὅ,τι εἶναι, ἔχει καὶ πράττει ὁ ἄνθρωπος, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς τύχης. — **μέγα** (ἐπίρρ.) πολύ, ὑπερβολικά. — **ἐκεῖνο, τὸ εἴρεό** (= ἀττ. **ἤρου**) **με** = **τὸ ὄλβιον εἶναι**. — **οὔκω** = ἀττ. **οὔπω**. — **αἰὼν** βίος.— **οὐ . . . τι** οὐδόλως. — **ὁ ἐπ' ἡμέρην ἔχων** ὁ ἔχων τὸ καθημερινόν του. — **εἰ μή οἱ** (= **αὐτῷ**) **ἡ τύχη ἐπίσποιτο** ἐκτὸς ἐὰν ἤθελεν ἕχει τὴν τύχην (κυρ. : ἤθελε τὸν παρακολουθήσει ἡ τύχη). — **τελευτῶ εὖ τὸν βίον** τελειώνω καλὰ τὴν ζωήν μου. — **χρῆμα** πρᾶγμα. — **κῇ** = ἀττ. **πῇ** πῶς. — **ὑποδείκνυμι ὄλβον** δεικνύω μικράν τινα ἀκτῖνα εὐτυχίας. — **πρόρριζος** ἐκ τῆς ρίζης, καθ' ὁλοκληρίαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 33. οὔ κως (= ἀττ. **οὔ πως**) κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδόλως. — **χαρίζομαί τινι** λέγω εὐάρεστον εἴς τινα, εὐχαριστῶ τινα. — **οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαί τινα** θεωρῶ τινα ἀνάξιον λόγου, περιφρονῶ τινα. — **ἀποπέμπομαι** ἀπομακρύνω ἀπὸ πλησίον μου. — **κάρτα** λίαν, πολύ. — **ἀμαθὴς** ἀνόητος. — **μετεὶς** (= ἀττ. **μεθείς**), τοῦ **μεθίημι** ἀφήνω κατὰ μέρος, παραβλέπω.

Κεφ. 86. ἔσχον κατέλαβον, ἐκυρίευσαν. — **ἄρξαντα ἔτεα τ.,** δηλ. ἀπὸ τοῦ 560 - 546 π. Χ. — **χρηστήριον** χρησμός· εἰς τὸν Κροῖσον πρὸ τῆς ἐκστρατείας του κατὰ τοῦ Κύρου εἶχε δοθῆ ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ὁ ἑξῆς διφορούμενος χρησμός : **ἢν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.** — **καταπαύω** καταλύω. — **συννήσας,** τοῦ **συννέω** συσσωρεύω. — **πυρὴ** ξύλα διὰ πυράν. — **πέδαι** δεσμά. — **ἀκροθίνια** (κτγρμ.) ὡς ἀπαρχὰς τῶν λαφύρων. — **ταῦτα,** καθ' ἕλξιν ἀντί : **τούτους** (δηλ. τοὺς 14 Λυδοὺς καὶ τὸν Κροῖσον). — **καταγίζω** (= ἀττ. **καθαγίζω**) ἀφιερώνω. — **ὅτεῳ** = ἀττ. **ὅτῳ· ὅστις δὴ** ἕνας οἱοσδήποτε. — **ἐπιτελῶ εὐχὴν** ἐκπληρῶ τάξιμον. — **δαίμων** θεός. — **ῥύομαί τινά τινος** λυτρώνω, σῴζω τινὰ ἀπό τι.

ἐσέρχεταί τινί τι ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος κατιτί. — **οἱ** ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Σόλ.). — **σὺν θεῷ** κατὰ θείαν ἔμπνευσιν. — **ἄρα** λοιπόν. — **προσίσταταί τινά τι = ἐσέρχεταί τινί τι.** — **ὡς - μιν προσστῆναι,** ἐν πλαγίῳ λόγῳ κεῖται οὐχὶ σπανίως παρ' Ἡροδότῳ μετὰ χρονικὸν σύνδεσμον ἀπαρέμφατον : καθὼς τοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν. — **ἀνενεικάμενον** = ἀττ. **ἀνενεγκάμενον· ἀναφέρομαι** βαθειὰ ἀναπνέω. — **ἐκ,** ἐδῶ κεῖται χρονκ. : ὕστερα ἀπό. — **τίνα τοῦτον = τίς οὗτος εἴη, ὅν.** — **καὶ τοὺς = καὶ τούτους.** — **τέως** ἐπί τινα χρόνον. — **μετά δέ,** βλ. κεφ. 30. — **ὡς,** αἰτλγκ. — **τὸν ἄν.. ἐλθεῖν = (τοῦτον ἐπικαλέομαι), τὸν (= ὃν) πᾶσι τυράννοισι ἐς λόγους ἐλθεῖν προετίμησα ἂν μεγάλων χρημάτων** ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου μίαν συνδιάλεξιν μὲ ὅλους τοὺς βασιλεῖς ἤθελον θεωρήσει ὑπερτέραν πολλῶν χρημάτων. — **ἄσημος** ἀσαφής, ἀκατανόητος. — **τὰ λεγόμενα** τί ἐσήμαινον οἱ λόγοι του. — **λιπαρῶ** ἐπιμόνως παρακαλῶ. — **ὄχλος** ἐνόχλησις. — **ἀρχὴν** (ἐπίρρ.) κάποτε. — **ἀποφλαυρίζω** ἐξευτελίζω, περιφρονῶ. — **οἷα δὴ εἴπας = εἴπας οἷα δὴ εἶπεν** ἀφοῦ εἶπεν ὅ,τι εἶπεν (δηλ. : βλ. κεφ. 32). — **ὥς τε = καὶ ὡς·** ἐκ τοῦ **ἔλεγε.** — **τῇ** (= ἀττ. ᾗ) ὅπως, καθώς. — **οὐδέν τι** οὐδόλως.— **ἐς ἑωυτὸν** ἀναφορικῶς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρὸς αὐτὸν (δηλ. τὸν Κροῖσον). — **λέγων**, ὁ Σόλων. — **παρὰ σφίσι αὐτοῖσι** κατὰ τὴν κρίσιν των.

ἀμμένης (= ἀττ. **ἡμμένης**), πθτκ. πρκμ. μτχ. τοῦ **ἅπτω**. — **τὰ περιέσχατα** τὰ πέριξ κάτω μέρη. — **μεταγινώσκω** μεταβάλλω γνώμην, μετανοῶ. — **ἐννώσαντα** = ἀττ. **ἐννοήσαντα· ἐννοῶ** σκέπτομαι. — **τίσις** τιμωρία, ἐκδίκησις (τῶν θεῶν). — **ἐπιλέγομαι** ἀναλογίζομαι. — **ἔστι ἀσφαλέως ἔχον** = **ἀσφαλέως ἔχει** = **ἀσφαλές ἐστι**. — **τὴν ταχίστην (ὁδὸν)** τάχιστα. — **καὶ τοὺς π.** = **τοὺς τούτους π.**

Κεφ. 87. ὥρα = ἀττ. **ἑώρα**. — **καταλαμβάνω** « σταματῶ », ἐμποδίζω. — **ἐπιβώσασθαι** (= ἀττ. **ἐπιβοήσασθαι**), τοῦ **ἐπιβοῶ**. — **κεχαρισμένος** εὐάρεστος, εὐπρόσδεκτος. — **τὸν μὲν** = **τοῦτον μέν**. — **ἐκ**, χρονικῶς· πρβλ. κεφ. 86 « **ἐκ πολλῆς ἡσυχίης** ». — **συντρέχω** συναθροίζω, συσσωρεύομαι. — **ἐξαπίνης** ἔξαφνα. — **καταρρήγνυται χειμὼν** γίνεται μεγάλη κακοκαιρία. — **λάβρος** ὁρμητικός. — **ὗει ὕδατι** πίπτει βροχή. — **ἀνέγνωσα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀναγινώσκω**) ἔπεισα. — **αἴτιος ὁ Ἑλλ. θεός**, ὑπαινίσσεται τὸν χρησμόν, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. κεφ. 86. — **ἐπαείρας** = ἀττ. **ἐπάρας· ἐπαίρω** παρακινῶ, προτρέπω. — **κου** = ἀττ. **που** ἴσως.

Κεφ. 88. κάτισε = ἀττ. **καθῖσε** (τοῦ **καθίζω**). — **ἐν πολλῇ προμηθίῃ ἔχω τινὰ** ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει ἔχω τινά, σέβομαι, ἐκτιμῶ τινα.

Κεφ. 93. θώματα (= ἀττ. **θαύματα**) ἀξιοθαύμαστα πράγματα. — **οὐ μάλα** οὐδαμῶς, οὐδόλως. — **πάρεξ** (μετὰ γνκ.) ἐκτός, πλήν, ἐξαιρέσει τινός. — **Τμῶλος** ὄρος ἐν Λυδίᾳ. — **καταφέρομαι** φέρομαι πρὸς τὰ κάτω. — **ψῆγμα** (χρυσοῦ) κόνις χρυσοῦ. — **πολλὸν** = ἀττ. **πολύ**. — **παρέχομαι** ἔχω. — **χωρὶς** = **πάρεξ**. — **Ἀλυάττεω**, βλ. κεφ. 6. — **σῆμα** τάφος, μνημεῖον. — **κρηπὶς** βάσις, θεμέλιον. — **τὸ ἄλλο** τὸ λοιπὸν μέρος.

Κεφ. 94. νόμος συνήθεια, ἔθιμον. — **χρέωνται** = ἀττ. **χρῶνται**. — **τῶν ἴδμεν**, βλ. κεφ. 6. — **κάπηλος** μικρέμπορος, μεταπράτης. — **παιγνία** παιγνίδιον. — **κατεστεώσας** (= ἀττ. **καθεστώσας**) συνήθεις, ἐν χρήσει. — **ἐξεύρημα** ἐφεύρεσις. — **Τυρσηνία** = **Τυρρη-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νία· αὕτη — καλουμένη καὶ Ἐτρουρία — χώρα κατὰ τὰ δυτικὰ τῆς μέσης Ἰταλίας ἀνταποκρινομένη περίπου πρὸς τὴν σημερινὴν Τοσκάνην.

Μάνεω, ὁ Μάνης καὶ ὁ Ἄτυς μυθικοὶ βασιλεῖς τῶν Λυδῶν. — **τέως,** βλ. κεφ. 86 (ἐν σελ. 235). — **διάγω λιπαρῶν** ζῶ μὲ ὑπομονήν, ὑπομένω. — **ὡς οὐ παύεσθαι** ἀφοῦ δὲν ἔπαυεν· περὶ τοῦ ἀπρμφ. μετὰ τὸν σύνδεσμον **ὡς** βλ. κεφ. 86 **« ὡς — μιν προσστῆναι ». — ἄκος, εος (τὸ)** θεραπεία. — **δίζημαι** ζητῶ. — **ἐπιμηχανῶμαι** μηχανῶμαι, ἐπινοῶ σχέδια ἐναντίον τινός. — **εἴδεα** = ἀττ. **εἴδη. — πεσσὸς** ψῆφος ᾠοειδής, στρογγύλου ἢ ἄλλου σχήματος (κν. πέτρα, βόλι, πούλι). — **οἰκηιεῦνται** = ἀττ. **οἰκειοῦνται· οἰκειοῦμαι** οἰκειοποιοῦμαι. — **ἡ μὲν ἑτέρη... ἡ δὲ ἑτέρη** ἡ μὲν μία... ἡ δὲ ἄλλη. — **σιτία** τροφαί. — **δυῶν** (= ἀττ. **δυοῖν**) **δέοντα** πλὴν δύο.

ἐπείτε (= ἀττ. **ἐπεὶ**) **δὲ οὐκ ἀνιέναι - ἀλλ'... βιάζεσθαι,** βλ. ἀνωτέρω **« ὡς οὐ παύεσθαι ». — ἀνίημι** μετριάζω, παύω. — **βιάζομαι** στενοχωρῶ, πιέζω. — **διαιρῶ δύο μοίρας Λυδῶν πάντων** χωρίζω ὅλους τοὺς Λυδοὺς εἰς δύο μοίρας (μέρη). — **ἐπὶ μονῇ** διὰ νὰ μένῃ (ἐν Λυδίᾳ). — **ἐπὶ τῇ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων** = **ἐπὶ ταύτῃ τῶν μοιρέων, ἣ ἐλάγχανε. — ἡ μοῖρα λαγχάνει μένειν** πίπτει ὁ κλῆρος εἰς τὴν μοῖραν νὰ μένῃ. — **προστάσσω ἐμαυτὸν ἐπί τινι** τάσσω τὸν ἑαυτόν μου νὰ εἶναι ἀρχηγὸς (ἐπί) τινος. — **ἐπὶ δὲ τῇ... = ἐπὶ δὲ τῇ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἀπαλλάσσεσθαι τὸν βασιλέα προστάσσειν τὸν ἑωυτοῦ παῖδα· ἀπαλλάσσομαι** ἀναχωρῶ. — **ἐξιέναι,** ἐκ τοῦ **λαχόντας. — μηχανῶμαι** κατασκευάζω. — **χρηστὸς** χρήσιμος. — **ἔπιπλα** σκεύη. — **κατὰ ζήτησιν** διὰ νὰ ζητήσουν. — **βίος** πόρος ζωῆς. — **ἐς ὃ** ἕως ὅτου. — **παραμείβομαι** παραπλέω. — **Ὀμβρικοὶ** ἢ **Ὄμβροι** λαὸς τῆς Ἰταλίας κατὰ τὰ βόρεια τοῦ Ἀπεννίνου ὄρους. — **τὸ μέχρι τοῦδε** μέχρι σήμερον. — **ἐπὶ τοῦ παιδὸς** ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ. — **ἀνάγω** φέρω (διὰ θαλάσσης εἴς τινα τόπον). — **ποιοῦμαι τὴν ἐπωνυμίαν** λαμβάνω τὸ ὄνομα.

Κεφ. 131. ἐν νόμῳ ποιεῦμαι θεωρῶ (ὡς) νόμιμον, συνηθίζω. — **νηοὺς** = ἀττ. **ναούς. — μωρίην ἐπιφέρω τινὶ** ἀποδίδω μωρίαν εἴς τινα, θεωρῶ τινα μωρόν. — **ὡς μὲν (= γε) ἐμοὶ δοκέειν,** τὸ απαρέμφ. ἀπολύτως : καθὼς ἐγὼ τοὐλάχιστον νομίζω. — **ἀνθρωποφυὴς** ἀνθρωπόμορφος. — **κατά περ** = ἀττ. **καθ' ἅπερ** ἀκριβῶς ὡς (ὅπως). — **νομίζω** ἔχω τὴν συνήθειαν. — **ἔρδω** πράττω· **ἔρδω θυσίας** προσ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φέρω θυσίας. — **Δία,** ὑπὸ τὸν Δία ἐννοεῖ ὁ Ἡρόδ. τὸν ὑπέρτατον θεὸν τοῦ φωτὸς παρὰ τοῖς Πέρσαις Ἄχουρα Μασδά. — **ἡλίῳ**, δηλ. τῷ Μίθρᾳ — **ἐπιμανθάνω** μανθάνω μετὰ ταῦτα. — **Οὐρανίῃ**, ἐπώνυμον τῆς Ἀφροδίτης· τὸ περσικὸν ὄνομα τῆς θεᾶς ἦτο Ἀναΐτις.

Κεφ. 132. ἥδε κατέστηκε εἶναι τοιαύτη, γίνεται ὡς ἑξῆς. — **ἀνακαίουσι** ἀνάπτουν (δηλ. ἐπὶ τῶν βωμῶν). — **οὐ σπονδῇ ... οὐλῇσι,** ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Ἕλληνας. — **στέμματα** στέφανοι. — **ὀλαὶ** χονδροαλεσμέναι κριθαὶ (διὰ τῶν ὁποίων ἐπασπαλίζετο — παρ' Ἕλλησιν — ἡ κεφαλὴ τοῦ θύματος πρὸ τῆς θυσίας). — **τῶν δέ...** = **ὡς ἂν** (= **ὅταν**) **θέλῃ τις θύειν ἑκάστῳ τούτων (τῶν θεῶν).** — **καλῶ** ἐπικαλοῦμαι. — **ὁ τιήρης** = **ὁ τιάρας** ἢ **ἡ τιάρα** κάλυμμα τῆς κεφαλῆς φερόμενον παρὰ τῶν ἀρχαίων Περσῶν εἰς ἐπισήμους ἰδίᾳ περιστάσεις. — **ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυρσ. μ.,** κατὰ ταῦτα παρὰ Πέρσαις μόνον ὁ θυσιάζων ἔφερε στέφανον καὶ τοῦτον ὄχι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γυμνῆς — ὡς ἐφέρετο παρ' Ἕλλησιν —, ἀλλὰ περὶ τὴν τιάραν. — **οὔ οἱ** = **οὐκ οἱ** (= **αὐτῷ**).— **ἐγγίνεται** (ἀπρόσ.) ἐπιτρέπεται. — **ἑωυτῷ... ἰδίῃ** = **ἀρᾶσθαι ἀγαθὰ ἰδίῃ ἑωυτῷ μούνῳ· ἀρῶμαι** εὔχομαι. — **ὁ δὲ** = **ἀλλά.** — **γίνομαι ἐν** περιέχομαι (περιλαμβάνομαι) εἰς. — **ἐπεὰν** = ἀττ. **ἐπάν.** — **διαμιστύλλω κατὰ μέρη** κόπτω εἰς τεμάχια. — **ἱρήιον** = ἀττ. **ἱερεῖον.** — **ἕψω** βράζω. — **ὑποπάσσω** πάσσω (σκορπίζω, στρώνω) ὑποκάτω. — **ποίη** = ἀττ. **πόα** χλόη, χόρτον. — **ἁπαλὸς** τρυφερός. — **τρίφυλλον**, τὸ νῦν λεγόμενον « τριφύλλι ». — **ἔθηκε** (γνωμικ. ἀόρ.) ὦν, ὁ Ἡρόδ. πολλάκις συνδέει τὸν γνωμικὸν ἀόρ. μετὰ τοῦ **ὦν** (= **οὖν**), ὅταν θέλῃ νὰ δηλώσῃ τὴν ἐνέργειαν ὡς ταχέως ἐπακολουθοῦσαν : ἔπειτα θέτει. — **διατίθημι** διευθετῶ. — **μάγος,** οὕτω παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐκαλεῖτο ὁ ἱερεύς. — **ἐπαείδω** (= ἀττ. **ἐπᾴδω**) ψάλλω — **ἐπαοιδὴ** (= ἀττ. **ἐπῳδὴ**) ὕμνος, προσευχή. — **οἵην... τὴν ἐπαοιδήν**, κατ' ἔννοιαν : ὅπως ὀνομάζουν ἐκεῖνοι τὸν ὕμνον (αὐτόν)· ἐν τούτῳ τῷ ὕμνῳ, δηλ. **τῇ θεογονίῃ,** ἐγίνετο ἐπίκλησις ὅλων τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν πνευμάτων. — **ἐπέχω** περιμένω. — **ἀποφέρομαι** λαμβάνω μαζί μου. — **χρᾶται (αὐτοῖς) ὅ τι μιν ὁ λόγος αἱρέει** μεταχειρίζεται αὐτὰ εἰς ὅ,τι θέλει (κυρ. : εἰς ὅ,τι τὸν πείσῃ εἷς οἱοσδήποτε λόγος).

Κεφ. 133. τῇ (= ἀττ. **ᾗ**), δτκ. χρονκ. — **πλέω** = ἀττ. **πλείω.**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— **δαίς, δαιτὸς** φαγητόν, γεῦμα. — **τῶν ἄλλων** = **ἢ ἐν τῇσι ἄλλῃσι ἡμέρῃσι.** — **δικαιῶ** κρίνω δίκαιον. — **εὐδαίμων** πλούσιος. — **προτιθέαται** = ἀττ. **προτίθενται.** — **ὅλος** ὁλόκληρος, ἀκέραιος. — **ὀπτὸς** ψητός. — **τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων** τὰ μικρὰ ζῷα, δηλ. πρόβατα καὶ αἶγες (κν. : γιδοπρόβατα). — **σῖτος** (ἐν τῷ πληθ. : **τὰ σῖτα**) τροφή, φαγητόν. — **ἐπιφορήματα** πρόσθετα ἐδέσματα, τραγήματα μετὰ τὸ δεῖπνον (γλυκύσματα, καρύδια, ἀμύγδαλα, σῦκα κ.τ.τ.). — **ἁλὴς** εἰς ἓν ὅλον ἠθροισμένος, διὰ μιᾶς. — **σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι** ὅτι τρώγοντες (φαγητὰ) παύουν μόνον νὰ πεινοῦν (δὲν χορταίνουν). — **ἀπὸ δείπνου** μετὰ τὸ δεῖπνον. — **παραφορῶ** = **παραφέρω** φέρω καὶ θέτω ἐμπρός τινος, παραθέτω. — **ἐσθίοντας...** = **οὐκ ἂν παύεσθαι ἐσθίοντας.** — **κάρτα**, βλ. κεφ. 33. — **προσκέαται** = **πρόσκεινται· πρόσκειμαι οἴνῳ** εἶμαι ἔκδοτος εἰς τὸν οἶνον. — **ἅδῃ,** ἀόρ. τοῦ **ἁνδάνω** ἀρέσκω. — **νήφω** εἶμαι νηφάλιος, δὲν ἔχω πίει οἶνον. — **προτιθεῖ** = ἀττ. **προτίθησι.** — **στέγαρχος** οἰκοδεσπότης. — **ἐν τοῦ** = **οὗ ἐν τῷ οἴκῳ.** — **μετιεῖσι** = ἀττ. **μεθιᾶσι· μεθίημι** ἀφήνω κατὰ μέρος, ἀπορρίπτω. — **προβουλεύομαι** συζητῶ, συσκέπτομαι. — **ἐπιδιαγινώσκω** ἐκ νέου κρίνω, ἐξετάζω.

Κεφ. 134. διαγινώσκω τινὶ διακρίνω ἀπό τι. — **ὅμοιοι** τῆς αὐτῆς (κοινωνικῆς) θέσεως ἢ τάξεως. — **προσαγορεύω** χαιρετίζω. — **οὕτερος** = **ὁ ἕτερος.** — **ἀγεννὴς** ὁ ἐκ ταπεινῆς καταγωγῆς.

Κεφ. 135 ἐκ πάντων ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους. — **ἄγχι** πλησίον. — **τοὺς δευτέρους,** δηλ. τοὺς γείτονας τῶν πλησιέστατα οἰκούντων. — **κατὰ λόγον** κατ' ἀναλογίαν (τῆς ἀποστάσεώς των). — **προβαίνω** προχωρῶ. — **οἴκημαι,** βλ. κεφ. 28. — **ἑκαστάτω,** ἐπίρρ. ὑπερθτκ. τοῦ **ἑκὰς** μακράν. — **μακρῷ** = **πολύ.** — **ἀντέχομαι τῆς ἀρετῆς** = **μετέχω τῆς ἀρετῆς.** — **νόμαια** = **νόμιμα** (ἔθιμα). — **προσίεμαι** (παρα) δέχομαι. — **ἀνδρῶν μάλιστα** = **ἐκ πάντων.**

Κεφ. 136 - 137. ἀπὸ πενταέτεος (δηλ. **παιδός**), κατ' ἔννοιαν : ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας. — **ἀληθίζομαι** = **ἀληθεύω** λέγω τὴν ἀλήθειαν. — **δίαιταν ἔχει** = **διαιτᾶται.** — **ἄση,** κυρ. : **κόρος,** ἀηδία· ἐδῶ : λύπη. — **προσβάλλω** προξενῶ. — **νυν** = **τοίνυν.** — **νόμος** συνήθεια. — **ἔρδω τινὰ ἀνήκεστον πάθος** πράττω εἴς τινα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρᾶξιν, ἡ ὁποία εἶναι ἀνεπανόρθωτος βλάβη : φονεύω τινά. — **ὑπούργημα** ὑπηρεσία, ἐκδούλευσις.

Κεφ. 138. ἅσσα = ἅτινα. — νενόμισμαι θεωροῦμαι. — **ἀναγκαίη = ἀνάγκη. — ἐναπονίζω** (μέσ. **ἐναπονίζομαι**) **τι** ἀπονίπτω, ἐκπλύνω τι μέσα εἴς τι. — **περιορῶ** ἐπιτρέπω, ἀνέχομαι.

Κεφ. 140. ἀτρεκέως μετὰ βεβαιότητος. — **ὡς κρυπτόμενα** ὡς μυστικά. — **σαφηνέως = σαφῶς. — νέκυς = νεκρός. — ὄρνις** ὄρνεον. — **ἕλκω** σπαράσσω. — **κατακηρῶ** (**- όω**) περικαλύπτω (περιαλείφω) μὲ κηρόν. — **δὲ ὢν** ἐν πάσῃ περιπτώσει.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφ. 1. τῆς = ἀττ. **ἧς. — προεῖπε**, ἀόρ. β΄ τοῦ **προαγορεύω** δημοσίᾳ παραγγέλλω, διατάσσω. — **νομίζω ὡς** θεωρῶ ὡς. — **στρατηλασίη = στρατεία. — ἐπικρατῶ τινος** εἶμαι κύριός τινος.

Κεφ. 2. πρὶν ἤ = ἀττ. **πρίν. — Ψαμμήτιχος** ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 663 - 609 π. Χ. — **γενοίατο** = ἀττ. **γένοιντο. — ἀπὸ τούτου** (**τοῦ χρόνου**) ἀπὸ τότε, ἔκτοτε. — **πόρον τούτου ἀνευρεῖν** ν' ἀνεύρῃ μέσον, διὰ νὰ μάθῃ τοῦτο (δηλ. τίνες ἦσαν οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων). — **ἐπιτεχνῶμαί τι** μηχανῶμαι, ἐπινοῶ τι. — **ὁ ἐπιτυχὼν** ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἀπαντᾷ τις : ὁ τυχών. — **ἀντίον** (μετὰ γενκ.) ἐνώπιόν τινος. — **ἵημι** ἢ **ῥήγνυμι φωνὴν** ἐκβάλλω φωνήν. — **στέγη** τόπος κεκαλυμμένος διὰ στέγης, δωμάτιον. — **ἐπ' ἑωυτῶν** καθ' ἑαυτά, μόνα. — **τὴν ὥρην** κατὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον. — **ἐπαγινέειν**, ὑποκμ : **τὸν ποιμένα· ἐπαγινέω** κομίζω. — **πλήσαντα**, ὑπκμ. **τὸν ποιμένα·** τοῦ **πίμπλημι. — τἄλλα διαπρήσσεσθαι** νὰ ἐκτελῇ τὰς ἄλλας του ἐργασίας. — **ἄσημος** ἄναρθρος, ἀκατάληπτος. — **κνύζημα** φωνή, κλαυθμυρισμὸς (νηπίου).

ὀρέγω ἐκτείνω. — **ἥσυχος ἦν** δὲν εἶπε τίποτε. — **πολλὸν** (= ἀττ. **πολὺ**) συχνάκις ἐπαναλαμβανόμενον. — **ἔπος** λέξις. — **σημαίνω** φανερώνω. — **ἐς ὄψιν** ἐνώπιον. — **πρῆγμα**, ἐδῶ : ἀπόπειρα, δοκιμή. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σταθμῶμαί τινι συμπεραίνω ἀπό τι. — **συγχωρῶ** συναινῶ, παραδέχομαι. — **γενέσθαι** ὅτι ἔγινε τὸ πρᾶγμα. — **ἱρέων** = ἀττ. **ἱερέων**.— **τοῦ Ἡφαίστου,** οἱ Ἕλλ. πρὸς τὸν Ἥφαιστον ἐταύτιζον τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων **Φθά**. — **μάταιος** ἀπερίσκεπτος, ἀνόητος. — **ἐκτάμνω** (= ἀττ. **ἐκτέμνω**) ἀποκόπτω.— **ποιοῦμαι τὴν δίαιταν τῶν παιδίων** διατάσσω νὰ ζοῦν τὰ παιδία.

Κεφ. 4 - 5. ἔλεγον, οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς. — **Μὶν ἢ Μήνης** ἐβασίλευσε περὶ τὸ 3400 π. Χ.· πρὸ τοῦ Μήνη ἐβασίλευον θεοί. — **νομοῦ,** ὅλη ἡ Αἴγ. ἦτο διηρημένη εἰς νομούς, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡρίζοντο διὰ διωρύγων· **Θηβαϊκὸς νομὸς** = ἡ ἄνω Αἴγυπτος. — **ὑπερέχον ἐστὶ** εἶναι ὑπὲρ τὸ ὕδωρ. — **ἔνερθε** κάτωθεν. — **Μοῖρις** (**-ιος** καὶ **-ιδος**) **λίμνη,** βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου (ἐν τέλει τοῦ βιβλ. πίν. IV). — **ἀνὰ τὸν ποταμὸν** διὰ τοῦ ποταμοῦ (δηλ. τοῦ Νείλου).— **δῆλα** = **δῆλόν (ἐστι).** — **Αἴγυπτος,** ἐδῶ : τὸ μέρος τῆς Αἰγύπτου· νοεῖται τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου. — **ναυτίλλομαι** ταξιδεύω διὰ θαλάσσης. — **ἐπίκτητος γῆ** νεωστὶ κτηθεῖσα γῆ, γῆ δηλ. ἥτις ἦτο πρότερον ὑπὸ τὸ ὕδωρ. — **καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι** ἀκόμη καὶ ἡ χώρα ἡ ὑπεράνω. — **ἕτερον τοιοῦτο** παρόμοιόν τι (δηλ. **ἐπίκτητος γῆ καὶ δῶρον τοῦ Νείλου**). — **χώρα** ἔδαφος. — **ἡμέρης δρόμος** ὅσον δύναταί τις νὰ τρέξῃ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας (περὶ τὰ 1300 στάδια). — **κατεὶς** (= ἀττ. **καθεὶς**) ἂν ρίψῃς· τοῦ **καθίημι.** — **καταπειρητηρίη** ὄργανον ναυτικόν, μὲ τὸ ὁποῖον τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εὑρίσκουν καὶ μετροῦν βυθίζοντες αὐτό, δηλ. ἡ βολίς. — **ἀνοίσεις,** μέλλ. τοῦ **ἀναφέρω** φέρω ἐπάνω, ἐκβάλλω. — **ἐν ἕνδεκα ὀργυιῇσι** εἰς βάθος ἕνδεκα ὀργυιῶν· **ἡ ὀργυιὰ** = 2 μέτρα (περίπου). — **πρόχυσις τῆς γῆς** ἡ γῆ ἡ σχηματισθεῖσα ἐκ προσχώσεως. — **ἐπὶ τοσοῦτό ἐστι** ἕως τόσον ἐκτείνεται.

Κεφ. 10. κατά περ, βλ. I, 131 (σελ. 237). — **Ἴλιον** πόλις τῆς Τρωικῆς χώρας, μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν Σιμόεντος καὶ Σκαμάνδρου. — **Τευθρανία** πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Κάϊκον ποταμόν. — **Ἔφεσος** πόλις τῆς Ἰωνίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καΰστρου ποταμοῦ. — **Μαιάνδρου πεδίον** ἡ παρὰ τὸν Μαίανδρον — ποταμὸν τῆς Μ. Ἀσίας — πεδιάς. — **ὡς εἶναι** ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν. — **συμβάλλω** παραβάλλω, συγκρίνω. — **οἱ προσχώσαντες ποταμοὶ ταῦτα τὰ**

16

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χ. οἱ ποταμοί, οἱ ὁποῖοι ἐσχημάτισαν τοὺς τόπους αὐτοὺς διὰ τῆς καταθέσεως ἰλύος· νοοῦνται οἱ ποταμοὶ Σιμόεις (Σκάμανδρος), Κάϊκος, Κάϋστρος, Μαίανδρος. — **πλήθεος πέρι** ὡς πρὸς τὴν ἀφθονίαν τῶν ὑδάτων.

Κεφ. 11. τῆς Ἀραβίης χ. κόλπος, ἐννοεῖται ὁ Ἀραβικὸς κόλπος (ὁ κόλπος τοῦ Σουέζ)· βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου. — **πρόσω** μακράν. — **ἐσέχω** ἐκτείνομαι. — **ἕτερος τοιοῦτος,** βλ. κεφ. 5 **«ἕτερον τοιοῦτο».** — **δοκέω κου** ὑποθέτω. — **γενέσθαι** ὅτι ὑπῆρξε κάποτε. — **ὁ μέν,** δηλ. ὁ Αἰγυπτιακὸς κόλπος. — **ἐκ τῆς βορηίης θ.,** δηλ. τῆς Μεσογείου. — **ἐκ τῆς νοτίης,** δηλ. τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. — **φέρω ἐπὶ** εἰσχωρῶ εἰς. — **μιν** αὐτὸν (δηλ. τὸν Ἀραβικὸν κόλπον). — **τούτου,** δηλ. τοῦ Νείλου. — (**ἐκ**) **χώννυμαι** πληροῦμαι διὰ τῆς ἰλύος ποταμοῦ, ἀποχερσοῦμαι. — **ἔλπομαι** νομίζω, ὑποθέτω. — **κοῦ γε δὴ** πῶς λοιπόν. — **προαναισιμόω** προαναλίσκω· **προαναισιμωμένος χρόνος** παρελθὼν χρόνος. — **τούτου,** δηλ. τοῦ Αἰγυπτιακοῦ. — **ἐργατικοῦ,** καλεῖ ὁ Ἡρόδ. τὸν Νεῖλον **ἐργατικὸν** ἕνεκα τῆς ἐπενεργείας του πρὸς καρποφορίαν καὶ κατοίκησιν τῆς Αἰγύπτου.

Κεφ. 12. τὰ περὶ Αἴγυπτον ὡς πρὸς ὅσα ἀνέφερα περὶ τῆς Αἰγ. — **ἡ Αἴγυπτος πρόκειται τῆς ἐχομένης γῆς** ἡ Αἴγ. ἐξέχει πρὸς Β. περισσότερον ἢ ἡ γειτονική της γῆ (δηλ. ἡ Λιβύη). — **ἅλμη** ἅρμη, ἅλας. — **ἐπανθεῖ** ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας (αὐτῶν, τῶν ὀρέων) ἀναβλαστάνει ὡς ἄνθος, ἀναφαίνεται. — **δηλέομαι** βλάπτω. — **πρὸς δὲ** πρὸς τούτοις δέ. — **τῇ χώρῃ** ὡς πρὸς τὴν γῆν, ὡς πρὸς τὸ ἔδαφος. — **πρόσουρος** γειτονικός. — **προσείκελος** κάπως ὅμοιος. — **οὐ μὲν** (= **μὴν**) **οὐδὲ** οὐδὲ βέβαια. — **νέμομαι** κατοικῶ. —**μελάγγαιος καὶ καταρρηγνυμένη** ἔχουσα ἔδαφος μέλαν καὶ εὐκόλως διαρρηγνυόμενον (ἔχον χαράδρας καὶ ῥήγματα). — **ὥστε ἐοῦσαν** (= **ἅτε οὖσαν**) **ἰλὺν** ἀκριβῶς διότι αὐτὸ (τὸ ἔδαφος) εἶναι λάσπη, ἔχει σχηματισθῆ ἀπὸ λάσπην. — **πρόχυσις** χώματα. — **κατενηνειγμένην,** τοῦ **καταφέρομαι** (βλ. I, 93). — **ὑποψαμμοτέρη** κάπως ἀμμώδης. — **ἀργιλωδεστέρη** μᾶλλον ἀργιλώδης (λευκὴ καὶ καθαρά). — **ὑπόπετρος** ὀλίγον πετρώδης.

Κεφ. 35. θωμάσια = **θώματα** (βλ. I, 93). — **παρέχομαι** δεικνύω. — **πρὸς** ἐν συγκρίσει πρός. — **εἰρήσεται** = **ῥηθήσεται.** —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἅμα τῷ οὐρανῷ... ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ οὐρανός, καθὼς ὁ οὐρανός... — **ἑτεροῖος** διαφορετικός. — **τὰ πολλὰ πάντα** ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅλως. — **ἔμπαλίν τινι** τὸ ἐναντίον πρός τινα, διαφορετικὰ ἀπό τινα. — **ἵσταμαι** καθιστῶ. — **νόμος** ἔθιμον. — **ἐν τοῖσι** παρ' αὐτοῖς (δηλ. τοῖς Αἰγυπτίοις). — **ἀγοράζω** εἶμαι ἐν τῇ ἀγορᾷ. — **καπηλεύω** κάμνω μικρεμπόριον, λιανοπουλῶ. — **κρόκη** ὑφάδιον. — **ἄχθος** βάρος, φορτίον. — **φορῶ** φέρω.

Κεφ. 36. τῇ ἄλλῃ (χώρῃ) εἰς ἄλλα μέρη, ἀλλαχοῦ.— **κομῶ** ἀφήνω τὴν κόμην μακράν. — **ἅμα κήδεϊ** ἐν πένθει, ὅταν πενθοῦν. — **κέκαρμαι τὴν κεφαλὴν** κουρεύομαι. — **ἱκνέεται (κεκάρθαι)** ἁρμόζει (εἶναι πρέπον) νὰ κουρεύωνται. — **ὑπὸ τοὺς θανάτους** ὅταν ἀποθάνῃ τις (ἐκ τῶν συγγενῶν). — **ἀνίημι** ἀφήνω. — **τέως** ἕως τότε. — **τοῖς ἄλλοις ἡ δίαιτα ἀποκέκριται χωρὶς** οἱ ἄλλοι ζοῦν ὅλως χωριστά. — **θηρία** τὰ (κατοικίδια) ζῷα. — **πυρὸς** σῖτος. — **ὦλλοι = οἱ ἄλλοι.** — **ποιεῦμαι τὴν ζόην** ζῶ. — **σιτία** ἄρτος. — **τὰς = ἅς.** — **ζειαὶ** εἶδος σιτηροῦ, πιθ. τὸ ἀσπροσίτι. — **μετεξέτεροι = ἔνιοι.** — **φυρῶ** ζυμώνω.— **τὸ σταῖς** (γνκ. **σταιτὸς**) ζύμη. — **εἷμα** ἔνδυμα. — **ἔχει** φορεῖ. — **κάλος** (= ἀττ. **κάλως**) σχοινίον πρὸς ἀνέλκυσιν ἢ καθέλκυσιν τῶν ἱστίων. — **ψήφοις λογίζομαι** ἀριθμῶ διὰ λιθαρίων. — **διφάσιος** διπλοῦς. — **ἱρά,** ἐννοοῦνται τὰ ἱερογλυφικὰ γράμματα (τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο οἱ ἱερεῖς) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ **δημοτικά,** τὰ ὁποῖα μετεχειρίζετο ὁ λαός.

Κεφ. 78. συνουσία συναναστροφή, συμπόσιον. — **εὐδαίμων** πλούσιος. — **ἀπὸ δείπνου γίνομαι** τελειώνω τὸ δεῖπνον. — (**ἡ**) **σορὸς** θήκη, φέρετρον. — **μεμιμημένον,** πρκμ. ἐν πθτκ. σημασίᾳ τοῦ **μιμοῦμαι.** — **ἐς τὰ μάλιστα** κατὰ τὸ πλεῖστον : κατὰ τὸ δυνατόν. — **γραφῇ καὶ ἔργῳ** διὰ τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς. — **ὅσον τε** (= ἀττ. **ὅσον**) περίπου.

Κεφ. 80. ἐπικτῶμαι κτῶμαι πρὸς τούτοις, ἀποδέχομαι. — **συμφέρομαί τινι** συμφωνῶ μέ τινα. — **τόδε,** αἰτ. τοῦ κατά τι. — **εἴκω τινὶ τῆς ὁδοῦ** ἀποσύρομαι ἐκ τῆς ὁδοῦ πρό τινος. — **ἐκτράπομαι** τρέπομαι ἔξω τῆς πορείας μου, πρὸς ἄλλο μέρος. — **τοῖς πρεσβυτέροις ἐξ ἕδρης ὑπανίσταμαι** σηκώνομαι ἐκ τῆς θέσεώς μου καὶ παραχωρῶ αὐτὴν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους. — **ἄλλοισι οὐδαμοῖσι = οὐ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δενὶ ἄλλῳ (λαῷ τῶν Ἑλλ.). — **προσαγορεύω,** βλ. Ι, 134 (σελ. 239). — **καθίημι** καταβιβάζω.

Κεφ. 177. τότε, ὁ Ἄμασις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 570 - 526 π. Χ. — **καὶ τὰ** καὶ ὡς πρὸς τά. — **ποταμοῦ,** δηλ. τοῦ Νείλου. — **πᾶς τις** ἕκαστος. — **βιοῦμαι** πορίζομαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. — **ἀποφαίνω δικαίην ζόην** ἀποδεικνύω (φέρω ἐνδείξεις) ὅτι ζῶ δικαίως (νομίμως). — **ἰθύνομαι** (= ἀττ. **εὐθύνομαι**), ἐδῶ : τιμωροῦμαι.

Κεφ. 178. μετεξέτεροι, βλ. κεφ. 36. — **ἀποδείκνυμαι** κάμνω. — **ναυτίλλομαι,** βλ. κεφ. 5. — **τέμενος χρησιμώτατον** ἱερὸν πολὺ συχναζόμενον. — **Φάσηλις** ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Λυκίας καὶ Παμφυλίας. — **προστάται** ἐπιμεληταί. — **μεταποιεῦνται,** δηλ. **τοῦ τεμένεος· μεταποιοῦμαι** ἰδιοποιοῦμαι, οἰκειοποιοῦμαι. — **οὐδέν σφι** (θηλ.) **μέτεστι** οὐδὲν δικαίωμα ἔχουν αὐταὶ (αἱ πόλεις). — **ἐπὶ ἑωυτῶν** δι' ἑαυτούς.

Κεφ. 179. ἐμπόριον πόλις ἐμπορική. — **μὲν = μὴν** βεβαίως. — **ἀπόμνυμι** ὁρκίζομαι ὅτι δὲν ἔπραξά τι, ἀρνοῦμαι δι' ὅρκου. — **ἐς τὸ Κανωβικὸν (στόμα)** εἰς τὸ στόμιον τοῦ Κανωβικοῦ βραχίονος τοῦ Νείλου. — **οἷά τέ ἐστι = οἷόν τέ ἐστι.** — **πρὸς ἀντίους** δι' ἐναντίους. — **βᾶρις, - ιδος** (Ἰων. **- ιος**) μικρὸν ποταμόπλοιον. — **Κυρηναῖοι** κάτοικοι τῆς Κυρήνης, ἀρχαίας ἑλληνικῆς πόλεως τῆς βορείου Ἀφρικῆς. — **φιλότητα συντίθεμαί τινι** συνάπτω (κάμνω) φιλίαν μέ τινα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφ. 14. τεῖχος φρούριον. — **διαπειρῶμαί τινος** δοκιμάζω τι. — **ψυχὴ** γενναιότης ψυχῆς, γενναιοψυχία. — **στέλλω** ἐνδύω. — **ὑδρεῖον** στάμνα. — **ἀπολέγω** ἐκλέγω. — **παρέρχομαι παρά τινα** διέρχομαι, περνῶ πλησίον (ἔμπροσθέν) τινος. — **ἀντικλαίω** κλαίω ἀκούων ἄλλον κλαίοντα. — **κακῶ (-όω)** ταπεινώνω, ἐξευτελίζω. — **προορῶ** βλέπω ἐμπρός μου. — **μανθάνω** ἐδῶ : ἀναγνωρίζω.

δεύτερα (ἐπίρρ.) δεύτερον, μετὰ ταῦτα. — **τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένοι** ἔχοντες χαλινὸν εἰς τὸ στόμα. — **τίνω ποινήν τινι** πλη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρώνω ποινήν, λαμβάνω τὰ ἀντίποινα, ἀντιτιμωροῦμαι διά τινα. — **τοῖσι ἀπολομ.,** ὁ Καμβύσης μετὰ τὴν ἧτταν τῶν Αἰγυπτίων παρὰ τὸ Πηλούσιον καὶ τὴν καταφυγήν των εἰς τὴν Μέμφιν εἶχε στείλει εἰς αὐτὴν Μυτιληναίαν ναῦν μὲ κήρυκα Πέρσην, διὰ νὰ προτείνῃ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους νὰ παραδοθοῦν μὲ συνθήκας· οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως, ὅτε εἶδον τὴν ναῦν, ἐπελθόντες καὶ αὐτὴν κατέστρεψαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἄνδρας — 200 τὸν ἀριθμὸν — ἐφόνευσαν. — **δεινὰ ποιῶ** « τὸ παίρνω βαριά », ἀγανακτῶ.

συνήνεικε = ἀττ. **συνήνεγκε· συμφέρει ὥστε** (μετ' ἀπαρμφ.) συμβαίνει νά. — **ἀπῆλιξ** (= ἀττ. **ἀφῆλιξ**) ὁ ὑπερβὰς τὴν μέσην ἡλικίαν, κλίνων πρὸς τὸ γῆρας· **ἀπηλικέστερος** ἀρκετὰ ἡλικιωμένος. — **ἐκπίπτω ἔκ τινος** χάνω τι. — **τὰ ἐόντα** ἡ περιουσία. — **προσαιτῶ τινα** ζητῶ μὲ παρακλήσεις ἐλεημοσύνην παρά τινος. — **πλήττομαι τὴν κεφαλὴν** κτυπῶ τὴν κεφαλήν μου. — **ἄρα**, βέβαια, φυσικά. — **ἐπ' ἑκάστῃ ἐξόδῳ** εἰς κάθε πέρασμα.

διότι δὴ διατί ἆραγε. — **στείχω** βαδίζω. — **ἀνέβωσας** = ἀττ. **ἀνεβόησας.** — **προσήκω τινὶ** συγγενεύω, ἔχω συγγένειαν μέ τινα. — **οἰκεῖα κακὰ** οἰκογενειακαί μου δυστυχίαι. — **πένθος** δυστυχία. — **πολλά τε καὶ εὐδαίμονα** (ἓν διὰ δυοῖν) πολλὰ πλούτη, μεγάλη περιουσία. — **ἐπὶ γήραος οὐδῷ** εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ γήρατος. — **ἀποφέρω** ἀναφέρω. — **εὖ**, εἰς τὸ **εἰρῆσθαι.** — **ἐτετεύχεε** = ἀττ. **ἐτετυχήκει.** — **ἐφέπομαί τινι** ἀκολουθῶ τινα. — **οἱ ἀπολλύμενοι** οἱ καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Κεφ. 15. οἱ μετιόντες οἱ μεταβάντες (διὰ νὰ φέρουν αὐτόν). — **περιεὼν** ζῶν. — **ἔχων** πάσχων.

Κεφ. 39. ἀπαναστὰς κατὰ τῆς ὀλιγαρχίας τῶν εὐγενῶν τὸ 532 π. Χ. — **ἴσχων**, δηλ. τὴν Σάμον· **ἴσχω** ἔχω ὑπὸ τὴν κατοχήν μου. — **τὰ πρήγματα** ἡ δύναμις. — **βεβωμένος** (ἀττ. **βεβοημένος**) **εἰμὶ** γίνομαι περιβόητος, διαφημίζομαι. — **ἰθύω στρατεύεσθαι** ἐπιχειρῶ ἐκστρατείαν. — **ἔκτητο** = ἀττ. **ἐκέκτητο.** — **πεντηκόντερος** (**νηῦς**) πλοῖον μὲ 50 κουπιά. — **διακρίνων οὐδένα** χωρὶς νὰ κάμῃ διάκρισιν (μεταξὺ φίλων καὶ ἐχθρῶν) : ὁμοίως. — **χαρίζομαί τινι** κάμνω χάριν εἴς τινα, ὑποχρεώνω τινά. — **ἀρχὴν μηδὲ** οὐδόλως, καθόλου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δέν. — **ἀραιρήκεε** = ἀττ. **ᾑρήκει**. — **ἐν δὲ δὴ** μεταξὺ δὲ αὐτῶν. — **δεδεμένοι** ὡς αἰχμάλωτοι.

Κεφ. 40. κως, κυρίως : κάπως· ἐδῶ : φυσικά. — **ἐπιμελὲς** ἀντικείμενον φροντίδος. — **βιβλίον** ἐπιστολή. — **ἐπιστέλλω** στέλλω. — **βούλομαι,** ἑπομένου τοῦ **ἢ** = **μᾶλλον βούλομαι** προτιμῶ. — **τῶν ἂν κήδωμαι** = **τούτους, ὧν ἂν κήδωμαι**. — **προσπταίω** ἀποτυγχάνω, δυστυχῶ. — **διαφέρω τὸν αἰῶνα** περνῶ τὴν ζωήν μου. — **ἐναλλὰξ πρήσσων** = **τοτὲ μὲν εὖ, τοτὲ δὲ κακῶς πρήσσων**. — **εὐτυχῶ τὰ πάντα** εὐτυχῶ εἰς ὅλα, εὐτυχῶ διαρκῶς. — **λόγῳ** (= **ἀκοῇ**) **οἶδα ἀκούσας** γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς. — **πρόρριζος,** βλ. I, 32· **πρόρριζος κακῶς** κάκιστα. — **φροντίζω** σκέπτομαι. — **ἀλγῶ** θλίβομαι, λυποῦμαι. — **ἀποβάλλω τι** ρίπτω, κάμνω νὰ χαθῇ τι. — **ὅκως μηκέτι ἤξει** ὥστε νὰ μὴ φανῇ πλέον. — **τὠπὸ τούτου** = **τὸ ἀπὸ τούτου** εἰς τὸ ἑξῆς. — **προσπίπτει τί τινι** συμβαίνει εἴς τινα. — **πάθη** πάθημα, δυστυχία. — **ὑπόκειμαι** (πθτκ.) ὑποδεικνύομαι, ὑποδηλοῦμαι. — **ἀκέο** (= **ἀκέεο**) προστκ. τοῦ **ἀκέομαι** (**τὰς εὐτυχίας**) θεραπεύω (ἐξοικονομῶ) τὰς εὐτυχίας.

Κεφ. 41. ἐπιλέγομαι ἀναγινώσκω. — **νόῳ λαμβάνω** λαμβάνω διὰ τοῦ νοῦ, ἐννοῶ. — **ὑποτίθεμαι** συμβουλεύω. — **δίζημαι** ἀναζητῶ. — **ἀσάομαι** (**ἄση**), κυρ. : αἰσθάνομαι ἀηδίαν· ἐδῶ = **ἀλγῶ**. — **σφρηγίς,** ἐδῶ : σφραγιδόλιθος· κατωτέρω (**περιελόμενος** καὶ ἐν κεφ. 42) : δακτυλίδιον (μετὰ σφραγιδολίθου). — **Θεόδωρος** καλλιτέχνης, διαπρέψας εἰς διαφόρους κλάδους τῆς τέχνης· ἤκμασε κατὰ τὸν στ′ π.Χ. αἰῶνα. — **περιαιροῦμαι τὴν σφρ.** ἀφαιρῶ, βγάλλω τὸ δακτυλίδι μου. — **τὰ οἰκία** ἡ οἰκία. — **συμφορῇ ἐχρᾶτο,** δηλ. **τῇ ἀπολομένῃ σφρηγῖδι· συμφορᾷ χρῶμαί τινι** θεωρῶ τι ὡς συμφοράν, λυποῦμαι διά τι.

Κεφ. 42. συμφέρει συμβαίνει. — **ἀξιῶ** κρίνω καλόν. — **θύραι** ἀνάκτορα. — **Πολυκράτεϊ**, εἰς τό : **ἐλθεῖν ἐς ὄψιν· ἔρχομαί τινι ἐς ὄψιν** ἔρχομαι ἐνώπιόν τινος. — **χωρεῖ τί μοι** ἀποβαίνει τι καλῶς εἰς ἐμέ, ἐπιτυγχάνω τι. — **δικαιῶ** = **ἀξιῶ**. — **ἀποχειροβίοτος** ὁ ζῶν διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἰδίων του χειρῶν. — **μέγα ποιοῦμαι** θεωρῶ μεγάλην τιμήν. — **νηδὺς** κοιλία. — **ὡς τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **κεχαρη-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κῶς = χαίρων. — **ἐσέρχεταί τινα** ἐπέρχεται εἴς τινα (εἰς τὸν νοῦν τινος). — **καταλαμβάνει τί με** συμβαίνει εἰς ἐμέ τι.

Κεφ. 43. ἐκκομίζω, κυρ. : ἔξω κομίζω (εἰς ἀσφαλῆ τόπον)· ἐδῶ : σώζω, ἀπαλλάσσω. — **συντυχία** σύμπτωσις, τύχη· ἐδῶ : δυστυχία.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Κεφ. 49. ἐς λόγους ἔρχομαί τινι ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μέ τινα. — **περίοδος** περιφέρεια. — **ἐντέμνω** ἐγχαράττω.

ἀπίξιος = ἀττ. **ἀφίξεως.** — **τὰ κατήκοντα** (= ἀττ. **τὰ καθήκοντα**) = **τὰ παρόντα** ἡ παροῦσα κατάστασις. — **ἄλγος** λύπη. — **ὅσῳ** καθόσον, διότι. — **ῥύομαι** ἀπολυτρώνω, σώζω. — **ὁμαίμων** ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος, συγγενὴς ἐξ αἵματος. — **εὐπετέως** = ἀττ. **εὐπετῶς· εὐπετὴς** εὔκολος. — **οἷά τέ ἐστι = οἷόν τέ ἐστι.** — **χωρεῖ τί μοι,** βλ. ΙΙΙ, 42. — **ἄλκιμος** γενναῖος. — **ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκω ἀρετῆς πέρι** ἔχω φθάσει εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ἀνδρείας (κυρ. : ὡς πρὸς τὴν ἀνδρείαν). — **ἡ μάχη** ἐδῶ : ὁ τρόπος τῆς μάχης. — **βραχέα** = ἀττ. **βραχεῖα.** — **ἀναξυρὶς** περισκελίς. — **κυρβασίη** περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς (τιάρα, σαρίκι).

νέμομαι κατοικῶ. — **βούλομαι θυμῷ,** κυρ. : ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐπιθυμῶ· ἔπειτα : ἐπιθυμῶ. — **κατοίκημαι** (πθτκ. πρκμ.) = **κατοικῶ.** — **ἔχομαί τινος** εἶμαι πλησίον τινός, συνορεύω μέ τινα. — **ἀγαθὴ** εὔφορος. — **πολυάργυρος** πλούσιος εἰς ἄργυρον. — **ἠὼς** ἀνατολή. — **πρόσουρός τινι** ὁ γειτνιάζων, ὁ συνορεύων μέ τινα. — **καθήκω ἐπὶ** φθάνω (ἐκτείνομαι) ἕως. — **τάλαντα** δηλ. βαβυλωνιακά· τὸ βαβυλωνιακὸν τάλαντον ἰσοδυνάμει πρὸς 78 ἀττικὰς μνᾶς ἢ πρὸς 7.800 ἀττικὰς δραχμ. — **ἐπέτειος** = ἀττ. **ἐπέτειος** ἐτήσιος. — **ἐπιτελῶ** πληρώνω. — **Ματιανοὶ** λαὸς ἐν τῇ ΒΔ. Μηδίᾳ (ἡ χώρα : **Ματιανή**). — **δίαιταν ποιοῦμαι** διέρχομαι τὴν ζωήν μου. — **Διὶ ἐρίζετε** (θὰ) δύνασθε νὰ διαγωνίζεσθε (νὰ μετριέσθε) μὲ τὸν Δία.

οὖροι = ἀττ. **ὅροι** συνόρα. — **ἰσοπαλὴς** ἰσόπαλος (ἐν μάχῃ). — **χρυσοῦ ἐχόμενον οὐδὲν = χρυσὸς οὐδείς.** — **ἐνάγω** παρακινῶ. — **παρέχον** (δηλ. **ὑμῖν**), αἰτ. ἀπόλυτος· **παρέχει μοι = ἔξεστί μοι.** — **αἱροῦμαι** προτιμῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 50. ὑποκρίνομαι = ἀττ. **ἀποκρίνομαι.** — **ἐς τοσοῦτο ἐλαύνω** ἕως αὐτοῦ προχωρῶ. — **ἐπείτε** = ἀττ. **ἐπεί.** — **κύριος,** ἐπὶ χρόνου : ὡρισμένος. — **συγκείμενον** (**χωρίον**) συμφωνημένος τόπος. — **σοφὸς** πονηρός. — **διαβάλλω** ἀπατῶ διὰ ψευδῶν πληροφοριῶν: ἐξαπατῶ. — **εὖ** ἐπιδεξίως. — **χρεὸν** ἐνῷ ἔπρεπε. — **τὸ ἐὸν** τὸ ἀληθές. — **δ' ὦν** ὅμως, μολαταῦτα. — **φὰς** = ἀττ. **φάσκων.** — **ὑφαρπάζω** ἀποτόμως διακόπτω. — **ὥρμητο λέγειν** εἶχε κατὰ νοῦν νὰ εἴπῃ. — **ἀπαλλάσσομαι** ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ. — **εὐεπὴς** καλῶς λαληθείς : συνετός, λογικός.

Κεφ. 51. τὰ οἰκία, βλ. III, 41. — **ἱκετηρία (ῥάβδος)** κλάδος ἐλαίας, τὸν ὁποῖον ὁ ἱκέτης ἐκράτει ὡς σύμβολον τῆς καταστάσεώς του. — **ἐς τοῦ Κλεομ.,** δηλ. **οἶκον.** — **ἅτε ἱκετεύων** ὡς ἱκέτης. — **προσίσταμαί τινι** ἵσταμαι πλησίον τινός. — **ἐπέχω** (ἀμτβτ.) ἐμποδίζομαι. — **ἀνανεύω** κινῶ τὴν κεφαλήν μου πρὸς τὰ ὀπίσω ὡς σημεῖον ἀρνήσεως : ἀρνοῦμαι. — **τοῖς χρήμασι ὑπερβάλλω** προσφέρω περισσότερα χρήματα. — **ἐς ὃ** ἕως ὅτου. — **ὑποδέχομαι** = **ὑπισχνοῦμαι.** — **αὐδάζομαι** φωνάζω. — **ἢν μὴ ἀποστὰς ἴῃς** = **ἢν μὴ ταχέως ἀποστῇς· ἀφίσταμαι** ἀπομακρύνομαι, φεύγω. — **τὸ παράπαν** παντελῶς. — **ἐκγίνεται** = **ἔξεστι.** — **ἐπὶ πλέον σημαίνω** διεξοδικώτερον λέγω.

Κεφ. 97. ἀπελαύνω ἐκδιώκω. — **δυναστεύω** ἔχω ἰσχύν, δύναμιν. — **ἐπέρχομαι ἐπὶ τὸν δῆμον** παρουσιάζομαι εἰς τὸν δῆμον. — **νομίζω τι,** ἐδῶ : μεταχειρίζομαί τι. — **ἄποικοι,** ὁ Νηλεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Κόδρου, εἶχεν ἱδρύσει τὴν Μίλητον. — **οἰκὸς** = ἀττ. **εἰκός.** — **σφέας,** τοὺς Μιλησίους. — **δυναμένους,** τοὺς Ἀθηναίους. — **οὐδέν,** δηλ. **ἦν.** — **ὑπίσχομαι** = ἀττ. **ὑπισχνοῦμαι.** — **οἷα** = **ἅτε.** — **οἶκε** = **ἔοικε** φαίνεται. — **διαβάλλω,** βλ. κεφ. 50. — **ἀποδείκνυμι** διορίζω. — **δόκιμος** εὐυπόληπτος.

Κεφ. 99. ἀπίκοντο, εἰς Μίλητον, ὅπου εὑρίσκετο καὶ ὁ Ἀριστ. ἐπιστρέψας ἐξ Ἀθηνῶν. — **ἅμα ἀγόμενοι** φέροντες (ἔχοντες) μαζί των.

Κεφ. 100. Κορησσὸς προάστιον τῆς Ἐφέσου, παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὁμωνύμου ὄρους, ἔχον λιμένα. — **χείρ,** ἐδῶ : πλῆθος στρατι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ωτῶν : δυνάμεις στρατιωτικαί. — **ἡγεμὼν** ὁδηγός. — **ἀντιωθέντος** = ἀττ. **ἐναντιωθέντος.** — **ῥύομαι** φυλάττω, ὑποστηρίζω. — **Ἀρταφέρνης** ἀδελφὸς τοῦ Δαρείου, διοικητὴς τῶν Σάρδεων.

Κεφ. 101. ἔσχε = **ἐκώλυσε.** — **τὸ πῦρ ἐπινέμεται τὸ ἄστυ** τὸ πῦρ ἐκτείνεται (ἐξαπλοῦται) εἰς τὴν πόλιν. — **ἀπολαμφθέντες** = ἀττ. **ἀποληφθέντες· ἀπολαμβάνομαι** ἀποκλείομαι. — **ὥστε** (μετὰ μτχ.) = **ἅτε** (μετὰ μτχ.). — **νέμομαι** ἐπὶ τοῦ πυρός : κατατρώγω, κατακαίω. — **τὰ περιέσχατα** τὰ πέριξ ἔσχατα μέρη (τῆς πόλεως). — **ἐξήλυσις** ἔξοδος. — **ψῆγμα** κόνις. — **καταφορέω** = **καταφέρω** φέρω κάτω, καταβιβάζω. — **ἐκδίδωμι,** ἐπὶ ποταμῶν : ἐκβάλλω. — **προσφέρομαι** ἐφορμῶ. — **ἐξαναχωρῶ** ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

Κεφ. 102. ἐπιχώριος ἐγχώριος. — **Κυβήβη** (ἢ **Κυβέλη**) μεγάλη καὶ ἀρχαιοτάτη θεὰ λατρευομένη εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Μ. Ἀσίαν, ἰδίως εἰς τὴν Λυδίαν καὶ τὴν Φρυγίαν. — **σκήπτομαί τι** μεταχειρίζομαί τι ὡς πρόφασιν. — **ἀντεμπίμπρημι** πυρπολῶ καὶ ἐγὼ πρὸς ἀντεκδίκησιν. — **ἐντὸς Ἅλυος,** βλ. I, 6 (σελ. 232). — **νομός,** ἐδῶ : κατοικία. — **συναλίζομαι** συναθροίζομαι. — **καί κως** (= **πως**) καὶ φυσικά. — **στίβος** ἴχνη. — **αἱρῶ,** ἐδῶ = **καταλαμβάνω** προφθάνω. — **συμβάλλω** (ἀμτβ.) συμπλέκομαι. — **πολλὸν** = ἀττ. **πολὺ** ὁλοσχερῶς, παντελῶς. — **ἑσσοῦμαι** = ἀττ. **ἡττῶμαι.** — **ἐν δὲ δή,** βλ. III, 39. — **ἀναραιρηκότα** = ἀττ. **ἀνῃρηκότα· ἀναιρῶ στεφανηφόρους ἀγῶνας** κερδίζω νίκας εἰς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ ἆθλον εἶναι στέφανος. — **Σιμωνίδης ὁ Κεῖος** διάσημος λυρικὸς ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος (556 - 468 π. Χ.). — **αἰνέομαι** ἐπαινοῦμαι, ἐξυμνοῦμαι.

Κεφ. 103. τὸ παράπαν, βλ. κεφ. 51. — **τιμωρῶ τινι** βοηθῶ τινα. — **γάρ,** ἐδῶ = **ἐπεί.** — **ὑπῆρχε** = **ἦν.** — **ἔσσον** = ἀττ. **ἧσσον.** — **ταύτῃ** ἐκεῖ. — **ἐκπλέω τὸν Ἑλλ. ἔξω** ἐκπλέω (ἐξέρχομαι) ἐκ τοῦ Ἑλλ. ἔξω. — **Καῦνος** ἀρχαία πόλις κατὰ τὴν ΒΔ. ἀκτὴν τῆς Καρίας ἀπέναντι τῆς Ρόδου. — **προσγίνομαί τινι** προσχωρῶ εἴς τινα (ὡς σύμμαχος). — **Ἀμαθούσιοι** κάτοικοι τῆς Ἀμαθοῦντος, ἀρχαίας πόλεως τῆς Κύπρου.

Κεφ. 105. συλλογὴ συνάθροισις τῶν στρατευμάτων. — **συνυφαί-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νω μηχανορραφῶ, δολίως παρασκευάζω. — **οὐδένα λόγον ποιοῦμαί τινος** καθόλου δὲν φροντίζω διά τινα. — **καταπροΐξομαι,** μέλλ. ἄνευ ἐνεστ. : θὰ κάμω τι ἀτιμωρητί· **οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες** δὲν θὰ μείνουν ἀτιμώρητοι διὰ τὴν ἀποστασίαν των. — **ὀιστὸς** βέλος. — **μιν = αὐτὸν** (δηλ. **τὸν ὀιστόν**). — **Ζεῦ,** βλ. Ι. 131. (**Δία**). — **ἐκγενέσθαι μοι,** τὸ ἀπρμφ. εἰς δήλωσιν εὐχῆς : εἴθε νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ : εἴθε νὰ ἀξιωθῶ. — **τείσασθαι,** ἀόρ. ἀπρμφ. τοῦ **τίνομαι** ἐκδικοῦμαι. — **μέμνεο** = ἀττ. **μέμνησο.**

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Κεφ. 6-7. συστρέφομαι συναθροίζω τὰ στρατεύματά μου. — **στρατόπεδον** στρατός, στράτευμα. — **πόλισμα** = **πόλις.** — **περὶ ἐλάσσονος ποιοῦμαί τι** ὀλιγώτερον φροντίζω περί τινος. — **ἀντίξοος** = **ἐναντίος.** — **ὑπολείπομαί τι** ἀφήνω τι ὀπίσω μου. — **προναυμαχῶ τινος** ναυμαχῶ ὑπέρ τινος.

Κεφ. 18, 20-21. ὑπορύσσω σκάπτω ὑποκάτω.— **μηχανάς,** δηλ. πολιορκητικάς. — **προσφέρω** φέρω πρός τι, χρησιμοποιῶ. — **κατ' ἄκρης,** κυρ. : ἀπὸ κορυφῆς μέχρι θεμελίων· ἐδῶ : ἐξ ὁλοκλήρου. — **ἕκτῳ ἔτεϊ,** ἡ ἀποστασία τῆς Μιλήτου ἐγένετο τὸ 500 π. Χ. — **Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ,** ἐννοεῖ τὸν Περσικὸν κόλπον. — **ἐξίημι** ἐκβάλλω. — **ὑπεράχθομαί τινι** πολὺ λυποῦμαι διά τι. — **ἄλλῃ πολλαχῇ** κατὰ πολλοὺς ἄλλους τρόπους. — **Φρύνιχος** Ἀθηναῖος δραματικὸς ποιητὴς (511 π. Χ.). — **διδάσκω δρᾶμα,** ἐπὶ τῶν δραματικῶν ποιητῶν : διδάσκω τοὺς ὑποκριτὰς τὰ μέρη των καὶ ἐπιστατῶ κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ δράματος : ἀναβιβάζω τὸ δρᾶμα ἐπὶ τῆς σκηνῆς. — **πίπτω ἐς δάκρυα** ἀναλύομαι εἰς δάκρυα. — **οἰκεῖα κακὰ** οἰκιακαὶ συμφοραί.

Κεφ. 31-32. χειμερίζω διαχειμάζω. — **τῷ δ. ἔτεϊ** τὸ ἑπόμενον ἔτος (493). — **ἀναπλέω** πλέω πρὸς τὰ ἄνω, ἀποπλέω.— **Ἰάδες** Ἰωνικαί. — **ὑπὸ Λυδῶν,** δηλ. ὑπὸ τοῦ Κροίσου (περὶ τὸ 560 π. Χ.) . — **δίς,** τὴν μίαν φορὰν ὑπὸ τοῦ Κύρου (549) καὶ τὴν ἄλλην τώρα ὑπὸ τοῦ Δαρείου. — **ἐφεξῆς** κατὰ συνέχειαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 33. ἐσπλέοντι ὡς πρὸς ἕνα ποὺ εἰσπλέει — **ἦν γεγονότα** = **ἐγεγόνει.** — **ὑποχείριος γίνομαί τινι** ὑποτάσσομαι ὑπό τινος. — **χῶραι** τόποι, μέρη. — **συχναὶ** πολλαί. — **τεῖχος** ὠχυρωμένος τόπος, φρούριον.

Κεφ. 42. ὕπαρχος διοικητής. — **σφίσι αὐτοῖς** = **ἀλλήλοις.** — **δωσίδικος** ὁ παραδίδων ἑαυτὸν εἰς τὸν νόμον, εἰς τὸ δικαστήριον· **ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μή... ἄγοιεν,** κατ' ἔννοιαν : διὰ νὰ λύουν τὰς μεταξύ των διαφορὰς μὲ τὸ δικαστήριον καὶ ὄχι μὲ βιαιοπραγίας.— **τοὺς** καθώς. — **τὰ τριήκοντα στ.** τὸ διάστημα τῶν τρ. σταδίων. — **κατὰ χώρην** εἰς τὴν θέσιν των : ἀμετάβλητοι. — **διατελῶ ἔχων** (= **ὢν**) ἐξακολουθῶ νὰ εἶμαι. — **ἐς ἐμὲ** ἕως τὴν ἐποχήν μου. — **κατὰ ταὐτά, τὰ** τὰ ὁμοίως ὡς. — **εἶχον** = **ἦσαν.** — **εἰρηναῖα** εἰρηνικὰ (μέτρα).

Κεφ. 43. ἅμα τῷ ἔαρι, τοῦ 492. — **καταλύομαι** καθαιροῦμαι, ἀπολύομαι. — **κάρτα πολλὸν** πάρα πολύν, πολυάριθμον. — **ἅμα ἀγόμενος,** βλ. V, 99. — **ναυτικὸς (στρατὸς)** στρατὸς προωρισμένος διὰ τὰ πλοῖα. — **γίνομαι ἐν** φθάνω εἰς. — **κομίζομαι** ταξιδεύω, πλέω. — **καταπαύω** καταβιβάζω ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, καθαιρῶ. — **καθίστημι** ἱδρύω. — **ἐπείγομαι** σπεύδω. — **χρῆμα** πλῆθος.

Κεφ. 44. πρόσχημα πρόφασις. — **στόλος** ἐκστρατεία. — **ἀτὰρ** δέ, ὅμως. — **καταστρέφομαι** ὑποτάσσω. — **τοῦτο μέν... τοῦτο δὲ** ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — **ἀνταειραμένους** = ἀττ. **ἀνταραμένους** (δηλ. **αὐτοῖς**)· **χεῖρας ἀνταίρομαί τινι** σηκώνω χεῖρας ἐναντίον τινός, ἀνθίσταμαι κατά τινος. — **ἐντὸς** ἐντεῦθεν, δηλ. ἀνατολικῶς τῆς Μακεδονίας (ἐὰν παρατηρῇ τις ἀπὸ τῆς Περσίδος). — **ἦν γεγονότα,** βλ. κεφ. 33. — **ὑποχείριος γίνομαί τινι,** βλ. κεφ. 33. — **διαβάλλω** (ἀμτβτ.) διαβιβάζομαι. — **Ἄκανθος** πόλις ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου. — **περιβάλλω** = **περιπλέω.** — **ἄνεμος ἄπορος** ἄνεμος, κατὰ τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἀντίστασις δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτέλεσμα : ἀκαταμάχητος, ἀκατανίκητος. — **τρηχέως περιέπω (τινὰ)** κακοποιῶ, βλάπτω τινά. — **κατὰ** μετ' αἰτ. = ἀττ. **εἰς** ἢ **περὶ** μετ' αἰτ. — **ὥστε** (μετὰ μτχ.) = **ἅτε** (μετὰ μτχ.). — **θηριώδης** πλήρης ἀγρίων θηρίων (ἁρπακτικῶν ἰχθύων). — **ἡ πέτρα** ὁ βράχος. — **ἀράσσω** κτυπῶ, κατασυντρίβω. — **νέω** κολυμβῶ . — **ἠπιστέατο** = ἀττ. **ἠπίσταντο.** — **κατὰ τοῦτο** διὰ τοῦτο, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 45. οὕτω πρήσσω τοιαύτην τύχην ἔχω. — **Βρύγοι** λαὸς θρᾳκικὸς κατοικῶν πλησίον τῆς Μακεδονίας. — **ἐπιχειρῶ τινι** προσβάλλω τινά, ἐπιτίθεμαι κατά τινος. — **ἀπανίσταμαι** ἀποσύρομαι, ἀποχωρῶ. — **πρὶν ἢ** = ἀττ. **πρίν**. — **στόλος** στρατός.

Κεφ. 94. δευτέρῳ ἔτεϊ τούτων τὸ δεύτερον ἔτος μετὰ ταῦτα. — **φλαύρως (= φαύλως) πρήσσω τινὶ** ἀτυχῶ μέ τι. — **παραλύω** ἀπολύω, παύω. — **ἀποδείκνυμι** διορίζω. — **ἀδελφιδοῦς** ἀνεψιός. — **ἐντειλάμενος ἀπέπεμπε = ἀπέπεμπεν (αὐτοὺς) ἐντειλάμενος (αὐτοῖς)**. — **ἄγω τινὶ ἐς ὄψιν** φέρω ἐνώπιόν τινος.

Κεφ. 95. πεζὸν στρ. πολλόν, αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνήρχοντο πιθανῶς εἰς 100.000 πεζικοῦ στρατοῦ, 10.000 ἱππικοῦ καὶ 600 πλοῖα ἐκτὸς τῶν ἱππαγωγῶν. — **ἐπέρχομαι** ἔρχομαι αἴφνης. — **προεῖπε = ἐκέλευσε**. — **ἔχω τὰς ναῦς** διευθύνω τὰς ναῦς. — **ἰθὺ** (= ἀττ. **εὐθὺ**) μετὰ γνκ. : κατ' εὐθεῖαν εἰς. — **διὰ νήσων,** δηλ. τοῦ Αἰγαίου πελάγους. — **ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν,** βλ. I, 131 (σελ. 237). — **τρίτῳ πρότερον ἔτεϊ** πρὸ δύο ἐτῶν. — **ποιοῦμαι τὴν κομιδὴν = κομίζομαι** (κεφ. 43). — **ταύτῃ** ἐκεῖ (δηλ. περὶ τὸν Ἄθων). — **πρὸς δὲ** (ἐπίρρ.) πρὸς τούτοις δέ. — **οὐκ ἁλοῦσα,** οἱ Πέρσαι πρὸ 9 ἐτῶν (τὸ 499 π. Χ.) ὑπὸ τὸν Ἀρισταγόραν εἶχον ἀποπειραθῆ νὰ ὑποτάξουν τὴν Νάξον· ἡ ἀπόπειρά των ὅμως ἀπέτυχε.

Κεφ. 96. προσφέρομαι πλέω. — **προσμείγνυμι τῇ Νάξῳ** ἀγκυροβολῶ, ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν Ν. — **ἐπέχω (τὸν νοῦν)** ἔχω κατὰ νοῦν, διανοοῦμαι. — **τῶν πρότερον,** δηλ. τῆς ἀποτυχούσης ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρου. — **καταλαμβάνω** προφθάνω.

Κεφ. 97. Ῥήναια, νῆσος μικρά, 4 στάδια μακρὰν τῆς Δήλου (νῦν Μεγάλη Δῆλος). — **ἵνα** ποῦ. — **ἱροί,** ὡς κάτοικοι ἱερᾶς χώρας· διότι ἡ Δῆλος ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν. — **οὐκ ἐπιτήδεα καταγινώσκω κατά τινος** κρίνω περί τινος οὐχὶ ὅπως πρέπει : ἀδίκως ὑποπτεύω τινά. — **ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω** εἶμαι βεβαίως ἀρκετὰ νοήμων. — **ὧδε ἐπέσταλται** ἔχει δοθῆ τοιαύτη ἐντολή. — **ἐν τῇ = ἐν ᾗ**. — **σίνομαι** βλάπτω. — **ἄπιτε** ἐπανέλθετε (δηλ. ἐκ Τήνου). — **νέμομαι** κατοικῶ. — **ἐπικηρυκεύομαι** διὰ κή-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρυκος παραγγέλλω. — **μετὰ δέ**, ἐπίρρ. — **τάλαντα**, τὸ **τάλαντον** ἐδῶ μέτρον βάρους ἴσον μὲ 26 περίπου χιλιόγρ.· τὸ δὲ χιλιόγρ. = 312 ½ δράμια. — **κατανέω** συσσωρεύω. — **θυμιάω** καίω ὡς θυμίαμα, ὡς προσφοράν.

Κεφ. 100. ἀπείπαντο = ἀττ. **ἀπεῖπον** ἠρνήθησαν. — **κληρουχῶ** ὡς κληροῦχος κατέχω, κατοικῶ· οἱ Ἀθην. τὸ 506 π. Χ. νικήσαντες τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας διῄρεσαν τὴν χώραν αὐτῶν εἰς 4000 **κλήρους**, τοὺς ὁποίους ἔδωκαν ὡς κατοχὴν εἰς τοὺς ἀπόρους συμπολίτας των· οὗτοι δὲ ὡς λαβόντες τοὺς **κλήρους** τούτους (δηλ. τὰ κληρωθέντα εἰς αὐτοὺς κτήματα) ἐκαλοῦντο **κληροῦχοι**. — **ἱπποβόται** ἐκαλοῦντο οἱ πλούσιοι Χαλκιδεῖς, οἱ ἀριστοκρατικοί. — **τιμωρὸς** βοηθός. — **ἄρα** ὡς κατόπιν ἐδείχθη. — **ὑγιὲς βούλευμα** συνετὴ ἀπόφασις. — **διφασίας ἰδέας ἐφρόνεον** διαφοροτρόπως ἐσκέπτοντο : ἐσκέπτοντο δύο τρόπους ἐνεργείας. — **ἐκλιπεῖν τὴν π. ἐς** = **ἐκλιπεῖν τὴν π. καὶ φυγεῖν ἐς**. — **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφὴ (ὄρους). — **προσδέχομαι** ἐλπίζω. — **ἴδια κέρδεα φέρομαι** ἐπιτυγχάνω ἰδιαίτερα ὠφελήματα. — **ὁ Πέρσης** = **ὁ Περσέων βασιλεύς**. — **ἑκάτερα** = **ἑκάτερον**. — **τὰ πρῶτα** ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους. — **προσδέομαι** = **δέομαι**. — **προσαπόλλυμαι** χάνομαι καὶ ἐγὼ (μαζὶ μὲ ἄλλους).

Κεφ . 101. κατέχω (τὰς νέας) κατά τι ἢ **ἔς τι** ἀγκυροβολῶ πλησίον εἴς τι. — **χωρίον** τόπος. — **προσφέρομαί τινι** ἐπιτίθεμαι κατά τινος. — **ἐποιεῦντο βουλὴν** = **ἐβουλεύοντο**. — **μέλει τινὶ περί τινος** φροντίζει τις περί τινος. — **νικᾷ (ἡ γνώμη)** μετ' ἀπρμφ.: ἀποφασίζεται νά. — **ἀστὸς** πολίτης. — **δόκιμος** ἔγκριτος, εὐυπόληπτος. — **τοῦτο μέν... τοῦτο δέ**, βλ. κεφ. 44. — **ἀποτίνυμαί τινος** λαμβάνω ἐκδίκησιν διά τι. — **τῶν κατακ. ἱρῶν**, περὶ τοῦ πράγμ., βλ. βιβλ. V, κεφ. 102 (ἐν σελ. κειμ. 172).

Κεφ. 102 - 103. χειροῦμαι ὑποτάσσω. — **ἐπέχω** διαμένω. — **κατεπείγω** σπεύδω, βιάζομαι. — **γὰρ** = **ἐπεί**. — **ἐνιππεύω** ἱππεύω (κάμνω χρῆσιν τοῦ ἱππικοῦ) ἔν τινι τόπῳ. — **ἀγχοτάτω**, ἐπίρρ. ὑπερθτκ. τοῦ **ἀγχοῦ** πλησίον. — **καθηγοῦμαί τινι** ὁδηγῶ τινα. — **καταλαμβάνει** (ἀπροσ.) συμβαίνει. — **φεύγω τινὰ** ἐξορίζομαι ὑπό τινος. — **ἥκων**, μετ' ἀπουσίαν 20 ἐτῶν. — **ἐκ τῆς Χερσ.**, τῆς θρακικῆς, ὅπου ἕως τώρα ἔζη μακρὰν τῆς πατρίδος του ὡς ἡγεμών.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 105. ἄλλως κατὰ τὰ ἄλλα. — **ἡμεροδρόμος** ὁ τρέχων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὁ ταχυδρόμος, ὁ ἀγγελιαφόρος. — **τοῦτο,** δηλ. **τὸ ἡμεροδρομεῖν.** — **μελετῶ τι** ἔχω τι ὡς ἐπάγγελμα. — **ἀφικνοῦμαι ἐπί τινα** φθάνω καὶ παρουσιάζομαι ἐνώπιόν τινος. — **λόγιμος** ἀξιόλογος.

Κεφ. 106-107. ἕαδε, ἀόρ. β' τοῦ **ἁνδάνω** ἀρέσκω. — **τὸ παραυτίκα** ἀμέσως. — **ἱσταμένου = ἀρχομένου.** — **ἐξελεύσεσθαι** = ἀττ. **ἐξιέναι.** — **τοῦ κύκλου,** δηλ. τῆς σελήνης. — **ἐν τεμένεϊ 'Ηρ.,** πλησίον τοῦ Μαραθῶνος· **τέμενος** ἱερόν. — **ἐπέρχομαι,** βλ. κεφ. 95. — **ἐδεδώκεσαν σφέας,** τοῦτο εἶχε γίνει τὸ 519, ὅτε οἱ Θηβαῖοι ἐπίεζον τοὺς Πλαταιεῖς ὡς μὴ ἀναγνωρίζοντας τὴν κυριαρχίαν των. — **συχνὸς** πολύς. — **ἀναραιρέατο** = ἀττ. **ἀνῄρηντο· ἀναιροῦμαι** ἀναλαμβάνω.

Κεφ. 108. γίνομαι δίχα διαιροῦμαι (εἰς δύο μέρη), διχάζομαι. — **συμβάλλω** συμπλέκομαι. — **ὀλίγους,** ἡ ὅλη δύναμις τῶν 'Αθην. μετὰ τῶν 1.000 Πλαταιέων συνεποσοῦτο εἰς 11.000. — **γὰρ = ἐπεί.** — **ψηφιδοφόρος** ψηφοφόρος. — **ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν** ὅποιος ἐτύχαινε διὰ τοῦ κυάμου (κλήρου). — **ὁμόψηφος** ὁ ἔχων ἴσον δικαίωμα νὰ δώσῃ ψῆφον. — **'Αφιδναῖος** ὁ ἐκ τῶν **'Αφιδνῶν,** πόλεως πλησίον τῆς Δεκελείας.

Κεφ. 109. ἐν σοί ἐστι εἰς τὰς χεῖράς σου κεῖται : ἀπὸ σὲ ἐξαρτᾶται. — **μνημόσυνον** μνημεῖον, ἐνθύμημα. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **δέδεκται** = ἀττ. **δέδεικται.** — **περιγίνομαι** ὑπερτερῶ, νικῶ. — **οἷός τέ εἰμι** δύναμαι. — **ἐς σέ τοι ἀνήκει** ἀπὸ σὲ ἀκριβῶς ἐξαρτᾶται. — **τὸ κῦρος ἔχει περί τινος** ἀποφασίζω ὁριστικῶς περί τινος. — **ἔλπομαι,** ἐδῶ : φοβοῦμαι. — **μετεξέτεροι = ἔνιοι.** — **σαθρόν τι ἐγγίνεταί τινι** νοσηρά τις σκέψις ἐπέρχεται εἴς τινα (ἐδῶ : ἡ τῆς προδοσίας). — **συμβολὴ** μάχη. — **τείνει τι ἔς τι** ἀπόκειταί τι εἴς τι. — **ἀρτῶ (-άω)** ἐξαρτῶ. — **τοι** = ἀττ. **σοι.** — **ἀποσπεύδω** προσπαθῶ μὲ κάθε τρόπον νὰ ἐμποδίσω, ἀποτρέπω. — **προσκτῶμαι** λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου. — **προσγίνομαι** προστίθεμαι. — **κυρῶ** ἀποφασίζω.

Κεφ. 110-111. ἡ γνώμη ἔφερε (μετ' ἀπρμφ.) ἡ γνώμη ἔκλινεν εἰς τὸ νά. — **πρυτανηίη,** ἐδῶ : ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία (τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁποίαν ἕκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν ἐναλλὰξ ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἶχε). — **οὔτι κω = οὔπω τι** οὐδόλως ἀκόμη. — **ἐξεδέκοντο** ἠκολούθουν. — **ὡς ἠριθμέοντο** καθὼς ἠριθμοῦντο, δηλ. κατὰ τὴν σειράν των, ἡ ὁποία διὰ κλήρου ὡρίζετο. — **ἐχόμεναι ἀλλ.** ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης. — **ἀνάγω** φέρω ἐπάνω (εἰς τὴν Ἀκρόπολιν). — **πανηγύριας,** ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθήναια. — **ἐν τῇσι πεντετηρίσι** κατὰ πᾶν πέμπτον ἔτος. — **στρατόπεδον,** βλ. κεφ. 6 — **ἐπὶ τάξις ὀλίγας** κατὰ βάθος εἰς ὀλίγας τάξεις : εἶχε βάθος παρατάξεως ὀλίγων ἀνδρῶν (πιθανῶς τριῶν). — **ταύτῃ** ἐκεῖ, ἐν τῷ μέσῳ. — **ἔρρωτο,** τοῦ **ῥώννυμι** κάμνω ἰσχυρόν, ἐνισχύω.

Κεφ. 112. διετέτακτο (ἀπροσ.) ἡ παράταξις εἶχε γίνει.— **ἀπείθησαν** = ἀττ. **ἀφείθησαν·** τοῦ **ἀφίημι.** — **δρόμῳ** τροχάδην. — **ἵεμαι** ὁρμῶ. — **τὸ μεταίχμιον** τὸ μεταξὺ (τῶν δύο στρατῶν) διάστημα.— **ἐπιφέρω** ἀποδίδω. — **πάγχυ = πάνυ.** — **ἡ ἵππος** τὸ ἱππικόν. — **τοξεύματα = τοξόται.** — **κατεικάζω** συμπεραίνω. — **προσμείγνυμί τινι** πλησιάζω τινά. — **τῶν ἴδμεν,** βλ. I, 6 (σελ. 232). — **ἐσθημένος,** πρκμ. ἀχρήστου τινὸς ρ., τοῦ **ἐσθέω (ἐσθής)** ἐνδύω. — **τέως** ἕως τότε.

Κεφ. 113 - 114. τῇ (ἀττ. ᾗ) ἐκεῖ ὅπου. — **Σάκαι** λαὸς κατοικῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς ἐν Ἀσίᾳ Βακτριανῆς· ἐθεωροῦντο ὡς ἀνδρειότεροι καὶ καλύτεροι στρατιῶται τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. — **ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἦσαν.** — **ῥήγνυμι** διαρρηγνύω, διασπῶ. — **συνάγω** συνενῶ, συνάπτω. — **ἐς ὃ** ἕως ὅτου. — **ἐπιλαμβάνομαι** πιάνω. — **τοῦτο μέν... τοῦτο δέ... τοῦτο δὲ** πρῶτον μέν, ἔπειτα δέ, πρὸς τούτοις δέ. — **πόνος** μάχη. — **ἀπὸ δ' ἔθανε,** τμῆσις = **ἀπέθανε δέ.** — **τὰ ἄφλαστα** τὰ κατὰ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου κοσμήματα· ταῦτα ἦσαν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἡρώων.

Κεφ. 115 - 117. ἐπικρατῶ τινος γίνομαι κυριός τινος. — **ἐξανακρούομαι** ἀποσύρομαι, ἀποπλέω. — **ἐκ τῆς νήσου,** δηλ. τῆς Αἰγιλείας (μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς). — **φθάνω τινὰ ἀφικόμενος** φθάνω πρωτύτερα ἀπό τινα. — **αἰτίη ἔσχε** ἐπεκράτησε (διεδόθη) ἡ κατηγορία. — **Ἀλκμαιωνίδαι,** ὀνομαστὴ οἰκογένεια ἐν Ἀθήναις. — **μηχανὴ** μηχανορραφία, σκευωρία. — **ἐπινοηθῆναι = ἐπινοῆσαι.** —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συντίθεμαί τινι συμφωνῶ μετά τινος. — **ἀναδείκνυμι ἀσπίδα** ἀνυψῶ ἀσπίδα ὡς σημεῖον. — **ὡς ποδῶν ἔχει** μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν ποδῶν του : ὅσον ταχέως δύναται. — **Κυνόσαργες** γυμνάσιον ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν εἰς Φάληρον ὁδὸν (παρὰ τὴν σημερινὴν Γαργαρέτταν). — **ὑπεραιωροῦμαι Φαλήρου** ἐμφανίζομαι εἰς τὸ πέλαγος (στ' ἀνοικτὰ) ἀντικρὺ τοῦ Φαλήρου. — **ὑπὲρ τούτου** πρὸ τούτου. — **ἀνακωχεύω** κρατῶ ἐπ' ὀλίγον στὰ πανιά.

Κεφ. 119. προσέχω ἐς προσορμίζομαι εἰς. — **ἐνέχω χόλον τινὶ** ἔχω μέσα μου ὀργήν, ὀργίζομαι κατά τινος. — **οἷα = ἅτε**. — **σταθμὸς** κτῆμα. — **μέχρι ἐμέο** ἕως τὸν καιρόν μου.

Κεφ. 120. καταλαμβάνω (προ) φθάνω. — **ἱμείρομαι** ἐπιθυμῶ. — **τοὺς Μήδους,** δηλ. τοὺς ἐν Μαραθῶνι πεσόντας Πέρσας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κεφ. 100. διατάσσω παρατάσσω. — **διεξελαύνω** διέρχομαι.— **θεῶμαι** ἐπιθεωρῶ. — **ἀπογράφω** καταγράφω ἐν καταλόγῳ. — **γραμματιστὴς** γραμματεύς. — **ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα** ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον ἕως τὸ ἄλλο. — **μετεκβαίνω** μεταβαίνω ἀπὸ τὸ ἓν εἰς ἄλλο. — **Σιδώνιος** ὁ ἐκ Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης. — **ἵζομαι** κάθημαι. — **ἀπογράφομαι** διατάσσω νὰ καταγράφουν. — **ἀνάγω** φέρω εἰς τὸ πέλαγος. — **ὅσον τε** περίπου. — **ἀνακωχεύω,** βλ. VI, 115 - 117 (ἐν τῇ αὐτῇ σελ.). — **μετωπηδὸν** ἐν πυκνῷ μετώπῳ. — **ἐπιβάται** οἱ ἐπὶ τοῦ πλοίου πολεμισταὶ στρατιῶται (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἐρέτας καὶ λοιποὺς ναύτας). — **ἐντὸς** μεταξύ.

Κεφ. 101. διεκπλέω διέρχομαι πλέων. — **Δημάρατος,** ὁ ἐξόριστος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης. — **εἷς** = ἀττ. **εἶ**. — **πυνθάνομαί τινος** μανθάνω ἀπό τινα. — **ὑπομένω** μετὰ μτχ. ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑπκμ. : τολμῶ νά. — **χεῖρας ἀνταίρομαί τινι,** βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 251). — **πρὸς ἑσπέρης** πρὸς δυσμάς. — **ἀξιόμαχος** (μετ' ἀπρφ.) : **ὑπομένω τινὰ ἐπιόντα** περιμένω τὴν ἐπίθεσίν τινος. — **ἄρθμιος** ἡνωμένος. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ ἀπὸ σεῦ τὴν γνώμην σου. — **ὑπολαμβάνω** λαμβάνω τὸν λόγον.— **χρῶμαι ἀληθείᾳ** λέγω τὴν ἀλήθειαν. — **χρῶμαι ἡδονῇ** ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησιν. — **ἀηδὴς** δυσάρεστος. — **ἔσεσθαι,** ὑπκμ. **αὐτόν.**

Κεφ. 102. ἁλίσκομαι ψευδόμενός τι πιάνομαι ψεύστης εἴς τι. — **ἀεί κοτε** ἀνέκαθεν. — **σύντροφός εἰμί τινι** εἶμαι ἀναθρεμμένος μαζὶ μέ τινα. — **ἐπακτός ἐστι** δὲν εἶναι ἔμφυτος. — **κατείργασται** (ἐν πθτκ. σημ.) ἔχει ἀποκτηθῆ. — **σοφίη** νοημοσύνη. — **διαχρῶμαί τινι** μεταχειρίζομαι (ἔχω) τι πάντοτε. — **ἀπαμύνομαι** ἀποκρούω. — **δεσποσύνη** δεσποτισμός. — **οἴκημαι = οἰκῶ.** — **οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ** οὐδέποτε. — **λόγοι** προτάσεις. — **αὖτις δὲ** ἔπειτα δέ. — **ἀντιοῦμαι = ἐναντιοῦμαι.** — **φρονῶ τά τινος** ἔχω τὰ αὐτὰ φρονήματα, τὰ ὁποῖα ἔχει καὶ ἄλλος τις : εἶμαι μὲ τὸ μέρος τινός.

Κεφ. 103. φθέγγομαι λέγω, ἐκστομίζω. — **ἔπος** λόγος. — **δυναίατο** = ἀττ. **δύναιντο.** — **γίνονται περὶ ἕνα ἕκαστον** ἀναλογοῦν εἰς τὸν καθένα. — **γενοίατο** = ἀττ. **γένοιντο.** — **δειμαίνω** φοβοῦμαι. — **ἀνειμένος (ἀνίημι)** ἀφειμένος. — **ἀνισῶ** ἐξισῶ.

Κεφ. 104. τὰ κατήκοντα Σπαρτ. τὰ ἀφορῶντα τοὺς Σπαρτ. — **τὰ νῦν τάδε** (ἐπίρρ.) : ἀκριβῶς τώρα. — **ἔστοργα,** ὁ πρκμ. μὲ σημ. ἐνεστ. = **στέργω** ἀγαπῶ. — **ἐξεπίσταμαι** γνωρίζω καλῶς. — **τιμὴ** βασιλικὸν ἀξίωμα. — **γέρεα** προνόμια (ἀποδιδόμενα εἰς βασιλεῖς). — **βίος** τὰ μέσα πρὸς ζωήν. — **οἶκος** κατοικία. — **οἰκὸς** = ἀττ. **εἰκός.** — **φαινομένη** φανερά. — **διωθοῦμαι** ἀποκρούω. — **κατὰ ἕνα** εἷς πρὸς ἕνα. — **οὐδαμὸς** = ἀττ. **οὐδείς.** — **κακίων** ὀλιγώτερον ἀνδρεῖος. — **ἀλέες** ὅλοι ὁμοῦ. — **ἔπειμί τινι** προΐσταμαί τινος. — **ὑποδειμαίνω** φοβοῦμαι. — **γῶν** = ἀττ. **γοῦν.** — **ἄνωγα** διατάσσω. — **φεύγω** ἀποφεύγω. — **ἐπικρατῶ** νικῶ. — **τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ ἑξῆς. — **κατὰ νόον τοι** κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου.

Κεφ. 105. ἐς γέλωτα τρέπω (τὸ πρᾶγμα) τὸ γυρίζω στὸ γέλιο. — **ποιοῦμαι ὀργὴν** ὀργίζομαι.

Κεφ. 201. ἡ δίοδος τὸ στενόν. — **ἐπιχώριος** ἐντόπιος. — **τὰ χοντα ἢ φέροντα πρὸς** τὰ ἐκτεινόμενα μέρη πρός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 202 - 203. ὑπομένω περιμένω. — **ὁ Πέρσης,** βλ. VI, 100. — **ἐπίκλητος γίνομαι** προσκαλοῦμαι. — **Λοκροὶ Ὀπούντιοι** οἱ κάτοικοι τῆς Ἀν. Λοκρίδος ἐκ τῆς ἐκεῖ πρωτευούσης Ὀποῦντος. — **πρόδρομος** ὁ τρέχων ἐμπρός τινος, ὁ προπορευόμενος, ἡ πρωτοπορία. — **προσδόκιμός εἰμι** περιμένομαι. — **ἐν φυλακῇ εἰμι** φυλάσσομαι. — **τῷ = ᾧ.** — **ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ** εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. — **κακὸν οὐ συνεμείχθη** (δηλ. **τοῖσι ἀγαθοῖσι**) μὲ τὴν εὐτυχίαν δὲν ἀνεμείχθη κάποια δυστυχία. — **μέγιστα,** δηλ. **κακὰ συνεμείχθη.** — **πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης** ἀποτυγχάνω εἰς τὴν ἰδέαν μου (εἰς τὴν προσδοκίαν μου).

Κεφ. 204 - 205. ἑκάστων, ἐκ τοῦ **στρατηγοί.** — **ἐξ ἀπροσδοκήτου** ἀπροσδοκήτως, παρ' ἐλπίδα· ὁ Λεωνίδας ὡς ἔχων δύο ἀδελφοὺς μεγαλυτέρους, τὸν Κλεομένην καὶ τὸν Δωριέα, οὐδέποτε ἤλπιζε νὰ γίνῃ βασιλεύς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Κλεομένης ἀπέθανεν ἄνευ τέκνου ἄρρενος, ὁ δὲ Δωριεὺς δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἀλλ' εἶχεν ἀποθάνει καὶ αὐτός, ἡ βασιλεία περιῆλθεν εἰς τὸν Λεωνίδαν. — **ἐπιλέγομαι** ἐκλέγω διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — **οἱ κατεστεῶτες** οἱ (διὰ νόμου) ὡρισμένοι· ἐννοοῦνται οἱ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσλαμβανόμενοι τριακόσιοι εἰς ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις. — **ἐς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι** ἀπαριθμῶ. — **σπουδὴν ποιοῦμαι** (μετ' ἀπρμφ.) φροντίζω νά. — **κατηγορεῖται** (ἀπροσ.) **τινὸς** (μετ' ἀπρμφ.) φέρεται κατηγορία κατά τινος ὅτι. — **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **ἀπερέουσι,** μέλλ. τοῦ **ἀπαγορεύω** ἀρνοῦμαι. — **ἐκ τοῦ ἐμφανέως** φανερά.

Κεφ. 206. ὑπερβάλλομαι ἀναβάλλω. — **γὰρ** ἐπειδή. — **Κάρνεια** ἑορτὴ τελουμένη ἐν Σπάρτῃ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Καρνείου Ἀπόλλωνος καὶ διαρκοῦσα ἐννέα ἡμέρας. — **κατὰ τάχος = ταχέως.** — **πανδημεὶ = πανστρατιῇ.** — **ὣς = οὕτως.** — **ἐνένωντο** = ἀττ. **ἐνενόηντο·** τοῦ **νοοῦμαι** σκέπτομαι. — **ἦν συμπεσοῦσα = συνέπεσε.** — **κατὰ τὠυτὸ** κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. — **Ὀλυμπιὰς** οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. — **κατὰ τάχος οὕτω = οὕτω ταχέως.** — **διακρίνεται ὁ πόλεμος** τελειώνει ὁ πόλεμος.

Κεφ. 207. διενένωντο, βλ. ἀνωτέρω **ἐνένωντο** (κεφ. 206). — **πέλας** (μετὰ γνκ). πλησίον τινός. — **ἐσβολὴ** δίοδος, στενόν. — **κα-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταρρωδῶ = **κατορρωδῶ** πολὺ φοβοῦμαι. — **ἀπαλλαγὴ** ἀναχώρησις.— **περισπέρχομαί τινι** πολὺ δυσαρεστοῦμαι (ὀργίζομαι) διά τι. — **ἀλέξασθαι,** μέσ. ἀόρ. τοῦ **ἀλέξω** ἀποκρούω.

Κεφ. 208. ἰδέσθαι = **ἰδεῖν.** — **ἀκηκόεε** = **ἠκηκόει.** — **ἁλίζομαι** συναθροίζομαι.— **ταύτῃ** αὐτοῦ. — **προσελαύνω** (ἔφιππος) πλησιάζω.— **κατώρα** = ἀττ. **καθεώρα· καθορῶ** βλέπω καλῶς. — **ἔσω τοῦ τείχεος,** τοῦτο τὸ τεῖχος εἶχον κτίσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Φωκεῖς, διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν Θεσσαλῶν, τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν των. — **ἀνορθώσαντες,** διότι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς πολυκαιρίας εἶχε καταπέσει. — **οἷά τε ἦν** = **οἷόν τε ἦν.**— **ὁ δὲ** = **ἀλλά.** — **μανθάνω,** ἐδῶ : παρατηρῶ. — **τοῖσι** (= **οἷς**) **τὰ ὅπλα ἔκειτο** οἱ ὁποῖοι εἶχον στρατοπεδεύσει.— **ἀτρεκέως** ἀκριβῶς. — **ἀλογίη** ἀδιαφορία, καταφρόνησις. — **κυρέω** = **τυγχάνω.** — **ὄπωπα,** πρκμ. τοῦ **ὁρῶ.**

Κεφ. 209. ἔχω (μετ. ἀπρμφ.) δύναμαι. — **συμβάλλομαι** ἐννοῶ. — **τὸ ἐὸν** τὸ ἀληθές. — **ἀλλὰ—γὰρ** ἀλλ' ἐπειδή. — **μευ** = ἀττ. **μοῦ.** — **καὶ πρότερον,** περὶ τοῦ πράγμ. βλ. κεφ. 101 - 104 (ἐν σελ. κειμ. 186 - 187). — **εὖτε** = ἀττ. **ὅτε.** — **γέλωτα τίθεμαί τινα** περιγελῶ τινα. — **τῇ** (= ἀττ. **ᾗ**) πῶς. — **ἀγὼν** ἔργον, καθῆκον. — **ἀντία σεῦ** ἐνώπιόν σου. — **ἀπίκαται** = ἀττ. **ἀφιγμένοι εἰσί.** — **ἔσοδος** = **ἐσβολὴ** (κεφ. 297). — **νόμος** συνήθεια. — **ἔχων ἐστὶ** = **ἔχει.** — **ἐπεὰν** = ἀττ. **ἐπάν.** — **ψυχὴ** ζωή. — **τὸ ὑπομένον** = **οἱ ὑπομένοντες· ὑπομένω** μένω ὀπίσω. — **ὑπομένω** (μετὰ μτχ. ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκμ.), βλ. κεφ. 101 (ἐν σελ. 256). — **χεῖρας ἀνταίρομαί τινα ἢ τινι,** βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 251). — **βασιλήιος** = ἀττ. **βασίλειος** βασιλικός. — **προσφέρομαι πρός τινα** ἐπέρχομαι ἐναντίον τινός. — **κάρτα** = **λίαν.** — **χρᾶσθαι,** τὸ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ. = **χρῶ.** — **τοι** = ἀττ. **σοι.**— **ταύτῃ... τῇ** οὕτω... ὅπως.

Κεφ. 210. παρεξῆκε, τοῦ **παρεξίημι** ἀφήνω νὰ περάσῃ. — **ἀβουλία** ἀπερισκεψία. — **διαχρῶμαι** = **χρῶμαι.** — **Κίσσιοι** κάτοικοι τῆς Κισσίας, χώρας περσικῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔκειντο τὰ Σοῦσα. — **ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ** ἐνώπιόν του. — **φερόμενοι** μὲ ὁρμήν. — **ἐπεσήιησαν** = ἀττ. **ἐπεισῆσαν** εἰσήρχοντο εἰς τὰς τάξεις τῶν πιπτόντων. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προσπταίω βλάπτομαι, ὑφίσταμαι ἀπωλείας. — **τέῳ** = ἀττ. **τῷ, τινι.** — **πᾶς τις** ἕκαστος. — **συμβολὴ** μάχη. — **δι' ἡμέρης** (καθ') ὅλην τὴν ἡμέραν.

Κεφ. 211. τρηχέως περιέπω κακοποιῶ, βλάπτω. — **ὑπεξέρχομαι** ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποσύρομαι. — **ἐκδέχομαι** διαδέχομαι. — **ἀθάνατοι,** σῶμα ἐκ δεκακισχιλίων ἐπιλέκτων στρατιωτῶν τῆς περσικῆς βασιλικῆς φρουρᾶς· ὠνομάζετο οὕτω, διότι ἀντικαθίσταντο πάντοτε οἱ ὑπὸ νόσου ἀποθνῄσκοντες ἢ οἱ φονευόμενοι, ὥστε νὰ μένῃ πάντοτε πλήρης ὁ ἀριθμός. — **ὡς κατεργασόμενοι** (**αὐτούς,** δηλ. τοὺς Ἕλλ.) μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τοὺς νικήσουν. — **εὐπετέως** εὐκόλως. — **συμμίσγω** = **συμμείγνυμι** ἔρχομαι εἰς χεῖρας. — **πλέον φέρομαι** περισσότερον κατορθώνω. — **στεινόπορος** στενός. — **ἤπερ** = ἀττ. **ἢ** (συγκρτκ.). — **ἄλλα** εἰς ἄλλα. — **ἐξεπίσταμαι** γνωρίζω καλῶς. — **ὅκως** = **ὁπότε** ὁσάκις. — **ἁλὴς** εἰς ἓν ὅλον ἠθροισμένος, συνηνωμένος. — **φεύγεσκον** = **ἔφευγον.** — **δῆθεν** κατὰ τὸ φαινόμενον. — **πάταγος** κρότος (τῶν ὅπλων). — **καταλαμβάνω** προφθάνω. — **ἂν ὑπέστρεφον,** ἐδῶ ὁ **ἂν** μετὰ τοῦ παρτκ. δηλοῖ τὸ κατ' ἐπανάληψιν συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν : ἔστρεφον ὀπίσω. — **ἀντίοι** ἀντιμέτωποι.— **μεταστρέφομαι** στρέφομαι ὀπίσω.— **καταβάλλω**= **ἀποκτείνω·** πθτκ. τούτου τὸ **πίπτω.** — **ἐδυνέατο** = ἀττ. **ἠδύναντο.** — **οὐδέν,** ἐπίρρ. — **παραλαμβάνω τῆς ἐσόδου** καταλαμβάνω τὴν εἴσοδον : γίνομαι κύριος τῆς εἰσόδου. — **τέλος** σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — **παντοίως** κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους.

Κεφ. 212. πρόσοδοι τῆς μάχης ἐπιθέσεις, ἔφοδοι. — **ἀνατρέχω** ἀναπηδῶ. — **ἀεθλέω** = ἀττ. **ἀθλῶ** μάχομαι. — **ἐόντων,** δηλ. **τῶν Ἑλλήνων.** — **συμβάλλω** ἔρχομαι εἰς χεῖρας, συμπλέκομαι. — **κεκοσμημένοι** τεταγμένοι. — **ἐν μέρεϊ** μὲ τὴν σειράν, διαδοχικῶς. — **ἐς τὸ οὖρος,** δηλ. τὸ Καλλίδρομον. — **ἀλλοῖος** διαφορετικός. — **ἐνώρων** = ἀττ. **ἐνεώρων·** ὁ παρτκ. ἐδῶ μὲ σημ. ὑπερσυντλκ.· **ἐνορῶ** παρατηρῶ.

Κεφ. 213. ὅ τι χρήσηται τῷ π. πρήγμ. πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν παροῦσαν περίστασιν : τί νὰ κάμῃ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν.— **φέρομαι** λαμβάνω (ὡς ἀνταμοιβήν). — **διὰ τοῦ οὔρεος** (δηλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ Καλλιδρόμου) **φέρουσαν,** βλ. σχ. τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης ἐν τέλει τοῦ βιβλίου (πίν. Ι). — **ταύτη** ἐδῶ (δηλ. ἐν Θερμοπ.). — **ὑπομένω** μένω. — **ὕστερον,** ὅτε δηλ. οἱ Πέρσαι ἀφῆκαν τὴν Ἑλλάδα. — **Πυλαγόροι** οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 12 λαῶν, οἱ ὁποῖοι μετεῖχον τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· συνήρχοντο δὶς τοῦ ἔτους, τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Θερμοπύλας. — **Πυλαίη** (δηλ. **σύνοδος**) ἡ συνέλευσις ἐν Πύλαις (ἢ μᾶλλον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Πύλας). — **ἐπικηρύσσω ἀργύριόν τινι** ὁρίζω χρηματικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν κεφαλήν τινος. — **κατέρχομαι** ἐπανέρχομαι. — **Ἀντικύρη** πόλις παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἡ πατρὶς τοῦ Ἐφιάλτου.

Κεφ. 215. κατεργάζομαι κατορθώνω. — **ὡρμέατο** = ἀττ. **ὥρμηντο· ὁρμῶμαι** ξεκινῶ. — **περὶ λύχνων ἁφὰς** περὶ τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, δηλ. ὅταν ἀρχίζῃ νὰ νυκτώνῃ. — **καθηγοῦμαι** ὁδηγῶ. — **ὅτε οἱ Φωκεῖς** κτλ., περὶ τοῦ πράγμ. βλ. κεφ. 208 (ἐν σελ. 259). — **ἐν σκέπῃ εἰμί τινος** προφυλάσσομαι ἀπό τι. — **ἐκ τόσου,** δηλ. **χρόνου.** — **κατεδέδεκτο** = ἀττ. **κατεδέδεικτο.** — **χρηστὸς** χρήσιμος.

Κεφ. 216-217. διασφάξ, γος χαράδρα. — **Ἀσωπὸς - Ἀνόπαια,** βλ. σχ. τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης ἐν πίν. Ι. — **τείνω** ἐκτείνομαι. — **πρὸς τῶν Μηλιέων** (ὡς πρὸς τὸν ἐρχόμενον) ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Μαλιέων. — **ἠὼς** (= ἀττ. **ἕως**) **διαφαίνει** ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἡ αὐγή : ἀρχίζει νὰ γλυκοχαράζῃ. — **καὶ οἳ** καὶ οὗτοι. — **γίνομαι ἐπί τινι** φθάνω εἴς τι. — **ἀκρωτήριον** κορυφή. — **ῥύομαι** ὑπερασπίζω. — **ἡ κάτω ἐσβολὴ** τὸ κάτω κείμενον στενόν. — **ὑπὸ τῶν εἴρηται** = **ὑπὸ τούτων, ὑφ' ὧν αὐτὴν φυλάσσεσθαι πρότερόν μοι εἴρηται** (βλ. κεφ. 202). — **ὑποδέχομαι** ἀναλαμβάνω, ὑπόσχομαι.

Κεφ. 218. ἐπίπλεος = ἀττ. **ἐπίπλεως** γεμᾶτος. — **ψόφος** θόρυβος. — **οἰκὸς** = ἀττ. **εἰκός.** — **φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τ.π.** διότι φύλλα εἶχον πέσει (ἐκ τῶν δένδρων) καὶ εἶχον σκορπισθῆ ὑπὸ τοὺς πόδας των. — **ἀνὰ - ἔδραμον,** τμῆσις : **ἀνέδραμον· ἀνατρέχω,** βλ. κεφ. 212. — **ἐνδύνω** = **ἐνδύομαι.** — **ἐν θώματι γίνομαι** ἐκπλήττομαι. — **ἔλπομαι** ἐλπίζω. — **ἀντίξοος** ἐναντίος, ἐχθρικός. — **ἐγκυρέω** (ἀόρ. **ἐνεκύρησα**) συναντῶ. — **ὁποδαπὸς** ἐκ τίνος χώρας. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διατάσσω θέτω ἐν τάξει, παρατάσσω. — **βάλλω** κτυπῶ. — **τόξευμα** βέλος. — **κόρυμβος** κορυφή. — **ἐπίσταμαι,** ἐδῶ : εἶμαι βέβαιος, πιστεύω. — **ἀρχὴν** (ἐπίρρ.) ἀρχικῶς, κυρίως. — **παρεσκευάδατο** = ἀττ. **παρεσκευασμένοι ἦσαν.** — **οὐδένα λόγον ποιοῦμαί τινος** καθόλου δὲν λογαριάζω τινά. — **οἱ δὲ** = **ἀλλά.**

Κεφ. 219. τὰ ἱρὰ τὰ σφάγια, τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων. — **ἅμα ἠοῖ** (= ἀττ. **ἅμ' ἕῳ**) κατὰ τὴν αὐγὴν (τῆς ἑπομένης ἡμέρας).— **ἐπὶ δὲ** (ἐπίρρ.) ὕστερον δέ. — **περίοδος** περικύκλωσις. — **σημαίνω** εἰδοποιῶ. — **ἡμεροσκόπος** φρουρὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας. — **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **διαφαίνει ἡμέρη** ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **σχίζομαι** διαιροῦμαι. — **ἔων** = ἀττ. **εἴων.** — **διακρίνομαι** διαλύομαι, χωρίζομαι.

Κεφ. 220. κήδομαι μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι. — **εὐπρεπέως ἔχει** = **πρέπει** ἁρμόζει. — **ἀρχήν,** βλ. κεφ. 218. — **ταύτῃ τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι** εἰς ταύτην τὴν γνώμην κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποκλίνω : μὲ αὐτὴν τὴν γνώμην καθ' ὁλοκληρίαν συμφωνῶ. — **καλῶς ἔχει** εἶναι ἔντιμον. — **ἐκέχρηστο,** πθτκ. ὑπερσυντλ. τοῦ **χρῶ** δίδω χρησμόν. — **χρῶμαι (χρηστηρίῳ** ἢ **Πυθίᾳ**) ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον. — **αὐτίκα κατ' ἀρχὰς** εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. — **ἀνάστατος γίνομαι** καταστρέφομαι. — **ἐπιλέγομαι** σκέπτομαι. — **κατατίθεμαι δόξαν** θησαυρίζω δόξαν. — **διαφέρομαι γνώμῃ** ἔχω διάφορον γνώμην, διαφωνῶ. — **ἀκόσμως** ἀπρεπῶς.

Κεφ. 221. τὰ ἀνέκαθεν ἐκ καταγωγῆς. — **Μελάμπους** περίφημος μάντις κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους.

Κεφ. 222. ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιοῦμαι θεωρῶ ὡς ὁμήρους.

Κεφ. 223. ἐπέχω περιμένω. — **ἐς** ἕως, μέχρι. — **κου μάλιστα** περίπου. — **ἀγορῆς πληθώρη** = **ἀγορὰ πλήθουσα** ὁ χρόνος ἀπὸ 9 - 11 ½ π.μ. περίπου. — **ἐπέσταλτο οὕτω** εἶχε δοθῆ τοιαύτη παραγγελία. — **χῶρος** ἀπόστασις. — **πολλὸν** πολύ. — **ἤπερ** = ἀττ. **ἤ.** — **ἡ περίοδος,** ἐδῶ : ἡ (περὶ τὸ ὄρος) κυκλοτερὴς ὁδός. — **κατ' ἀρχὰς** πρότερον. — **αὐχὴν** στενόν. — **ἔρυμα** ὀχύρωμα. — **ὑπεξέρχομαι** προφυλακτικῶς ἐξέρχομαι. — **συμμίσγοντες,** οἱ Ἕλλ. — **τέλος,** βλ. κεφ. 211. — **ῥαπίζω** μαστιγώνω. — **ζωὸς** ζωντανός. — **οὐδεὶς λόγος ἐστί**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τινος οὐδεὶς φροντίζει περί τινος — **τὸ ἀπολλύμενον** = **οἱ ἀπολλύμενοι.** — **ἀποδείκνυμαι** ἐπιδεικνύω. — **ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον** τὴν μεγίστην δύναμιν ποὺ εἶχον. — **παραχρεώμενοι** μαχόμενοι ἄνευ σκέψεως περὶ τῆς ζωῆς των, ἀψηφοῦντες τὴν ζωήν των. — **ἀτέων** παράφορος, ἔξω φρενῶν. — **κατάγνυμι** θραύω· ὁ πρκμ. **κατέαγα** εἶμαι θραυσμένος. — **διεργάζομαι** φονεύω.

Κεφ. 224. πόνος μάχη. — **ἐν δὲ δὴ** πρὸς τούτοις δέ.

Κεφ. 225. ὠθισμός, ἐπὶ τῶν μαχομένων ἐν συμπλοκῇ: σπρώξιμον. — **ἐς ὃ** ἕως ἔτου. — **ἀρετὴ** ἀνδρεία. — **ὑπεξερύω** ἀποσύρω, ἀποσπῶ. — **τοῦτο συνεστήκεε** οὗτος ὁ ἀγὼν διήρκεσε. — **ἑτεροιοῦμαι** μεταβάλλομαι, ἀλλάσσω μορφήν. — **τὸ νεῖκος** ὁ ἀγών. — **ἀναχωρῶ ὀπίσω** ὑποχωρῶ. — **παραμείβομαι** ὑπερβαίνω. — **κολωνὸς** λόφος. — **ἀλής,** βλ. κεφ. 211 (ἐν σελ. 259 - 260). — **ἐπὶ Λεωνίδῃ** πρὸς τιμὴν τοῦ Λ. — **ἀλέξομαι** ὑπερασπίζομαι. — **περίειμι** ὑπολείπομαι, ἀπομένω. — **καταχώννυμι** χώνω βαθέως, κατακαλύπτω, θάπτω. — **ἐξ ἐναντίης** ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. — **ἐφέπομαι** ἐπιτίθεμαι. — **συγχώννυμι** μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρειπίων, κατακρημνίζω. — **περιέρχομαι** περικυκλώνω. — **περισταδὸν** σταθέντες ὁλόγυρα.

Κεφ. 226 - 227. εἶπαι = ἀττ. **εἰπεῖν.** — **τὸ ἔπος** ὁ λόγος. — **πρός τευ** παρά τινος. — **ἀπιέωσι** = ἀττ. **ἀφιῶσι· ἀφίημι** ρίπτω. — **ὀϊστὸς** βέλος. — **ἐν ἀλογίῃ ποιοῦμαί τι** δὲν λογαριάζω τι, ἀδιαφορῶ διά τι. — **τοιουτότροπος** παρόμοιος. — **μνημόσυνον,** βλ. VI, 109 (ἐν σελ. 254).

Κεφ. 228. θαφθεῖσι = ἀττ. **ταφεῖσι.** — **αὐτοῦ ταύτῃ** ἐδῶ ἐν αὐτῇ τῇ θέσει. — **τῇ περ** ὅπου ἀκριβῶς. — **ἤ,** μετὰ τὸ **πρότερον** = **πρίν.** — **γράμματα** ἐπίγραμμα. — **τῇδε** ἐδῶ. — **Πελοποννάσου,** δωρικὸς τύπος. — **τέτορες,** δωρικὸς τύπος = **τέσσαρες.** — **ἀγγέλλειν,** ἀντὶ προστκτ. = **ἄγγελε.** — **ῥῆμα** νόμος. — **κλεινὸς** ἔνδοξος. — **ἀμείβομαι** διαβαίνω. — **κήρ, κηρός,** συνήθως ἐν τῷ πληθ. **κῆρες** θάνατος. — **σάφα** σαφῶς. — **οὐκ ἔτλη** (ἀόρ. β' τοῦ ἀχρ. ἐνεστ. **τλάω**) δὲν ὑπέμεινε, δὲν ἠθέλησε. — **προλείπω** καταλείπω. — **ἔξω ἢ** = **πλήν.** — **ἐπικοσμῶ** τιμῶ. — **κατὰ ξεινίην,** ἢ **κατὰ** ἕνεκα. — **Σιμωνίδης,** περὶ τούτου βλ. V, 102 (ἐν σελ. 249).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Κεφ. 40. κατίσχω τὰς νέας διευθύνω τὰ πλοῖα. — **προσδέομαι** = δέομαι. — **σχεῖν** = **κατασχεῖν· κατέχω** προσορμίζομαι, ἀράζω. — **ὑπεξάγομαι** φέρω (τοὺς ἰδικούς μου) εἰς ἀσφαλῆ τόπον. — **τὸ** = ἀττ. **ὅ**. — **τὰ κατήκοντα πρήγματα** = **τὰ παρεόντα πρήγματα** ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων : αἱ παροῦσαι περιστάσεις.— **βουλὴν ποιοῦμαι** = **βουλεύομαι**. — **ἐψευσμένοι γνώμης** ἀπατηθέντες εἰς τὰς ἐλπίδας των. — **ὑποκάθημαί τινα** ἐνεδρεύω τινά. — **οἱ δὲ** = **ἀλλά**. — **τειχέω** = **τειχίζω**. — **περίειμι** = σῴζομαι. — **περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι** πολὺ φροντίζω. — **ἀπιέναι** = ἀττ. **ἀφιέναι·** ἐκ τοῦ **ἐπυνθάνοντο**.

Κεφ. 41. τῇ (= **ᾗ**) **τις** ὅπου ἕκαστος. — **οἰκέται** ὅλοι οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἡ οἰκογένεια· ἐδῶ : γυναῖκες καὶ δοῦλοι. — **ὑπεκτίθεμαι** = **ὑπεξάγομαι** (κεφ. 40). — **χρηστήριον** χρησμός· οἱ Ἀθηναῖοι ἀφότου ἔμαθον, ὅτι ὁ Ξέρξης θὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, εἶχον ζητήσει ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν χρησμόν. Ὁ Ἀπόλλων τοὺς ἀπεκρίθη, ὅτι μεγάλη καταστροφὴ τοὺς περιμένει καὶ ὅτι μόνον τὰ ξύλινα τείχη θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τοὺς σώσουν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπὸ τότε ἐξήγησε τὸν χρησμόν, ὅτι ὁ θεὸς μὲ τὰ ξύλινα τείχη ἐννοεῖ τὰ πλοῖα. — **ὑπηρετῶ τινι** προσφέρω ὑπηρεσίαν εἴς τινα, ὑπακούω εἴς τινα. — **ἐνδιαιτῶμαι** κατοικῶ, διαμένω. — **ἐν τῷ ἱρῷ**, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. — **ὡς ἐόντι** ὡς ἐὰν ἀληθῶς ὑπῆρχεν (ὁ ὄφις). — **ἐπιμήνια (ἱερὰ)** μηνιαῖαι προσφοραὶ ἢ θυσίαι. — **προτίθημι** παραθέτω. — **μελιτόεσσα** (= ἀττ. **μελιτοῦττα**, δηλ. **μᾶζα**) μελόπητα. — **ἀναισιμῶ (-όω)** καταναλίσκω, κατατρώγω. — **τῆς θεοῦ**, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν ἱερὸς ἦτο ὁ ὄφις. — **ὑπέκκειμαι** (πθτ.) ἔχω μεταφερθῆ εἰς μέρος ἀσφαλές. — **στρατόπεδον** στόλος.

Κεφ. 42. ωὑτὸς = **ὁ αὐτὸς**. — **πάρεξ** ἐκτός, πλήν. — **πεντηκόντερος**, βλ. III, 39 (ἐν σελ. 245).

Κεφ. 49. προτίθημι προτείνω. — **ὅκου... τῶν...** = **ὅκου τούτων τῶν χωρέων, τῶν αὐτοὶ ἐγκρατέες εἰσί**. — **ἐγκρατὴς** κύριος.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπιτήδειος κατάλληλος. — **ἀπεῖτο** = ἀττ. **ἀφεῖτο·** πθτκ. ὑπερστντλκ. τοῦ **ἀφίημι**. — **συνεκπίπτω** εἶμαι σύμφωνος, συμφωνῶ. — **ἐπιλέγω** λέγω προσέτι. — **πολιορκήσονται**, ἐν πθτκ. σημασίᾳ. — **ἵνα**, τοπκ. = ὅπου. — **τιμωρίη** βοήθεια. — **ἐκφέρομαι** (μέλ. **ἐξοίσομαι**) ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ πλοῖον καταφεύγω.

Κεφ. 50. ἐπιλέγονται συσκέπτονται, συζητοῦν. — **τρέπομαι** πορεύομαι. — **ἐκλείπω ἐς** = **ἐκλείπω καὶ φεύγω ἐς**. — **Καλλ. ἄρχοντος Ἀθ.**, δηλ. τὸ 480 π. Χ.

Κεφ. 51. ἐν τῷ ἱρῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς ἐν τῇ Ἀκροπόλει. — **ταμίας τοῦ ἱροῦ**, οὗτοι ἦσαν δέκα καὶ ἐφύλαττον τὰ κειμήλια καὶ τὰ χρήματα τῆ θεᾶς Ἀθηνᾶς καὶ καθόλου φαίνεται, ὅτι εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐποπτείαν ὅλων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. — **θύρα** = σανίς. — **ἅμα μὲν - πρὸς δὲ** ἀφ' ἑνὸς μὲν - πρὸς τούτοις δέ. — **ἀσθένεια βίου** πενία. — **ἐκχωρῶ** ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ. — **αὐτοὶ** αὐτοὶ μόνον. — **τὸ μαντήιον**, ἐδῶ : τὴν ἔννοιαν (τὴν σημασίαν) τοῦ χρησμοῦ. — **χρῶ (-άω)** χρησμοδοτῶ. — **ἀνάλωτος** ἀκυρίευτος, ἀπόρθητος. — **κρησφύγετον** καταφύγιον.

Κεφ. 52. ἵζομαι, ἐπὶ στρατεύματος : λαμβάνω θέσιν, στρατοπεδεύω. — **καταντίον** ἀπέναντι. — **ὄχθος** ὕψωμα, λόφος. — **ὅκως** = **ὁπότε** ὁσάκις. — **ἅπτω** ἀνάπτω. — **τὸ ἔσχατον τοῦ κακοῦ** τὰ ἔσχατα δεινά. — **προδίδωμι** (ἀμτβτ.) ἐκλείπω, γίνομαι ἄχρηστος. — **λόγοι** προτάσεις. — **τῶν Πεισιστρατιδέων**, δηλ. τοῦ Ἱππίου καὶ τῶν ὀπαδῶν του, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκοντο ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ξέρξου. — **ὁμολογία** συνθήκη. — **ὀλοίτροχος** στρογγυλὸς λίθος. — **ἀπορίῃσι ἐνέχομαι** εὑρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν.

Κεφ. 53. τὰ ἄπορα = αἱ ἀπορίαι, ἡ ἀμηχανία. — **ἔξοδος** διέξοδος. — **ἔδεε** ἦτο προωρισμένον. — **θεοπρόπιον** χρησμός. — **γίνομαι ὑπό τινι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **ἐλπίζω μὴ** φοβοῦμαι μήπως. — **κατὰ ταῦτα** ἀπ' αὐτοῦ. — **ταύτῃ** ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος. — **κατὰ τοῦ τείχεος κάτω** ἀπὸ τὸ τεῖχος κάτω. — **ἐς τὸ μέγαρον**, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς· **μέγαρον** δὲ τὸ ἐσώτατον καὶ ἱερώτατον μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ἄδυτον· ἐν αὐτῷ εὑρίσκετο τὸ ἄγαλμα τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θεᾶς. — **τὰς πύλας,** δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. — **κατέστρωντο,** πθτκ. ὑπερσυντλ. τοῦ **καταστρώννυμι** φονεύω.

Κεφ. 54. Ἀρταβάνῳ, τοῦτον ὁ Ξέρξης εἶχεν ἀφήσει εἰς τὰ Σοῦσα ὡς διοικητὴν τοῦ κράτους του. — **εὐπρηξίη** εὐτυχία, ἐπιτυχία. — **τοὺς φυγάδας,** δηλ. τὸν Ἱππίαν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ. — **τὰ ἱρὰ** τὰς συνήθεις θυσίας. — **ὄψις ἐνυπνίου** ὅραμα εἰς τὸν ὕπνον. — **ἐνθύμιόν μοι γίνεται ποιήσαντι** αἰσθάνομαι βάρος εἰς τὴν ψυχήν μου (μὲ τύπτει ἡ συνείδησίς μου), διότι ἔκαμα.

Κεφ. 55. ἐπιμιμνῄσκομαί τινος μνημονεύω τι. — **γηγενὴς** ὁ ἐκ τῆς γῆς γεννηθείς. — **θάλασσα** πηγὴ ἁλμυροῦ ὕδατος. — **ἔνι** = **ἔνεστι.** — **λόγος (ἐστὶ)** λέγεται. — **μαρτύριον** μαρτυρία, ἀπόδειξις. — **καταλαμβάνει** (ἀπροσ.) συμβαίνει. — **ὤρων** = ἀττ. **ἑώρων.** — **στέλεχος** κορμός. — **ὅσον τε** περίπου. — **ἀνατρέχω,** ἐδῶ : βλαστάνω, μεγαλώνω.

Κεφ. 56. θόρυβος ταραχή. — **μένω** περιμένω. — **κυρῶ(-όω)** ἐπικυρώνω, λαμβάνω ἀπόφασιν. — **τὸ προκείμενον πρῆγμα** τὸ θέμα τῆς συνδιασκέψεως, τῆς συζητήσεως (τὸ ὁποῖον εἶχε προταθῆ ὑπὸ τοῦ Εὐρυβιάδου· βλ. κεφ. 49). — **ἐσπίπτω** πίπτω ἐντὸς μὲ ὁρμὴ (μὲ βίαν), εἰσορμῶ. — **ἀείρω** = ἀττ. **αἴρω.** — **ἀποθευσόμενοι,** τοῦ **ἀποθέω** ταχέως ἀπέρχομαι. — **τοῖσί τε ὑπολ.,** δτκ. τοῦ ποιτκ. αἰτίου. — **καὶ οἳ** καὶ οὗτοι.

Κεφ. 57. Μνησίφιλος, πατρικὸς φίλος τοῦ Θεμιστ. — **σφι,** δτκ. τοῦ ποιτκ. αἰτίου. — **βεβούλευται** ἔχει ἀποφασισθῆ. — **δέδοκται** = **βεβούλευται.** — **τοι** βεβαίως. — **ἀπαίρω τὰς νaῦς** κινῶ τὸν στόλον, ἀποπλέω. — **ἀβουλία** ἀπερισκεψία. — **μηχανὴ** τρόπος. — **διαχέαι,** ἀπρμφ. ἀορ. τοῦ **διαχέω** διαλύω, ματαιώνω. — **ἀνέγνωσα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀναγιγνώσκω**) ἔπεισα. — **μεταβουλεύομαι** μεταβάλλω γνώμην.

Κεφ. 58. ὑποθήκη συμβουλή. — **κοινὸν πρῆγμα** ὑπόθεσις κοινῆς φροντίδος : ὑπόθεσις δημοσία. — **συμμείγνυμί τινί τι** ἀνακοινῶ τι εἴς τινα. — **παρίζομαί τινι** κάθημαι πλησίον τινός. — **καταλέγω** διηγοῦμαι, ἐκθέτω. — **ἐμαυτοῦ ποιοῦμαί τι** οἰκειοποιοῦμαί τι. — **ἐς ὃ** ἕως ὅτου. — **χρηίζω** παρακαλῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 59. προτίθημι ἐκθέτω, ἀνακοινώνω. — **τῶν εἵνεκεν** = ἀντί : **τοῦ εἵνεκεν** = **οὗ** (δηλ. λόγου) **ἕνεκα.** — **πολλός εἰμι ἐν τοῖσι λόγοισι** ὁμιλῶ πολλά. — **οἷα** = **ἅτε.** — **κάρτα δέομαι** ἔχω μεγάλην ἀνάγκην. — **προεξανίσταμαι,** ἐν ἀγῶνι : ξεκινῶ πρὶν δοθῇ τὸ σύνθημα. — **ῥαπίζω** ραβδίζω, δέρω. — **ἀπολύομαι** ἀπολογοῦμαι. — **ἐγκαταλείπομαι** ἐν ἀγῶνι δρόμου : μένω ὀπίσω.

Κεφ. 60. διαδιδρήσκω = **ἀποδιδράσκω.** — **κόσμον φέρει τινὶ** φέρει τιμὴν εἴς τινα. — **ὁ δὲ** = **ἀλλά.** — **ἄλλου λόγου ἔχομαι,** πιάνομαι ἀπὸ ἄλλον λόγον : κάμνω χρῆσιν ἄλλου λόγου.

α) **ἐν σοί ἐστι,** βλ. IV, 109 (ἐν σελ. 254). — **ἀναζεύγνυμι τὰς ναῦς** φέρω τὰ πλοῖα. — **ἀνατίθημι** ἀντιπαραβάλλω, συγκρίνω, — **συμβάλλω** συμπλέκομαι. — **ἀναπεπταμένος** ἀνοικτός. — **τὸ** = ἀττ. **ὅ.** — **τοῦτο δὲ** ἀφ' ἑτέρου δέ. — **κινδυνεύω τινὶ** κινδυνεύω μέ τινα : ἐκθέτω τινὰ εἰς κίνδυνον.

β) **χρηστὰ** ὠφέλειαι. — **τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνει** ὁ πόλεμος λαμβάνει ἔκβασιν, ὁποίαν πρέπει. — **πολλὸν κρατῶ** κερδίζω μεγάλην νίκην. — **πρός τινος** πρὸς τὸ συμφέρον τινός. — **αὖτις δὲ** πρὸς τούτοις δέ. — **περιγίνομαι** σῴζομαι. — **ὑπέκκειμαι** ἔχω μεταφερθῆ χάριν ἀσφαλείας. — **ἐν αὐτοῖσι,** δηλ. **ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις.** — **περιέχομαί τινος** προσκολλῶμαι εἴς τι : ἐπιδιώκω τι. — **προναυμαχῶ τινος** ναυμαχῶ ὑπέρ τινος. — **καί,** μετὰ τὸ **ὁμοίως** καθὼς καί. — **σφέας,** τοὺς Πέρσας.

γ) **ἑκαστέρω,** συγκρτκ. ἐπίρρ. τοῦ **ἑκὰς** μακράν. — **κόσμος** τάξις. — **κερδαίνω τινὶ περιεόντι** ἔχω τὸ κέρδος, ὅτι σῴζεταί τις. — **λόγιον** χρησμός. — **κατύπερθε γίνομαί τινος** γίνομαι ὑπέρτερός τινος : νικῶ τινα. — **οἰκότα** ὀρθά, λογικά. — **ὡς τὸ ἐπίπαν** ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — **ἐθέλει,** ὡς ὑποκμ. : **τὰ βεβουλευμένα ἐθέλω,** ἐδῶ : συνηθίζω. — **εὖ γίνομαι** ἀποβαίνω καλῶς, ἐπιτυγχάνω. — **προσχωρῶ πρός τινα** ὑποστηρίζω, βοηθῶ τινα.

Κεφ. 61. ἐπιφέρομαί (τινι) διὰ λόγου καταφέρομαι κατά τινος. — **ἐπιψηφίζω τινὶ** δίδω δικαίωμα ψήφου εἴς τινα. — **παρέχομαι** παρουσιάζω, ἔχω. — **γνώμας συμβάλλομαι** προσθέτω τὴν γνώμην μου εἰς τὰς γνώμας τῶν ἄλλων : δίδω τὴν γνώμην μου, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι. — **προσφέρω τί τινι** ἐπιρρίπτω τι (ὄνειδος) κατά τινος. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑωυτοῖσι, δηλ. : **ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθ.** — **ἤπερ** = ἀττ. **ἤ.** — **ἔστε** ἐφόσον. — **οὐδαμὸς** = **οὐδείς.**

Κεφ. 62. διαβαίνω ἔς τινα στρέφομαι πρός τινα. — **λόγοι ἐπεστραμμένοι** λόγοι ἔντονοι, σφοδροί. — **τὸ πᾶν τοῦ πολέμου** τὴν ὅλην κρίσιν τοῦ πολέμου. — **ὡς ἔχομεν** ὅπως εἴμεθα : εὐθύς, ἀμέσως. — **ἀναλαμβάνω** ἐμβιβάζω εἰς τὰ πλοῖα. — **κομίζομαι** πλέω. — **ἐκ παλαιοῦ ἔτι** ἤδη ἐκ παλαιοῦ χρόνου. — **κτίζω** ἱδρύω, ἀποικίζω, κατοικίζω. — **μονοῦμαί τινος** ἐγκαταλείπομαι ἀπό τινα.

Κεφ. 63 - 64. ἀναδιδάσκομαι μεταβάλλω γνώμην. — **δοκέειν μοι,** τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως : κατὰ τὴν γνώμην μου. — **ἀρρωδῶ** = **ὀρρωδῶ** φοβοῦμαι. — **διαναυμαχῶ** συγκροτῶ ναυμαχίαν. — **ἀκροβολίζομαι** κυρ. : ἀψιμαχῶ· **ἀκροβολίζομαι ἔπεσι** λογομαχῶ. — **ἐπὶ Αἰακὸν** διὰ τὸν Αἰακόν : διὰ νὰ φέρῃ τὸν Αἰακὸν (τὸ ἄγαλμα δηλ. αὐτοῦ)· ὁ Αἰακὸς ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης Αἰγίνης· ἀπόγονοι τούτου (**Αἰακίδαι**) ἦσαν ὁ Πηλεύς, ὁ Τελαμών, ὁ Φῶκος, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Αἴας καὶ ὁ Τεῦκρος. Εἰς τὰ ἀγάλματα τῶν Αἰακιδῶν ἀπεδίδετο ἡ ἰδιότης ἰσχυρῶν βοηθῶν κατὰ τὰς μάχας.

Κεφ. 70. παρήγγειλε, ὁ Ξέρξης. — **παρεκρίθησαν διαταχθέντες** παρετάχθησαν κατὰ σειρὰν καὶ τάξιν. — **ἐξέχρησε,** τοῦ **ἐκχρῶ (- άω)** ἐξαρκῶ. — **οἱ δὲ** = **ἀλλά.** — **πολιορκήσονται,** ἐν πθτκ. σημασίᾳ — **ἀπολαμφθέντες** = ἀττ. **ἀποληφθέντες· ἀπολαμλάνω** ἀποκλείω.

Κεφ. 71. ἐμεμηχάνητο, ὑπερσυντλκ. ἐν πθτκ. σημασίᾳ τοῦ **μηχανῶμαι** ἐπινοῶ. — **ὡς τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **ἵζομαι** στρατοπεδεύω. — **συγχῶ (-όω)** σκεπάζω (φράζω) μὲ χώματα. — **Σκειρωνὶς ὁδός,** ἡ ἄγουσα ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς Μέγαρα καὶ Ἀττικὴν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ἀποτόμων βράχων. — **ἄνω** = **ἀνύω** περατῶ. — **φορμὸς** κοφίνι. — **ἐσφορέω** εἰσκομίζω. — **ἐλινύω** (μετὰ μτχ.) παύω νά.

Κεφ. 72. ὑπεραρρωδῶ τινι ὑπερβολικὰ φοβοῦμαι διά τινα. — **οὐδὲν μέλει τινὶ** καθόλου δὲν ἐνδιαφέρεταί τις. — **Κάρνεια,** βλ. VII,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

206 (ἐν σελ. 258). — **παροιχώκεε,** ὑπερσυντλκ. τοῦ **παροίχομαι** ἔχω παρέλθει.

Κεφ. 74. πόνος ἐπίπονος ἐργασία. — **συνίσταμαί τινι,** ἐδῶ: καταπονοῦμαι μέ τι. — **τὸν περὶ τοῦ παντὸς δρόμον θέω** διαγωνίζομαι, διακινδυνεύω περὶ τῶν ὅλων. — **ἐλλάμπομαι** διακρίνομαι· ἐδῶ: κερδίζω τὴν νίκην. — **οὐκ οὕτω - ὡς** ὄχι τόσον - ὅσον. — **δειμαίνω περί τινι** φοβοῦμαι διά τινα. — **τέως** ἐπί τινα χρόνον. — **σιγῇ** μὲ χαμηλὴν τὴν φωνήν. — **θῶμα ποιεῦμαι** θαυμάζω. — **ἐξερράγη** (ἀπροσ.) ἡ ἀγανάκτησίς των ἐξέσπασε. — **ἐς τὸ μέσον** φανερά. — **δοριάλωτος** κυριευμένος.

Κεφ. 75. ἑσσοῦμαι = ἀττ. **ἡττῶμαι.** — **χρεόν,** δηλ. **ἐστί.** — **ἐπιδέχομαι** δέχομαι προσέτι, δέχομαι νέους (πολίτας). — **ὄλβιος** πλούσιος. — **κατύπερθε γίνομαι** ὑπερισχύω. — **δρησμὸς (δρασμὸς - διδράσκω)** φυγή. — **παρέχει** (ἀπροσ.) = **πάρεστι** ἢ **ἔξεστι.** — **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) ἐπιτρέπω, ἀφήνω νά. — **πρὸς ἑαυτοὺς** = **πρὸς ἀλλήλους.** — **ἐκποδὼν ἀπαλλάσσομαι** ἀπέρχομαι.

Κεφ. 76. τοῦτο μέν... τοῦτο δέ, βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 251). — **ἀνῆγον** (ἀμτβτ.) **τὸ ἀπ' ἑσπέρης κέρας** ἐπροχώρουν μὲ τὸ δυτικὸν κέρας. — **κυκλοῦμαι** = **κυκλῶ.** — **Κέος - Κυνόσουρα,** ἀκρωτήρια εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος. — **Μουνιχίη,** χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς μὲ ὁμώνυμον λιμένα κείμενον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου. — **ἀπελαμφθέντες,** βλ. κεφ. 70. — **τίσιν δίδωμί τινος** τιμωροῦμαι διά τι. — **ἀγώνισμα** πολεμικὸν κατόρθωμα. — **τῶν Περσέων,** δηλ. **τινάς.** — **ἐκφέρομαι** (μέλλ. **ἐξοίσομαι**) φέρομαι ἔξω (ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν). — **πόρος τῆς ναυμαχίης τῆς μελλ. ἐσ.** τὸ μέρος, ὅπου ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία. — **περιποιῶ** διασῴζω. — **πυνθανοίατο** = ἀττ. **πυνθάνοιντο.** — **παραρτέομαί τι** παρασκευάζω τι.

Κεφ. 78 - 79. ὠθισμὸς λόγων λογομαχία. — **οἱ στρατηγοὶ συνίστανται** οἱ στρατηγοὶ διαφωνοῦν. — **κατὰ χώρην εἰμὶ** εἶμαι εἰς τὴν θέσιν μου. — **τρόπος** χαρακτήρ. — **συνέδριον** τόπος τοῦ συνεδρίου. — **ἐκκαλοῦμαι** φωνάζω ἔξω. — **ὑπὸ** ἕνεκα. — **λήθην ποιοῦ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαι = **ἐπιλανθάνομαι.** — **συμμείγνυμί τινι** ὁμιλῶ μέ τινα. — **στασιάζω** φιλονικῶ. — **τοι** = ἀττ. **σοι.** — **ἴσον Πελοποννησίοισι** τὸ αὐτὸ (ἀνωφελὲς) διὰ τοὺς Πελοπ.

Κεφ. 80-81. χρηστὰ ὠφέλιμα. — **διακελεύομαι** συμβουλεύω. — **τὰ ἐγὼ ἐδεόμην** κλπ. = **αὐτόπτης γενόμενος (τούτων), τὰ γενέσθαι ἐγὼ ἐδεόμην.** — **ἐξ ἐμέο** (δηλ. **ἐόντα**) ὅτι ἐκ μέρους μου προέρχονται : ὅτι εἰς τὰς ἐνεργείας μου ὀφείλονται. — **παρίσταμαι** φέρω πρὸς τὸ μέρος μου διὰ τῆς βίας, ἀναγκάζω. — **πλάσσω** ἐπινοῶ. — **ὡς οὐ ποιεύντων τῶν β. ταῦτα** διότι κατὰ τὴν γνώμην των (δηλ. τὴν γνώμην τῶν λοιπῶν στρατηγῶν) οἱ βάρβαροι δὲν πράττουν ταῦτα. — **παρέρχομαι** εἰσέρχομαι. — **μόγις** μόλις, μετὰ δυσκολίας. — **ἐφορμῶ (-έω)** μένω ἠγκυροβολημένος ἔν τινι τόπῳ : ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν. — **παραρτέομαι** γίνομαι ἕτοιμος, παρασκευάζομαι. — **ἀλέξομαι** (καὶ μέσ. μέλλ. **ἀλεξήσομαι**) = **ἀμύνομαι.** — **μεθίσταμαι** ἀποχωρῶ. — **ἀμφισβασίη** φιλονικία· **λόγων ἀμφισβασίη** λογομαχία.

Κεφ. 82. ἐν τοῖσι, ἢ **ἐν** μεταξύ. — **καθαιρῶ** καταβάλλω, νικῶ. — **ἐς τὸν τρίποδα,** τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλλ. μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα· ὁ τρίπους οὗτος ἦτο χρυσοῦς καὶ ἐστηρίζετο ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τριῶν χαλκῶν ὄφεων, τῶν ὁποίων τὰ σώματα περιπλεκόμενα ἀπετέλουν σπειροειδῆ στήλην· ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄφεων οἱ Ἕλλ. ἐχάραξαν τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, ὅσαι ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας κατὰ τῶν Περσῶν (βλ. πίν. III ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

Κεφ. 83. ῥῆμα λόγος. — **ἠὼς διαφαίνει,** βλ. VII, 216. — **καὶ οἳ** καὶ οὗτοι (δηλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλ.). — **ἐπιβάται,** βλ. VII, κεφ. 100. — **προαγορεύω** ὁμιλῶ ἐνώπιον ὅλων. — **εὖ ἔχοντα** ὡραῖα, εὔστοχα. — **ἐκ πάντων** ὑπὲρ πάντας. — **τὰ ἔπεα ἦν ἀντιτιθέμενα,** κατ' ἔννοιαν : εἰς τὸν λόγον του (ὁ Θεμ.) παρέβαλε. — **πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι** ὅλα τὰ εὐγενέστερα πρὸς τὰ χειρότερα (δηλ. τὴν ἀνδρείαν πρὸς τὴν δειλίαν, τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὴν δουλείαν, τὴν δόξαν πρὸς τὴν καταισχύνην). — **ἐγγίνομαι** ὑπάρχω. — **καταπλέκω τὴν ῥῆσιν** τελειώνω τὴν λόγον. — **κατὰ τοὺς Αἰακίδας** = **ἐπὶ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοὺς Αἰακίδας (βλ. κεφ. 64). — **ἀποδημῶ** ἀπέρχομαι, ἀποπλέω.

Κεφ. 84. ἐπεκέατο = ἀττ. **ἐπέκειντο· ἐπίκειμαι** ἐπιτίθεμαι. — **πρύμνην ἀνακρούομαι** ὑποχωρῶ μὲ τὴν πρύμναν. — **ὤκελλον,** πρτκ. ἀποπειρτκ.· **ὀκέλλω τὰς νέας** ρίπτω τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν. — **Παλληνεύς,** ὁ ἐκ τοῦ Ἀττικοῦ δήμου Παλλήνης (νῦν Χαρβάτι). — **ἐξανάγομαι** ὁρμῶ ἔξω ἀπὸ τὴν γραμμήν. — **ἐμβάλλω νηὶ** ἐπιπίπτω ἐναντίον πλοίου (ἐχθρικοῦ). — **συμμίσγω** συμπλέκομαι. — **δαιμόνιος** κακότυχος.

Κεφ. 85. κατὰ ἀπέναντι. — **πρὸς Ἐλευσῖνος** πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἐλευσ. — **ἐθελοκακῶ** μὲ τὴν θέλησίν μου δεικνύομαι δειλός. — **κατὰ τὰς Θεμ. ἐντολάς,** ὁ Θεμιστ. κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἑλλ. στόλου ἀπὸ Ἀρτεμισίου εἶχε χαράξει ἐπὶ βράχων αὐτοῦ συμβουλὰς πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Ξέρξου ἐκστρατεύσαντας Ἴωνας, ὅπως ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Πέρσας ἢ τοὐλάχιστον δειχθοῦν ἑκουσίως δειλοὶ εἰς μέλλοντας ἀγῶνας. — **καταλέγω** ἀπαριθμῶ. — **μέμνημαι,** ἐδῶ : ἀναφέρω. — **καθίστημι** διορίζω.

Κεφ. 86. κεραΐζω καταβυθίζω. — **σὺν κόσμῳ** κανονικῶς. — **σὺν νόῳ** μετὰ περισκέψεως. — **συμφέρομαι,** ἐπὶ γεγονότων : συμβαίνω, γίνομαι. — **μακρῷ** πολὺ (ἐπίρρ.). — **ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν** ἀνδρειότεροι παρ' ὅ,τι ἦσαν ἄλλοτε. — **βασιλέα,** ὑποκμ. τοῦ **θεήσασθαι·** ὁ Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ ἀργυρόποδος θρόνου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Αἰγάλεω — ὄρους τῆς Ἀστικῆς ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος — ἐπεσκόπει τὴν ναυμαχίαν μετὰ γραμματέων, οἱ ὁποῖοι ἐσημείωνον τὴν δρᾶσιν ἑνὸς ἑκάστου.

Κεφ. 87. κατὰ τοὺς ἄλλους ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους. — **ἀτρεκέως** ἀκριβῶς. — **εὐδοκιμῶ** ἔχω ὑπόληψιν. — **θόρυβος** ἀταξία. — **καὶ ἢ καὶ** αὕτη. — **μάλιστα πρός τινος** πολὺ πλησίον τινός. — **συνήνεικε,** ἀόρ. τοῦ **συμφέρω** φέρω καλὸν ἀποτέλεσμα, ὠφελῶ. — **φέρουσα** μὲ ὁρμήν. — **Καλυνδεῖς** οἱ ἐκ τῆς Καλύνδης, πόλεως ἐν Καρίᾳ. — **εἰ μὲν καὶ** ἂν καὶ πράγματι. — **νεῖκος** φιλονικία. — **μέντοι** ὅμως. — **ἐκ προνοίης** ἐπίτηδες. — **συγκυρέω** (μετὰ μτχ.) συμπίπτω νά. — **παρα-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πίπτω συναντῶ. — **ἀμύνω τινὶ** βοηθῶ τινα. — **ἀποστρέφω** (ἀμτβτ.) στρέφομαι ὀπίσω.

Κεφ. 88. τοῦτο μέν... τοῦτο δέ, βλ. κεφ. 76. — **συνήνεικε,** ἐδῶ, ὅπως καὶ κατωτέρω : συνέβη. — **μανθάνω** (μετὰ μτχ.) παρατηρῶ ὅτι. — **φημὶ** λέγω ναί, διαβεβαιώνω. — **τὸ ἐπίσημον** τὸ σῆμα τοῦ πλοίου. — **ἠπιστέατο** = ἀττ. **ἠπίσταντο· ἐπίσταμαι** ἐδῶ : πιστεύω, νομίζω.

Κεφ. 89. πόνος μάχη. — **ἀπὸ μὲν ἔθανε - ἀπὸ δὲ (ἔθανον),** τμῆσις. — **νέω** κολυμβῶ. — **χειρῶν νόμος** συμπλοκή, μάχη. — **διανέω ἐς** κολυμβῶν διαπεραιοῦμαι εἰς. — **ἐς τὸ πρόσθε παρέρχομαι** περνῶ ἐμπρός. — **ἀποδεξόμενοι** = ἀττ. **ἀποδειξόμενοι· ἀποδείκνυμαι** (ἐπι) δεικνύω. — **περιπίπτω τινὶ** πίπτω ἐπάνω εἴς τινα.

Κεφ. 90. διεφθάρατο = ἀττ. **ἦσαν διεφθαρμέναι.** — **ἀπολοίατο** = ἀττ. **ἀπόλοιντο.** — **ὡς προδόντων,** δηλ. αὐτῶν (τῶν Ἰώνων). — **ἐπιφέρομαι** ἐπέρχομαι μὲ ὁρμήν. — **Σαμοθρήικες** οἱ ἐκ τῆς Σαμοθράκης, νήσου παρὰ τὰ παράλια τῆς Θράκης, ἀνήκοντες εἰς τοὺς Ἴωνας. — **ἀπαράσσω** ἐξολοθρεύω, ξεπαστρεύω. — **ῥύομαι** σῴζω. — **οἷα** (μετὰ μτχ.) = **ἅτε** (μετὰ μτχ.). — **ὑπερλυποῦμαι** ἀγανακτῶ πολύ. — **κακὸς** δειλός. — **ὅκως** = **ὁπότε** ὁσάκις. — **ὑπὸ τῷ οὔρεϊ** εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. — **ἀντίον** ἀπέναντι. — **ἀναπυνθάνομαί τινι** ζητῶ πληροφορίας περί τινος. — **γραμματιστὴς** γραμματεύς. — **πατρόθεν** μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός.

Κεφ. 91. ὑφίσταμαι ἐνεδρεύω. — **ἐν τῷ πορθμῷ,** τῷ μεταξὺ τῆς νήσου Ψυτταλείας καὶ Ἀττικῆς. — **κεραΐζω,** βλ. κεφ. 86. — **ὅκως,** βλ. κεφ. 90. — **φέρομαι** φεύγω μὲ σπουδήν.

Κεφ. 92. συγκυρέω συναντῶμαι. — **σημήιον** = **ἐπίσημον** (κεφ. 88). — **βώσας** = ἀττ. **βοήσας.** — **ἐπικερτομῶ τινα ὀνειδίζων** εἰρωνεύομαί τινα μὲ πειρακτικοὺς λόγους. — **ἐς τὸν μηδισμὸν** ὡς πρὸς τὸν μηδισμόν· οἱ Ἀθην. πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον κατηγορήσει τοὺς Αἰγινήτας ἐπὶ μηδισμῷ καὶ τὸν πατέρα τοῦ Πολυκρίτου, τὸν Κριόν, εἶχον φυλακίσει. Ταύτην τὴν ἄδικον κατηγορίαν ὑπαινίσσεται ἐδῶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁ Πολύκριτος. — **ἀπορρίπτω (ὀνείδη) ἔς τινα** ἐξακοντίζω πειρακτικοὺς λόγους κατά τινος. — **περιγίνομαι** σῴζομαι. — **ὑπὸ** ὑπὸ τὴν προστασίαν.

Κεφ. 93. ἄριστα ἀκούω παρὰ πολὺ ἐπαινοῦμαι. — **ἐπὶ δὲ** μετὰ τούτους. — **᾿Αναγυράσιος** ὁ ἐκ τοῦ ᾿Αναγυροῦντος, δήμου τῆς ᾿Αττικῆς κειμένου νοτίως τοῦ ῾Υμηττοῦ κατὰ τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Βάρης. — **ἐπιδιώκω** καταδιώκω. — **ἐν ταύτῃ**, δηλ. **τῇ νηί**. — **ἥλω**, τοῦ **ἁλίσκομαι** συλλαμβάνομαι. — **παρακεκέλευστο** (πθτκ.) εἶχε δοθῆ διαταγὴ (νὰ συλλάβουν δηλ. τὴν ᾿Αρτ.). — **ποιοῦμαι δεινὸν** θεωρῶ βαρὺ πρᾶγμα : τὸ παίρνω βαριά.

Κεφ. 95 - 96. τούτων, ἐκ τοῦ **πρότερον**. — **ἐπιμιμνῄσκομαί τινος** κάμνω μνείαν τινός. — **ἀπέβησα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀποβαίνω**) ἀπεβίβασα. — **κατειρύω** = **κατερύω** καθέλκω, σύρω. — **ταύτῃ** εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — **ἐλπίζω** ὑποθέτω, νομίζω. — **περίειμι** ὑπάρχω, ὑπολείπομαι.

Κεφ. 140. α) **ἁμαρτὰς** = **ἁμάρτημα** σφάλμα. — **τὰς γενομένας ἐξ** = **τὰς ποιηθείσας ὑπό**. — **μετίημι** συγχωρῶ. — **ὁμολογῶ τινι** ἔρχομαι εἰς συνεννόησιν μέ τινα : συμβιβάζομαι μέ τινα.

τούτων, ἐξ ὀνομαστικῆς **ταῦτα** αὗται αἱ διαταγαί. — **ἀναγκαίως ἔχει μοι** ἀναγκάζομαι. — **τὸ ὑμέτερον ἀντίον γίνεται** = **ὑμεῖς ἐναντιοῦσθε**. — **ἀνταειρόμενοι** = ἀττ. **ἀνταιρόμενοι· ἀνταίρομαί τινι πόλεμον** κινῶ πόλεμον κατά τινος. — **ὑπερβάλλομαι** ὑπερτερῶ, ὑπερισχύω. — **στρατηλασίη**, ἐδῶ : στρατός. — **παρισοῦμαί τινι** ἐξισοῦμαι μέ τινα. — **θέω περὶ ἐμαυτοῦ** διακινδυνεύω τὴν ζωήν μου. — **καταλύσασθε**, δηλ. **βασιλεῖ· καταλύομαί τινι** κάμνω εἰρήνην μέ τινα. — **παρέχει** = **ἔξεστι**. — **κάλλιστα** μὲ τοὺς ἐντιμοτέρους ὅρους. — **ταύτῃ ὥρμημαι** τοιουτοτρόπως σκέπτομαι : τοῦτο ἐπιθυμῶ. — **ὁμαιχμίην συντίθεμαί τινι** συνάπτω συμμαχίαν μετά τινος.

β) **προσχρηΐζω τινὸς** = **δέομαί τινος**. — **λόγοι** προτάσεις. — **ἡ βασιλέως χεὶρ ὑπερμήκης ἐστὶ** εἶναι πολὺ μακρά : φθάνει εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. — **προτεινόντων**, δηλ. **τῶν Περσῶν· μεγάλα προτείνω ἐπ' οἷσι** προτείνω εὐνοϊκοὺς ὅρος, μὲ τοὺς ὁποίους. — **δειμαίνω** φοβοῦμαι. — **τρίβος** μεγάλη ὁδός, λεωφόρος. — **οἴκημαι** =

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἰκῶ. — **μάλιστα,** νὰ συναφθῇ μὲ τό : **συμμάχων πάντων.** — **ἐξαίρετόν τι... = τὴν γῆν, ἢ ἐξαίρετόν τι μεταίχμιόν ἐστι· μεταίχμιον,** ἐδῶ : διαμφισβητουμένη μεθόριος χώρα, ἀμφισβητούμενα σύνορα. — **ἔκτημαι = κέκτημαι.**

Κεφ. 141. ὁμολογίη συνεννόησις, συμβιβασμός. — **λόγιον** χρησμός. — **χρεόν ἐστι = χρὴ** εἶναι ὡρισμένον (πεπρωμένον). — **ἐκπίπτω** ἐκδιώκομαι. — **συνέπιπτε** συνέβη. — **ὁμοῦ** συγχρόνως. — **σφέων,** δηλ. τοῦ 'Αλεξ. καὶ τῶν Λακεδ. πρέσβεων. — **κατάστασις** παρουσίασις (ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου). — **ἐπαναμένω** περιμένω ἐπὶ πλέον. — **διατρίβω** ἀργοπορῶ. — **ἐνδεικνύμενοι** θέλοντες νὰ δείξουν.

Κεφ. 142. διαδέχομαι (τὸν λόγον) λαμβάνω τὸν λόγον. — **νεώτερον,** ἐπὶ πολιτικῶν μεταβολῶν : νεωτερισμός. — **ἐνδέχομαι** ἀποδέχομαι. — **κόσμον φέρον** (δηλ. **ἐστὶ**) = **κόσμον φέρει** (βλ. κεφ. 60). — **οὐδαμὸς = οὐδείς.** — **διὰ πάντων** μεταξὺ πάντων. — **πολλῶν εἵνεκεν** διὰ πολλὰς αἰτίας. — **οὐδὲν** (ἐπίρρ.) εἰς τὸ **βουλομένων.** — **φέρω ἐς** ἐκτείνομαι εἰς. — **ἄλλως τε** καὶ πρὸς τούτοις· νὰ συναφθῇ μὲ τό : **οὐδαμῶς ἀνασχετόν (ἐστι) · ἀνασχετὸς** ὑποφερτός. — **τούτων ἁπάντων... δουλοσύνης = τούτων ἁπάντων αἰτίους (γενομένους) αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης.** — **τὸ πάλαι** ἐκ παλαιῶν χρόνων.

συνάχθομαί τινι συλλυποῦμαί τινα. — **διξὸς** = ἀττ. **δισσός· καρποὶ δισσοὶ** παραγωγὴ δύο ἐτῶν (δηλ. τοῦ 480 καὶ 479). — **οἰκοφθόρημαι,** πρκμ. τοῦ **οἰκοφθορέομαι** χάνω τὴν περιουσίαν μου, καταστρέφομαι, χάνομαι. — **τὰ οἰκετέων ἐχόμενα = τοὺς οἰκέτας· οἰκέται** μέλη οἰκογενείας (ἐδῶ : παῖδες καὶ δοῦλοι). — **ἐπιτρέφω** τρέφω. — **ἔστ' ἂν συνεστήκῃ** ἐφόσον διαρκεῖ. — **ἀνέγνωσα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀναγινώσκω**) ἔπεισα. — **λεήνας,** ἀόρ. τοῦ **λεαίνω** μετριάζω.— **συγκατεργάζομαί τινι** βοηθῶ τινα.

Κεφ. 143. ὑποκρίνομαι = ἀττ. **ἀποκρίνομαι.** — **ἤπερ** = ἀττ. **ἢ** (συγκριτκ.). — **ὀνειδίζειν,** δηλ. **ἡμῖν · ὀνειδείζω τινί τι** κατηγορῶ τινα διά τι. — **γλίχομαί τινος** ποθῶ, σφοδρῶς ἐπιθυμῶ τι. — **πίσυνοί μιν... = ἐπέξιμεν, ἀμυνόμενοί μιν, πίσυνοι θεοῖσί τε**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἥρωσι συμμάχοισι· ἐπεξέρχομαι ἐξέρχομαι ἐναντίον τινός· **πίσυνος** πεποιθώς, ἔχων πεποίθησιν· **θ. τε καὶ ἥρ. συμμάχοισι** (κτγρμ.) : εἰς τὴν συμμαχίαν θεῶν καὶ ἡρώων. — **ὄπις** θρησκευτικὸς φόβος, σεβασμός· **ὄπιν ἔχω τινὸς** ἔχω σεβασμὸν πρός τινα. — **οἶκος,** ἐδῶ : ναός. — **ἐπιφαίνομαι** παρουσιάζομαι. — **χρηστὰ ὑπουργῶ (τοῖς Ἀθηναίοις)** παρέχω ὠφελίμους ἐκδουλεύσεις εἰς τοὺς Ἀθ.— **ἀθέμιτος** παράνομος. — **ἔρδω** πράττω. — **ἄχαρις** δυσάρεστος.

Κεφ. 144. ἀτὰρ δέ, ὅμως. — **αἰσχρῶς... οἴκατε... = οἴκατε αἰσχρῶς ἀρρωδῆσαι ἐξεπιστάμενοι τὸ φρόνημα τῶν Ἀθηναίων, ὅτι· οἴκατε** = ἀττ. **ἐοίκατε· ἀρρωδῶ** = ἀττ. **ὀρρωδῶ** φοβοῦμαι. — **ἐξεπίσταμαι** γνωρίζω καλῶς. — **φρόνημα** ὑψηλὸν καὶ εὐγενὲς φρόνημα : μεγαλοφροσύνη. — **οὐδαμόθι γῆς** εἰς οὐδὲν μέρος τῆς γῆς. — **ἀρετή,** ἐδῶ : εὐφορία. — **(οὕτω) μέγα** τόσον πολύ. — **ὑπερφέρω** ὑπερέχω, ὑπερτερῶ. — **συγκεχωσμένα,** πθτκ. πρκμ. τοῦ **συγχώννυμι** μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρειπίων. — **ἀναγκαίως ἔχει = ἀνάγκη (ἐστί).** — **τιμωρῶ τινι** λαμβάνω ἐκδίκησιν διά τι. — **αὖτις δὲ** ἔπειτα δέ. — **τὸ Ἑλληνικὸν** οἱ Ἕλληνες. — **ἵδρυμα** ναός, ἱερόν. — **ὁμότροπος** ὅμοιος. — **περίειμι** ἐπιζῶ, ὑπάρχω ἐν τῇ ζωῇ. — **μηδαμὰ** κατ' οὐδένα τρόπον.

ἄγαμαι θαυμάζω, ἐκτιμῶ. — **ἡ πρόνοια ἡ πρὸς ἡμέας ἐοῦσα** ἡ πρόνοια ἡ ἀφορῶσα ἡμᾶς : ἡ πρόνοια δι' ἡμᾶς. — **προορῶ τινος** προνοῶ διά τινα. — **ὑμῖν,** δτκ. τοῦ ποιητικ. αἰτίου. — **λιπαρῶ** ἐμμένω, ἐγκαρτερῶ. — **ἔχωμεν,** δηλ. **λιπαρεῖν· ἔχω** μετ' ἀπρμφ. = ; — **λυπῶ τινα** ἐνοχλῶ τινα, γίνομαι βάρος εἴς τινα.

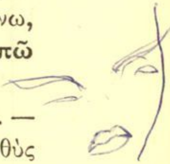

ὡς οὕτω ἐχόντων ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ἔχουν τὰ πράγματα. — **οὐκ ἑκὰς χρόνου** οὐχὶ ἐν μακρῷ χρόνῳ. — **ἐπεὰν τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **τῶν = τούτων, ἅ.** — **προσδέομαί τινός τι** ζητῶ τι παρά τινος. — **καιρὸς** κατάλληλος περίστασις. — **προβοηθῶ** σπεύδω εἰς βοήθειαν πρότερον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

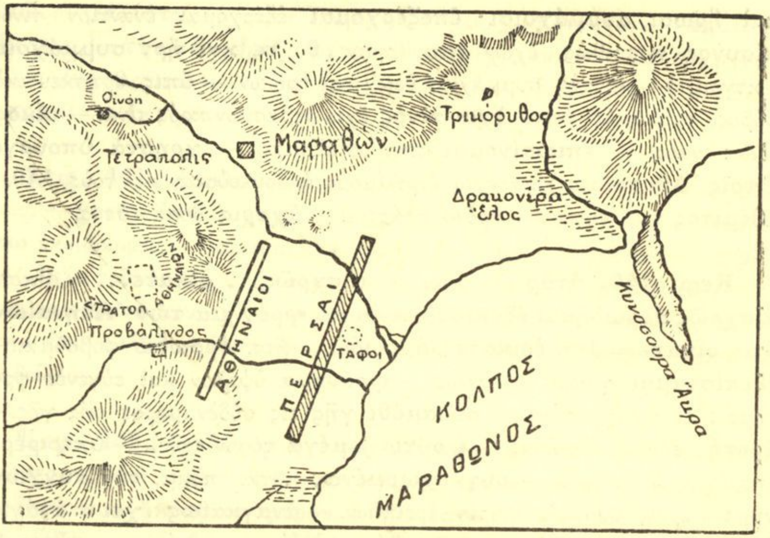

Σχέδιον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης.

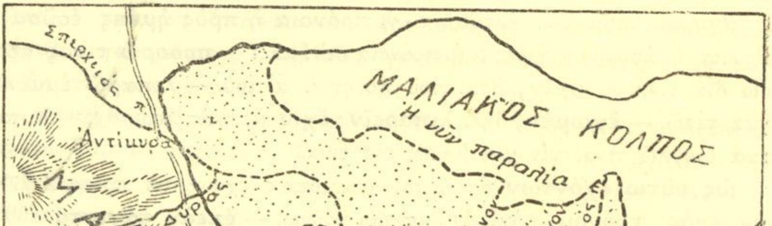

Σχέδιον τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

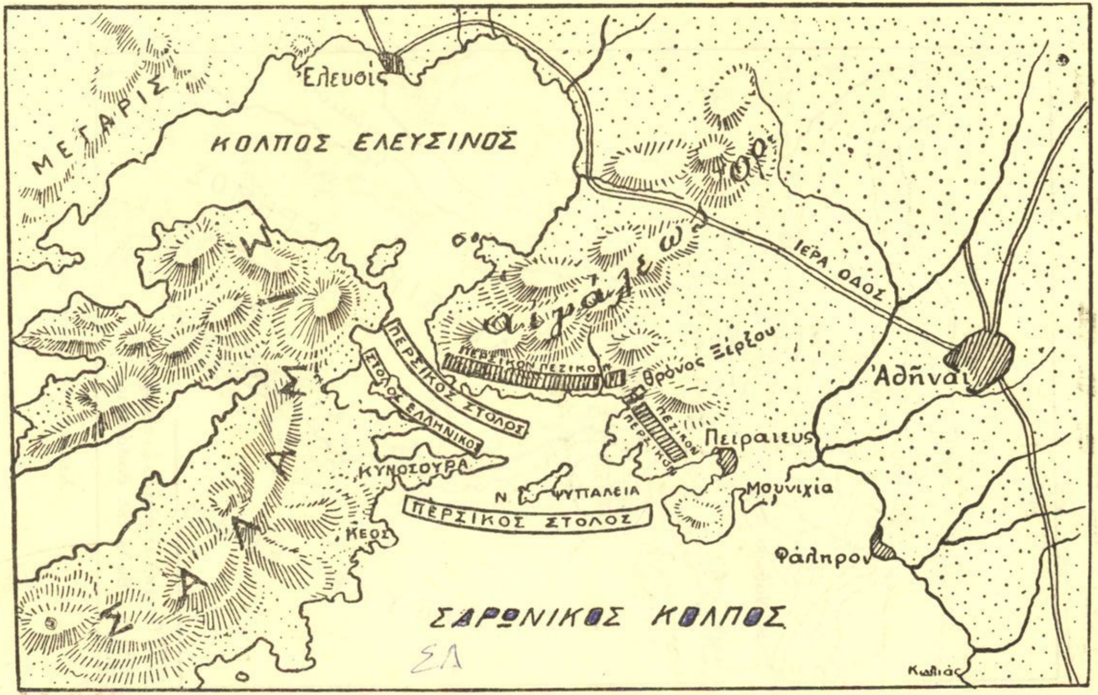

Σχέδιον τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

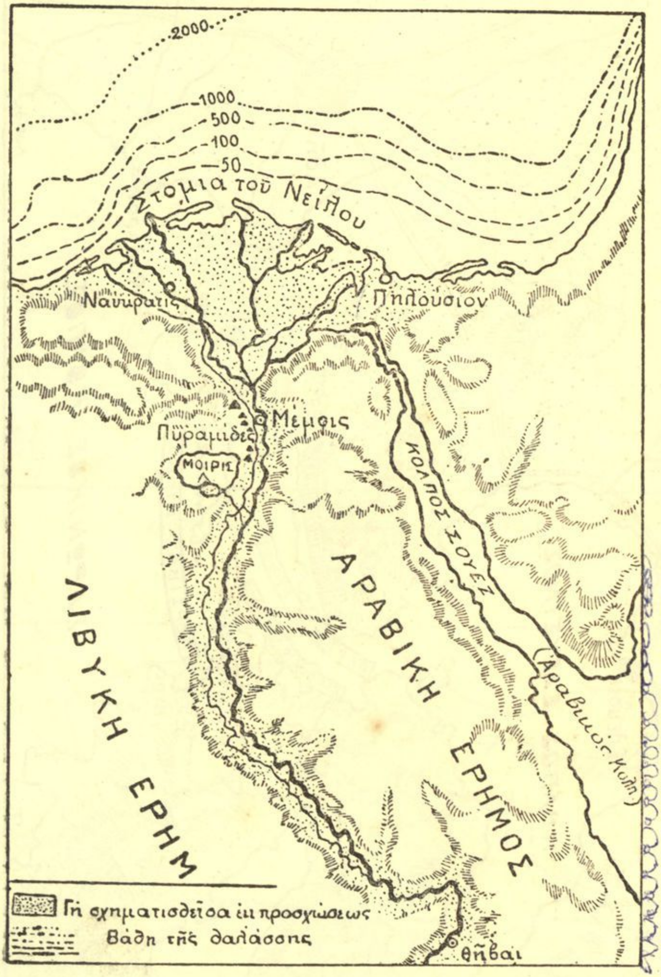

Χάρτης τῆς Αἰγύπτου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θ — .
Αρ.
Ν
Λατ. — .
Γαλ. — .
Φυσ. — .
Μ.
Ισ. — .
Γω. — .

Αγαπητή μου
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Μετὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου

—— Πορεία τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ
- - - Πλοῦς τοῦ στόλου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

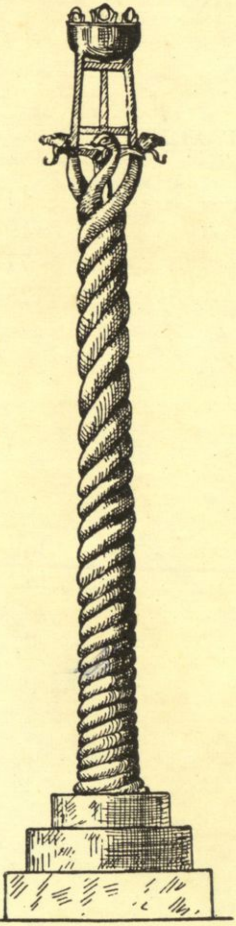

Ὁ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀφιερωθεὶς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα τρίπους.

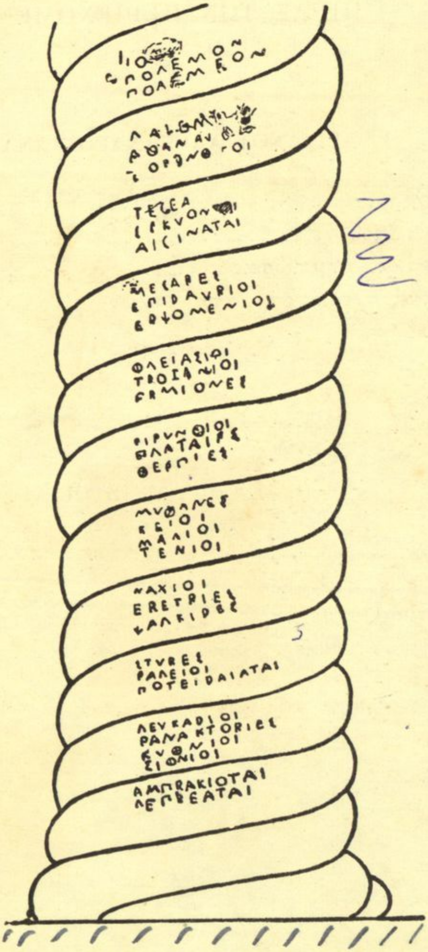

Ἡ ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄφεων ἐπιγραφή.

Τοίδε τὸν πόλεμον ἐπολέμεον

Λακεδαιμόνιοι
Ἀθαναῖοι
Κορίνθιοι

Τεγεᾶται
Σικυῶνιοι
Αἰγινᾶται

Μεγαρε̃ς
Ἐπιδαύριοι
Ἐρχομένιοι

Φλειάσιοι
Τροζάνιοι
Ἑρμιονε̃ς

Τιρύνθιοι
Πλαταιε̃ς
Θεσπιε̃ς

Μυκανε̃ς
Κε̃ιοι
Μάλιοι
Τε̃νιοι

Νάξιοι
Ἐρετριε̃ς
Χαλκιδε̃ς

Στυρε̃ς
Ϝαλεῖοι
Ποτειδαιᾶται

Λευκάδιοι
Ϝανακτοριε̃ς
Κύθνιοι
Σίφνιοι

Ἀμπρακιῶται
Λεπρεᾶται

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ι. ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

1. Εἰσαγωγὴ 11
2. Κείμενον 19
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις 77
4. Εἰκόνες καὶ σχεδιαγράμματα μαχῶν 125

ΙΙ. ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

1. Εἰσαγωγὴ 139
2. Κείμενον 143
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις 223
4. Τοπογραφικοὶ πίνακες, εἰκόνες καὶ χάρται 277

Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως ΣΠ. ΚΑΡΑΜΠΑΓΙΑΣ (ἀπ. Δ.Σ. ΟΕΣΒ 9142/16.7.56)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον.

Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ′/Θ′, 1956 (VIII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 25.000

Ἐκτύπωσις - Βιβλιοδεσία ***ΑΔΕΛΦΩΝ Γ. ΡΟΔΗ — Κεραμεικοῦ 40***

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

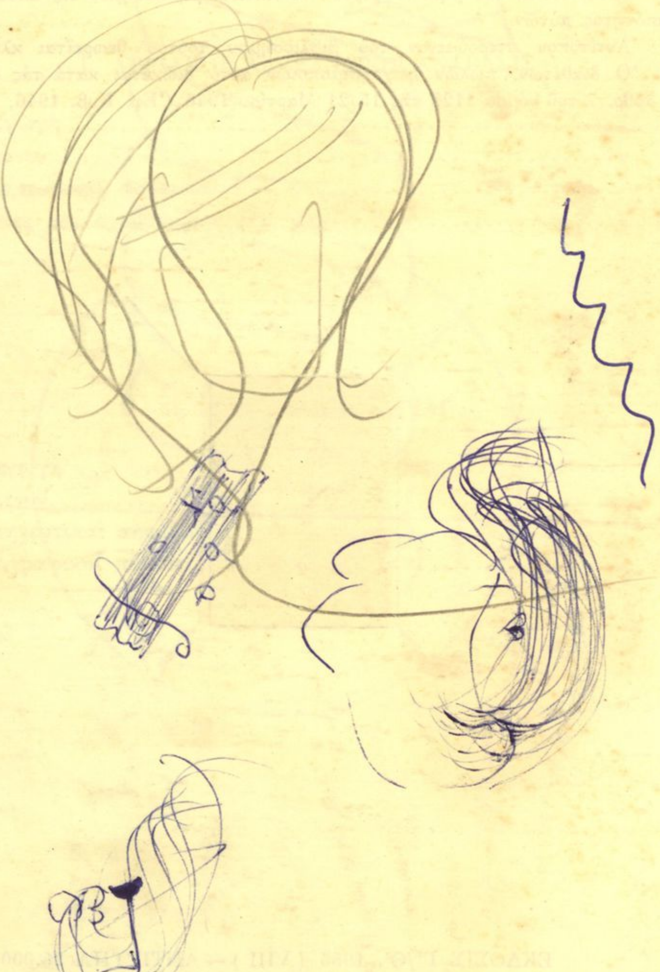

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής